

www.e-rara.ch

**Matthiae Untzeri ... anatomia mercurii Spagirica seu de hydrargyri
natura, proprietate, viribus atque usu, libri duo**

Untzer, Matthias

Hallae-Saxonum, 1620

Stiftung der Werke von C.G.Jung, Zürich

Shelf Mark: Online

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-7660>

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

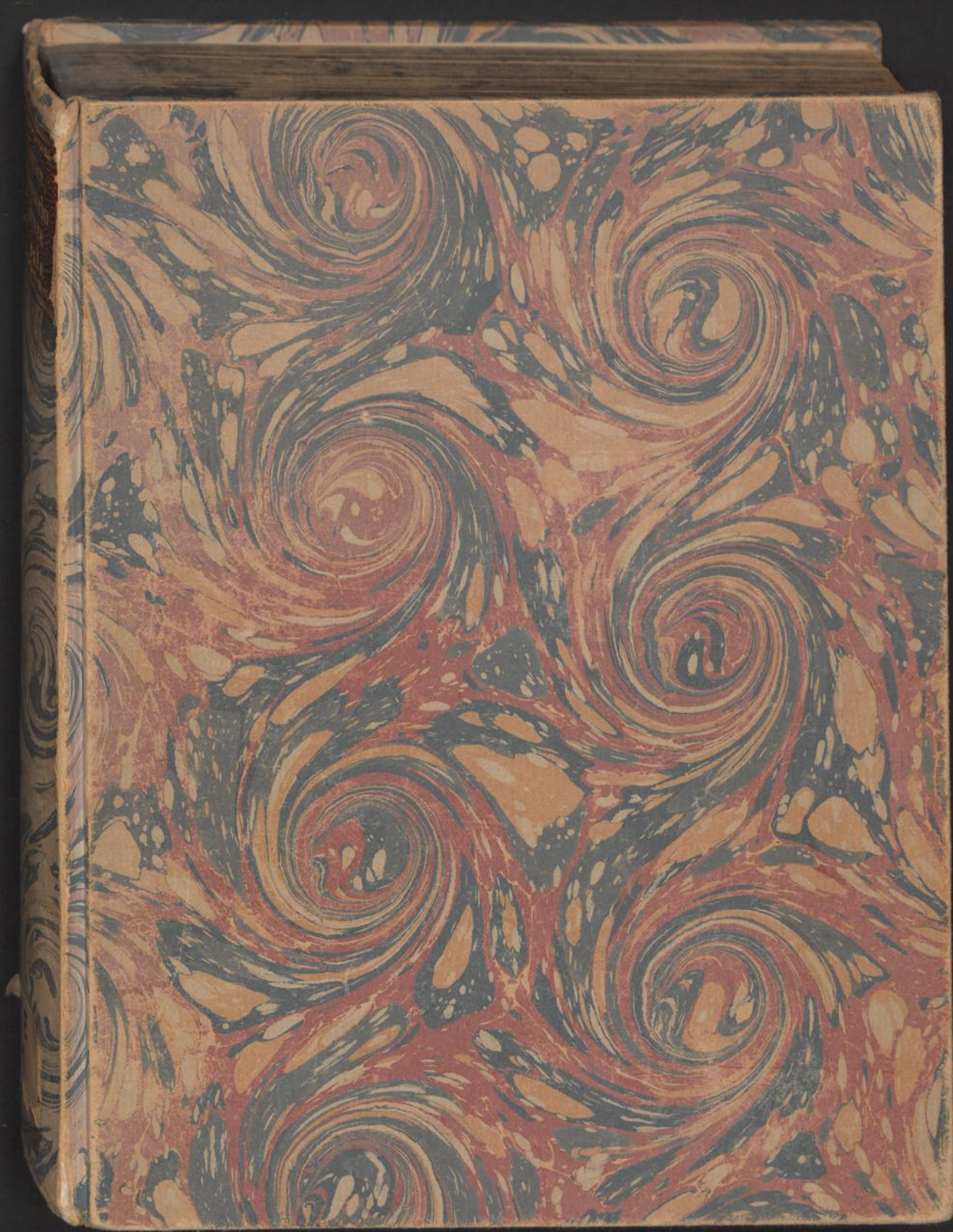
e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

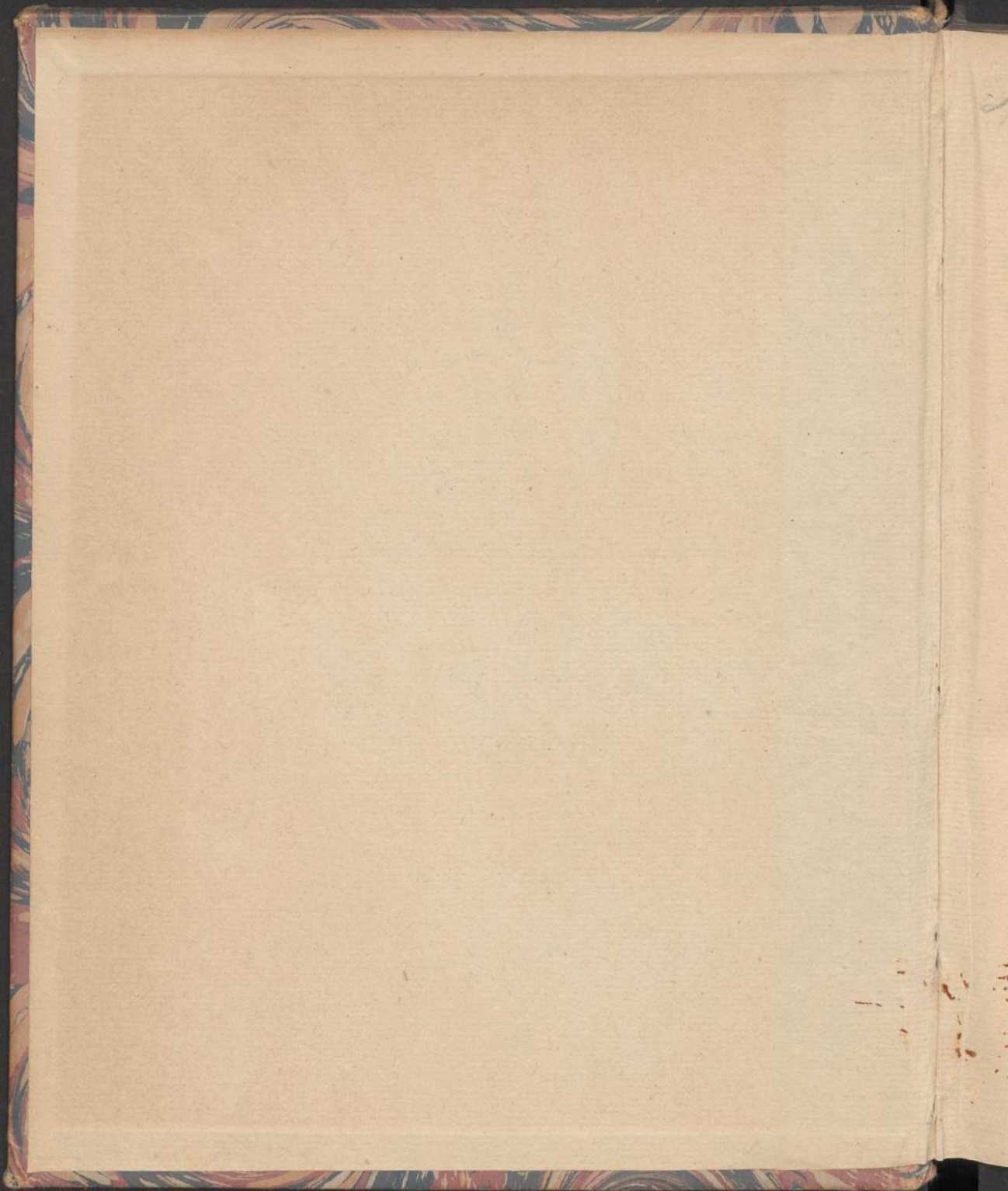
Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

Arbennichia

CE.1

Müller, M. (1581 - 1624)

publ. hof, studierte in Padua u. Basel.

Fog. II, 1684 Ann. Jöcher IV, 1684.

Alchemie, Feindungen mit reiffen Antworten =
registriert, die zitiert werden.

Das Werk ist sehr selten.

D. O. M. A.

Matthiæ Untzeri,

DOCTORIS ET MEDICI PHYSICI

HALLÆ SAXONUM Or-

dinarij

ANATOMIA
MERCURII
SPAGIRICA.

SEU

DE HYDRARGYRI

Naturâ, Proprietate, Viribus atque
Usu,

LIBRI DUO

Vario doctrinarum genere referti

HALLÆ SAXONUM

Impensis

MICHAELIS OELSCHLEGELII

Typis excudit PETRUS FABER

ANNO M. DC. XX.

D. O. M. A.

Matthias Jntzer

DOCTORIS ET MEDICI PHYSICI

HALLESIENSIS

ANATOMIA

MERCURII

SPAGIRICA

DE HYDRAVOCYRI

LIBRI PRIMI

LIBRI PRIMI

HALLESAXONUM

MDCCCLXXII

HALLESIENSIS

ILLUSTRISSIMO
POTENTISSIMOQUE
PRINCIPI

AC DOMINO

DN.

MAURITIO
HASSIAE LAND-
GRAVIO,

COMITI IN CATTIMELIBOCO, DIETZA,
ZIGENHAINA, ET NIDDA &c.

PRINCIPI AC DOMINO MEO
Clementissimo.

Sempiternam Animæ, Corporisq; Salutem ac
Felicitem à DEO OPT: MAX: precor.

ILLUSTRISS: PRINCEPS,

Thi ditissima rerum Parentis NATU-
RE, visatque potestas, ubique fere
locorum, sapè etiam in minimis, vi-
libus atque abjectissimis rebus, ma-

EPISTOLA

gna, singularis & admiranda adpareat, inprimis tamen in METALLIS. ac MINERALIBUS, immensa prorsus ac incredibilis ea esse videtur. Ab his enim quantum eximij, beneficij commodi, ac emolumenti in miserum hoc genus mortalium redundet ac derivetur, notius omnino est ac manifestius, quam ut prolixè à nobis hinc demonstretur.

Testatur id præcipuè (prætereundo nunc consultò alias utilitates) infinitus penè numerus ac multitudo præstantissimorum laudatissimorumquè Remediorum, ex Metallicis corporibus, ad felicissimam plurimorum contumaciùm ac sæpè deploratorum morborum profligationem eradicationemquè, gravi ac periti Chymiatri, Pyrotechnicæquè artis consulti manu, soletter erutorum, atquè eductorum, sine quorum præsidio alioquin seu adjumento, Medico quantumvis docto & exercitato, in Arte feliciter progredi, aut ceptam curationis telam, cum prospero successu pertexere, aut aliquid aliud, quod laudem mereatur singularem, præstare ac perficere vix interdum licet.

Et

DEDICATORIA.

Et quamvis hodie nonnulli Chymicomastiges, Livoris æstro perciti, Remedia Metallica, licet singulari curâ, exquisitoque studio elaborata concinnataq;, pro more suo, rabiosissimè adlatrent, eaquæ ceu summè venenata, ac deleteriæ qualitatis participia, apud imperitum vulgus, pessimis traducant calumniis, acerbisque infectentur convitiis, & ob id Manliano quodam imperio, ex Republ. ac civitate Medicâ, quàm longissimè proseribant atq; ejeciant. Nō est tamen, ut hujusmodi vanorum ac insanorum hominū dictis futilibus ac nugacibus, fidei habeamus quidquam vel aures ijs accommodemus. Cum enim verarum Chymicarum preparationum planè sint rudes atque ignari, prætereâq; in perimāda investigandâq; Metallicarum substantiarū naturâ, virtute, ac proprietatibus, vix ultra earū corticem fuerint progressi, Nucleum autē interiorē ne per trāsennam quidem inspexerint aut gustaverint unquam; ea propter non mirandū, illos tam pueriliter interdum ineptire, & de rebus incognitis, captumq; ipsorum longè transcendētib; præpostero facto iudicio,

ac tot tantisque in medium prolatis falsitatum, & absurditatum enormium portentis, stoliditatem suam insignem cum extremâ *avidusoria* ac malitiâ sæpè conjunctam, turpiter ita prodere, seseque aliorum risui exponere.

Inter cætera autem Metalla seu Mineralia, à Naturâ generatrice in Vitæ hujus usum producta, largiterque nobis donata, sanè non postremum dignitatis locum obtinere Argentum vivum seu MERCURIUM, sed potiùs hunc cum suâ, quam accepit, substantiæ nobilitate ac præstantiâ, tum utilitatis quoque, quam præstat, multiplicitate, pluribus aliis longè esse anteferendum, operosè nunc probandum non est, siquidem id apud omnes, non solum Chymicæ artis Sapientes Magistros, verùm etiam rerum Metallicarum excellentes artifices, jam dudum satis constat, adeoque apud ipsos in confesso est, ut qui temerè hoc negatum ire velit, is quoque Æthyopis nigredinem, aut Nivis albedinem negare velle, merito videatur. Nam ex MERCURIO, tamquam ex causâ materiali proximâ, concurrente tamen altero quoque Principio, nimirum

DEDICATORIA

SULPHURE, non solum reliqua Metalla, ut Aurum, Argentum, &c. Itemque semimetalla quædam, ut Bismuthum, Antimonium, Zinckium, &c. sub terrâ concrefcunt, ac generationis suæ capiunt primordium, quorum omnium alioquin maxima in Vitâ esset raritas ac indigentia, nisi singulari Dei dispositione ac benedictione, Mercurialis hæc substantia, in terræ recessibus penitioribus ac specubus, seu latebris secretioribus, semper præconcepta ac coalita prius exstaret. Verum etiam ille, variis Vitæ humanæ usibus ad primè est accommodatus, dum nimirum partim ad Auri & Argenti cogregationem: partim ad vasorum inaurationem: partim etiam ad aliorum Mechanicorum operum perfectionem ac expolitionem, necessario expetitur & adhibetur. Præcipuè tamen Medico quoque usui is non parum inservit, cum ex eo omnis generis præclara, pretiosa ac salutaria parantur ac componuntur medicamina, quæ in quarundam graviss; adfectionum morbificarum expugnatione, Sanitatisque labefactatæ recuperatione, opportunum, gratum, & exoptatum quam.

pluris

plurimis attulisse auxilium, multoties com-
perta fuere.

Quamvis autem de hoc Metallo seu Mine-
rali, ARGENTO VIVO nimirum, multi Viri do-
ctis: multa passim scriptis suis tradiderint ac
consignaverint, nemo tamen eorum, quod
scimus, huc usque prodiit, qui hanc materiam,
plenè solidèq; ex professo, peculiari quodam
Commentario pertractandam, aggredi fuerit
ausus, sed potius constat, pleraque omnia, quæ
apud illos, de hoc Argumenti genere leguntur
vel adstricta nimis ac concisa, vel manca pro-
fus ac imperfecta esse, insuperque methodicæ
dispositionis aut perspicuitatis parum, confu-
sionis autem & obscuritatis habere plurimum,
nec avidi Lectoris animum explere, aut ejus
voto satisfacere.

Quod dum animadverterem, Ego, Divi-
ni numinis auxilio fretus, haurit ita pridem,
calcar præsertim addentibus aliis, cum B O-
N O D E O me adcinxi ad hunc de M E R C U-
R I O, seu Argento vivo Tractatum conscriben-
dum, in quo, quantum per pusillitatem
virium mearum quivi, omnia ea, quæ Medi-

DEDICATORIA.

co-Philosopho, de hujus Mineralis primâ origine seu generationis modo, naturâ item, qualitate, viribus atque usu, scitu cognituq; per quam sunt necessaria, clarè, perspicuè, apertè ac methodicè tradere, docere, atq; explicare unicè sum annisus, non alium ob finem, quam ut ijs, qui singulari quodam studio, seu animi ardore, ad jucundissimam rerum naturalium contemplationem, in primis verò ad Mineralium seu Metallorum cognitionem, eorumq; naturæ sedulam investigationem feruntur ac rapiuntur, aliquâ ex parte commodarem; insuperque alios quoque quotquot sunt, Eruditione, Virtute atque Autoritate per Europam præstantes Philosophos ac Medicos ad ulteriorem, pressiorem, exquisitioremque, tam mirabilis Naturæ hujus Metalli, indagationem ac scrutinium, ut & ad superaddenda, majorique limâ curâque perficienda, dilucidiûsque declaranda reliqua, quæ hîc à nobis vel prorsus omissa ac præterita, vel non satis limato judicio exposita, aut minus accommodatè congruèque dicta fuêrunt, Scripti hujus publicatione inflammârem ac excitârem.

EPISTOLA

Quia autem pro Veteri more, aliquid suarum Lucubrationum in publicum emissuri, Principibus ac Magnatibus Viris id inscribere soleant, vel ut eorum æstimo, dignitate, atque autoritate maximâ, tamquàm septemplici Ajaxis clypeo tecti ac induti, lividorum Homuncionum fannas, ac irrisiones improbas, Sycophantarumque criminationes iniquissimas, aculeataque dicteria comprimant, aut procul à se removeant atque amoliantur: Vel, ut ab eorum augusti Nominis fulgore, aliquem claritatis ac Famæ radium in scripta sua quasi derivent: Idcirco & Ego ab utrâque istâ causâ, TIBI.

ILLUSTRIS: CELSISSIMEQUE
PRINCEPS.

τῇ δὴ νῦν γὰρ μέγιστον ἑορταστικὸν καὶ ὁ δὲ
*Hoc est: Maxima nunc cuius est ad summum gloria
cælum.*

Hoc quidquid est Opusculi, sacrum esse, & Illustris: Tux Celsi: Nomini, humiliter inscribere ac dedicare volui. Quis enim est, qui paulò penitiùs inspiciens egregias Illustr. T. Celsi. dotes ac Virtutes, lubens non fateatur

DEDICATORIA.

mecum, hodiè vix ullum aliquem reperiri Ma-
gnatum, in quo Animi magnitudo excellenti-
or: Religio ardentior: Justitia sanctior: Pru-
dentia clarior: Clementia moderatior: Muni-
ficentia illustrior: Doctrina elegantior: & Hu-
manitas amabilior, se se exerat atque ostendat,
quàm in Te ipso PRINCEPS ILLUSTRIS ME.
Tu certo inter PRINCIPES VIROS, Littera-
rum ac Litteratorum omnium, NUMEN, LU-
MEN ac COLUMEN ferè nunces unicum, in cu-
jus, cum venerationem, tum admirationem,
trahuntur ac rapiuntur in terris Boni quique.
Tu, ut cum Poetâ, dicam, penè æstimân-
dus

— — σοφία μὲν ἀλ' ὅτι & ἀθάνατος

*Id est: Sapientiâ similis Diis immorta-
libus.*

Tu insuper Heroicarum tuarum Virtu-
tum admiratione, non solum omnes totius
Germaniæ oras atque angulos jamdudum
complevisti, verum etiam earundem luce
ac splendore, universum hunc cæ Europæ-
um orbem, instar radiantissimi cujus-
dam Syderis longè lateque collustrasti,

EPISTOLA

adeò ut nullus ferè nunc sit terrarum locus,
 quò illarum Fama Inclyta non penetrarit, &
 in quo Nomen Tuum Illustriſſimum, non a-
 metur magnoperè, ſuſpiciàtur ac celebretur.
 Nequè id ſanè immeritò, ſiquidem in confeſ-
 ſo eſt, publicèq; conſtat, Tuam ILLUSTR. CELSS.
 rarà quàdam Felicitate, ea omnia, quæ Morta-
 lium vota, vel à Naturâ; vel Virtute; vel Fortu-
 nâ exſpectare poſſunt, conſecutam eſſe cumu-
 latiſſimè, Naturæquè Genium, vel potiùs Dei
 præpotentis largam prodigamquè manum
 ſua bona ac dona, in EAM UNAM tantò
 benignius abundantiusquè effuſiſſe, quantò
 parcior in elargiendis indulgentiſque ijs, alijs,
 eadem hæcenus exſtiterit. In TE etiam, & Bel-
 lica Fortitudo, & Literaturæ politioris co-
 gnitio, tale invicem contraxère amicabile con-
 tubernium, ut hucusque apud omnes fuerit
 increpero, utra harum Virtutum in TUA IL-
 LUSTRIS: CELSIT; ſit vel amabilior, vel ve-
 nerabilior? ut & utrum EADEM T. J. C. ab iſtis
 plus claritatis acceperit; an verò iſtæ ab ILLA
 plus ſplendoris mutuata fuerint? Hiſce tam-
 dem accedit ILLUSTR. T. CELS. in litteras ac litte-

ratos

DEDICATORIA.

ratos amor ac beneficentia plane singularis,
quæ talis profectò tantaque existit, ut eam

— — *nec ventura silebunt*
Lustra, nec ignota rapiet sub nube, vetustas,
tacendo nunc divinum EJUSDEM de rebus quibuslibet
judicium, ingeniumque de omni eruditione probandâ, perspicacissimum. Cum enim TULPSE PRINCEPS POTENTISS. ET ILLUSTRISS, Litteris & Artibus, à teneris seu primis annis egregie imbutus excultusque fueris, easque tantum non ad miraculum hodie possideas, idcirco nemo melius rectiusque de illis, quemadmodum & de artificum scriptis ac laboribus judicâre, Censuramque facere potest, quàm ea ipsa TUA CELSITUDO ILLUSTRISS:

Accipe igitur:
PRINCEPS AC DOMINE CLEMENTISSIME.

Quem nunc debitâ animi subjectione ac reverentiâ T. J. C. hîc sisto, trado & consêcro, hunc Ingenii mei Partum, vultu serenissimo, eumque, ne fortè fiat Calumniæ epulum, & Obrectationis victima contra Alastor non fu-

ribundam rabiem, & maledicorum effrenem
 petulantiam, potentissimè defende, hoc cè præ-
 sertim corruptissimo factiosissimoquè ævo,
 in quo Bonorum Famæ ac ingeniis detractum
 ire, & vel optima præstantissimaquè quæquè
 arrodere, aut pessimis strophis depravare, tan-
 tum non laudi ducitur atquè Virtuti. Nam
 quamvis Momus ille, operum omnium, quâ
 Deorum, quâ Hominum, contemplator per-
 spicacissimus, eorumdemquè juxta cavillator
 ac reprehensor improbiissimus, jam olim qui-
 dem in humanis esse desierit, restibilis tamen
 adhuc est ejus soboles, sanè perquàm nume-
 rosa, è vitæ hujus theatro haut prius exitura,
 quàm fathiscens orbis, circumactâ fatali peri-
 odo, illabatur.

Quam votivam gratiam, si â TUA Illu-
 stris: Celsit: impetravero, certò sibi persuade-
 at velim, me ILLI, ad quævis subjectissimi ani-
 mi obsequia, nullo non tempore, obnoxium
 & obligatum fore.

Quod superest, DEUM, coelestem illum
 πατριάρχην, devotis invoco ac sollicito preci-
 bus, ut ILLUSTR. TUAM CELSIT. ad Ecclesiæ &

DEDICATORIA.

Reipubl: Christianæ tutelam firmissimam, in
Nestoreos usquē annos, fospitem, florentē, ac
incolumem, in tranquillâ Pace ac Fortunâ
conservare, Consiliis EJUSDEM univēsis, fa-
ctis, ac conatibus piis & honestis, Autor, Ad-
jutor, & Director adsistere, ILLAMQ: tandem
sempiternâ ac cœlesti Felicitate beâre velit. Ita
quidem voveo; voventi faveat ALTISSIMUS,
TUAMQ. CELS. ILLUST. benignissimē Gratiâ
suâ foveat. Nunc vale, vige, flore æternū.

PRINCEPS ILLUSTRISIME

DOMINE CLEMENTISIME.

Dabam HALLE-SAXONUM, 10. die Mensis
Aprilis, ANNO Salutiferi Partus, MDCXX.

ILLUSTRIS. CELSIT. TUÆ

Humilimus & Devotissimus

MATTHIAS UNTZERUS D.

Medicus-Physicus ibidem.

Ordinar.

VIRO

VIRO CLARISSIMO & EXCELLEN-
TISIMO,

Dno, MATTHIÆ UNTZERO, DO-
CTORI, Celeberrimæ, apud Hallenses SAXO-
NES Reipubl. & Patriæ Physico Ordinario,
Chymiatro peritissimo &c. Ami-
co suo suaviss.

S. P.

MICHAEL MAIERUS, CHILONIA HOL-
fatus, Comes Palatinus, Phil: & Med. D. Eques Ex-
empt: P. C. C. olim Cæsar: Majest: nunc illustris:
Princip: ac Dn. MAURITII Landgravii
Hassia &c. Medi-
cus &c.

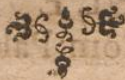
Non abs re, Clarissime vir, communi dīverbio
dicitur, Philon omnium efficacissimum: Vis,
ut ameris? ama: Et, Magnes amoris amor:
Quemadmodum enim omne simile suo simili
applaudit & congregatur, sic & amor amor:
Si Columbam captare aveamus, non Bubone opus est, sed
columbis; Si amorem non alio affectu, quàm illi similimo,
qui est amor: Ut enim contraria contrariis pelluntur, sic
similia similibus alliciuntur, tam in omni re politica, quàm

medi-

Medicâ. Quid igitur me aversum à te aut amorem meum
à tuo differentem declararem? Non possum, si velim, nec
verò velim, si possim: Tanta enim tui erga me animi est
pronitas & effusio, ut contra natura impetum certare vi-
dear, si illum prohibeam, aut laxis habenis ruentem in me
non admittam: Tanta est apud te meorum laborum li-
terariorum aestimatio, ut nisi syncerum omnino & à fuco
alienum præscirem, te nonnihil auribus dare (ut non raro
amici solent invicem) supponerem: Verum hunc à te na-
vum abesse, ipse mihi lubens persuasum volo, nescio, quo
indulgentiâ genio. Quod ictericis aut suffusis, circa oculo-
rum tunicas humore flavo harente, contingit, eos om-
nia flava, aut pro sui humoris coloritio tincta cernere, i-
dem forte tue menti circa amorem mei preoccupate, ut
non nisi amica in amico dijudicet: Libros enim meos, quos
adeò elevas, non tanti aestimo, cum sciam, elaboratis alio-
rum scriptis, quæ sæpè limam experta in aliquot premun-
tur annos, neutiquam respondere, sed plerosquè illorum
sub calamo fervente mihi natos, & vix revisos, utpote ex
ingenij motione & ebullitione (ut ita loquar, ne illud cum
aquis stagnantibus, haud unquam motis situm contrabat)
inceptos potius, quàm subtiliori rerum tantarum indaga-
tione perfectos: Soleo enim qaandoquè illa, quæ meditor
mente, manu notare, ut cogitata non prorsus pereant, sed,
si rationi conformia animadvertantur, aliis similibus con-
firmentur, sin minus, in spongiâ cadant: Ejus generis
non pauca illorum, quæ hætenus in lucem protuli, censen-
da sunt. Nec verò nasutulis, quorum hoc tempore major
est proventus, quàm muscarum æstivo, nostra edidimus

(illis enim vix decima lima satisfaciatur) sed amicis & bene-
volis, veritatis amantibus, candidis & simplicibus, qui non
tām syllabis, quām rebus, nec tām dictis, quām intentis in-
herent & singula, ut iter bonos bene agier, Comico teste,
oportet, dextrè interpretantur: Reliquos odi, tāmquam Pro-
phanum (ut cum poeta loquar) vulgus & arceo, mallemeque
mea non illorum manibus teri, nec oculis legi aut mente in-
telligi. Imò cum magno illo. Iob: Bapt. Montano dicere de
illis libet. Quod in ingratam animam non intrabit scien-
tia; si transit, non permanebit; & si permanebit, non fru-
ctificabit: Quod si verò reciproco in tuā scripta affectu in-
quiram, nil nisi absolutum & politum invenio. Nam quid
ipso de EPILEPSIA tractatu tuo praelarius? Quid eo de
SULPHURE delicatius? Quid, ut alia praterē, hoc de MER-
CURIO tersius? Ex illis, tāmquam fatibus ingenij inter tri-
tavos Hermetica & Hippocratica progeniei seris tempori-
bus haberi & numerari poteris, nec unquam oblivione no-
minis emori imò si scripta alicui nomen, certè tibi gloriam
paritura sunt. Nes enim soli, qui arbores ferunt, sed etiam
qui utiles commentarios de rebus scitu dignissimis pro po-
steris conscribunt, sequenti profunt seculo, quicquid iniqui
rerum aestimatores, bonos cum malis confundentes, contra
blaterent & ganniant, quasi nihil sit dictum, quod non di-
ctum sit prius. Legi summa ANATOMIÆ Mercurij Spa-
gyrica tua capita, iudicio meo submissa, in quibus nil nisi
quod admiratione mea dignū, labore tuo haud indignū imò
dexterrimo scriptionis LINTZERIANÆ genio parallelum
& correspondens, si quid video, inveni: Quæ nisi luci pu-
blica mancipaveris, invidus es aliorum bono, tuoque nomini;

ne dicam, injuriosus. Quid multis? Vino vendibili non opus
est HEDERA, nec tuo tanto & tali commentario amici
encomio, ubi res ipsa loquatur plus, quam mille perfica aut
precones: Omnia adeo dilucida & clara hic facta sunt, ut
Solem meridianum tedis juvare tentet, qui hac glossa alienam
explicare: Questiones & solutiones adeo frequentes, & u-
beres, ut potius quid abundare, quam deficere intelligenti
videatur: Adeo concinna & recte, ut qui secus sentiat no-
dum in Scirpo querat. At vide, ne quid nimis, ne scilicet
(Harpocratem) invitum nimis candidus, ut Horatius in-
quit, quatinus & variis obsita frondibus sub Diem rapias?
Quid enim opus, omnia omnibus? Sed de his haecenus. Da-
rem equidem & meam faculam tibi scintillam, sed tu instar A-
pollinis, non eges alieno. Interim habe tibi duo, quae sequun-
tur Muse humanioris Symbola, CUBUM nempe metri-
cum pro operis frontispicio, Et CANTILENAM MAIE-
RIANAM pro votiva Strena & Philothefio, ad MERCU-
RII Philosophici cap. 19. lib. 1. allegoricam enodationem; ob-
nixè rogans, ut illa, dum chartis impressa extabunt, nostra
amicitiæ obsides & arrhas mutuas proclamatura, æqui bo-
niq; consulas, meiq; dum vivas, immemor baud existas: Ego
vicißim tuo addictus ingenio cum hac anima (si constans
modò permanseris) amorem tui deponam, hoc est, aternum
fovebo. Vale & me, quod facis ama. Dabam Magdebur-
gi Sax: 23. Feb. Anno 1620.

CUBUS ME-
TRICVS EX DENA-
RIO DISTICHORUM NUME-

ro in se quadratè ducto cons-
titutus,

ANATOMIÆ MERCURI SPAGYRICÆ

Clarissimi & excellentissimi

Viri,

Do. MATTHIÆ UNTZERI, D.

Hallens: Sax: Reipub: Patriæ

Medici Ordinarij &c.

dicatus & præ-
fixus

ANTHORE

MICHAELE MAIERO

Com: Pal: &c.

INDEX

Nominum AUTORUM

*Qui in hocce Scripto, non quidem ad Pompam, aut vanam
ostentationem, sed ad solidam rerum confirma-
tionem, ad id, ac bonâ fide à Nobis
citantur.*

A
A Braham Ortellius
Actuarius
Adamus à Bodenstein
Ægineta
Æneus Sylvius
Ætius
Adamus Lonicerus
Ægidius de vadis
Alanus Philosoph.
Albertus Magnus
Alexander Benedictus
Alexius Pedemontanus
Alexander Trallianus
Alexander Aphrodisæus
Alexander Petronius
Alexander Scotus
Alexander Trajanus
Alphidius Philo.
Alzaravius

Aloysius Mundella
D. Ambrosius
Ambrosius Paræus
Amatus Lusitanus
Andreas Baccius
Andreas Cæsalpinus
Andreas Libavius
Andreas Tentzelius
Andreas Matthiolus
Angelus Sala
Anselmus Boetius
Antonius Gallus
Arnoldus Villanovanus
Arnoldus Kernerus
Avicenna
Averrhoes
Augenius
D. Augustinus
Augustinus Pantheus
Autor Horti Sanitatis.

B

Basilus
Balthasar Snurrius
Bannisterus
Bartholomeus Thurrianus
Basilus Valentinus
Bernhardus Penottus
Bernhardus de Grana
Bernhardus Trevisanus
Bernhardus Tomitanus
Bened: Victor: Faventinus
Bonus Ferrariensis
Braceschus
Brassavola

C

Casparus Hoffman
Caspar Torella
Caspar Schvvencfeldius
Christianus Encelius
Constantinus
Constans Philos.
Cornelius Agrippa
Conciliator
Crato à Craffttein
Cunradus Gebhardus

D

Daniel Sennertus
Damascenus
Dalechampius
Democritus
Dioscorides
Dubertas

E

Efferarius Monachus
Empedocles
Ernestus Burggravius
Erotis
Evonymus
EWaldus Vogelius

F

Fachsius
Felix Platerus
Ferdinandus Ponzetta
Fernelius
Fidejustus Reineceerus
Francisc: Piccolomineus
Franciscus Vallésius
Fuchsius

G

Gabriel Fallopius
Galenus
Gasto Claveus
Gattinaria
Geber
Georgius Agricola
Georgius Bertinus
Georgius Fabritius
Georgius Riplaus
Gerardus Dornæus
Gilgil Arabs
Gilbertus Anglicus
Gordonius
Gottfridus Smollius
Guido de Cauliaco

Guintherus Andernacus
Gulielmus Grattarolus
Gulielmus Fabricius
Gulielmus Seraphimus
Gyraldus

H.

Halyabbas
Hector Boetius
Heliophilus de Percis
Hercules Saxonia
Hermes
Hermogenes
Hieronymus Cardanus
Hieronymus Fracasterius
Hieronymus Capiuacius
Hieronymus Reusnerus
Hieronymus Rubens
Hippocrates
Homerus
Horatius Augenius
Hortulanus Philof.
Huldericus Huttenus

I.

Iacobus Auguft. Thuanus
Iacobus Breuningus
Iacobus Hollerius
Iacobus Carpus
Iacobus Oetthaus
Iacobus Tabernæmontanus
Iacobus de S. Saturnino
Iacobus Scheckius

Iacobus Moſanus
Iahus Lacinius
Iohannes de Aleia
Iohannes Azothus
Iohan: Bapt: Porta
Iohan: Bapt: Montanus
Iohan: Bapt: Sylvaticus
Iohan: Chryſippus
Iohan: Coſtaus
Iohan: Beguinus
Iohannes Langius
Iohannes Magirus
Iohan: Matthæſius
Iohan: Daniel Mylius
Iohan: Freitagius
Iohan: Kentmanus
Ioannes Oberndorfferus
Iohan: Platearius
Iohan: Renodæus
Iohan: Rhenanus
Iohan: de Rupeſciſſa
Iohan: Schenckius
Iohan: Stockerus
Iohan: Vincentius
Joachimus Camerarius
Iſaacus Arabs
Iſacus Hollandus
Iſidorus
Iulius Cæſar Claudinus
Iulius Cæſar Scaliger
Iulius Palmarius
Iulius Alexandrinus

Iuba	Nicolaus Massa.
Jximedeus Philof.	O
L.	Olaus Magnus
Lactantius	Oribafius
Laelius à Fonte	Ofwaldus Crollius
Laurentius Joubertus	P
Laurentius Ventura	Pamphilus Herilaceus
Lazarus Erckerus	Parmenides
Leonhardus Borallus	Paracelfus
Levinus Lemnius	Paulus Jovius
Leo Lunenfis	Petrus Albinus
Leo Suavius	Petrus Apponenfis
Lumen Luminum	Petrus Bayrus
M.	Petrus Crescentius
Marianus Sanctus	Petrus Droettus
Marcellus Donatus	Petrus Forestus
Malvefcindus Philof.	Petrus Lombardus
Marfilius	Petrus Monavius
Marfilius Ficinus	Petrus Palmarius
Marinellus	Pererius
Martinus Delrius	Philippus Mullerus
Martinus Rulandus	Picus Mirandulanns
Matthias Lobelius	Plinius
Mela	Plutarchus
Michael Maierus	Q
Michael Doringius	Quercetanus.
Michael Neander	R
Mizaldus	Raimundus Lullius
Morienes.	Reinerus Solenander
N.	Rhafes
Nicolaus Barnaudus	Richardus Anglicus
Nicolaus Flamellus	Rogierius Bacco

Rosarium Philosoph.
Rosinus Philos.
Rudolphus Goelenius

S

Sanctorius
Sanbarolitanus
Santes Ardoymus

Saxo Grammar:
Sebastianus Aquilanus
Sebastianus Munsterus
Scribonius Largus
Scheunemannus

Serapio
Serrarius

Simon Majolus
Solinus
Surrius

T

Tauladanus Philos.
Thaddzus Hagheccius
Thomas Aquinas
Thomas Erasmus
Thomas Minadous
Thomas Morelinus
Thomas Muffetus
Thomas Iordanus

Theophrastus
Theobaldus Hoghelandus
Thesaurus Philosophi:
Theodoricus Hercus
Thurnheuserus
Trotula.

V

Valesius de Taranta
Valleriola
Varignana,
Vidus Vidius
Vincentius
Vitalis de Furno
Vitruvius
Ulysses Aldrovandus

W.

Weckerus
Wernerus
Wirsungus
Wolfgangus Gebelcoverus
Wolffg. Hildebrandus

Z

Zabarella
Zapata
Zeno Philos.
Zonaras.

F I N I S

XXXX

Epos

Epos Syncharisticum.

Ad CL.V.

DN. MATTHIAM UNTZERUM,

Medicum ac Philosophum famigerabi-
lem, Poliatrum Halensem

HENRICI ELLENBERGERI AR-
chiatri Halens.

 Uoruis Untzere, aut quo te mens enthea ducit?
Num Fama satis est quasitum? ecce illa per orbem
Te vebit aurato natum super aethera curru.

Pone modum studiis: Multos quos ardua Virtus

Extulit ad suprema, iterum Fortuna reliquit.

Hac tua cura tenus depromsit divite cornu

Pharmaca, quæis cedant funesti è corpore morbi:

Nunc major a parâs nobis miracula rerum.

Pandere, mortali nequidquam voce sonanda.

Numquid enim est facinus plus quàm palmare, quod audes.

Dicere Mercurii doses? variabile cujus

Ingenium scribi, vel ab ipso interprete Divum

Vix potuisse reor. Vos, ô certissima Fratrum

Fabula, de Rosâ Cruce, qui cognomen avertis,

Ferre decebat opem rebus sublimibus, atq;

Promissam toties non defraudare salutem.

Sed vos Orcus habet, praelusâq; janua Ditis,

Non sinit ire foras: Quamvis adipata venenis

Scripta

Scripta recensetis, fictoq; autore libellos.

Tale est portentum, Fraterculus ille Gigantum,
Non Frater, nuper quod clarum emisit in orbem;
Felicesq; animas, ac nostrum incessere nomen
Ausus erat nebula, scuticâ & dirâ cruce dignus.

Tu contra relegis vestigia nota Sophorum
Untzere, & studio carum fallente laborem,
Delibas quidquid scriptis sacravit Apollo,
Quidquid & ipse tibi monstravit Mulciber ardens,
Ordine compositum, gratis poscantibus offers.

Maçte Untzere animo, surget tibi adorea tanto
Major, sunt quanto majora hinc commoda Vita.

Ad Clariss. Virum

D. MATTHIAM UNTZERUM
MERCURIALEM.

Uodque Arabis Avicenna fuit, Græcisque Ga-
lenus,

Nuper id Italiae Mercurialis erat.
Is postquàm fatis cessit, cui cedere Nomen
Debuerit, dubia Judicis urna manu
Dum premit; En subito Mediator Maxumus Hermes
Se medium Medicorum in Brytaneâ jacet,
Scriptoremq; suum sic Voce salutis honorat:
Tu nove Tentoniae Mercurialis, Havel!

Laurentius Obm V. J. D. & Scabinas.
Hala-Sax. Adfessor.

AD

Lectorem Anatomie Hydrargyri Spagirica
Viri excellentiss.

DN. D. MATTHIÆ UNTZERI,
Reip. Hallensis in clytæ Ordinarij Mee-
dici felicissimi, Sympatriotæ &
Amici charissimi.

Εἰς ἡμετέρας ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιν ἄλλων,
ὥσπερ ὅστις ἐμὴς οἱ Οὐκ ἔφη-
ἔστι δὲ τοῖς τὸς πρὸς νεοσυνετῆς, πολὺ φημι
Οὐκ ἔφη, λογίοις ἀνδράσι πᾶσι φίλ.
ἔγδ' ἔφυ μὲνον πολλοῖς ὡς, ἡδὲ δαίμων
Τέχνης ἰατρικῆς Φαίδιμοι ἔτ' ἀνὴρ
ἀλλὰ καὶ ἀγχινοῖ, σεσφισμῶν, ἡδὲ δίκαιον
ἰθύφρων, χρηστὸς, κύνειοι ἡδ' ὅσι
ἔτ' ἄλλοις φθονερός μετὰ δὲ, ὡς σπᾶδ' ἀδόντων
ἔξεοδ' ἀν, γαίῃ ξένον ἐν ἀλλοδαπῇ.
ὡς γδ' Ἀθηναίης τὸ Φεραίνομον ἄστυ προσελθεῖν,
τῆς σφίης ἐν ἔδει γλιχομύνοις παλ' ἔην.
ὡς ῥα καὶ Ἀυσονίην αὐτὸς μετενόστο γαίαν,
ἀνδράσιν ὁμιλῆσαι αὐτὸν ἵκεις λογίοις,
ἰσορρεῖν τε δαημοσύνης ὅσ' ἄξι ἐπύχθη
πᾶσι σφισιν, ἰατρικῆς ἔχου τοῦ λογικῆς
καὶ κῆφεν φόρτον πολὺν, ἔμπορε ὡς τις, ἀγέρας
μασικόν, ὅνδε δόμονδ' ἐν κλῶς ἐνεκ' ἀνίων
ὡν ἂν ὁππότε ψυχὴν τε μάλιστα δύναται
κοσμεῖν, τῷ κοινῷ λυσιτελεῖν τε βίῳ.

NUN

Νῦν σ' Φετέρη πάτερη κλέε· Ἀλλ' ἐσθλὸν αἰεῖρει,
κοινωνῶν πολλοῖς τῆς ἔθεν ἰομοσύνης
ύλης Ἰατρικῆς μάλα βιβλί' ὀνήσιμα γράψας,
μνήμα]' Ὀπισήμας εἰς, καὶ εὐφυῆς.
ἀμφοτέρης χερσὶ ξυγγράμματα ταῦτα δεχέσθαι,
πολλὴν ἀνδρὶ χάριν γνόντες, ἰατροφίλοι.
Χρηστὸς ἀνὴρ, ἀγαθὸν κοινὸν πέλεται διαπαντός,
τιμῆς καὶ δόξης ἄξιον ἀθανάτου.

JOAN: SIGLICIVS HALLEN-
sis, D. Acad. Lipsiensis Pro-
fessor P.

Προσφώνημα

A D

*Excellentiss. & Solertissimum Medicum
Philo-Chymicum.*

Dn. D. UNTZERUM, MERCU-
rii Anatomen graphicè exhi-
bentem.

CROLLIUS, HARTMANNUM præcessit; utrumq;
secutus
ANGELUS à SALA nec salis absq; favo
Vitriolum; nec non lapidem platyophthalmon omni
Ingenio perquam qui bene dissecuit.
Emulus Untzeri labor est, nequē cedit, & ausim
Dicere, tres superat longius ille Viros,

Dum tria Chymicis celebrata Elementa resolvit
 Artifici incidens singula ritè manu,
 Sectio corporibus brutorum debita quondam,
 Simia seu fuerit, sive canisve licet;
 Aut hodie humanis, jam sectio facta Metallis
 Est etiam antiquis non ita nota Sophis.
 Gratulor augmentum Medice feliciter arti
 Esse recens factum, gliscat ut inque dies,
 Comprecor ex animo, Medicorum, UNTZERE, no-
 vorum

Floscule, in Hesperidum floscule nate solo;
 Te duce procreascent, nec non & Apolline cœcæ
 Appræte Phœbeis intimioris opes.
 Hoc piget, hoc unum me pungit, (adorea laudi
 Ullæ nec artificum sic tamen eripitur)
 Carmine comprehendiquod non Anatomica nostro
 Ars, metri salvis legibus, ista queat.
 Seu Chymiam indigites, Chymiam, sive Chymiam
 Vapulat, heu! claudio metron ubique pede!
 Interea in varios Hermes sic diditus artus
 Ac sectus partes hoc tibi debet idem
 Ingenioque tuo, præstans UNTZERE, velutq;
 Sulphur & Hermetem; sic quoque eade Salem;
 Perque Salinarum laudes diffunde, per usus
 Teque, Salinarum nec sine fruge vale.

ΕΣΤΙΝ ΩΝΟΜΑΣΑΥ ΑΥΤΟΡΙΣ.

Uncia promeruit tanto sudore talentum
 Solis vel Lune, quod tibi Mercurius

SSSSSS

*Fundet utrumq; diu vigili vexatos ab igni;
Si tamen hic fixus; non fugitivus eat.
Nullus in hoc mundo poterit prestare banausus.
At Chymicus verus prestat idemq; potest.*

Vale iterum, & salve

Valentino Hartungo, Philosophiæ &
Med. D. & Pathologias Publ.
Professore in Academia
Lipsiensi.

ANNO. 1620. M. Febr.

CAPIT. IV.

De cognitione Anaphororum Medicorum
transpauit hanc de natus Argent. Vi.
vi pag. 14.

SERIES

S E R I E S

C A P I T U M

Hujus TRACTATUS

LIBRI I.

CAPUT I.

DE Etymologia seu nominis notatione.
pag. 1.

CAPUT II.

De Homonymiâ seu Æquivocatione Vo-
cabuli MERCURI. pag. 5.

CAPUT III.

De Definitione MERCURI, & partium De-
finitionis explicatione. pag. 7.

CAPUT IV.

De cognitione Antiquorum Medicor-
um, quam habuêrunt de naturâ Argenti Vi-
vi. pag. 14.

SERIES

CA.

CAPUT V.

De differentiis Argenti Vivi, & primò de
Nativo seu Fossili. Pag. 17.

CAPUT VI.

De Argento vivo Factitio seu Artificiali.
Pag. 21.

CAPUT VII.

De aliis quibusdam Mercurij differentiis,
ut, de Sublimato: Præcipitato: Mortificato:
Coagulato, &c. pag. 24.

CAPUT IIX.

De Bonitate ac Electione Mercurij ad usum
Medicum, Pag. 27.

CAPUT IX.

De modo depurandi Mercurium, ut utilis
fiat ad Medicinam. Pag. 30.

CAPUT X.

De Temperamento seu Qualitate Mer-
curij. Et primò probatur, eum esse frigidum:
Pag. 34.

CAPUT XI.

In quo probatur, Mercurium esse calidum.
Pag. 51.

CAPUT XII.

In quo propria Sententia de qualitate Mercurij exponitur. Pag. 164.

CAPUT XIII.

An Mercurius sit reliquorum Metallorum materiale Principum nec ne? pag. 75.

CAPUT XIV.

Num Argentum Vivum in Classem Metallorum referendum nec ne? pagina 93.

CAPUT XV.

Num ex omnibus Metallis, Mercurius vivus possit extrahi nec ne? pag. 100.

CAPUT XVI.

Num Mercurius sit Venenum nec ne? pag. 107.

CAPUT XVII.

Num Argenti Vivi transmutatio in Aurum sit possibilis nec ne? pag. 124.

CAPUT XIX.

Num Hydrargyrij inunctio conveniat in Lue Gallica, nec ne? pag. 143.

CAPUT XIX.

Num Mercurius vulgi, & Philosophicus
sint unum idemque, pag. 151.

CAPUT XX.

De Remediis specificis, Mercurii noxa qua-
litati, resistentibus. pag. 164.

CAPUT XXI.

De Usu Mercurii Mechanico. pag. 171.

CAPUT XXII.

De Usu Mercurii Medico. Pag. 176.

CAPUT XXIII.

De Usu Mercurii Spagirico. pag. 193.

CAPUT VII.

LIBRI II.

CAPUT I.

DE Variis Præparationibus Olei Mercurij. pag. 197.

CAPUT II.

De Præparatione Aquarum Mercurialium. pag. 200.

CAPUT III.

De Præparatione Spiritus; nos non Q. Essentia Mercurii. pag. 204.

CAPUT IV.

De Præparatione Balsami Mercurii. pag. 206.

CAPUT V.

De Præparatione Mercurij Sublimati. pag. 208.

CAPUT VI.

De Modo figendi Mercurium Sublimatum. pag. 214.

CAPUT VII.

De alijs modis, Mercurium figendi. pag. 217.

CAPUT VIII.

De Modo coagulandi Mercurium. pag. 220.

CAPUT IX.

De Præparatione Mercurij Præcipitati. pag. 225.

CAPUT X.

De Præparatione Præcipitati Solaris. pag. 232.

CAPUT XI.

De Fixatione Mercurij Præcipitati. pag.
235.

CAPUT XII.

De Præparatione Præcipitati Diaphoretici.
pag. 237.

CAPUT XIII.

De Præparatione Mercurij Sublim: dulcis
purgantis. pag. 240.

CAPUT XIV.

De Præparatione Mercurii Vitæ purgantis.
pag. 245.

CAPUT XV.

De Præparatione Mercurij Vitæ Diapho-
retici. pag. 252.

CAPUT XVI.

De Præparatione Florum Mercurij. pag.
255.

CAPUT XVII.

De mixto genere præparationis Mercurij.
pag. 260.

LECTOR.

Propter Sycophantas nonnullos, qui omnia
sinistrè interpretantur, & calumniose
traducunt, te hîc monen-
dum duxi.

1. Expositionem illam Latinâ Græcâque Versus, in Epist.
Dedicat: Maxima nunc cuius est, &c. esse simpli-
cem râtum seu nudam Verbôrû interpretationem, mi-
nimè verò metricam aut Numeris Poeticis adstri-
ctam vocabulorum combinationem, quemadmodum
quidem primâ fronte pre se ferre videtur, idò propter
insertum Pronomen cuius, quod primam syllabam
longam habet.
2. Initio prædicti Versus Græci, pro vs, legendum esse Tē.
3. Seq: pag: fac: alt: ejusdem Epist: Dedicat: pre indul-
gendis, substituendum, indulgendis.

omnia

in Epist.

et simpli-

tem, mi-

adstri-

modum

propter

labam

esse tē.

indul-

M

Int

Dun

M

Gr

Re

U

H

Fa

Oj

MERCURI	Interpres	Dum	Munera	Grata	Recludit	Untzerus	Hermetis	Fungitur	Officio
Interpres	Phabo	stimulatus	magna	revelat	Secreta	Hygeia	filius	arte	gravis,
Dum	stimulatus	adeſt	sacrato	Numine	libris	Musarum	decoratus	gravis	eloquio
Munera	magna	sacrato	Numine	donag,	confert	Aſclepiadeo	Dogmate	flos	validus,
Grata	revelat	Numine	donag,	ſplendida	sacrat	Ingenio	preſtans	conſpicuus	remicans
Recludit	ſecreta	libris	confert	sacrat,	orbi	Author	Teutonia	celebrisq,	flos,
UNTZERUS	Hygeia	Musarum	Aſclepiadeo	Ingenio	Author	Dat	Luce	sacra	Eximius
Hermetis	filius	decoratus	Dogmate	preſtans	Teutonia	Luce	eſt	ſplendidior	Salie
Fungitur	arte	gravis	flos	conſpicuus	celebrisq,	sacra	ſplendidior	gloria	Saxonia
Officio	gravis	eloquio	validus	remicans	flos	eximius	SALIE	Saxonia	Medicus.

MATTHIÆ UNTZERI D.
ANATOMIAE
 SPAGIRICÆ
 MERCURII
 LIBER I.
 CAPUT I.

De Etymologiâ seu Nominis notatione.

Uſpicaturi ſc̃ilicet Ieſu Tractationem de
 MERCURIO admirabili illo Her-
 meticorum Protæo, primò omnium,
 clarioris doctrina gratiâ, Etymon
 ejus excutiemus ac inveſtigabimus:
 Hòc enim probè cognito ac percepto,
 facilior ac expeditior poſtea ad ipſius
 rei intelligentiam, via nobis ſternetur ac parabitur. Me-
 dice autem Artis, ut & rerum naturalium Conſulti, ac
 Philoſophi Hermetici, variaz ei impoſuerunt nomina, par-
 tim ex eleganti & erudito Græcorum ac Latinorum Lyce
 mutuata ac derivata, partim verò ex vetuſtâ, peregrinâ
 ac barbarâ Chaldaeorum & Arabum, aliorumq; ſimilium
 ſcholâ proſecta ac deducta, quorum quidem omnium quot
 quot reperire, & ex diligenti Autorum lectione obſervare.

Appella-
 tiones
 variaz.

1.
Mercurio

Analogia
Mercur.
cœlestis
& terre-
stris in
quibus
consistat.

2.

3.

nobis licuit, Catalogum nunc breviter subiiciemus. 1. Et
primò quidem à Chymica disciplina Magistris, communi-
ter adpellatur Mercurius idq; ob analogiam seu similitu-
dinem illam qua ipsi est cum Mercurio Planeta illo cœle-
sti, qua quidem in bis 3. potissimum consistit. 1. In subtilita-
te & mobilitatis vivacitate. Nam quemadmodum Mer-
cur. cœlestis subtilis admodum est Planeta, & mobilis val-
de, omnibus Planetis sese ad socians totq; motuum diver-
sitates ac tergiversationes habens, quot vix omnes simul re-
liqui Planeta: Ita & Mercur. terrestris subtilitate seu le-
vitate ac mobilitate suâ, cetera metalla omnia longe
superat, & ad quemvis levissimum contactum, instar un-
darum aqua, celerrimè movetur, & in minutissima puncta
diffilit, prater ea, reliquis metallis facile se ad sociat, eorum
corporibus lubenter adhaeret ac permiscetur, id quod nulli al-
li metallo vel minerali natura concessit, ac largita est. 2.
In colorum varietate. Nam quemadmodum Mercur. cœ-
lestis, licet sit stella lucida & albicans, eundem tamen ful-
gorem non semper servat, sed colorem suum varians, nunc
cœsum, nunc album, nunc pallidum in cœlo sese ostendit. Ita
& Mercur. terrestris, quamvis externo aspectu seu intuitu
fulgidus ac nitidus appareat, internè tamen τοικιλόχροος
valde est, Nam Vulcani cultro artificiosè dissectus ac prapa-
ratus, varios induit colores, & nunc niveus, instarq; Cry-
stalli pellucidus, nunc flavus aut citrinus, modò rubens vel
purpureus, modò gilvus, aliove colore tinctus, visui se objicit
3. In temperamenti mutabilitate. Nam quemadmodum
Mercur. cœlestis propriè nullam certam possidet temperi-
em, sed naturam habet omninò variam & versatilem, adeo

ut cum calidis calidus, cū frigidis etiam frigidus sit, sequens
 nimirū naturam eius stella, cui cōiungitur. Ita & terre-
 stris, per se simpliciter neq; calidus neq; humidus, neq; frigi-
 dus neq; siccus dici potest, sed pro diversitate preparationis
 ejus, diversam etiam qualitatem nanciscitur, & modo hanc
 modo illam temperiem adsumit. 2. Deinde dicitur Argentū
 vivum: Argentum quidem idē, quod 1. substantiā & colo-
 re, Argentum præsertim fustum ac liquefactum, omnino a-
 muletur. 2. quod ob naturæ familiaritatem, post Aurū, Ar-
 gento facilius adhaereat, & cum eo coniungi ac permisce-
 ri se patiat. 3. quod occulto quodam artificio, in Argentū
 verum ac perfectū transmutari queat. Vivum verò dicitur,
 quod loco motum, vitam quasi habere seu vivere videatur
 instar eorum, quæ principio interno agitata, operationes vi-
 tales edunt, idq; ob copiam spirituum mobilium, quibus illud
 est instructum. Unde teste Gabr. Fallopio in tract. de me-
 tal. c. 37. nec non c. 10. de Foss. item in lib. de lue Vener. c.
 76. à præstigiatoribus & circumforaneis, parari solet annu-
 lus aureus, & spectantibus admirationem pariens, dum
 nimirum in cavitate illius internā, Mercurium vivū recon-
 dunt, annulumq; postea vel candela accensa, vel prunis ar-
 dentibus admovent, & igitur inclusus calorem ignis senti-
 ens, eoque agitated, molitur exitum, quem cum non invenit,
 hinc inde variè movetur, & sic isto motu, unā quoq; annulū
 commovet. Sic si pani in clibanum mittendo inferueris nu-
 cem, Argentum vivo, Sulphure & Nitro oppletam ac diligen-
 ter clausam, ubi incaluerit, videbis panem ita salire, ut ju-
 cundum ac plausibile spectaculum præsentibus omnibus ex-
 hibeat. Eodē modo, qui voluerit jucundo spectaculo ex ollis
 ferventibus Pisca excludere, Argentum vivum immittat, &
 videbit rem pulcrā, nisi nimia olla altitudo, vel ignis

2.
 Argentū
 vivum &
 cur ita di-
 citur.

Ludicra
 spectacu-
 la, quæ ex-
 hibet Ar-
 gent: viv:

3.
Hydrar-
gyrus.

4.

remissior obstitit. Non absimilitatione, si ovis, in alter-
utra extremitate perforatis, paxillum & in indideris, eaq;
occluso iterum foramine, glutine aliquo convenienti, igni
postea adposueris, miros illorum videbis saltus, quos ignari
hujus artis seu doli, apprimè admiraturi, pro magico incā-
tamento habebunt. 3. Vocatur à Gracis ὕδραργυρος, no-
mine ducto ex aqua & argento, quod scilicet, ut jam di-
ctum, colore similis esse videatur argento, & aqua instar
liquidus seu fluidus, & tactu etiam frigidissimus. Aristo-
teles & Theophrastus appellant Αργυρον χυτον, quod so-
lidum non sit instar argenti, vel alterius cujusdam metalli,
sed quasi fusum ac liquidum. Item lib. 4. meteor. cap. 8.
vocat Αργυρον κινητον, hoc est, argentum mobile. Ubi obiter
notandus Plinij lapsus seu error, qui lib. 33. cap. 6. diffe-
rentiam singularem constituit inter Argentum vivum &
Hydrargyrum, quasi hoc sit factitium quoddam, è venà
Minij nativi excoctum, illud verò purum & nativum è sca-
ptensulis extractum atq; collectum. Quà tamen in re ille
mirè deceptus fuit, siquidem legenti Dioscori aliorumque
Autorum scripta perspicuum sanè evadet, utramq; rem, eo-
dem planè nomine à Gracis indigitatam fuisse, quapropter
Alex: Aphrodis. ἀργυρον χυτον rectè interpretatur ὕδραργ-
υρος. Nam quemadmodum Sulphur ex certo Pyrità exco-
ctum, non aliam adpellationem meretur, nec differt ab eo
Sulphure, quod statim syncerum seu nativum reperitur in
terra: ita nec Argentum vivum ex Minio confectum est
aliud ab eo, quod purum in metallis reperitur. 4. Sed præter
hec nomina seu vocabula, bucuq; in scholis Medicorum
usu recepta, sunt & plura alia præsertim apud Chymicos

ac Paracelsicos peregrina quidem ac barbara, unam tamen eandemq. rem denotantia, quæ omnia hic recensere non inutile erit. Vocatur itaq. & à Spagyricis Philosophis Aazock 2. Anfir: 3. Acanes 4. Alchar 5. Archot 6. Alcharid. 7. Alkand. 8. Anterit. 9. Adibat 10. Alcool 11. Alecarith 12. Adibar. 13. Alembic 14. Albach vivum 15. Alohoc 16. Almarkasita 17. Alosohoc 18. Aludit 19. Aqua sud 20. Amarid 21. Alozeth 22. Anzatyg 23. Asob. 24. Arohoth 25. Auraric 26. Ayor 27. Azomfes 28. Azon 29. Azechoc 30. Azerot 31. Azeth. 32. Besech. 33. Cerdach 34. Coagulū 35. Guma 36. Hydrococus 37. Kyregiros 38. Lorus 39. Missadan 40. Melusi 41. Rachi 42. Ruscias 43. Satir 44. Sais 45. Sanlarum 46. Selatus 47. Sibar 48. Solat 49. Solator 50. Tarith 51. Tifacoum 52. Vener 53. Uncam 54. Unquasi 55. Ydrogiros 56. Ydens 57. Ydricium 58. Zailud 59. Zarfaber 60. Zador 61. Zayloth 62. Zeida 63. Zerachar 64. Zibatum. 5. *Alias exoticas Linguas quod attinet, Arabicè nuncupatur Zaibar vel Zibach. Hispanicè Argentobivo, vel Azogue. Gallicè, Du vis Argent. Italicè, Argent vivo. Germanicè, Quicksilber. Belgicè Quicksilver. Et tantum de Nomenclatione, Rem ipsam nunc aggrediēmur.*

Peregrina ac barbara vocabula.

5.
Nomina
Arabica,
Italica
Gall: &
German.

CAPUT II.

De Homonymiâ seu Æquivocariis
ne vocabuli Mercurij.

Cum appellatio Mercurij seu Argenti vivi sit æquivoca, idcirco æquum est attendere diversitati & distinguere prius diligenter res nomine comprehensas, quàm

Multi.
plex acce-
ptio voca-
buli Ar-
genti vivi.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

eas definire aut explicare, ne legenti vel obscuritatem vel
confusionem ac fraudem pariant, siquidem ut tradit Arist.
lib. 1. Topic. cap. 14. facile quid sit id, de quo agitur, si ex-
planatum sit, quot modis dicatur, intelligetur. Cum econ-
tra, ut idem Philosophus, lib. 1. de cœlo cap. 11. innuit
incertum fieri animum & infinitè ferri necessum sit, si quis
eo, quod multis modis dicatur, perindè ut si non esset ambi-
guum, utatur, sic enim incertum evadere, quâ in significati-
one id quod dictum est, accipi debeat. Ne igitur & nobis ju-
re hac culpa impingatur, capropter Mercurij seu Argenti
vivi nomen appellativum in arte Jastrochymicâ posthabi-
tâ nunc eâ significatione, quam in Astrologiâ ac Pœsi ha-
bet) hic diligenter distinguendum Nam 1 ut docet Theob.
Hoghel. de diffic. Alchym: sumitur pro vulgari, & ubiq;
venali, omnibusq; cognito Argento vivo, ex quo Turpethum
suum minerale concinnant Barbitonfores. 2. accipitur pro
tertia parte, materiâ Lapidis constituyente, videlicet humi-
ditate lapidis, vel aquâ Philosophorum, de qua Parmeni-
des in Turbâ: Accipite (ait) Argentum vivum, & in Ma-
gnesia corpore coagulate, dein in Sulphure quod nō combu-
ritur. Et Arnoldus in Rosar. parte 2. c. 8. Aquam destilla-
tam serva ad partem, quoniam ipsa est &. Idem cap. 18. Cō-
tere calcē, & imbibe cum &, & decoque, donec unum corpus
fiat. 3. Pro Sulphure item ac terrâ philosophicâ. Hinc Con-
stants in Turbâ: Nihil aliud curate, quam hæc duo, Argen-
tum vivum videlicet fixum in ære, & volatile fugiens in &.
Et Hermes: Hoc est argentum vivum, quod dicitur terra
residua, quæ aquam ad se trahit & ebibit. 4. Pro Tinctura
Lapidis: Unde Hermes. Oportet nos duo Argenta viva si-

mul morificare, id est, oportet humiditatem lapidis & tincturam in spiritu deportatam simul figere in corpore. s. Proxima materia Lapidis omnimodè purificatâ. De qua Lullius: Collige, quod in medio sublimatum invenies, quoniam illud est Lapis noster & Mercurius 6. Pro fermento Solis & Luna. Hinc Iximedeus in Turbâ: Sulphura tingunt & fugiunt, nisi juncta sint Argento vivo sui generis. Nos verò, missis nunc ceteris Homonymiis omnibus, in hoc Tractatu cum de Mercurio seu Argento vivo loquimur, vulgare illud nuppiam non venale prostrans, fluidumquè ac currens intelligimus, ejus nunc exactam definitionem, tradituri sumus.

CAPUT III.

De Definitione Mercurij.

Quia autem nullius rei essentia melius quam per definitionem investigetur, siquidem, ut clarè docet Aristot. lib. 6. Topicor. cap. 2. Definitio est quadam cognitio. Et lib. 1. Topic. cap. 4. Definitio est oratio, qua id, quod definitur, explicat, quid sit. Idcirco primò omnium, quid Mercurius propriè aut quæ ejus genuina natura sit, definitione aptâ ac perspicuâ aperire conabimur.

Est autem Argentum vivum, nihil aliud, quàm liquor mineralis, ex metallicâ, viscidâ, sulphureâq; terrâ exactè contemperatus mixtusquè, spirituosus & in igne volatilis, prætereaq; frigidus valde quoad externum tactum, calidus autem ac siccus, quoad internum ejus ignem, itemquè ponderosus admodum, colorem habens argenteum, metallisque omnibus

Definitio
Mercurij.

Explica-
tio partiū
Definiti-
onis hu-
jus.

1.

familiarissimus, quibus adhæret intimè, eaque res-
olvit, & ad illorum naturam sese accommodat.

*Ad Definitionem hanc melius intelligendam, partes
illius aliquot exactius momentosiusq; ponderanda exami-
nandæq; hic veniunt. 1. diximus, esse Liquorem minera-
lem. Liquoris quidem appellationem & meretur ratione
sue substantiæ, quia hæc instar aque aut alterius cujusdam
liquoris, fluida existit, nec termino proprio, nisi vi coercita,
continetur aut circumscribitur. Αὐτὸς tamen seu improp-
riè hæc nomen illi tribuitur, siquidem ea, quæ extrinsecus
tangit, more aliarum rerum liquidarum, nullo actuali ma-
dore seu humiditate imbuat seu inficit, unde Paracelsus de
gener. miner. cap. 19. Mercurium non immeritò aquam
nec manus, nec ullum aliud quod tangit, madefacientem
vocabit. Mineralis verò indigitatur, ratione loci, originis
ac generationis sue, quippe in terra mineris, seu metalla-
riis specubus instar aliorum fossilium, à naturâ, ob conspi-
rantem cum cœlesti Syderum influxu, tum externum Solis,
tum internum ipsius terræ calorem, fuit procreatus ac ge-
nitus.*

2.

*2. Innuimus; Mercurium ex metallicæ, viscidæ, sul-
phureæq; terræ exactâ constare permixtione. Primò
enim requiritur terra metallica; nam ut doctâ est senten-
tia, Aristot. non ex quolibet quodlibet generatur, sed ex de-
terminato determinatum. Quo stante, consequens est, ad
rei alicujus metallicæ productionem seu generationem, non
nisi terram quoque metallicam, seu causam materialem
proximam, concurrere oportere. Deindè terram illam, ex
quâ generatur &, aliquid etiam viscosæ ac sulphureæ*

sub-

substantiæ in se habere, inde fit manifestum, quod is igni adhibitus totus quidem ocysimè in fumum abeat ac resolvatur tenuissimum penetrantissimumque, minimè tamen exuratur, aut in nihilum redigatur. Causa prioris accepta ferenda natura Sulphuris, utpotè propter tenuissimas partes, quibus cõstat, citissimè ex igne avolantis, unde quò citius aliquid seu excalefactũ seu incẽsum, in halitus seu vapores plurimos resolvitur & cõvertitur, eò plus Sulphurea natura idem possidere, omninò judicandũ erit. Posterioris verò ratio adsignanda nimia viscositati seu humido unctuofo, prædominium in Mercurio habenti, illud enim impedit, quò minus imperium suum in eum ignis exerceat. Fertur quidem in fumum halituosum Mercurius super ignem, sed non propterea ejus partes essentielles, ex quibus constat, igni ullo elementari destruuntur aut dissipantur: nam ille spirituosus vapor, vase idoneo receptus, diligenterq; inibi ne egrediatur, custoditus, in priorem Argenti vivi speciem, paulò post redibit iterum, absquè ullà diminutione vel detractiõne pristini ponderis.

3. Vocavimus eum quoq; Spirituosum. Nam Mercurius totus per se, reverà nil aliud est, quàm corpus spirituale, aut Spiritus corporalis, cujus vel minima pars, Mercurius semper est, perinde ut ejus totum, ut qui vi ignis possit quidem avolare, tamquàm spiritus volatilis, corpus tamen ubiq; suum semper retineat volando, utcumq; etiam altissimè elevetur, nec ullam inde patitur alterationem aut corruptionem, cum summè adæquata ubiq; in suà στοιχωσυχία elementa habeat, non secus ac in Solis στοιχωσυχία talia reperiuntur. Hanc ejus spiritualem naturam cognoscere

3.

licet ex mirâ illâ activitate, quam obtinet, in penetrandis metallis alijsq; corporibus maximè duris ac solidis. nam fuligo Argenti vivi, contactu suo, omne Aurum reddit fragile, ferrumq; quantumvis crassum ac spissum elidit & destruit, docet namq; Paracelsus lib. 3. de conservat. rerum, & ejus discipulus Gerardus Dorneus cap. 17. Pract. suæ, Trabem seu catenam ferream totam ex eâ parte, quâ Mercurii fumum excepit, instar vitri alicujus fragilem reddi. Similiratione constat, Mercurium, spiritali vi sua adeo agere in Magnetem, ut penetrando intimas ejus partes, proprium suum spiritum extrahat, eumq; in posterum omni penitus facultate attrahendi ferrum privet atque exuat. Quin imò idem &, à Magnete abstractus per distillationem ita virtute magneticâ imprægnatur, ut cum aliàs in volet Aurum eiq; sese applicet, ipsum etiam Solis corpus, in mensa certo spatio dissitum, motu locali quoq; cogat ad se transire, ut testatur R. Goelenius in Synarth. Magnet. Nec minor illius vis est, vel extrinsecus tantum admoti, celeriter subeundi ac penetrandi omnes corporis humani partes, crebrâ enim se expertum scribit Langius lib. 1. Epist. 43, sordidâ in genu ac juxta talum ulceribus pulverem Mercurij paulo frequentius inspersum, ejus virus, ad dentes penetrasse, & os & fauces, diurno nocturnoq; saliva affluxu maduisse. Ita intrò per os exhibitus &, ob hanc spiritalcm vim, nonnunquam insensibiliter carnem, membranas, ac cutim penetrando, per exteriores corporis meatus rursus exiisse compertus fuit. Narrat enim Gulielmus Fabricius Cœntur. 2. Obs. Cherurg. 71. mulierem quamdam contra Lumbricos sumsisse 318 Mercurij, & tum temporis, quo sumpse-

rit, gestasse Emplastrum Matricale super abdomine, quo paulo post amoto, observatum fuit, illud totum Hydrargyro fuisse perfusum. Ex quibus apparet, quàm tenues ac spirituose sint illius partes, quod intestina, peritoneum, musculos, ac cutim ἀνθρώπων ἀνακινῶνς permeaverint, quod vix ulli alii rei à naturâ concessum, certo, certius constat.

4. De Temperamento Mercurii, num scilicet id, calidum vel frigidum dicendum, multa verba hic facere, aut copiosè d'sserere, nihil prorsus attinet, siquidem de eo infra Ca. nimirum 10. 11. & 12. peculiarem Disquisitionem ex professo instituemus, & hanc materiam, rationibus in utramq; partē adductis firmissimis, more Philosophico ventilabimus.

5. Demonstravimus, Argentum vivū, quoq; ponderosum valdè esse, idq; ob partes, ita in se confidentes, ut omnem actualem aerem planè excludant, undè cetera metalla cuncta, ac res per magnæ molis ac ponderis ei injectæ non merguntur, sed supernatant, solo excepto Auro, quod, ut tradit Geber, lib. 1. sum. perf. c. 15. in eo subsidit, & fundum petit. Nam ut scribit Isidor. l. 16. c. 18. si super Hydrargyri sextarium, centenarium saxum imponas, oneri statim resistit, sin verò scrupulum Auri inieceris, pondus ejus non sustinet, sed secum ad fundum rapit ac detrahit. Quod confirmat etiam Agricola, l. 8. de Fossil. c. 7. dicens: In duobus Mercurii talentis, unum Ferri talentum innatat, unus verò aureus denarius mox mergitur. Undè Gasto Clavæus in Apolog. Chysopœ: se didicisse fatetur, Hydrargyrum; sextâ tantū parte, Auro minus grave existere, quamvis Geber ipsum profiteatur Sole esse gravius, sed forsan de & purgato, & paulum ab humiditate nimia, arte vindicato intellexit.

6. Tandem Familiaritatem ejus quod attinet quā habet

cum reliquis Metallis sciendum, jam pridem & rationibus & experientia artificum constitutum esse, Argentum vivum & metalla congenia sic esse, ut quo melius, puriusque quodque est, eo constantius ac interius illi miscetur, quod patet in Auro, quod libentius ceteris unitur, ac jungitur Mercurio, idque propter summam, quæ in utroque metallo reperitur Elementorum adæquationem, quæ adæquatio tantam illi parit cum Auro analogiam, præsertim cum ambo in essentiam & simplicissimam puritatem reducta sunt, ut mutuo amplexu avidè sese excipiant, & naturam suam invicem communicent, ac in unionem summam corporis & spiritus vinciantur: siquidem alterius spiritus ab altero corporalitatem mutuatur, alter verò à spiritu, corporis spiritualitatem, ut ita & simul fiat & ὁμογενοῦς, & ὁμοειδὲς, quemadmodum loquitur Quercetanus in Tetrate cap. 33. & in Alexicaco, cap. 7. Deinde post Aurum Mercurius quoque faciliè adhaeret Argento, & cum eo uniri se patitur, idque propter multitudinem argenti vivi benè in illo digesti & sui perfectionem. Similis amicitia ei quoque intercedit cum Plumbo, cui libentissimè sese agglutinat, ob naturæ homogeneitatem, quæ non solum in eo perspicitur, quod facilis unius in alterum fiat transmutatio, verùm etiam quod non minus plumbo liquefacto, atque Argento vivo, omnia innatent, ferrum, silices, testæ, ac pleraque alia, quæ igni non liquefiunt, naturæque sunt fluxili ac fluida. Aurum quidem & argentum illi innatant, sed confestim ut cera diffuunt ac dissolvuntur. Præterea in eo quoque Hydrargyro affine est Plumbum, quod in planam tabulam effusum guttis hinc inde dispersis, illam lubrica humiditate

nō imbuīt, nec tabellis inhaeret, sed incredibili agilitate, motuq; instabili, rursus coit, ac globuli in sese confluunt ac conglomerantur, eò quod materia illis densa sit, coacta, solida ac continuata, eaq; densitate, ut nihil aeris in se contineat. Ais verò seu Cuprum quod attinet, difficilius ei Mercurius adhaerere solet, idq; propter multitudinem sui Sulphuris sordidi, indigesti, minimèq; fixi. Ferro deniq; difficilimè, ob paucitatem sui Mercurij, & magnam copiam Sulphuris terrestris, impuri ac fixi, conjungitur atque unitur.

Tandem ut Caput hoc concludamus, Colophonis loco modum generationis Argenti vivi, propriis Richardi Anglici verbis in Corrector. cap. 7. hic exponere, unaq; annexere placet. Argentum vivum igitur, in suà radice primà est compositum ex terrà albà, subtili, nimium Sulphureà, cum aqua clara fortiter admixtâ & unitâ tali unione per minima, quousq; humidum temperetur à sicco, & siccum ab humido equaliter, donec fiat substantia una, non quiescens in superficie plana, nec adhaereat tangenti propter siccitatem, quæ alteravit aequitatem in ipso. Est autem homogeneum in natura, quia aut totum remanet in igne & fixum, aut totum evolat in fumum, cum sit incombustibile & aëreum, & hoc est signum perfectionis: & idè cum postea de terrà Sulphurea decurrit, calefactum superius ascendit: Undè in sua natura est, ut per calorem sublimetur. Verumtamen continuâ sublimatione nimium sublimando depuratur, decoquitur & inspissatur, ac per Sulphur album & rubrum gradatim congelatur, quod quidem Sulphur dissolvitur multoties, & postea congelat Mercurium, & il-

Modus
Generati
onis Mer
curii.

illius sublimatione inceratur caloris actione, donec vix in millibus annorum successivè & operatione natura, in perfectum metallum congeletur.

CAPUT IV.

De cognitione Antiquorum Medicorum,
circa naturam Argenti-vivi.

Hydargyrum seu Argentum vivum, non esse novum, Aliquod medicamento metallici genus, nostro demum vel Majorum ævo ab Iatro Chymicis inventum, ac in usum Medicum ductum, sed antiquitus etiam non incognitum prorsus fuisse, satis superq; priscorum Dogmaticorum scripta & monumenta egregia testantur. 1. Dioscorides enim, celebris autor, ac inter Græcos, vetustissimus Scriptor, virtutes & proprietates metallicarum substantiarum describens, hac de Argento vivo subnectit lib. 5. cap. 110. Reperitur in argenti fodinarum tectis, in guttas concretum. Sunt etiam, qui illud per se in metallis inveniri tradāt. Adservatur autē in Vitreis plumbeis, stāneis aut argenteis vasis, quandoquidem omnem aliam materiam ita exest, ut perfluat. Ceterum potum vim pernitiālem habet, suo enim pondere interna perrodit. Remedio est, Lac copiosum subinde potum, & vomitionibus rejectum, aut vinum cum absinthio &c. 2. Galenus lib. 4. Simpl. cap. 19 & lib. 5. Argentum vivum adnumerat pernitiōsis medicamentis. Quantumvis lib. 9. Simpl. cap. propr. fateatur, illius vires externè internè sibi incognitas, interimant nē an alio pacto corpus adficiant. Verba ejus hæc sunt: Εξω δὲ αὐτῆς

1. Disco-
rides,

1. Gale-
nus.

ἔδμεναι πρὸς αὐτὸν, ὅς τις ἀναρρήσας, ἢ καταποθεῖν, ὅς ἐξ ὧν ἐνέ-
 πτιθῆναι. Ibidemque aperte fatetur, Argentum vivum
 non esse ex numero aut Φυῶν Φαγμαίων, sed ex ijs, quæ præ-
 parantur velut erugo, lithargyrum, cerussa &c. Lib. 6. E-
 pidem, ijs adnumerat, quæ nullo sunt emolumento homi-
 nibus 3. Ægineta lib. 7. de re med. Argentum vivum 3. Ægine-
 (inquit) ad medicum usum non ita valde adsumitur, cum-
 venenum existat, verum ustum ac in cineres redactum, a-
 liisque speciebus permixtum, quidam Colicis & Iliacis bi-
 bendum dederunt. 4. Actuarius lib. 5. meth. medic. cap. 4. Actua-
 12. sub finem: Argentum vivum potum, eadem procreat,
 quæ Argenti spuma, torsiones nempe intestinorumq; dolo-
 res. 5. Ætius Tetrab. 1. Serm. 1. cap. 1. de simpl. medicam:
 vir. Argentum vivum, & innumera adstringentia simulq;
 mordentia; juxta utraq; qualitates, in singula corpora,
 quibus adhibentur, agunt, & tamen impossibile est docere
 palam, num per adstrictionem, an per acrimoniam urendi
 vim obtineant Idem Tetrabl. 4. serm. 1. cap. 79. Argen-
 tum vivum potatum, eadem infert, quæ argenti spuma,
 symptomata, & consimilem curam postulat. 6. Oribasius,
 medic. collect. lib. 13. Argentum vivum fit ex minio quod 6. Oriba-
 falso dicitur Cinnabaris. quoniam etiam invenitur, quod cum
 conflatur Argentum, in tectis gustatim concrevit, &
 servatur in plumbeis vel stanneis vasis, aliam namque
 materiam exest. 7. Avicenna lib. 2. Tractat. 2. per 7. Avicen-
 formam interrogationis quarit, quid sit Argentum
 vivum? & subicit responsum istud, esse nimirum Ar-
 gentum vivum aliud purgatum à minerâ suâ, & a-
 liud extractum ex lapidibus Minerâ cum igne,
 simulq;

8. Rhafes.

simulq; carpit Gal: quod existimaverit, illud esse artefactum, sicut lithargyrum. 8. Rhafes lib. 8. ad Almanf. c. de potu Arg: vivi, tradit, Hydrargyron non interimere, licet Ventris dolores creet. Id: lib. ult. Tract. 2. cap. 75. Argentum vivum Arabicè appellatur Ziback, & in arte Alchymia Mercurius, fluit & movetur, ideo dicitur vivum & mortificatur cum cymino, salivâ & cinere. 9. Serapio in lib. de simpl. cap. 385. Argentum vivum mixtum cum medicinis, Scabiei confert, fumus ejus est valde nocivus, nam frequens ejus usus destruit nervos, & inducit paralyfin, nocetq; visui & auditui.

9. Serapio

Hæc sunt universim, quæ veneranda illius antiquitatis Medici tam Græci quàm Arabes, de Argento vivo scriptis tradidère. Ex quibus omnibus manifestum est, illos non solum naturam Hydrargyri minimè cognovissè, cognitam habuisse, (dum nimirum voluerint, ex Minio, Mercurium præparari, inq; plumbeis ac stanneis vasculis excipi ac custodiri debere, cum tamen ille nihil magis voret & arrodat, quàm hæc duo metalla, plumbum scilicet & stannum, terrena verò ac lignea vasa intacta prorsus relinquens, undè hodiè in ligneis vasculis citrà ullum damnum aut jacturam commode adservatur; Verùm etiam inscitè de ejusdem virtutibus ac facultatibus locutos fuisse, veneni nimirum nomine, eas suspectas reddentes, nec illius vires, quas temporis successu, usus & experientia detexit, usq; adeò per ignem examinasse, & in usus medicos convertisse, ut nostrorum temporum homines fecèrunt. Nostrum tamen est, nihilominus, Antiquos magnis celebrare laudibus, eorum beneficia ergà nos agnoscere, & pro ijs, quæ de hoc Minerali can-

dido

dide nobis impertuerint, gratiam habere, illosq; simul excusare, quod plurima, quæ hodiernis ingenijs de hoc medicamento per via sunt atq; perspecta, eorum cognitionem effugerint, quoniam Artis Chymicæ adminiculo destituebantur prorsus, per quam hæcce ultima mundi senectâ, DE O bonorum omnium largitori benignissimo placuit, hominibus permittere, ut manifestè cognitam revelatamq; haberent magnitudinem Providentiæ suæ in creaturis sublunariis ac terrenis, idq; multo largius apertiusq; quam Antiquis olim datum fuit.

CAPUT V.

De Differentiis Argenti vivi, & primò
de Nativo seu Fossili.

Nunc ad Differentias: Est autem Argentum vivum duplex. Nativum seu naturale vel fossile, & Factitium seu Artificiale. Nativum aut per se liquidum, in terra specubus, aut in nonnullarum venarum metallicarum, imprimis verò argentariarum & plumbariarum teetis stillatim concretum sui coloris, hoc est purum & genuinum reperitur; (sunt enim Naturæ vasa aperta, omniaque sub terrâ adsunt, quæ aliàs ad Argentum vivum, artificio adscensorio eliciendum, requiruntur. Focus est suppositus ipsi venæ: est spatium frigidum superius, quo se recipiat vapor, ibiq; consistat: est conceptaculum nativum, ubi relata in imum gutta colligantur.) Aut ex Lapide quodam, qui ex ipsius Argenti fodinis eruitur, arte prolicitur, ut sequenti Cap. dicturi sumus. De hoc Arg: vivo Plin. lib: 33. cap. 6.

scribit in hac verba: Est & lapis in ijs venis, cuius pomica liquoris aterni, Argentum vivum appellatur &c. Exbau-
 ritur frequenter è Scrobibus. Purum etiam invenitur in
 lacunis, cum aqua, quibus vena stillant, Minium made-
 fecerint, eo enim modo coit ac vertitur in argentum vivum,
 quod cuiq; Minium in alveo lavanti, conspiciere licet, sed i-
 dem siccatum ad Minii formam redit. Ita in Almagro pro-
 pè Calatrava in Regno Castilia, vivus reperitur & per se
 fluens, & in Cinnabari etiam coagulatus, qui ignis vi edu-
 citur. Quemadmodum & alius invenitur in monte Gim-
 naveda, sex milliaribus à Cracoviâ Polonia, qui spontè cer-
 tis anni temporibus, usq; ad terræ superficiem erumpit, præ-
 sertim autem Autumnali tempore, quamvis etiam circâ Fe-
 stum Ioh. Bapt: multa grana illius. pisorum instar in radi-
 cibus graminum se collegisse, Autor Tyrocinii Chym:
 lib. 2. cap. 13. testatur, qui tamen & nimis aqueus, & quoad
 bonitatem ac virtutes Hispanico ac Sclavonico longè infe-
 rior existit. Cæsalpinus, ut ipsemet fatetur, lib. 3. de Me-
 tall. cap. 11. vidit Argentum vivum Pisis per se inter saxa,
 dum vetera excavarentur fundamenta. Thurnheiserus
 etiam lib. 6. Alchym. magn. cap. 5. se in prato quodam Sa-
 licibus confito ad pagum Pipp, ditionis Solothurensis, ele-
 gans Argentum vivum offendisse, commemorat. Interdum
 etiam &, attestante G. Fabricio cap. 3. suar. Observ. me-
 tall. in venâ Schisti reperitur, ut plurimum tamen in Minij
 nativi venâ. Sunt enim hæc duo, Schistum nimirum & Mi-
 nium, parentes quasi Argenti vivi. Minium autem hoc, ad
 aliud Cinnabrium nativum dictum, nonnunquam in Lapide
 fissili cinereo conspicitur bractearum more, cuius aliquot

Minium
 nativum

massu-

massulas in Voigtlandia non procul à Schöneck effossas, se-
 quibusdā viris eruditis monstrasse ac donasse, scribit Pe-
 trus Albinus in suā Chron. Metall. Tit 16. Interdum ve-
 rò in lapide candidiss. metallo sese prodit, quale est Hartē-
 steini. Invenitur etiam purum, colore atq. specie nihil differe-
 rens ab Argento rudi rubro, quale aliquando Aberthami
 in Misnia finibus propè vallem Ioachimicam, ut & in specu
 S. Dorotheæ ad Schottenbergum repertum fuisse, pronomi-
 natus Autor loco citato scriptum prodidit. Nunc verò re-
 poris, in Scaptenfulis Misniæ exigua eius copia colligitur,
 aut si colligatur, opera tamen pretiū non iudicatur, illud ef-
 fodi. Vinium etiam istud nativū, cui innascitur Arg. vivū
 quādoq. refert colorem Iecoris, quale Hydriū in Sclavoniā
 esse putatur, quod ponderosum admodum, instar Plumbi ex-
 sistit, quodq. malleo percussum, granula Argenti vivi stilla-
 tim exsudat, undè etiā spontè nonnumquā emanare dicuntur
 ejus rivuli, dum à fossoribus investigatur atq. eruitur: inter-
 dum verò Coccimodò rubet, ut Schönbachii ad Egram, vel
 colore fudo, in quo striatim Pyrites coloris aurei est positus,
 apparet, ut plerumq. est Ungaricum & Hispanicum: vel ni-
 gricat, ut ad Creutzenachum, & in quibusdā Voigtlandiæ
 locis. Rubrum autem Minium, ut plurimum arene, illud ve-
 rò quod Iecoris colorem exhibet, lapidi: & quod nigricat, la-
 nugini simile est. Sed rude Argentum vivum sapissimè ru-
 bet, rarè Iecoris colorem habet, rarissimè verò nigricat. Verū
 primæ speciei globa, propter similitudinem quæ ei in colore
 est cum carbonibus ardentibus, Græcè Αρσενικόν appellatur, ex
 qua fit Minium, à Græcis Αρσενικόν vocatum, à Theophrasto
 verò Κιννάβαρι, adeò dives Argenti vivi, ut eo etiam stillet.

Venæ Mi-
nii nativi
variæ.

Unde Matthiolus comment. in Dioscor. lib. 5. Reperi-
untur in Hydrargyri fodinis, inter ipsius Venam, peculiares
quedam lapidis illius, ruffæ Zona, quem Fossores, fossitiam
Cinnabarim vocant. Hic adeo Argento vivo scatet, ut sa-
pius absq; ullo igne per se guttatim suat. Hinc sæpè evenit,
dum fossores mucronatis instrumentis venam effodiunt, ut
purum profiliat Argentum vivum, atq; decurrat celerius,
tamquam è fonticulo quodam. Quod confirmatur etiam à
Vitruvio lib. 7. cap. 8. ita scribente: Gleba quedam effo-
ditur, Anthrax dicta, rubrumq; pulverem circa se habens,
quæ dum effoditur, ex plagis seu ictibus ferramentorum,
crebras emittit lachrymas seu guttulas Argenti vivi, quas
fossores statim colligunt. Olim eiusmodi Venæ Minii, colo-
re coccineo adferebantur Romæ ex Hispaniâ, & quidem
celeberrimæ ex Sisaponensi regione in Beticâ, ut tradit Pli-
nius lib. 33. Talis quoq; eruta fuit in Colebis, ut prodidit
Theophr. in rupibus inaccessis: Talis nata est in Carma-
niâ, ut Iuba scripsit: Talis in Æthiopiâ, ut Hermogenes.
Sed nostro tempore, talis reperitur nunc in Britannia, Lo-
tharingiâ, Scotiâ, Lusitaniâ, Hispaniâ, Indiâ, Pannoniâ,
Transsylvaniâ & Germaniâ, ubi præ cæteris (ut antè di-
ctum) Schonbachium in Elbogana Bobemia, ejusmodi
venâ rubentis Minij nobile habetur, deinde quoq; eadem
laude insigne est Beraunium Bobemæ supra Pragam, à
quo non longè distat Camerava oppidum, similis minera
ferax, verum Minium illius loci vitia non caret maximo,
quod nimirum cum venâ ferri permisceatur, & ob id ceu
impurum rejicitur. Tyrolensis etiam Comitatus sæcun-
dis; est, maximèq; hæc Mercurii minerâ abundat. In Fran-

cis præterea supra arcem, quæ ex Rege & Saxo nomen invenit, in sylva eundem lapidem Cinnabaris mineralis reperiri vult Agricola, lib. 2. de metal. cap. 9. cujus vena ferro percussa, exsudat Argentum vivum, nunc tamen amplius ibidem non effodi. Sed & apud Marpurgenes, amplam, elegantem & feracem Cinnabaris nativæ mineram esse in Hassia, innuit Quercetanus in Tetrate cap. 33. Fructuosissimum autem Argenti vivi metallum est in Hydriâ Comitatus Goritzienfis, cujus vena ferè fæcoris est coloris, ut paulò antè quoq; diximus. Et hæc de Argento vivo Nativo dicta sufficiant, transeamus nunc ad Factitium.

CAPUT VI.

De Argento vivo Factitio seu Artificiali.

Artificiale seu Factitium Argentum vivum illud dicitur, non quod ars efficere possit. Mercurium primæ dispositionis, sed quod arte, materia illa, in qua Argentum vivum naturaliter est, potentiâ producatur in actum, & liberetur à sua matrice & impuritatibus, dum, nimirum ex Cadmiâ argentosa, Lapidibus, vel Cinnabari nativâ formam lapidis rubri ponderosiss. referente, vix ignium excoquitur in hunc modum, ut tradit Matthiol. commin lib. 5. Diosc. cap. 70. 1. Lapis rufescens, & ad purpuram quadamtenus vergens, ponderosus instar plumbi, & Argento vivo scintillans, contritus in fictilia quadam angustî orificiî cõjicitur, hæc, recentî arborum musco

Modus
excoctio-
nis Minii
nativi.

2. Alius
modus.

3. Modus

subola.

4. Modus

ex Dioscor.

cor. lib. 1.

obturantur, deinde fictile alterum huic simile, latioris ta-
men oris in terram sepelitur, & alterius pleni in versum o-
rificium in illud infertur, & ab argilla circumquaq; muni-
tur, obturanturq; oscula & vasa simul connectuntur & fir-
mantur adeo, ut vacuum fictile totum sub terra sidat, ple-
num verò totum superemineat. Itaq; in apertâ areâ, pluri-
ma seriatim collocantur fictilia, & deinde ignis in ambitu
succenditur, cuius vi Lapis seu vena calefacta, Argentum
vivum guttatim destillat in substratum fictile, quod suo po-
steâ tempore eximitur, & in utriculos reponitur. 2. Vel:
Venam Minii nativi immitte in catinum fusorium trian-
gularem in imo perforatum. Hunc accommoda ollula aquâ
cipienti tertiâ sui parte, & agglutina, collocaq; in arena
patine areæ usq; ad catinam. Postea super arenâ circa cati-
num, ignem circulariter excita, & descendet Argentum,
vivum. 3. Libavius in Commentar: Alchym. part. 1. Lib.
1. c. 27. ex G. Agricola alium adhuc modum adfert excoquen-
di Argenti vivi, nimirum adscensorium, cum priores descen-
sorii vocandi: Olla major supra tripode statuta, completur
venâ comminutâ, cui superfunditur arena vel cinis, duos
digitos crassus, & tunditur, mox huius olla ori, alterius olla
minoris os imponitur, lutoq; obturatur, ne spiritum emittat.
Vena igitur cocta exhalat Argentum vivum, quod per a-
renam vel cinerem penetrans, fertur in ollam superiorem,
ubi in guttas concrefcens, recidit in arenam vel cinerem,
quo lavato, Argentum vivum colligitur. 4. Convenit au-
tem hâc artificium cum ea fere, quod Dioscor. lib. 5. de-
scribit, Catinus nempe ex argilla factus, imponitur foco,
procul dubio cineribus vel arenâ refertur, quandoquidem

nō accepit venam immediatē, sed ampullam ferream, in quā
 vena seu minium. Injecta ergo in cucurbitam vel matulam
 ex ferro, Vena, conclusa fuit operculo. Deinde succenso
 prunarum igni, coacta est Vena reddere halitus, seu fa-
 villa specie Hydrargyrum, qui in concavitate operculi fri-
 gida constitit, delapsusq; super cinere mansit, donec pera-
 cto opere colligeretur. 5. Plinius autem lib. 33. cap. 8. Ar-
 gentum vivum ex Minio secundario excoqui vult, ita di-
 cens: Fit autem 2. modis, areis nimirum mortarius pistil-
 lisq; trito Minio ex aceto, aut patinis fictilibus impositum,
 ferrig; concha calyce coopertum argillā superillita: deinde
 sub patinis accensum follibus continuo igni, atq; ita calycis
 sudore deterso, qui sit argenti colore & aqua liquore, &c.
 Hac ille. Quod si per Minium secundarium, illud nostrum
 vulgare seu Sandycem intelligat, quā nihil est aliud, quā
 plumbum vi ignis ad rubedinem usq; calcinatum, quemad-
 modum Cerussa, plumbi calx est altera, vapore aceti prole-
 cta, na toto quod dicitur, cælo, ille aberrat, siquidem ex eo,
 tali preparationis modo, qualem describit, nullo modo Ar-
 gentum vivum elici, sed potius vi ignis in vitram, vel plum-
 bum, illud reduci, certissimè constat, quamvis alio artificii
 genere, à Libavio in Syntagm: Arcan. lib. 7. cap. 16 tradi-
 to, Mercurium ex dicto Minio reduci posse, minimè diffitea-
 mur. Sin autem eo nativum minium seu Cinnabarim fossi-
 lem accipi vult, tunc omnino illi adsentimur, cum dubium
 non sit, quin hoc modo, sublimatione extrahi queat &, cu-
 jus etiam capax esse solet ipsa fodina.

Sed ad hanc Glasse, Mercurii scilicet Artificialis, re-
 ferri, quoq; debet Mercurius corporum, ut vocant, & ni-
 mirum, qui manu periti artificis per Sales resuscitativos,

Mercuri-
 us corpo-
 rum.

ex Metallorum ac Mineralium quorundam corporibus
reducitur ac separatur, ad certos & peculiares in Chymia
usus. Id quod quidem duplici viâ fieri solet, humidâ scilicet
& siccâ. Humidam quidem quod attinet, ea perficitur me-
dio aquarum Mercerialium resuscitivarum vulgò dicta-
rum, eo quod metallorum calces in iis macerata, in primam
eorum materiam reducuntur, quarum aquarum unam at-
que alteram descriptionem tradituri sumus libro sequenti,
quemadmodum & ceteros speciales modos reservamus usq[ue]
ad Caput 14.

CAPUT VII.

De aliis quibusdam Mercurii dif-
ferentiis.

Sed præter eas, quas antecedentibus duobus Capitibus,
attulimus Argenti Vivi differentias, supersunt adhuc
quædam aliæ à diverso præparationis seu elaborationis
genere desumptæ, quas obiter tantum hic delibabimus.

¶ sub-
limatus.

1. Est ¶ Sublimatus, idè hoc nomen sortitus, quod is
primò convenienti vasi seu instrumento inditus, posteaquè
debito ignis gradu à terrestri, qua ipsi conjuncta est, feco
ac impuritate, in altum seu sublime erectus, ex obscuro illu-
stris, ex imbecilli potens reddatur, & sordibus exsutus, in
puri splendoris, præstantiaq[ue] eximia loco statuq[ue] collocetur.
Et ejusmodi ¶ Sublimatus ab Hermeticis & mysticis Phi-
losophis vocari solet Aquila albâ, Metallina sapientum,
CrySTALLUS artis, Astrum Mercurii, Leo viridis, Draco,
Serpens, Basiliscus, & pluribus aliis nominibus, quam-

quam

quàm non omnia uni dispositioni conveniant. Ioh. August. Pantheus in Voarchadum: Fumum album appellat. Alij Argentum vivum de argento vivo nuncupant.

2. Est & Essensificatus, (quamvis alii hunc & precedentem pro uno eodemq. habeant,) qui fit ex Mercurio, in veram suam Essentiam sublimationis apparatu reducto, a quo variis sublimationum & mundificationum cobobis, nigredo illius mira abstrahitur, ut tandem verè homogencus is, & splendore ac claritate purissimus, instar lucidissimi Crystalli perspicuus emicet.

2. & Essensificatus.

3. Est & Præcipitatus, sic dictus, quod per aquas fixatorias solventesq. & gradatorias, mobilitas seu liquabilitas ejus sistatur, ut quasi Gorgone visâ obrigescat, & ex menstruo suo præcipitetur in calcem rubeam, sicq. transmutatione quâdã, ex aquæ speciei in terream abeat. Lemnius verò lib. 2. occult. cap. 35. Præcipitatum dictum putat, quod opus suum præcipit ante peragat, non sine gravissimo corporis incommodo. Hinc Misochymici aliq. subsannatores, remediis metallicis, imprimis verò Mercurialibus, parum equi, quia præceps vel in pecunia aut vitæ dispendium exitiumq. utentes præcipitet ac coniiciat, appellatum tradunt. A Nicolao Massa, H. Reusnero, A. Paræo, Rubæo, & aliis vocatur pulvis Angelicus, vel ab auspiciato ac præclaro effectû, quem in profligatione multorum contumacis morborum demonstrat, vel à primo ejus inventore, cui fortè Angeli nomen fuit. Leonh. Botallus simpliciter pulverem Mercurii appellat. Alii Crocum Philosophorum, propter croceam rubedinem: Alii deniq. Turpethum minerale, inter quod tamen & Præcipitatum nonnulli distin-

3. & Præcipitatus.

guunt, precipitatum nimirum appellantes, Mercurij ru-
bentem pulverem volaticum. Turpetum autem fixum, cui
Auri aliquid in compositione admixtum fuerit.

4. ♀ Mor-
tificatus.

4. Est ♀ Mortificatus, eò dictus, quod à cursu & flu-
xilitate nonnihil ad quamdam tractabilitatem, ut cum a-
liis commisceri possit, revocatur, id quod vel salivà hominis,
vel succis, vel rebus acutis, ut Vitriolo, Sale, Nitro, Aceto-
succo Caparum & similibus perfici solet.

5. ♀ Coa-
gulatus,

5. Est ♀ Coagulatus, hanc appellationem ideò forti-
tus, quod fluida ejus, spiritusosa ac volatilis substantia per
fumum metallorum, vel corrosionem aquarum fortium, in
solidum quasi corpus concreseat, & ad constantiam ita fi-
gatur, ut more aliorum metallorum, malleo duci & extendi
queat, ut videre est apud Libavium, Tom. I. Syntagm.
lib. 6. cap. 14.

6. ♀ Phi-
losophi-
cus,

6. Est ♀ Philosophicus, ita vocatus, quod solis Phi-
losophis ille sit cognitus, qui eius beneficio imperfecta moli-
untur metalla transmutare in Aurum verum. Infinitis au-
tem penè nominibus ab iisdem insignitur, dum nunc Azoth,
nunc Magnesium, nunc Adrop, modò Salamandram,
Chrystallum Philosophi, Guma, Aquilam albam & ru-
bram, Aquam permanentem, Lac Virginis, Sperma
mundi &c. vocant; De quibus consulendus Hoghela-
dæus in tract. de difficult: Alchym:

7. ♀ Dul-
cis, Vitæ,
Diapho-
ret

7. Tandem quoq; huc pertinet ♀ Dulcis, ♀ Vitæ, ♀
Diaphoreticus, &c. de quibus omnibus seorsim in Libro
2. hujus nostræ Commentationis acturi sumus.

Cum itaq; tot sint varietates ac Differentiæ Mercurii,
& qualibet in sua dispositione habeat peculiare suas virtu-

tes, quarum quaedam internis, quaedam externis inservire morbis, quaedam etiam aliis Chymicis aut mechanicis prodesse possunt operibus, idcirco magnâ diligentia & prudentia opus erit in electione, ne unam Mercurii speciem pro alterâ sumamus, aut quodlibet Argentum vivum, quibuslibet rebus aut artificijs confuse ac indiscretè adhibeamus, sed determinatum determinato adaptemus, circumspicietq; in omnibus procedamus, ne vel pro lucro ac emolumento damnum & perniciem reportemus, vel pro corporis Sanitate, calamitosos morbos nobis accersamus.

CAPUT VIII.

De Bonitate ac Electione Mercurii ad
usum Medicum.

Cum &, vel ita vivus ac fluidus in fodinis metallicis inventus, vel ex Lapidibus Argentariis aut venâ Cinnabarinâ, vîgnis excôctus, non omnis, unius eiusdemque sit naturæ, sed alius alio existat purior, prestantior ac nobilior, idcirco ad usum Medicum, seu medicamentorum præparationem, maximus eius habendus delectus, ne impurum aut Sophisticatum, pro puro ac legitimo arripiamus. Solent enim nonnulli impostores, innuente Quercetano in Consil: de luc &, sophisticare eum cum Plumbo, quod beneficio Bismuthi tam benè apteq; miscetur, ac cum Mercurio dissolvitur, ut ipsa non melius possit aqua cum aquâ. Bismiscuntur, inquam si vel æquis partibus Plumbum cum Argentivo sumatur, modo ac ratione prædictâ, nec miscuntur tantum, sed transit etiam plumbum cum eo per lintea aque mobile ac fluidum, ac si nihil esset aliud,

quàm solus purus putus &, adeò ut talem fraudem visu discernere aut detegere nequeas. Nec sophisticari tantum, hocce artificio potest & solet Mercurius, sed in propriis etiam mineris allicere sibiq; consociare potest varias corporum terrestrium, prorsusq; heterogeneas qualitates, ut ex mineris Plumbi, Antimonii, aliisq; substantiis metallicis constat, quæ proximè adsident aut adherent mineris Argenti vivi, unde ei imprimi possunt variae vires, propria verò ejus virtus perturbari ac infici. Undè Libavius Tractat. de igne nat. cap. 30. scribit, sibi aliquandò missum Argentum vivum ex Voigtlandiâ, ex minerâ citra omne artificio exhaustum, quod adeò indigestum, leprosum ac impurum fuit, ut licet sepius traheretur per pannos depurgaretur, nihilominus tamen nigritiem perniciosam recuperasse, & scorias evomuisse multas, quæ quidem nigredo nihil aliud fuit, quàm Arsenicalis, Sulphurea, & Cadmiosa seu venenata quedam fuligo, illi ita à vicinis eiusmodi mineralibus corporibus impressa ac communicata. Quare diligens adhibenda est cautio in electione &, nisi Medicus voto frustrari velit, aut aliquid sinistri in eius usu evenire, ut nimis sæpe accidere solet. Primo igitur purior nobiliorq; habetur is, qui ex mineris, fodinis aureis argenteisve vicinis effoditur, aut etiam ex ipsis extrahitur. Verumtamen & hic, juxta Libavii sententiam, non omni caret suspitione, nam ut ille scribit in Apocal. Hermet: cum fodinae argenteæ sunt plumbeæ simul & antimoniatæ, item cadmiosæ, uti inveniri solet Cadmia argentaria venenatissima, plena Argenti vivi, quod etiam dum argentum ex tali venâ conflatur, aliquando in caminis consistit, laudem bonitatis in totum non

Bonitas
Mercurii.

mere-

meretur. Nonnulli eligunt ac commendant Goritiensem, qui ex Hydria montis, 4000. passibus Goritio distantis, lapide cinnabarino excoquitur. Aliis placet ac probatur præ cæteris & Hispanicus ob puritatem. Is autem est tum natus in Hispaniâ, tum ex auriferis Indiis in vectus, qui certè, nisi avaritia mercatorum eum vitia verit. puritate exsuperat Hydricum, quantumvis sæpius lotum. Est enim splendore argenteo, cum Hydricus magis ad plumbum declinet, nisi studiosè purgatus fuerit. Ungaricum etiam quidam præferunt. Quercetanus in Tetr: non reprobatur. Hassicum, utpote ex Venâ minii rubrâ excoctitum. Examen autem generale bonitatis Mercurii undelibet sumpti, tale à multis proponitur, nimirum, si postq̃ totus per corium transit sine ullo recremento, Retortæ vel cucurbitæ includatur, indequæ destilletur item totus sine reliquiis. Quidam semunciam Mercurii in prunâ consumunt, si feces albe vel cineræ restant, negant indigere purgatione, sin rubes, impurum pronunciant. Quercetani in consil: de lue & talem ejus probationē instituit. Particulâ nimirū & cochleari argenteo imponēs, & super prunis exspirare sinēs, quod si argentū aureo tinxerit colore, pro puro & laudabili habet, sin verò nigro quodam aut livido vel fusco inficiat, tunc ceu impurum repudiat. Huncq̃ probationis modum vult haberi certissimum ac tutissimum, qui tamen Libavio in Apocalypsi Hermet. suspectus admodum videtur, cum ex eo concludi nequeat de totâ quantitate, præsertim si vel plumbum, vel Stannum aut Bismutbum non exquisitè fuerint. Mercurio permixta, idcirco satius esse docet per Tartarum & Calcem vivam 2. vel 3. distillare, tunc enim posse vulgariter etiam

Examen
generale
bonitatis
Argenti
vivi.

Querce-
tani pro-
batio.

in Pillulis, Emplastris, Unguentis, Amuletis, Vaporationibus Chirurgicis scirrhorum ad vulgare Precipitatum, & similia adhiberi.

CAPUT IX.

De Modo depurandi Mercurium ut fiat
utilis ad Medicinam.

Cum hodierno tempore, nihil ferè tutum sit à fraudibus
ac imposturis, & Argentum vivum quoq; quod ad nos
adfertur, & ubiq; venale habetur, plerumq; sophisti-
cationes patiatur, idcirco prudentis ac diligentis Medici
erit officium, omnem curam, cogitationem ac studium eo
intendere ac convertere, ut non nisi depuratissimum & ab
omni sorditie ac heterogeneitate sequestratum, in usum ad-
sumat. Et si autem Chymici varios habeant modos ac pene
infinitos purificandi Mercurium, nos tamen precipuos tan-
tum hic indicabimus.

Varii mo-
di pur-
gandi &
1. Modus

1. Modus talis est: Contere & cum Sale com: præp. in
pilâ marmoreâ donec Sal prorsus nigrescat, & & occulte-
tur. Tunc injice in Retortam, luto obductam, & colloca in
reverberii furnum eo situ, ut rostrum Retortæ, in aquam
frigidam satis profundè dependeat. Ea verò antè furnum
debet esse in ollâ vitratâ. Succendo ignem lentum, cumque
ange paulatim, Mercurius ab igne fugiet in aquam
frig: relictis in Sale sordibus. Exemptum ex aqua, se-
cundo tere cum Sale, & destilla, idemq; fac tertio.

2. Modus

2. Optimè etiam in hunc modum purgatur Mercu-
rius. Sume & vivi, & Terra Sigill: vel Siles. am. & j. Ter-

ra pulv. in mortar: lapid: & reducatur in formam Electuarii liquidam cum s. q. Oxymel: Scillit: deinde cum ea amalgametur Mercurius, quem sic mixtum per Retortam cum collo alto destilla. Hanc destillat: 3. repete, singulis vicibus terram & Oxymel renovando postea & separa, eumq; bis vel ter per pellem leporinam trajice, & satis erit purgatus.

3. Alias Argentum vivum mortificatum Allii succo, ducitur in marmore. & translatum in mortarium ex aceto salso teritur, tandemq; per pannum vel pellem cogitur.

3. Modus

4. Vulgariter etiam talis depuratio instituitur. Sume Aceti destil: & s. an: ℥ j. Pone in matratio forti cum manipulo Salis prep: Move strenue per hora quadrantem ut misceantur, & & denigretur, quod per inclinationem cum & in scutellam vitreatam effunde, & toties aqua tepida ablue, donec omnis nigredo & salsedo abscedat. Exsiccatum repone in matrarium, cum aceto & Sale, ut ante, eundem laborem ter reiterando, & tandem per corium exprimendo.

4. Modus

5. Non reprobanda quoq; talis purgatio: Mercurium ex Sale & aceto coque per diem integrum, acetum semper instaurando. Sepeli in fimo per dies 4, ita ut fimo, calce viva substrata ad fundas indies aquam cal: Collum vieri nonnihil ex fimo prominent. Partes terrena decedent ad fundum. Exemptum ablue aqua dulci. Adde Sale m fusum, & tere una in lapide adperso interim aceto, ut fiat massa nigra in qua Argentum vivum delitefeat. Ablue aqua pura calente saepius. Tere cum novo Sale, & ablue ut prius, donec purgetur.

5. Modus.

6. Modus.

6. Sed melior & mundificatio fit, cum acetum sine additione Salis, tantum cum Mercurio conjunctum, ac in cucurbitâ oblongiori aliquandiu exagitatum, donec nigrescat acetum; hoc verò remoto, cum recenti aliquot vicibus fiat agitatio, & semper in decantato aceto Mercurii impuritas subsidebit, quo clarificato aceto, iterum potes uti ad repetendas depurationes, imò potest Mercurius totus hâc agitatione cum aceto in nigredinem quamdam converti, convertibilem tamen per Calcem vivam in pristinam suam naturam currentem, ab omnibus tamen impuritatibus planè liberam, si omnes istæ nigredines decantatæ impascentur cum Calce vivâ, & per Retortæ destillentur, tunc enim puriss. prodibit Mercurius.

7. Modus.

7. Adhuc perfectiorem depurandi modum si desideras, sequens tibi satisfaciet: Accipe loco Mercurii com: Cinnabari artificialem, cui pulveris. adde tantumdem Calcis vivæ itidem pulv. Omnibus coniectis in Retortam & adhibito Recipiente, admove ignem s. a. & ex lb 1. civili elicies 3xij. vel circiter, Mercurij mobilis quidem & fluidi sed optime purificati.

8. Modus.

8. Vel: Fac Mixturam ex Cinnabari, Tartaro, Salecom: & Calce vivâ, & cum Mercurio per Retortam propelle.

9. Modus.

9. Alijs placet hic processus: Colligantur recrementa excocti ferri, quæ projiciuntur ex conflatoriâ, in quibus nihil amplius est ferri, contusa in pulv. sexagies, vel tantumdiu, quo usq; nulla nigredo defluat, laventur. Exsiccatum candefiat super prunis in vase terreo, ut tota vis Sulphurea & Arsenicalis exhalet. Collocetur jam Cinnabaris artific:

in sublimatorium. Imponatur stratum pulv: ex scoris. subi-
jciatur ignis, & sinatur lento gradu, vase aperto primum
exspirare humiditatem aquosam: deinde claudere narem A-
lembici luto, & in altum coge &, qui super scoris, & in
lateribus Vitri harebit puriss: Non debes immiscere scorias,
sed tantum imponere crassitie 2. digitor: Cum extraxisti
&, reverbera Scoriarum pulv: in rubrum, & hoc denuo ad
idem utere.

10. Alii hunc modum commendant. Cinerum cla-
well: contrit: libra una in Vitro firmo perfundatur bona
quantitate aceti acris dest: Digerantur per octiduum, quo-
tidie 2. vel 3. movendo, & acetum inde pingue fiet ac ru-
brum. Postea à sedimento, quod est clarum per lacinias se-
paretur. Iam Argentum vivum sublimatum in patinam,
vel trullam vitream ponatur, affuso aceto ad eminentiam
lati digiti, leni cinerum calore incalascet, tunc moveatur
bacillo ligneo, & coibit Argentum vivum, quod exemptum
per corium traiciendo, aliquoties purgetur.

10. Mo-
dus

11. Vel: Cape & sublim: Wj. & Farina tritic: Wij. Tar-
tari crudi Wj. misce, additq; aqua fontana fac Pulviculam
quam in fragmenta sabacea divide. Hæc arefacta include
Retorta, manipulos 2. quantitate, hancq; luto munitam,
deorsum inclina & committe cum receptaculo, frigidam,
puram continente usq; ad partem diandiam. Da ignem le-
nem h: 2. postea magis auge, & & vivus in aquam descen-
det. Perge donec Retorta excandescat, 3. aut 4. horis, Mer-
curium opere frigifaculo ex receptaculo extrabe, inq; ratino
super prunis exsicca, quousq; videas fumare & scandere
velle, Tunc repone & usui tuo reserva, Est enim valde purus

11. Modus

12. Deniq; modus perfectiss. depurandi &, quo nulus ferè melior dari potest, est eius Amalgamatio cum corporibus perfectis, in Regulo Antimonii essentialiter collectis, à quo Regulo, cum & amalgamato, fit destill. per Retortam, singulis vicibus, feces terreas sulphureas ac fatentes, in collo Retortæ aut juxta fundum se colligentes, separando, & denuò amalgamando, tandemq; per corium trañciendo.

Verùm hæc dicta sufficiant, ad Temperamentum Mercurij examinandum nunc accedamus.

CAPUT X.

De Temperamento seu Qualitate Mercurii,
Nùm scilicet is calidus vel frigidus
dicendus?

DE Qualitate seu Temperamento Argenti vivi hætenus inter Medicos, Philosophos ac Chymicos concertatio semper fuit maxima, dum nimirum alij id calidum pronuntiant, alij verò frigidum esse contendunt, adeò ut ex istis, variantium ac contrariantium sententiarum labyrinthicis difficultatibus egrè aliquis sese extricare possit. Nos, quò methodicè in hæc controversiâ procedamus, primò utriusq; partis argumenta & rationes in medium adferemus, deindè & nostram sententiam perspicuè subjungetur.

Rationes eorum, qui Mercurium seu Argentum vivum frigidum esse statuunt.

Qui igitur frigidam qualitatem (Mercurii propugnans, hinc firmis rationum fulcris, (ut ita loquamur) innituntur.

1. Quia (inquiunt) & quemadmodum docet Aristot. lib. 4. Meteor. fit ex vapore aqueo, estq; veluti aqua aliqualiter concreta, fluitque etiam ut aqua. Nunc autem cum Aqua sit summè frigida, ut non solum constat ex eiusdem Philosophi doctrinà lib. 2. de generat. & corrupt. cap. 3. & lib. de sensu & sensili cap. 4. quam etiam docuit Empedocles & Strato, referente Plutarcho in lib. de i. frig. It. D. Ambros. lib. 4. Hexam: cap. 4. D. Basilii Homil. 4 in Gen. Damascenus in Phys. cap. 12. aliq; Theologi & Philosophi; verum etiam ex eo, quod nullum Elementum magis frige faciat, nullumq; igni magis resistat ac inimicum sit quàm aqua, id autem quod præ aliis summè calido adversatur, summè frigidum quoq; esse debet: Idcirco, ut Argentum vivum seu ex aqua aut aqueo vapore generatum etiam intense frigidum sit, cōsectarium omnino erit. Nam qualia sunt principia, talia quoq; erunt principiatà; ut commune Physicorum axioma sonat. Si igitur alicuius rei principium per se fuerit frigidum, sanè inde colligitur, illud quoq; quod ex tali principio productum est, non aliam temperiem quàm frigidam habere ac possidere posse, Quemadmodum id evidentissimè patet in Nive, Grandine, Glacie, Crytallo ac similibus, quæ suâ naturâ sunt frigidissima, propterea nimirum, quod primario ex aqua, seu Elemento summè frigido generata, concreta ac condensata fuerint.

2. Quia ad tactum ipsum Argent. vivum frigidissimum percipitur, Et quamvis calefactum fuerit, promptè

1. Ratio.

2. Ratio.

tamen refrigescit. Undè si ei infundas in vitro aquam frigidam, manug, explores qualitatem frigidiorẽ omninò & inuenies. Hinc Gabriel Fallopius in tract: de metal. cap. 37. refert. quod Mauritanii non valentes dormire ob intensiss. æstum in stratis, utres implere soleant certà quantitate Mercurii, reddentis eos frigidos, quos postea sibi ipsis supponant, ut quietius dormiant. Cujus sententiam etiam confirmare videtur Agricola lib. 8. de naturà fossil. cap. 18. hisce verbis: Mauri (inquit) cum ardore Solis omnia torrentur. Argentum vivum in lacum infundunt, atq, injecto corio super ipsum strati se refrigerant. Cum igitur Argentum vivum tactu & actu ipso refrigeret, idcirco nemo nisi dementi proximus videri velit, aliam qualitatem, præter hanc dictam illi adscribendam judicabit. Inter reliquos autem sensus Tactui potissimum primas esse deferendas, de primis rerum qualitatibus judicandi, extrà omnem positum est controversiam, siquidem dicta illæ qualitates 4. sunt verum propriumq, Objectum ipsius Tactus, & ob id etiam tangibiles vulgò dicuntur, quod ex suâ naturâ, non interveniente alio quodam, à solo Tactu percipiantur. Non enim visus nec auditus, alijsvè sensus exterior per se indicat, quæ res sit calida vel frigida, aut aliâ qualitate imbuta, sed solius tactus hoc est officium. Quod si verò visus interdum hanc vel illam rem calidam vel frigidam aut aliâ qualitate affectam esse cognoscit, tunc id sanè fit, non quod sensus cum potius hoc judicium sit rationis, ratio enim illud primò à Tactu didicit. Reverà enim tactiles qualitates non sunt visibiles, audibiles, gustatiles vel odorabiles. Quia igitur, ut antè dictum, Argentum vivum actuali sua fri-

gigiditate, sensum tactus non aliter feriat atq; adficiat, quam vel aqua elementaris, vel Crystallus aut glacies facere solent, idcirco quin summè frigidum statuendum sit, necessariò concludendum erit, nisi quis contradicendi studio flagrans hñc obuiere velit, Sensum externum falli, & in deceptionem incurrere posse, dum sensibile suum apprehendit, quod tamen omni videtur rationi adversari, Quia sensus apprehendit rem, prout ipsi in specie representantur, species verò talis est, quale objectum ipsum in se, cum naturalis eius imago sit, quò sit ut sensio respondeat speciei, species rei cognita, sicq; nullus deceptioni locus relinquatur. Undè Aristot. lib. 8. Physic. cap. 3. cogitatione hebetem, cum esse censet, qui sensibus fidem abrogat.

3. Ratio.

3. Quia & graviss. ac ponderosiss. existit, suiq; ponderositate, teste Paracello, cap. 19. de Geneal. miner. alia metalla, quæ ei injecta supernatant, vincit, Cupis eius rei experimentum: lb. 5. vel 6. Mercurij, lb. 1. vel 2. Ferri, Cupri vel Argenti impone, videbis supernatant, ut ligna aquæ, injice autem vel granum unicum Auri puri nec sophisticati, subsidebit statim. Cujus quidem gravitatis nimie in & nulla alia causa esse potest quàm frigus. Nam quemadmodum levitas oritur à calore, ita e contra gravitas sequitur frigiditatem, sicut expressè id docet Aristot. lib. 2. de part. animal. cap. 3. Eiusq; rei argumentum satis evidens est, quod terra, cum nimium incalcescit, in exhalationem attenuatur, levisq; fit, similiterq; aqua frigore concreta, gravior efficitur. Neq; obstat, quod comparato calore aut frigore non confestim ac proximè levitatem & gravitatem res adquirant non enim illæ ex calore vel fri-

gore proxime efficiuntur, sed interventu raritatis & densitatis, ut Arist. lib. 4. Phys. cap. 9. docuit. Hinc videmus, quò majori frigiditate aliquid excellit, eò gravius quoq; seu ponderosius illud existere, econtrà verò, quò intensiorem caliditatem obtinet, eò ad maiorem levitatem inclinare. Documentum primò huius rei nobis præbent Elementa ipsa, Ignis scilicet & Terra seu principia constitutiva reliquarum rerum naturalium, quorum alterum, Ignem scilicet, suâ levitate videmus, cetera transcendere elementa omnia, semperq; in gyrum ad Lunæ concavum usq; sese volvere, idq; propter intensiorem caliditatis suæ gradum, summam partium raritatem in illo constituentem. Inesse autem igni ejusmodi excessivum calorem, præter experientiam & auctoritatem Arist. in lib. 2. de cœlo cap. 7: & lib. 3. de gener. & corrupt. cap. 3. It. lib. de sensu & sensib. cap. 4. nec non 2. metaphys. cap. 1. ut & Damasc. cap. 12. Phys. Basil. in Homil. 4. Hexam. Ambrosi. lib. 14. cap. 4. & hæc convincitur ratione, quod caliditas, omnium primarum, qualitatum sit perfectissima, jure merito igitur convenit seu competit illi Elemento, quod inter omnia, ut loco ita & dignitate atq; activitate eminet, id est, Igni. Ex adverso verò Terra, tamquam rerum omnium gravissima, semper subsidit, & ad ima descendit, idq; ratione summe frigiditatis, densitatem partium insignem in illâ producentis seu parturientis. Eiusmodi autem qualitatem in summo gradu deberi ipsi Terræ, præter testimonia Arist. lib. 2. de gen. Avicennæ lib. de cœlo cap. ult. D. Thomæ comm. in lib. 2. de gener. & corr. cap. 3. & Alb. Magni tract. 1. cap. 12 & hæc ratio commonstrat atq; evincit: Id quod maxime distat à

cœlo,

cælo, summè frigidum esse oportet, cum cælum sit quasi fons
 & parens caloris universi. At terra maximè distat à cælo.
 Ergò &c. Præterea levitas ignis & gravitas terre sicuti
 sunt maximè opposita, ita etiam videntur à maximâ con-
 trarietate originem ducere: Cum igitur levitas ignis oria-
 tur à calore summò, consequens erit, gravitatē terre à sum-
 mo frigore proficisci. Deinde idem demonstrant quoq; Ele-
 mentata, seu ex Elementis mixta ac cōposita corpora, plus
 materia terrestris vel aqueæ ceteris possidentia, ut primò
 inter animalium partes sunt Ossâ, quæ ut reliquis omnibus
 existunt frigidiora, ita & graviora: inter humores verò
 Atra bilis seu humor melancholicus, qui tamquàm crassior,
 frigidior ac terrestrior, magis subsedit Sanguine & Cho-
 lera flavâ, utpotè humoribus ignea seu aerea nature pro-
 ximioribus. Deinde inter Metalla ac Mineralia
 Plumbum, Ferrum, Antimonium, Molybdæna, Tal-
 cum, Zinckum: Inter Lapidum vel Saxorum gene-
 ra, Marmor, Alabastrum, Gypsum, Hematites, Smi-
 ris, Silices: Inter Gemmas, Iaspis, Crystallus, A-
 methystus; Inter Terrarum genera, Argilla, Bolus,
 Rubrica, Creta, Ocra &c. huius quoque rei fidem
 faciunt luculentam. Hec enim omnia naturâ sunt fri-
 gidißima; & quò plus frigiditatis in se continent, eò
 quoque ponderosiora existunt, ut præcipuè in Plum-
 bo, Antimonio, Ferro & Crystallo apparet. Secunda enim
 qualitates sequuntur gradum primarum, prout ergò hæc in
 remissiore vel intensiore sunt gradu, ita quoq; talem obti-
 nebunt secunde. Cum igitur, ut ad nostrum propositum re-
 deamus, Argivivum, summâ ponderositate præditum sit,

ponde-

ponderositas autem seu qualitas secunda, sequatur frigiditatem, absurdum minimè erit inde concludere, Temperamentum illius existere frigidissimum.

4. Ratio.

4. Quia Argenti vivi effectus, quos producit, omnes sunt frigidiss. Corpus enim hominis, ab ejus usu seu applicatione inprovidâ, variis morbisicis adfectionibus, à causâ frigidâ provenientibus, redditur obnoxium. Nunc autem cum juxta tritum illud axioma Physicum, quilibet effectus testetur de suâ causâ. Itemq; omne simile ex se gignat suum simile: idcirco si effectum alicuius rei videmus esse frigidum, consequens omninò erit, statuere, efficiens quoq; pari temperie esse pradium. Effectus autem, quos tum in aliis rebus naturalibus parit, tum in microcosmo potissimum ex-
erit &, esse cum non exiguâ frigiditate conjunctos, operosâ probatione minimè indigere putamus, siquidem id Sole meridiano clarius existit, nec refragatur quoq; ipsa experientia, quam stultorum magistrâ Sapientes appellarunt. Si enim, quemadmodum testatur Palmarius in lib. de Argento vivo, qui de huius Mineralis, fodinis per vestigandis, observationes litteris consignarunt, montes locaque omnia, in quibus abstrusus delitescit Hydrargyrus, incunte Vere, crassis densisq; nebulis circumdari tradunt, quæ in altum ob gravitatem sese attollere nequeant, adduntq; eosdem montes, aquæ penuriâ vel estate mediâ atq; ardentiss. vix unquam laborare, arboribus quamplurimis luxuriare, quæ ut multò quàm aliis in locis, seriùs frondescere, ità vix unquam flores aut fructus edere soleant, quod non externi caloris penuriâ, sed frigide materiæ in terræ visceribus abdita copiâ fieri credendum est, cuius vis ad arborum usq;

radices

radices pertingens, numquam sinat earum fructus maturitatem adsequi. Quin etiam, ut scribit Vitruvius lib. 8. cap. 3. herbis tota est ate viridissimis, idcirco vestiri & decorari ea loca putantur, quod frigidityte & humiditate Hydrargyri estatis ardor siccitasq; temperetur. Et iste frigiditytatis effectus etiam in hominibus, qui vel aquas Mercuriales potarunt, vel fumum Hydrargyri aliquando imprudentes ore excepērunt, evidenter conspicuus evadit, dum nimirum inde frigidis infestantur atque adsciuntur morbis. Et primo quidem potum aquarum Mercurialium, quod atinet, ipsi Metallici minime insciantur, sibi ab eiusmodi aquis multum imminere periculi, adeo ut non solum crebris catarrhis inde fiant obnoxij, verum etiam quidam perpetuo palleant, & non raro *χοιβάδας καὶ βεγγχοιήλας* in collo bajulent. Quod acceptum referendum Hydrargyro, hic enim cum in omnibus sit metallis, vi aquarum acutarum corroditur calcinaturq; in subtiliss. pulverem, qui aquis modo invisibiliter permiscetur, modo velut nubecula quedam eas inficit. Ita populi Alpium loca inhabitantes, bronchocele turgida habere guttura conspiciuntur, id autem illis idcirco peculiare vitium est, quod Alpes, quemadmodum loquitur Langius lib. 1. Epist. 43. metallorum venis inprimis verò Hydrargyri abundant, per quas aquarum scaturigines emanant; Aqua autem vitiosa Hydrargyri qualitate imbuta, Cerebri robur dissolvunt, rheumatismis in fauces & dentes varie fatigant, & Tumores nodosos excitant. Nec id tantum illic natis incolis vernaculum est vitium, sed etiam advenis, qui si collo etiam anserino graciliore advenierint, & aliquot annis de his fontibus potarint, guttura eos,

Damna
quæ se-
quuntur
ad potum
aquarum
Mercuria-
lium.

Damna
quæ sequi
tur ad in-
unctionē
ꝯ. Vel fu-
mi exce-
ptionem
eiusdem.

veluti taurorum colla, quibus palearia dependent, referre videbis. Deinde quantum ad inunctionem Mercurii, seu eiusdem virosi balitus exceptionem, Iacobus Oertheus in suis Obs. refert, Nobilem quendam adolescentem, pediculis inpendendis confictantem, sibi unguentum quoddam Mercuriale, quod à Chirurgo acceperat, ad depellendos enecandosq; illos pediculos applicuisse, à cuius quidem applicatione hic effectus fuit secutus, quod ille postea membrum virile planè frigidum, flaccidum ac torpidum, & ad venem prorsus ineptum senserit. Ità non rarò videmus atque experimur, tam metallicas, Argentum vivum continenter ex scapten sulis eruentes, quam aurifabros, aliosq; id genus artifices, sæpe circa Hydrargyri tractationem, quem vel ad vasa ærea aut argentea deauranda, vel ad alia sua texvgyyua expolienda perficiendaq; adhibent, versantes, rarissime uaxoßig evadere, sed ut testantur Fallopius, de metall. cap. 37. Renodæus lib. 2. de mater. medic. sect. 2. cap. 15. & Cæsalpinus, lib. 3. de metall. cap. 11. plarumq; citius aliis interire, idq; nullam aliam ob causam, quam præproperam & violentam illam tē ðequis ēp. Puta n̄ aoxnyovg oppressionem, ab excessivâ Mercurii frigidâ qualitate introductâ, vel saltem, si diuturnior vite usura illis contingat, morborum tamen gravissimorum calamitosissimorumq; à frigidâ causâ dependentium, ut sunt Apoplexia Paralyse. s. Lethargi, Stuporis, Asthmatis, Catbarri suffocativi, difficultatis audientis aut surditatis, Tremoris, Spasmi, & id genus aliorum insultum, vix ac ne vix quidem effugere posse, sed ferè per totum Vita suâ spaciū, illis miserè excarnificari, ac jugem querimo-

niam de iis instituere. Exempla huius rei passim suppeditant Auctorum diversorum monumenta. Refert enim Fernellius, quemdam Aurifabrum solius Hydrargyri vapore imprudenter admissio, statim stupidum, veternosum ac plane mutum evasisse, quod cuidam alteri quoque accidisse, ut subito ἀφρονῶ factus fuerit Ferdin. Ponzettus lib. 2. de Venen. cap. 21. memorie prodidit.

Ita Forestus lib. 8. Observat. 5. scribit, cuidam juveni, artem aurifabrillem addiscenti ex deauratione scyphi cum q̄, omnes e Capite pilos factos fuisse deciduos, faciemq̄ supra modum pallidam, totumq̄ simul corpus tremulum evasisse. Consimilem historiam recenset Ioach. Camererar: D. in suis Obs. de Aurifabro quodam Norinbergensi, qui ex eiusmodi deauratione cum Argento vivo, admirandam sevamq̄ convulsionis speciem incurrerit, quā ille manu dextrā perpetuò ventrem pulsando, non minus quā si Argenti frustum seu massam ad incudem dilatare, sinistra verò eandem versare, eundemque subinde tonum servare visus fuit. Iohann. Langius Lib. 1. Epistol. scribit, cuidam Aurifabro Ambergensi, in obducendā argenteā suppellectile cum Auro, Hydrargyri vapore adflato, Akberoma 60. lb. circa genu concrevisse; Beguinus lib. 2. Tyroc. Chym. cap. 13. memorat, se in comitatu Goriciensi vidisse senem decrepitum, qui toto Vite sua tempore in parandā Cinnabari consumpto, perpetuò tremuit, aureumque nummum, manu compressum, ita dealbavit, ut color eius natus prorsus dispareret.

Ex horum igitur similiumq; Exemplorum adductione, quis non fateatur; Mercurio summam inesse frigiditatem. Si enim verum est, quod Gal: tradidit lib. 1. Simpl. ex eo, quod semper unum eundemq; effectum producit quoad nostrum quidem corpus, medicamento alicujus propriam judicandam esse facultatem, Argentum vivum autem admotum corpori insigniter semper refrigeret, frigidusq; pariter morbos inducat, quis igitur inde frigidam illius Temperiem seu qualitatem non adstruat? Hinc Fernel, lib. de Lue & cap. 7. Rem (inquit) in Hydrargyro admiratione dignam, à nulloq; quod sciam, animadversam, contemplemur. Hic enim si quis rerum eventus bene observet, non modò pituitosis morbis obnoxia reddit corpora nostra, partesq; inprimis omnes carnes suo frigore & humore ladit, verum etiam ita labefactat, & suâ qualitate inabit, ut vix febre corpus corripipi possit, etiamsi multâ scateat cacochymia. Et Palmarius lib. de Hydrarg. cap. 4. scribit se milies explorasse, jussu modo adsumptum aut illicitum Hydrargyrum, aestuantem & per fervidum sanguinem refrigerare; eiusq; eruptiones & insultus omnes cohibere, bilisq; aliorumq; acrum humorum impetum refranare.

.Ratio.

5. Quia Argenti vivi damna seu nocumenta corpori humano illata potissimum remediis calefacientibus corriguntur. Maior enim pars illorum alexipharmacorum seu appropriatorum medicamentorum, specificâ suâ proprietate Hydrargyri virulentia adversantium, Virtute ac facultate insigni calefaciendi, discutiendi sudoresque movendi pollere creditur. Ergò hinc omnino fit verosimile, Argentum vivum debere esse frigidum, siquidem ei calida tamquam

contraria opponantur. *Εναντία γὰρ τῶν ἐναντιῶν εἶναι ἰσχυρὰ*
Galenus passim in primis vero lib. 9. methodi cap. 15. &
Hipp. lib. 5. aph. 19. inculcant, & peculiariter adhuc de-
monstratur à Conciliatore differ. 153. Vallesio lib. 8.
controver. cap. 4. Vido Vido lib. 12. de cur. gener. cap.
14. Montano comm. in part. 3. Artis parva Gal. cap. 186.
Freitagio in Noct. Med. cap. 71. & aliis. Et ratio quoq;
hujus rei est in propatulo, propterea, quod contrarium à suo
contrario tollatur. Cum ergò corpore sit expellendum, ne-
cessarium est consequens, remedio contrario illud ipsum fieri
debere, quandoquidem omnis actio corruptiva, contrario-
rum est. Et sanè hæc methodi medendi fundamenta ex i-
psâ naturâ deducta sunt, nam cum curatio sit motus à mor-
bo ad sanitatem, motus autem secundum Aristot. doctri-
nam lib. 5. Phys. fiat ratione contrarij. Ergò & curatio per
contraria fiet. Si enim remedium vel morbo vel cause mor-
bifica non contrarium sed simile foret, sanè non fieret oppu-
gnatio vel expulsio morbosarum adfectionum, sed potius
earumdem augmentio & nutritio. Rectè igitur Arist. lib. 1. de
generac. corr. cap. 7. Πανθητικὰ καὶ ποιητικὰ ἀλλήλων εἶναι
τὰ ἐναντία, καὶ τὰ μετὰ. Et, τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ ἀνξήτικον ἔ
ταὺς ἐναντία φθαγνικὰ τῶν ἀλλήλων. Et quemadmodum di-
spositio calidior præter naturam corpori adveniens, non nisi
frigidis oppugnatum itur; ita ex adverso frigida intempe-
ries, calidis tantum remedio averruntatur ac tollitur.
Quia igitur, ut modo dictum, illa pharma, malignæ
qualitati Hydrargyri resistentia, potenti facultate calefa-
ciendi sint instructa, ea propter consentaneum omnino ra-
tioni erit, quod non sibi similem, sed prorsus contrariam ac

repugnantem qualitatem; frigiditatem nimirum in illo e-
 lidant atq; expugnent. Sunt autem illa remedia, Argento
 vivo contrariantia precipue hæc: 1. Hyssopus, quam cali-
 dam ac siccam esse ordine tertio, testantur Ægin. lib. 7. O-
 ribas. Synops. lib. 2. cap. 5. & 160. Aëtius Terr. 1. serm. 3.
 cap. 166. Diosc. lib. 3. cap. 30. Fernel. lib. 5. meth. cap. 13.
 Crescentius lib. 6. cap. 159. Fuchsius lib. stirp. cap. 327.
 Paræus lib. 25. cap. 3. Renodæus lib. 1. sect. 4. cap. 60.
 Neander lib. 1. sua Phys. Weckerus in Pract. Gen. cap. 5.
 2. Castoreum, quod calidum ac siccum in secundo vel tertio
 gradu statuant Ægin. loco cit. cap. 3. Oribas. med. coll. lib.
 23. cap. 2. Et in lib. de Virt. simpl. lib. 2. cap. 1. Actuarius lib.
 6. meth. med. Renodæus lib. 3. de mat. med. cap. 14. Loni-
 cerus parte 3. sui Herbar. 3. Horminum, quod secundum
 caliditatis gradum excedere docent Ægin. lib. 7. Fuchf. de
 stirp. cap. 217. Wilh. Seraphinus de compos. medic. lib. 1.
 cap. 8. Renodæus lib. 1. sect. 4. cap. 46. 4. Origanum,
 quod calidum ac siccum in tertio gradu pronuntiant Ori-
 bas lib. 2. de Virt. simpl. Ægin. lib. 7. Aëtius Tetr. 1. serm.
 1. Galen. lib. 9. de simpl. facult. Diosc. lib. 3. cap. 32. Cre-
 scent. lib. 6. cap. 87. Paræus lib. de simpl. fac. cap. 3. Fuchf.
 lib. 1. de compos. med. cap. 26. & 365. Pimpinella, que
 tertium ferè caliditatis gradum attingit, ut placet Mat-
 thiolo comm. in lib. 4. Diosc. cap. 45. Tabernæmonta-
 no lib. 1. sect. 3. cap. 21. Fuchfio de nat. stirp. cap. 233.
 Iohann. Renodæo lib. 1. Sect. 4. cap. 53. Schvvenek-
 feldio lib. 1. Stirp. Siles. Neandro part. 1. Phys. Loni-
 cero part. 2. Herbarii cap. 305. 6. Ruta, quam cali-
 dam in tertio gradu esse autoritate sua comprobant

Oribas. *Synop. lib. 1. cap. 5. & 16. It. lib. 15. medic. coll. Et lib. 2. de simpl. virt. cap. 1. Aeginet. lib. 7. cap. 3. Aëtius tetr. 1. serm. 1. Dioscor. lib. 3. cap. 52. Paræus de simpl. med. fac. cap. 3. Fuchf. cap. 238. de stirp. Renodæus lib. 1. sect. 4. cap. 48. Weckerus Pract. gen. lib. 4. cap. 5. Fernel. lib. 5. meth. cap. 18. Neand. part. 1. Phys. Seraphinus de compo. med. cap. 8. Crescentius lib. 6. cap. 103. &c.*

6 Ratio.

6. Quia Argentum vivum maximam cognationem seu adfinitam habet cum Plumbo, adeo ut occulto quodam nature sensu ad invicem ferri, seseq; amare, singularique proprietate unum adpetere alterum, mutuog; quasi consortio frui ac gaudere videantur. Id quod non solum inde adparet liquidissime, quod Plumbo facilime promissimeq; adharescat agglutineturq; & nec cum ullo alio metallo, præter Aurum, citius libentiusq; se permisceri patiatur quam cum Plumbo, ita ut non melius ipsa aqua cum aqua possit, ut supra diximus; verum etiam, quod singulari quodam artificii genere, ut testantur Ioh. Bapt. Porta in sua Mag. nat. Michael Maierus in Viatorio, & Ioh. Rhénanus in dissert. de Chymie verit. & vivus per se alias mobilis valde ac fluidus, in perfectum Plumbum converti, hocq; vicissim ut Helioph. de Percis aliq; Chymici docent, in verum, vivum, ac currentem & transmutari possit. Ex quibus sanè similitudinem ingentem nature utriusq; metalli, in communi materia seu forma consistentem, dignoscere proclive est, cū alias absq; Symboli huius interventu, nec sese mutuò adpetere, nec tam facile quog; inter se transmutarentur. Quia ut docet Aristot. lib. 2. de gener. & corr. cap. 4.

ὅσα ἔχει σύμβολον πρὸς αἰθήλα, ταχῆα τῶν ἡ μεταβάσεις.
 ὅσα δὲ μὴ ἔχει, βραδέα, διὰ τὸ ῥαῖον εἶναι τὸ ἐν τὰ πολλὰ μετα-
 βάδεν. *Non inscit è itaq; quidam Plumbum, coagulatum,*
Mercurium, & Mercurium, dissolutum Plumbum vocarunt.
Cum autem, ut non solum Galeni lib. 9. simpl. Avernhois
in 5. collig. Dioscor. lib. 5. cap. 95. Avicennæ 2. Can. cap.
12. Platearii, Constantini, Matthioli conem. in lib. 5.
Diosc. cap. 58. Amati Lusit. in lib. 5. Dioscor. 56. Fallo-
pium tract. de fossil. cap. 22. Agricola lib. 8. de fossil. cap. 12.
Cæsalpini lib. 3. de metal. cap. 7. Fernel. lib. 6. meth. cap.
3. Loniceri lib. 3. Herbar. cap. de plumbo, Pamphili He-
rilacii lib. 3. de nat. aquar. cap. 13. Ioh. Magiri lib. 5. Phy-
sic. cap. 1. aliorumq; probatis. Autorum testimonio constat,
verum etiam experientia comprobatur, Plumbum vel exte-
rius corpori admotum, vel interius datum insigni vi refri-
gerandi polleat, idcirco quin Argentum vivum quoq; cui,
ut diximus, tanta cum Plumbo intercedit nature familia-
ritas, simili facultate prædictum sit, corpus scilicet nostrum
excellenti frigiditate adficiendi, minimè erit ambigendum,
præsertim cum symptomata seu lesiones, qua, ut videtur,
est apud Actuaria lib. 5. meth. cap. 12. Actium tetr. 4. serm.
1. cap. 70. Dioscor. lib. 6. cap. 28. Eginet. lib. 5. cap. 62.
& 63. sequuntur ad epotum Argentum vivum sint prorsus
eadem siue eiusdem generis cum illis, quas vel spuma argen-
ti vel plumbi ramenta inducunt.

7. Ratio
 seu auto-
 ritates. >

7. Hisce tandem Rationibus hætenus commemoratis,
 meritò adiungimus Autoritatem quamplurimorum præ-
 stantiss. Medicorum, quæ veterum, quæ neotericorum, qui
 unanimi ore omnes Argentum vivum frigidum pronun-

ciant

ciant. 1. Avic: enim & Averrhoes, illi secundum frigiditatis gradū attribuit, & dicit Avic: quod nervorū principium ita refrigeret humectetq; & relaxet, ut rheumatismis, nullā aut levi admodum occasione in posterum teneantur, qui eo sepius illiti fuerint. 2. Quod & faciunt Aristot. de pers. Magist: & Alb. Magnus de lap: Philos. cap. 1. qui docent, Argentum vivum esse frigidum & humidum, aqueum pblegmaticum & ignis fugitivum 3. Palmarius lib. de Hydr. cap. 2. Cum summo (ait) frigore humoreq; præditum sit Argentum vivum &c. Et cap. 3. Argentum vivum impendio frigidum & humidum cum sit supra cetera omnia, quæ veterum memoriā celebrata legimus medicamenta, non modò calidorum humorum furorem ac impetum coërcere, fervorem obtundere, sed etiam calida ac sicca viscera ita refrigerare ac humectare potest, ut bilis minimum in posterum colligant. Idem initio cap. 4. Hydrargyrum est frigidum & humidum, corpora, quibus imprudenter illinitur, vel malè perdens, vel pituitosis ac melancholicis morbis obnoxia reddens. Idem cap: 5. Sit igitur certum frigidum & humidum Hydrargyrum, Cerebro nervisq; bellum indicare. Idem circa finem cap. 3. Hydrargyrus summā quā excellit, refrigerandi facultate, calorem innatum repentè exstinguit, concrecente in venis & Arteriis sanguine. 4. Quem effectum etiam jam olim observavit Rhazilis, qui in lib. 8. ad Almanf: scribit, in Simid, quæ biberat Argentum vivum sanguinem concretum circa cor inventum fuisse, undè Argento vivo frigiditatem adsignat. 5. Fallop. in tract. de metall. cap. 37. Forest: lib. de Venen: Palmar. cap. 5. de Hydrarg. Pareus de Venen. cap. 38. Mat-

thiol. comm. in præfat. lib. 6. Diosc. ex P. Aponensi nar-
rant, Pharmacopœum quemdam æstate cum sitiret, noctu
hausisse urceolum Hydrargyri, cum autem sequenti mane
mortuus inventus dissectusq; fuisset, apparuisse sanguinem
in Corde concretum, ac Cor ipsum quoq; coagulatum fuisse,
quod dictus autor acceptum refert Mercurij frigiditati
nimia. 6. Fernel. cap. 7. de luc. ♀. Argentum vivum non
solum partes omnes, carnosas imprimis suo frigore ledere,
verum etiam adeo qualitate sua imbucere scribit, ut vix Fe-
bri corripiatur corpus: Idem lib. 2. de abd. caus. 14. adeo
frigidum esse dicit Hydrargyrum, ut vi narcoticâ quoscum-
que dolores sopiat. 7. Cæsalpinus lib. 3. de Metal. cap. 11.
Animadvertendum Argentum vivum frigidum esse, nec
multum differre à Plumbo, repellit enim influentes humores
& illitum ventri sistit sanguinem, ut Plinius scribit, unde
non mirum, si haustum in magnâ quantitate, calorem na-
tivum exstinguat, ejus vapor paralyin ac convulsionem
faciat, nervis enim inimicum est frigidum. 8. Libavius in
comm. Alchym. part. 2. lib. 6. cap. 45. Testantur effecta
Mercurii, quod ei insit frigiditas, ita enim tremores gi-
gnit in usu, dentes labefactat & omnino frigidus procreat
morbos. Idem Pomo 1. Syntagm. lib. 1. cap. 13. scribit, &
um frigore & humore, articulis, cerebro, totiq; nervoso ge-
neri nocere. 9. Joubertus de pil. & cut. affect. cap. 8. dicit
Argentum vivum insigniter refrigerare & humectare vel
sensu judicio. 10. Joh. Costæus lib. 2. Disquis. Physiol.
Glacie, Nive ac Hydrargyro nihil dari frigidius adserit. 11.
Langius etiam lib. 1. Epist. 43. Hydrargyro frigiditatem
adseribit, quâ adversatur cerebro, nervis, Epatis ac Osibus.

12. Palmar. de igne nat. cap. 20. docet, *Argentum vivum frigore mitigare dolores proprio enim frigore calorem partium infirmare, pituitamque provocare.* 13. Amatus Lusitanus lib. 5. enarr. 70. dicit *Argentum vivum esse frigidum & siccum.* 14. Oberndorferus in Apol. contra Rul. vult, *Argentum vivum summo frigore venenum morbi Gallici intrò repellere & stupefacere* 14. Hercul. Saxonia, in lib. de Plica cap. 57. *Hydrargyro quoque vim repellendi, quæ frigoris est effectus, attribuit.* 15. Lonicerus, tandem Parte 3. Herbar. sui cap. propr. *Argentum vivum frigidum & humidum in 4. gradu pronunciat.*

CAPUT XI.

In quo probatur, Mercurium esse
calidum.

Ex adverso, qui volunt seu contendunt, Mercurium esse calidum, hisce argumentorum, ut ita dicam, telis instructi probeque muniti, in apertum campum prodeunt.

Quia 1. inquit, *Argentum vivum multum ærea substantia sibi admixtum habet, quod confirmatur testimonio Aristot. lib. 4. Meteor. cap. 8. ubi Philosophus causam quarit, cur Arg. vivum cum pradiu sit naturâ aqueâ, à frigido instar aliarum rerum aquosarum non concreseat, & responsionem subijcit, id evenire, quia habeat in se multum Aeris. Cum ergo in ipso dominetur aer, hic autem suâ naturâ sit calidus, idcirco consequens est, Mercurium quoque calidum esse. Aeri autem competere caliditatem, præter auctoritatem omnium Physicorum, imprimis verò Arist. l. 2. de gen.*

Ratio 1.

Et corrupti cap. 4. Averrhois, comm. 48. in dictum lib. Marfilii quest. 6. Saxonis Quest. 2. Fernel. lib. 2. de Elem. cap. 4. Scaligeri de subtil. exercit. 27. sect. 2. Zabarellae in Physic. & Piccolominæi, & haec comprobant rationes: Quia aer generatur actione caloris excedentis, licet non summi, ut patet, cum ignis aquam lebetis in aerem resolvit. Ergo aer suâ naturâ calidus est. It: levitas est comes, ac consecutrix caloris, unde ea, quæ calefiunt, magis rara magisque levia redduntur. Sed Aer est levis, Ergo & calidus. Præterea, si aer calidus esset, dissolveretur harmonia illa, quæ in Elementari mundo ex primarum 4. qualitatum distributione exoritur. Essent enim sic 3. Elementa excedenti gradu frigida, nec Ignis cum Aere unâ qualitate pugnaret, alterâ conveniret. Postremo quia videmus, ærea omnia esse calida, ut in Melle & Oleo adparet. Cum igitur Temperamentum seu qualitas cuiuslibet rei seu corporis naturalis ex mixtione eorum Elementorum, quæ prædominium in illo corpore habent seu obtinent, propriè sit æstimanda, iam autem ex Principe Philosophorum probatum fuerit, in Argenti vivi mixtione, Aeris, seu Elementi calidi, prædominium præ ceteris Elementis vigere, idcirco hinc consecutarium est, Argentum vivum calidum omnino esse dicendum.

2. Ratio.

2. Quia perniciosissimâ mobilitate seu perpetuo motu prædictam est Argentum vivum ex quo non immerito calidum judicari debet. Nam quemadmodum Frigus, rebus omnibus torporem, quietem atque immobilitatem adfert; ita ex adverso calor, corporibus agilitatem, motum seu mobilitatem addit atque impertitur. Hinc videmus quò major excellentiorque ca-

lidity

lidity gradus alicui rei inesse creditur, eò rapidius quoq;
illam moveri celeriusq; agitari, contrà verò, quò frigidius
aliquid existit, eò torpidius quoq; idem esse, minoremq; apti-
tudinem habere ad motum, quemadmodum id non solum
apparet in Elementis, in quibus Ignis & Aer, tamquam ce-
teris calidiora, pernici suà mobilitate cunctas res naturales
vincunt; Terra verò & Aqua, seu frigidiora, eiusmodi ad
motum aptitudine destituuntur: Verum etiam in Humori-
bus Microcosmi, quorum nullus, ipsà Bile flavà, seu calidio-
re alius, mobilior existit, cuius rei fidem satis superq; faciunt
tum repentina illa animi commotiones seu ex candescencia,
tum tertianarum aliarumq; cholericarum februm, recur-
rentes exacerbationes. Ita & Spiritus nostri corporis ad-
mirandà mobilitate sunt pradi, adeò ut vix quidquà mo-
bilius illis in natura detur, siquidem momento citius partes
universi corporis percurrunt, inibiq; varias functiones obe-
unt. Tante autem mobilitatis quam causam dabimus ali-
am præter summam caliditatem in illis vigentem. Cum i-
gitur & Argentum vivum valde mobile sit, siquidem su-
per tabulam vel mensam effusum, celerrimo motu huc illuc
discurrit, nec facile in aliquo loco consistit, idcirco quis inde
temperiem seu qualitatem eius calidam, utpotè eiusmodi
motum causantem, non adstruat?

3 Quia & tantà vi penetrandi corrodendiq; pradi-
tus est, ut etiam duriss. solidissimq; corpora quovis destruat
ac dissolvat. Patet hoc i. in Metallis ac mineralibus, præ-
cipue verò in Auro Argento, Stanno & Plumbo, in quorum
recessus seu partes intimiores ita sese insinuat & easq; pene-
trat ac corrodit, ut brevi temporis spatio, reclusa ac dissolu-

3. Ratio

Amalgamatio &
rii cum
reliquis
metallis.

Fumigatio Mer-
curii.

tâ illarum compage, prorsus in subtilem calcem redigantur, aut in pulverem tenuiss. manibus conterantur. Id quod potissimum 2. modis contingit, Amalgamatione nimirum & Fumigatione ipsius Mercurii. Amalgamatione quidem ita: Metallum in bracteas tenues aut scobem eliminatam ductum commiscetur cum sextuplo vel octuplo Mercurij, ut fiat inde pulvicula. Hec pulvicula in catinum ferè cadentem intus cretâ oblitum immittitur, agiturque cum bacillo ligneo donec fumum exhalet &. Postea effunditur in concham frigida, & lavatur donec nigrities abscedat. Postea exsiccatur probè & traiecitur per corium, ut abundans & separetur. Corpus ipsum verò, quod intra corium mansit, quodq; adhuc aliquid Mercurij secum habet, in catinum repositum prunis admovetur, & dum fumigat, continuo agitur cum bacillo, ita fit, ut expirante &, relinquatur Pulvis subtiliss. Fumigatione verò in hunc modum, & indatur catino orificij angustioris. Huic orificio imponitur lamina Metalli, Catinus postea admoveatur prunis, ut incalasciat sensim, & fumus à & fervente exsurgens ita verberabit penetrabitq; superimpositam Metalli lamellam, ut prorsus ea frangi, digitisq; conteri possit. 2. Deinde vis Mercurij penetrativa insignis conspicitur quoque in corpore Microcosmico, ad cuius sanè centrum tantâ celeritate, penetrat, ut seu intrò exhibitus seu foris applicitus, momento quasi cutim, membranas, musculos, vasa ac viscera perreptando, non ità multò post, vel per os, vel vesicam, aut antr., vulnera exteriorum partium, aliavè natura loca rursus egrediatur, exitumq; sibi moliat. Cujus rei testem habemus Alex. Petronium lib. 5. c. 1. de luc. & referentem quem-

dam

dam, ter dumtaxat inunctionem Hydrargyri circa brachia
passum, per aliquot dies pondus & gravitatem in Ventri-
culo persensisse, deinde Arg: viv: patèram evomuisse: 2. Sic
Ioh. Oberndorf. in suâ Apol. mentionem facit cuiusdam
Antonii Galli plures Hydrargyro inuncti, qui tandem eum
per urinâ excrevit. 3. Similem ferè Historiâ adfert. H. Sax.
de quodâ nobili, Mercurio inuncto, qui per vias urinae de-
nuo eum reiecerit. 4. Ioh. Rhenan. quoq; in Præfat. Dissert.
Chymico tech. narrat se vidisse apud parentem suum, ex
Nobilis cuiusdam, ob lue & Hydrargyro inuncti, vulnere,
leni caustico cum cutis aperiebatur, vivum & effluere 5. Et
Lemnius lib. 2. de occul. mir. c. 52. in fine refert observa-
tum fuisse, ex eorum, qui antea Hydrargyro inuncti fuerât,
incisâ venâ aliquot drachmas Arg: vivi profluxisse. Adhuc
non rarò compertum, experientiâq; cognitum fuit, usq; ad
Ossa ipsa multoties penetrasse, eorûq; caverpulis tenaciter
se se insinuasse Arg: vivum, ex cuius quidem pertinaci adhe-
su, progressu temporis, depastâ ab illius vi corrosâ, & ab-
sumptâ interiori Ossium medullâ succoq; alimentari, post-
modum eorumdem caries seu teredo, vel Sphacelus tandem
ipse secutus fuit. Exempla huius rei varia hinc inde apud
probatos Auctores prostant, quorum unum tantum atq; al-
terum hic adducemus 1. Fernelius in lib. de lue & cap. 7.
scriptum prodidit, Coriarium quemdam aliquandò fuisse
curatum per Hydrargyrum, cui ob huius remedij usum re-
pente exorto in Syncipite dolore, diutius perseverante, eius
partis os computruit atq; exesum fuit, adeo, ut frustillatim
exciderit 2. Alex. Traianus de lue & scribit, se vidisse quos-
dam antè obitum Hydrargyro inunctos, in quorum secto ca-
daverè, copiosum Arg: vivum repertū fuit in cranio nēpè &

scapularum ac brachiorum juncturis. 3. Cardanus etiam lib. 5. de subtili; fere circa finem memorat, Argentum vivum post mortem in osse calvaria cuiusdam mulieris, pondere 3ij inventum fuisse. 4. Joh. Oberndorff, in Apolog. adfirmat, se aliquando, secto quodam cadavere, Ossa tam nigra ac cariosa micante simul Argento vivo invenisse, ut digitis suis, instar ligni aridi, facile ea confregerit. 5. Joh. Langius lib. 1. Epist. 43. fatetur, se in Ossibus teredine correptis ferroq; postea excisis, nonnullorum Hydrargyro antea inunctorum, guttulas Argenti vivi tremulas non semel reperiisse. 5. Quod idem testimonio suo comprobat Iul. Palmar. lib. de Hydrarg. cap. 4. 6. Libavius in Tract. de igne nat. cap. 30. scribit, se ex relatione doctissimi cuiusdam Medici cognovisse, Chirurgum quemdam, ob crebrum usum medicamentorum Mercurialium mortuum, ossa habuisse planè friabilia. 7. Undè Fallopius cap. 37. de fossil. Argentum vivum (inquit) in quibusdam, si eo illinantur petit caput, cumq; non reperit exitum, Ossa ingreditur, eaq; corrumpit, quemadmodum ipsemet vidi, & extraxi aliquando talia ossa, in quibus Argentum vivum reperi. 8. Interdum vero eiusdem inunctione Ossa redduntur valdè mollia, quemadmodum testatur Guliel. Fabritius Centur. 2. Obs. Chirurg. 62. hisce verbis: Quæ corpora lue & laborant, & unguentis ex Hydrargyro aliquoties imprudenter inuncta sunt, aut diuturnis fluxionibus molestatur, & his Ossa aliquando tenella ac mollia evadere solent, ut vidimus in cadavere cuiusdam juvenis gibbosi, is enim quia à teneris, Catharris obnoxius fuerat, Ossa adeò tenera ac mollia habebat, ut pleraq; digitis facile contererentur.

Cum

Cum igitur ex hiscè commemoratis Exemplis luce meridiana clarius elucescat, penetrandi ac corrodendi vim maximam Mercurio inesse, adeo ut nec duriss: quibuscq; corporibus, ut metallis atq; Ossibus parcat, sed ea exedat, perterebret ac corrumpat, idcirco puerilem sanè suam in Mineralium disciplinâ prodere videntur inscitiam, qui non calide sed frigida natura Argentum vivum existere pertinaciter contendunt. Penetratio enim & corrosio omnis, ut nulli non vel leviter tantum scientiâ ac disciplinâ Physicâ instructo notissimum est, à calidâ qualitate dependet, & ab hac, tamquam effectus à suâ causâ promanat, quemadmodum è contrâ à frigore provenit incrassatio ac condensatio. Unde videmus, quo majori caloris excessu corpus aliquod pollet, eò aptius seu habilius quoq; illud habetur, non solum aliè corporis humani partes subeundi, verùm etiam easdem igni à quâdam qualitate erodendi atq; exulcerandi, quemadmodum id apparet in Cantharidibus, Stercore caprino & columbino, Auripigmento, Sandarachâ, Arsenico, Pyrethro, Scillâ, Euphorbio, Sinapî, Laureolâ, & aliis, quæ omnia insigni exedendi, & tantum non urendi facultate sunt prædita.

4. Quia & virtute singulari ac specificâ pollet, non solum pituitam in corpore nostro attenuandi, colliquefaciendi, & per sputum copiosè educendi, verùm etiam quoscumq; Tumores duros, tophaceos & schirrhosos digerendi, emolliendi, discutiendi ac resolvendi. I. Prius quod spectat, Pituitæ nimirum fusionem seu colliquationem, res adeo nota, est Medicis ac Chæirurgis omnibus, ut nulla notior esse queat, pluribusq; insuper ac infinitis fere experimentis com-

4. Ratio.

probata, Argentum vivum vel illitu vel balitu suo, obsum-
 mam partium λεπόμενον, à caliditate dependentem, acy-
 sime pervadendo universum corpus, crassum lentumq; mu-
 cum seu frigidum ac pituitosum humorem omnem in eo col-
 lectum seu congestum, dissolvere ac colliquare, colliquatum-
 que undiq; primum in ventriculum, deinde in fauces ac suc-
 cessivè deniq; in os ipsum tantà copiam regerere ac compelle-
 re, ut salivæ seu sputatio continua inde sequatur. Quin-
 imò Caput Cerebrumq; præ aliis partibus adeò petit, ledit
 atq; adficit Hydrargyrum, ut dissolutis in eo magnà vi frigi-
 dis superfluitatibus excrementitiis, immodicas moveat de-
 stillationes seu rheumatismos, qui partim per os effluunt,
 partim in genas, gingivas, faucesq; tantà violentiâ incum-
 bunt, easq; in tumorem attollunt, & magno fœtore, ma-
 gnâq; molestiâ erodunt atq; exulcerant, ut per eiusmodi py-
 alissimum non paucos sæpè mori contingat, si vè quod fauces
 inflammatio præcludat, si vè quod vires, præ vigiliarum ac
 dolorum vehementia ac diuturnitate fatiscant ac defici-
 ant, si vè, quod pituitosus humor affatim in Pectus ac præ-
 cordia illabens, repenti suffocationem inferat. Quæ quidem
 Pituitæ attenuatio & colliquatio, cum sit solius caloris effe-
 ctus, idcirco quis nisi bardus ac stupidus, à frigida qualita-
 te Mercurij illam provenire adseret? 2. Posterius verò
 quod attinet, Tumorum scilicet resolutionem, certè
 apud omnes Medicos præsertim recentiores, in confesso est,
 vix ullum aliud hodiè reperiri medicamentum, cuius felici-
 or expeditior atq; efficacior existat operatio, in digestionem,
 ac resolutionem quorūcumq; Tumorū durorum, scirrhorum,
 ac refractariorū partes externas corporis obfidentiu, quam
 ipsius

ipſius Mercurii ſeu Hydrargyri. Ob quam cauſam etiam illius uſus ad Nodorum ſeu Gummatum Gallicorum, alias vulgarium Simplicium viribus aggre expugnabilem, attenuatorem, emolliorem ac reſolutionem, præ ceteris omnibus à Medicis adprimè commendatur, & nullis ferè non Emplaſtris, itq; unguentis, pro curâ dictorum Tumorum accommodatis, additur ac permiscetur, idq; eò, quod in ſigni calefaciendi atq; attenuandi poteſtate præditus ſit, quam malactica, diſcuſſiva ac reſolutiva virtus, ceu umbra corpus immediatè comitatur. Omnis namq; diſcuſſio, conſumptio ac reſolutio, ſecundùm placita Galeni & Ariſtot. non aliundè quàm à calore proſciſcitur, hic enim ſolus vi ſua penetrativâ meatus cutis aperiens ac dilatans, inq; ſubjectam craſſam, lentam ac compactam materiam agens, eam paulatim emollit, emollitam poſtea ab invicem ſeparat, incidit & attenuat, attenuatamq; in balivuoſam ſeu vaporoſam ſubſtantiam convertit, & ſic converſam tandem per poros educendo, inſenſibiliter reſolvit ac diſſipat. Cum igitur Argentum vivum ut modò innuimus, tali facultate malactica ac diſſipatoriâ quàm maximè inſtructum ſit, idcirco quin inſignis cuiuſdam caliditatis particeps ſit, neutiquàm erit dubitandum.

5. Quia omnia, quæ ex & conſciuntur ſeu preparantur pharmaça, quàm calidiſſima eſſe cenſentur, idq; non ob aliquam forſan rerum calidarum mixturam ſeu additionem, vel ob impertitum ab igni artificialem, Empyreuma aliquod, ſed ob internum, proprium, congenitum ac naturalem ipſius & calorem, hic enim à ſuis, quibus antea quaſi illigabatur, corporeis vinclis, Vulcani cultro expeditus, & à corporeâ illâ

5. Ratio.

feculentia liberatus, longè efficacior postea exsplendescit, nobilioresq; edit ac demonstrat operationes, quam cum materia terrestri adhuc coniunctus, & ei quasi immersus. Patet hoc 1. in Argento vivo Sublimato, quod sanè calidissimum à Medicis statuitur, longèq; maiorem corrodendi ac putrefaciendi vim possidet Mercurio crudo, nullam eiusmodi præparationem experto. Hinc non immeritò Fallopius in suo Tract. de metal. ac fossil. cap. 37. Mercurio sublimato, summum caliditatis siccitatisq; gradum attribuens, causticum omnium causticorum illum vocat, simulq; addit, nullum reperiri medicamentum, quod magis exurat, quam Argentum vivum sublimatum, ob quam causam etiam ab ijs vult usurpari, qui erosionem seu exesionem Ferri aliorumque metallorum querunt. Cuius sententia accedens Jul. Palmat. lib. de Hydrarg. cap. 6. & sublimatum pessimum appellat venenum partem, quam attigerit statim adurens & exulcerans, mortemq; convulsionibus, internisq; cruciatibus formidabilem & horrendam accersens. Et Paræus in Tract. de Venen. cap. 37. dicit, Sublimatum adsumptum rodere atq; exulcerare, sitimq; inducere inexhaustam ejusq; veneni furorem edacem ac igneum esse, intestina cum ventriculo laniare ac pertundere adeò, ac si à candente ferro denigrata fuissent. 2. Deinde idem conspicitur quoque in & Præcipitato, Turpetho minerali, Spiritu seu Oleo Mercurii, Alchaesto, & vitæ, & dulci, Laudano Mercuriali Parac. & diaphoretico, & id genus aliis præparationibus, que partim vivo nati vato violenter corpus turbando exagitandoq; & à noxiorum humorum saburrâ liberando partim potenter sudorem movendo, & per insensibilem

lem diac^o v^ou^o serosas superfluitates educendo, operationes suas mirabili planè modò perficiunt. Nunc autem cum omnia, tam catbartica, quàm diaphoretica medicamenta, quemadmodum passim ex Galeni doctrinà, aliorumq^{ue} Medicorum quo^{rum}q^{ue} seu concordii suffragio constat, calefaciendi potestatem obtineant, hancq^{ue} suà qualitate, intima corporis penetrando, humores incidant, separent, extergant, colligant & attrahant, attractosq^{ue} per idonea, naturaq^{ue} convenientia loca expellant; Istitis autem commemoratis medicamentis Mercurialibus, talis omninò facultas, quà purgandi, quà sudorem eliciendi Chymiatorum omnium confessione, insit; Quapropter inde concludendum, Mercurium seu Argentum vivum calefactorià qualitate minime destitui, sed potius eadem maxime excellere. Nec ullius momenti habendum illud, quod nonnulli de igne hic obijciunt, quasi is Empyreuma aliquod communicaret hisce pharmacis Mercurialibus, ob quod postea adeò purgatoria evaderent, siquidem ignes Chymici innoxii planè sunt, nec ullam peregrinam facultatem rebus inferunt, quod simplices & ab artifice secundum πρὸς νόμον directi, potius ad cuiuslibet rei nobilitatem integram retinendam, quàm immutandam inserviant. Nec empyreuma quoq^{ue} aliquodius adhaeret, quia id unà vel alterà tantum ablutione per aquam dulcem, facilimè tollitur ac secedit, cum è contra vis illa purgatrix ac Hydrotica, nullis ablutionibus aut aliis rectificationum modis abstrahi possit.

6. Quibus tandem accedit Autoritas ac suffragium quorundam clarissimè inq^{ue} Arte Medica exercitatis Virorum, calidam naturam seu qualitatem Mercurio tribuentium

6. Autoritates.

Et adsignantium. Inter quos primum agmen ducat. 1. Galenus, qui lib. 4. simpl. cap. 18. Hydrargyro vim urentem adscribit, Et inter alia caustica eundem reponit. 2. Halyabbas 2. Pract. cap. 148. etiam Argentum vivum calidum pronunciat. 3. Quemadmodum Et Rhases qui lib. 3. ad Almanf. Argentum vivum non solum calidum ac siccum esse, verum etiam intestina exedere, humoresq; colliquare adfirmat. 4. Isaacus in 2. Pract. cap. 50. Argentum vivum vult esse calidum Et humidum in quarto gradu. 5. Joh. Platear. in lib. de simpl. medic. cap. 5. Argentum vivum dicit dissolvere, incidere ac penetrare, ob vim sui caloris 6. Fallopius cap. 37. de fossi: putat Mercurium quidem esse cal. ac siccum, sed non in tali gradu, ut exurat. Et paulo post: Dico ego (inquit) quod sit calidus in secundo gradu intenso, vel in principio tertij, siccus autem in tertio intenso. 7. Cardanus scribit, Mercurium caliditate attenuare 8. Fracastorius in Siphil. calidam quoq; facultatem ei attribuit. 9. Quam nec And. Baccius lib. 2. de Vinor. nat. cap. 2. ei derogat, dum adserit, Argentum vivum natura alidiss. atq; aqueum, humores urere usq; ad humidum radicale. 10. Jacob. Scheckius, comm. in lib. Meteor. Arist. ait: Argentum vivum cum putrefaciat, Et erodat, necesse est ipsum strenue calefacere. 11. Vidus Vidius lib. 3. de cur. gener. cap. 13. Argentum vivum constat partibus diversis, superant tamen in eo partes calidae, ob quas magis calefacit quam refrigerat. 12. Autor Horti Sanit. in Tract. de met. ac lapid. cap. 21. Mercurius calidus in 4. gradu habendus. 13. Cæsalpinus lib. 3. de metal. cap. 11. Argentum vivum exigua quantitate si sumatur, ut à calore animalis

duci possit ad actum, jam non frigidum est, sed vehemen-
 ter calidum ac putrefaciens, tunc enim corrodit intera-
 nea. 14. Rulandus in Probl. Chym. 49. Qui Mercurium
 δυνάστητον & repellentis natura refrigerantisq; esse cen-
 sent, puerilem suam produnt in mineralibus inscitiam. Si
 namq; unumquodq; tale iudicatur esse, quale effecta inde
 prodeuntia testantur: Mercurio autem caliditatis omnia
 exedentis, dissipantis consumentisq; energiam quam maxi-
 mam inesse, ipsis furnariis & artificibus exploratum sit,
 idcirco quomodo refrigerandi aut repellendi vi per se
 pollebit? 15. Thurnheiserus quoque lib. 7. Alchym.
 magnæ cap. 20. Mercurium calidum ac siccum statu-
 it. 16. Tandem Paracelsus lib. 4. de natur. rer. docet,
 Mercurium interiore substantiâ calidum esse, licet ad
 tactum frigidus adpareat. Idem in lib. vexat: dicit
 eos insanire, qui Mercurium frigidum & humidum esse ar-
 bitrentur, cum potius iudicandus sit excellere magnâ vi
 calefaciendi, nam si frigidus dicendus, tunc similem cum
 fore aquæ congelata, semperque habiturum duritiem.
 Et lib. 4. de vitâ rerum: Mercurius, (inquit) internè
 calefacit, externè refrigerat, & adsimilari potest vesti-
 pelliceæ quæ etiam, diverso tamen respectu, calefacit ac
 refrigerat. 17. Cui suffragatur Basilus Valentinus,
 qui in cûrtu triumphali prodidit, Mercu-
 rium totum, purum putum ignem
 intrinsecus esse,

&c.

CAPUT XII.

In quo, propria Sententia de Naturâ ac Qualitate Mercurii proponitur.

EXpositis hætenus *Rationibus & Argumentis*, quæ pro confirmatione diversarum, mutuoq; sibi repugnantium qualitatum, in Mercurio, caliditatis nimirum ac frigiditatis, à Medicis ac Philosophis adferri possunt, superest tandem, ut nostram quoq; hæc de re sententiam breviter ac perspicue hic aperiamus. Quamvis autem non sumus nescii ad tam gravissimam, ac intricatissimamq; labyrinthicis difficultatum anfractibus involutam Controversiæ decisionem, seu exodationem, singularem quamdam ingenii vim & acrimoniam, iudicijq; perspicacitatem summam, dexteritatemq; plane admirabilem, quæ quidem utraq; nos destitui candidè ac ingenuè hic fateri non erubescimus, requiri ac postulari: tamen quò benevoli Lectoris, fructum aliquem ex hiscè nostris Lucubrationibus sibi spondentis, voto ac desiderio, aliquà ex parte satisfaciamus, nec ejus animum diutius suspendamus, quid potissimum nobis de toto hujus controversiæ statu videatur, pro modulo ingenii nostri, clare & succinctè nunc tradere & exponere non gravabimur. Primò autem advertendum, probeque notandum, Rebus quibusdam naturalibus sæpè diversas ac contrarias plane vires ac facultates, mirabiliquodem modo inesse, quas quidem vel in primâ statim rerum omnium creatione à DEO, sapientiss: opifice impressas ita accepèrunt, vel postea, vario

elaborationis ac preparationis modo seu genere ab artificis manu adquisiverunt adepti & sunt. Causa autem eiusmodi diversarum in illis imò & adversarum operationum ac virium, partim sunt evidentes ac manifesta, partim verò occultæ seu incognitæ. Hæ dependent à Formâ (ut vocant) specificâ seu substantiali, post primam & simplicium corporum mixtionem, rebus à superioribus causis, modo quodam dæmonio adveniente. Illæ verò à primis elementarium corporum qualitatibus contrariis, sæpe unius ejusdemque materie partibus diversis inherentibus, proficiuntur.

Apparet autem hujusmodi virium discrepatia seu qualitatum repugnantia ac contrarietas 1. in Absinthio quod constipatam alvum laxat, laxamq; constringit, frigidum je cur calefacit, & ex accidente, obstructions aperiendo, calidum Epas refrigerat. 2. sic Rhabarbar: per se vel in substantiâ datum, vel cum aliis in Infusione propinatum, solvendi ventrem, facultatem habet egregiam, quem tamen eundem, leviter torrefactum, rursus cohibet, ac sistit, adeo ut ejus usus in profluviis alvi immoderatis ac fluxu dysenterico præclaram per sæpe opem visus sit prestitisse. 3. Similiter Aceto, mista operandi potentia inest, ita ut Gal: vim refrigerandi & calefaciendi, reprimendi & attenuandi illi attribuat, ut patet ex 11 Lib: meth. med. cap. 18. lib. 4. Simpl. cap. 2. lib. 10. meth. med. cap. 9. lib. 14. meth. cap. 7. lib. de atten. vict. rat. & aliis in locis quàm plurimis. Cuius sententiam, reliqui quoque Medicorum Principes secuti sunt. Hinc Ægineta lib. 6. de re med. cap. 3. Acetum (inquit) mixtæ facultatis est, frigida & calida,

Discrepā-
tiavirium
in quibus
dam rebꝯ
natural.

1. Absin-
thium.
2. Rha-
barb.

3. Acetū.

4. Spiri-
tus Sulph.
& Vitriol.

5. Opium

quæ ambæ tenuium partium existunt. iisdem verbis consen-
tit Oribas. lib. 15. Collect. cap. 1. & lib. 4. Synops. cap.
32. Aëtius. Tetr. 1. serm. 1. Actuar. lib. 6. meth. cap. 1. dum
inquit: Habet acetum, quod in incidentium ordine recense-
tur, egregium quidpiam, quod præterquam quod discutit,
reprimat quoque repellitque influxum, ut potè substantiâ suâ
modicè calidum, & plurimum habens frigoris. 4. Quæ effe-
ctuum repugnantia quoque perspicitur in Spiritu Sul-
phuris ac Vitrioli, siquidem uterque potestatem obtinet
partim sistendi immodicas hæmorrhagias, aliasque evacua-
tiones præternaturales, simulque coagulandi fervidas ac ni-
tro sulphureas febrium exhalationes, partim etiam corpora
dura dissolvendi, crassosque vel pituitosos humores, ac mucil-
laginosas cruditates digerendi, incidendi & absumendi. 5.
Nec minor qualitatum pugnantium diversitas reperitur in
Opio, hoc n. propter summam quam in 4. gradu possidet fri-
giditatem, teste Gal. lib. 19. simpl. Dioscor. lib. 4. cap. 65.
Ægin. lib. 7. Tralliano lib. 3. cap. 1. Aëtio, Tetr. 3. serm. 1. c.
32. & Scribonio Largo, cap. 48. de compos. medic. calorem
nativum opprimic & exstinguit, ut docet. Plinius lib. 20.
cap. 18. Lemnius, lib. 2. Ocult. cap. 52. Marcel. Donatus,
lib. 4. Hist. mirab. cap. 18. Gattinaria, in lib. 9. Rbas. Card.
de subtil. lib. 18. Alex. Benedictus lib. 6. Pract. cap. 13. Fal-
lop. de compos. medic. cap. 8. & de Tumor. cap. 14. Et
unâ, ratione calida qualitatis sitim pruritum, & sudorem
movet & excitat, nec non oris linguæque exulcerationem. pu-
stulasque inducit, & quod mirabilius, ad 2. stimulos addit, a-
nimositatemque parit & conciliat, quemadmodum testantur
Jul. Cæsar Scalig. in lib. subtil. Exerc. 154. & 175. sect. 1.

Matthiolus in comm lib. 4. Diosc: Capivaccius in lib. de Venen: & alii. 6 Talem contrariam operationem, & contrariis causis proventientem, perficiunt etiam Plumbum Hyosciamus & Cicuta, quæ singula paulò majori dosi interius exhibita, adeò vehementer refrigerant, sensuq; omnes obstupesciunt, ut primum, annotante Fernel: lib. 7. de Lue &. & Palmario de Hydrarg. cap. 5. ventriculi dissolutionem & ventris cruciatus intollerabiles cum Dysenteria: Alterum, insaniam, mentis alienationem, Epilepsiam ac furorem, ut tradit Jul. Alexandrinus annot: ad cap. 3. lib. Gal. quod mores animi &c. Schenckius lib. 17. Observ. 152. Postremum verò, profundiss: somnum, stuporem, dementiam, ac mortem deniq; ipsam, quemadmodum scribunt, Cardan: lib. 1. de Venen. cap. 2. Scaliger: exerc. 1. 2. Dalechampius, annot. ad cap. 13 lib. 25. Plinii, Matthiolus comm: ad cap. 11. lib. 4. Diosc. Tragus lib. 1. Hist. Stirp. cap. 159. adferat & inducat. Cum tamen eadem exterius Tumoribus oedematosis, strumosis ac scirrhis adplicata, caloris effectus demonstrant, eos nimirum ut docet Fallop. in lib. de metall. cap. 22. & in lib. de Tumor: Paræus de Tumor: Guido de Cauliaco, Libavius lib. 6. Syntagm. cap. 13: Et comm. Alchym. part. 2. lib. 1. cap. 7. digerendo, emolliendo ac resolvendo.

7. Ita Chalybis seu Martis limatura insigniter penetrat, & oppilationes viscerum reserat, teste Renodæo lib. 3. antid: sui cap. 16. & Quercetano in Pharmac. restit. quæ tamen igne reverberij calcinata, & in Crocum redacta, contrarium effectum sortitur,

4 Plumbum, Cicuta, Hyosciamus

7. Chalybs,

8. Potus
Chalybe-
atus.

9. Cornu
cervi ustu

10. Succu-
num.

11. Spiri-
tus Vini,
Crocus,
Nux mo-
schata, Lu-
pulus.

condensandi nimirum, obstruendi, omnemq; superfluum vel
alvi vel mensum fluxum inhibendi sufflaminandique 8.
Quemadmodum & Potus Chalybeatus diversimodè
preparatus planè contrariis inter se pugnat facultatibus,
movendi scilicet alvum & eandem quoque constringendi.
Movet nimirum is, qui à recenti chalybe, vel nullam pror-
sus adhuc vel levem saltem extinctionem passus, medica-
mentosus redditur: Sistit verò ventrem, qui paratur à
Chalybe pluribus vicibus in aqua restincto. 9. Eiusmodi
contraria operatio conspicitur quoq; in Cornu cervi
usto, quod parem possidet vim, tum sanguinis profusio-
nes, alviq; evacuationes naturæ leges excedentes, sistendi
ac cobibendi, tum serosorum quoq; humorum superfluitates,
vel per sudores, vel per urinae meatus expellendi. 10. Quod
& in Succino satis manifestum evadit, siquidem hoc in
mensum aut ventris fluore exuberante administratum, ad-
stringit reprimiq; fluxionem, cum tamen Sal ejus volati-
cum, aperiendo potenter meatus corporis, feliciter tum su-
dorem moveat, tum urinam remorantem proliciat, ut vi-
dere est apud Crollium in Basil. 11. Simili ratione
Vinum, Spiritus vini, Crocus, Nux moschata,
& Lupulus, planè contrarios edunt exseruntq; effectus,
dum nimirum, ut constat omnium Classicorum Autorum te-
stimonio, in usum ducta, non solum impensè calefaciunt,
exsiccant ac discutiant, verum etiam interdum, Narcoti-
corum, utpotè secundum Gal: doctrinam, extreme frigi-
dorum, naturam induunt, sensusq; omnes consopiant atq;
obstupefaciunt, somnam præternaturalem inducunt, ratio-

nisq;

nisiq; tandem usum prorsus adimunt. Quod confirmat etiam Querc. in Pharmac. c. 24. scribens, Fumū Sulphureū carbonum & vaporem sulphureum tam vini quā croci, multo citius hominem in somnum precipitare profundum ac letheum, quā aquam nivis aut glaciei montium, quantumvis in summo excessu frigidiss. Et Matthias Lobelius in Tract. de Balsamo, adfert historiam cujusdam generosa mulieris pregnantis, quæ ob 12. Nuces mosch. summo desiderio ab eadem devoratas, in delirium ac ebrietatem, stuporemq; maximum inciderit. 12. Sic Stimmi seu Antimonium crudum, teste Gal. lib. 9. simpl. Avicennâ, Diosc. lib. 5. cap. 99. Oribas. lib. 14. medic. coll. Actuário lib. 6. meth. med. cap. 5. Ægin. lib. 7. cap. 3. Ætio tetr. 1. serm. 2. cap. 72. Fallop. tract. de metal. cap. 29. Casalpino lib. 3. de metal. cap. 9. Agricola lib. 10. de nat. fossil. cap. 11. Weckero lib. 1. Antid. spec. sect. 5. non vulgari pollet facultate refrigerandi, adstringendi, siccandi, meatusq; ocludendi, quod tamen debito modo preparatum, & intra corpus adsumptum, tantum abest, ut refrigeret atq; adstringat, quin potius calefaciendo, celeriterq; penetrando, recludendog; meatus omnes, ab excrementitiorum humorum colluvie, tum per vomitum, tum per secessum, universum corpus, non sine insigni intera... violentiâ, liberet & exoneret. Aut ad fixitatem redactum, ad properam urine expulsionem, seu felix sudoris elicium, quā maximè conducatur.

Horum igitur hætenus à nobis commemoratorum, medicamentorum, ob diversum & sæpè contrarium operandi modum præ aliis admodum decantatorum, classi, si quis

12. Antimonium.

Mercurium etiam adjiciendum esse putet, nostro quidem
 judicio minimè aberrabit, nam ille verè Naturæ mon-
 itum dici & appellari meretur, eò, quod nullis naturæ le-
 gibus teneatur, sed extra eas prorsus abiens, diversimodè
 operetur, nunc scilicet caloris nunc verò frigoris effectus
 mirabiliter demonstrando atq; exhibendo. Quò autem de
 proprio ac nativo eius Temperamento, seu Qualitate
 insitâ ac naturali, certi aliquid tradamus, imprimis nota-
 re convenit, Mercurium duplici posse considerari modo,
 quatenus nimirum vel crudus, vel quatenus spagyricè el-
 laboratus ac præparatus est. Nam secundum diversos istos
 respectus, diversas quoq; virtutes seu qualitates ille obtinet.
 Mercurium igitur crudum, seu vivum ac currentem
 quod spectat, ille mixtarum omninò est facultatum, par-
 timq; calidus, partim verò frigidus dici potest, idq; ratio-
 ne diversitatis partium sua materia ex quibus constat, qua-
 rum nonnullæ sunt admodum tennes, puræ, subtiles ac spiri-
 tuosæ, quadam verò crasse terrestres, seculentæ atq; im-
 pure. Ratione priorum ille penetrat, attenuat, incidit,
 liquat ac resolvit, posteriorum autem fit ponderosus, ima-
 petit seu deorsum fertur, repellit, refrigerat excarescenti-
 um humorum ferociam, & sanguinis impetum sistit, ut vult
 Plinius & Palmarius cap. 4. lib. de Hydrarg. Mercuri-
 um verò Chymicè præparatum, hoc est, vel in Oleum,
 2. Essentiam, Spiritum, Aquam, seu liquorem redactum,
 vel per sublimationem in Crystallinam puritatem eleva-
 tum, vel Præcipitatione in pulverem rubrū vel flavum con-
 versum, vel alio quocumque modo, tam pro cathartico,
 quàm diaphoretico medicamento præparatum quod atti-

net, nulla sanè frigida qualitatis actio, utpotè vel ignis
 externi, vel Menstruorum, ut vocant, Philosophicorum, in
 preparationibus ejusdem adhibitorum, beneficio penitus
 sublata, in eo amplius existit superstes, & propterea ejus-
 modi & calidiss: statuendus est, cum ab eo partes crassio-
 res, ac terrestriores separate, contra verò vel per ignem
 externum, vel aliarum rerum acrium ac erudentium ad-
 ditionem seu permixtionem, novæ qualitates subriles, ca-
 lida atq; acuta eidem introducta communicatq; sint, qua-
 rum ratione postea impensius corpus calefaciendo, humores
 attrahit ac liquefacit, attractosq; tandem, nimia vel-
 licatione partium sensilium supernè & infernè, furenter
 educit. Verùm præter dictas manifestas qualitates, Mercurio
 quoq; occultas inesse proprietates, à quibus cetera re-
 guntur, rationi omninò consonum esse videtur. Nec enim
 caliditati aut frigiditati soli, tam stupendos ac mirabiles,
 quos Mercurium edere videmus, effectus adscribendos esse,
 facile quis dixerit, alioquin plura alia, simili cum & crassi-
 tie aut qualitate elementari, seu partium tenuitate aut cras-
 sitie prædita, easdem planè demonstrare vires, atq; opera-
 tiones, necesse esset, quod tamen minimè fieri videmus, siqui-
 dem, Aqua Chrysolca seu separatoria, Spiritus Vini,
 Naphtha, Camphora, Oleum Philosophorum, Oleum
 Vitrioli rubrum, Essentia Moschi & Ambra &c. quam-
 vis calidiss: tenuissimarumq; existant partium, miraq; vi
 penetrativâ polleant, exterius tamen adhibita, vel eorum-
 dem fumus seu exspiratio vaporosa ore attracta, neque
 celerem ejusmodi pituitosi humoris colligationem, cum
 molesto admodû pyralismo, fauciumq; ac oris inflammatione,

Occultæ
 qualitates
 Mercurii

tumefactione atq; erosione conjunctam, neq; stuporem, tremorem, paralyfin, aut alia symptomata exitiaria, quæ sæpè unica tantùm inunctio vel fumigatio Hydrargyri adfert & excitat, causantur ac procreant. Credibile itaq; omnino erit, cum evidentibus illis in & qualitatibus, una hic concurrere quoq; qualitates occultas, quæ sunt quasi fons seu initium, itemq; finis omnium aliarum operationum eiusdem, & absq; quarum adminiculo, Elementares illæ qualitates parùm aut nihil efficerent. Quod tamen non ita accipiendum, quasi caliditati aut frigiditati, diversis Argenti vivi partibus inherenti, omnem prorsus derogandam actionem, easq; ita ociosas planè statuendas esse, velimus, sed quod principalis agendi vis, Formæ illi specificæ seu substantiali, in & abdita, secundaria verò ac minus principalis, dictis qualitatibus, quarum ministerio cœ singularibus quibusdam & accommodatis organis, Forma illa nobilior interdum utitur, sit adsignanda & attribuenda. Et quamvis Franc. Vallesius in suis Controv. lib. & cum eo hodiè plures alii naris emunctionis Censores existiment, probrosum valdè esse Philosopho-Medico, confugere ad occultarum proprietatum asylum, quandò veras alicuius rei, quæ in disceptationem venit, nequit reddere rationes, & hoc ipso illum satis apertè prodere ac testari suam ἀπαρρητοσύνην. Non est tamen, quod eiusmodi Nasutulorum hominum strophis ac dictis magnoperè moveamur, siquidem illi, dicant etiam, quidquid volent: nolentes volentes tandem, tales occultas rerum vires seu qualitates, fatèri & in Philosophiâ ac Medicina admittere coguntur. Exempli loco hic dumtaxat nobis sit Lapis Heraclius seu Magnes, fer-

De Magnete

rum

rum ad se trahens, Istius tractionis causam veram firmam atq; infallibilem quis Physicorum unquam hactenus docere aut scrutari potuit? Non nescimus quidem, quosdam hodie ex Paracelsi adseclis causam huius rei adscribere Spiritui Ferri, in ipso Magnete incluso, sicq; ob Sympatbiam seu similitudinem quamdam, attractionem hanc fieri contendentes. Sed unde hoc habet, aut à quo accepit Paracellus, Spiritum Ferri in alieno Magnetis hospitio diversari? mirum videri potest, quod cum tam violenter attrahat, non etiam in attractum suum domicilium naturale & proprium migret, cum omnia naturalia, naturaliter & vi insitâ ad locum suum ferantur. Et si tractio Ferri in Magnete fiat propter copiam Spirituum ferreorum ei insitorum, cur non igitur unum ferrum rapit ad se alterum, & sic idem trahit seipsum? Præterea si Spiritus Ferri sint in Magnete, quod adhuc probandum incumbit. Paracelso eiusq; sectatoribus, an idcirco allicient ad se Ferrum, quod stabulentur in loco alieno? Si appetunt domicilium proprium, eò potius emigrabunt quam attrahent, aut si attraxerunt, idem occupabunt. Res naturales non attrahunt sed feruntur ad suum locum, & cur attraherent, si non potirentur? Et si potiuntur attracto Ferro, ut se illi, tamquam naturali suo hospitio insinuent, Magnes qui vis semel tantum ad se trahet ferrum, imposterum ob istorum Spirituum ferreorum egressum penitus hâc Virtute destitutus ac privatus. Adhuc cur non potius Ferri aliqua moles ad se trahet Magnetem, quam contrâ, cum in ferro Spiritus eiusmodi sint & copiosiores & robustiores, quam in Magnete, & propterea ad trahendum id, quod est infirmius, minusq; resistit, longè

aptiores? Vana igitur sunt, quæ de causa tractionis hujus, ut potè abstrusa semper, necq; dū ulli verè cognita ac perspecta, quamq; Deus & Natura nos admirari potius quàm rimari aut intelligere voluit, à Paracelsistis ineptè adferuntur. Ex quo Magnetis, ut & aliorum penè infinitorum, quæ hic, si opus esset, recenseri possent, Exemplis, nunc satis liquidò adparet, Medico-Physico gnaro ac erudito, nequaquam vitio dandum esse, si interdum in rebus abstrusis, & obscuris, aciemq; humane mentis subterfugientibus, ubi nullam veram ex manifestis qualitatibus causam reddere potest, ad occultas proprietates, quæ reverà dantur, atquè effectibus se produnt, confugiat, cum in eo peccatum sit longè minus, quàm ut falsi aliquid ad erat, seu effectus alicujus falsam fictamq; causam, in proprio Cerebro excogitatam, pertinaciter defendat. Et ut libenter confitemur, igna vi esse, in causarum, quæ intellectui nostro pervestigabiles sunt, inquisitione deficere: ità temerarii esse judicamus rerum abditissimarum arcana perscrutari, & in naturam injurii pro veris occultis, falsas manifestas reponere velle. Cum enim ut tradit Lactantius lib. 7. cap. 12. Homo subiectus sit passioni, Sapientia quoq; eius errori subijcitur. Et sicut hominis vitam multa impediunt, quò minus possit esse perpetua: ita sapientiam quoq; eius multis rebus impediri necesse est, quò minus in perspicendâ penitus veritate perfecti sit. Undè etiam Alexander dicit, esse in naturâ multa, quorum nulla ratio reddi possit, modum humani ingenij penitus excedentia, Deo dumtaxat cognita immortalis, qui omnium rerum parens & autor sit, quæ cum ele-

mentorum naturam vixē, superent, demonstrationibus arētari minimē posse.

CAPUT XIII.

An Mercurius sit Metallorum materiale principium nec ne? seu, an ex Argento vivo cætera metalla generentur?

DE primâ Metallorum generatione seu ortu, undē mirum, seu ex quo principio materiali illa potissimum generentur, gravis semper inter Philosophos Aristotelicos atq; Hermeticos fuit concertatio ac pugna, dum nimirum Unus, ut Arist. lib. 3. Meteor: pro primâ metallorum materia agnoscit, vaporem halituosum in terra cavernis genitum ac conclusum. Alter, ut Albertus, lib. 3. de mineral. cap. 2. eam esse contendit humidum unctuosum subtile, quod sit incorporatum terrestri subtili fortiter commisso. Tertius, ut Agricola lib. 5. de ortu subterr. cap. 7. causam hanc materiale adscribit aqua copiosa, terreis quibusdam partibus permixta. Quartus, ut Gilgil Mauritani, materiam ex quâ statuit cinerem in terrâ genitum & cum aquâ mixtum. Quintus, ut Democritus calcem & lixivium in terra visceribus genitum pro verâ materiâ metallorum habet. Sextus, ut Zabarella in Phys. materiam existimat esse perfectam omnium elementorum mixtionem, duobus halitibus præcipuē constantem, quorum alter ignis ac terre, alter Aeris & Aquæ naturam referat. Septimus, ut Efferarius Monach. tract. de Lap.

Variæ sententiæ Philosophorum de causa materiali Metallorum.
1. Aristot.
2. Alberti.

3. Agricolæ.

4. Gilgilis.

5. Democriti.

6. Zabarellæ.

7. Efferarii.

8 Braceschi.

9. Scaligeri.

10. Morelini.

11. Chymicorum

Rationes,
adfirman-
tes, & esse
materiale
principiū
metallo-
rum.

Phyficor: ponit aquam tenuiss. & candidiss. cum terrā pa-
riter tenuiss. quæ mixta vertantur in terram quamdam, ex
quā vi caloris fumus effertur, qui densatur in metallum. O-
ctavus, ut Braceschus in Dial. de ligno vitæ, Chalcant-
hum seu Vitriolum, ex terrā & aquā, calore stellarum &
subterraneo mixtum primò, & deindè progressu temporis
ustum, pro verā materiā proponit. Nonus ut Scaliger in
exerc. 20. & 88. ex terra partibus copiosioribus, aque mi-
nori commixtis, metalla vult procreari. Decimus, ut Tho-
mas Morelinus de Metall: Aquam, qualitate impressā
laborantem, & habentem potestatem coagulandi, mate-
riam metallorum esse tradit. Chymici tandem, tamquā
diligentiores inquisitores generationis ac resolutionis me-
tallorum seu mineralium, præter Sulphur, Mercurium
quoq; materiale Metallorum omnium principium profiten-
tur. Verū missis nunc, & datā operā præteritis cateris o-
pinionibus omnibus, tamquā ad institutum nostrum parū
pertinentibus, ultimam tantū adsertionem seu Chymico-
rum placitum sub incudem Philosophicā paululum hīc re-
vocabimus, & quid veritatis in se habeat, momentosiū
considerabimus. Questio igitur hæc est, An nimirum ex
Mercurio, tamquā ex propriā & adæquatā materiā,
reliqua Metalla generentur nec ne?

*Affirmativa omninò videtur probabilis, idquē ob has
rationes.*

1. Quia Arist. in fine lib. 3. Meteor: cui omnes ferē
adherent Philosophi, docet, materiam metallorum esse va-
porem quemdam humidum, cui sit permixtum aliquid sicca
spirationis. Nūc autem non datur transitus ab uno extremo

ad

ad alterum, absq; medio, quod sanè fieret, si metalla ex Spiritu tenuiss: generarentur, tunc enim transirent ab extremo ad extremum sine medio, videlicet à vaporibus seu spiritibus tenuiss: ad metallicam substantiam, quæ, ut omnibus constat, valde est compacta, dura ac solida, quod utiq; minus verisimile videtur. Necesse igitur est, dari corpus aliquod medium, seu mediam consistentiam habens, ex quo producantur metalla, quale omnino præ aliis omnibus obtinet Argentum vivum. Hoc enim neq; nimis molle neq; nimis durum, ac totum insuper Spirituosum, imò velut compages quedam Spirituum existit, id quod ex eo patet, quod ocysime in vaporem resolvatur, quam primum igni admovetur, inq; auras abeat.

2. Quia maxima Mercurio intercedit familiaritas cum reliquis metallis, eaq; mirifice appetit, illisq; cõjungi desiderat naturali quodam desiderio, quemadmodum vicissim Metalla quoq; nisi peregrina aliquid affectionis intercurrat, hoc est, nisi vel sordium vel externæ pinguedinis aut similitum adhasu impediuntur, libenter Mercurium in se recipiunt ac imbibunt. Quæ sanè mutua familiaritas & singularis appetitus non obscure arguunt produciq; naturarum unimitatem seu similitudinem, quam utraq; ad invicem habent, quæ ab unâ eademq; radice dependet, cum substantiâ ita adfinia sint, ut confundi ac permisceri facillimè queant, non secus ac aqua aqua. Quod si verò naturâ discreparent, nec communem materiam inter se obtinerent, certè non tam facile miscerentur. Quæ enim genere vel proximâ materiâ differunt, agrè mixtionem subeunt, ut adparet in Olco ac Aquâ. Unde Arist. Chym. in Mineral.

2. Ratio.

inquit: ideo misceri Argentum vivum cum metallis, quia sit de substantiâ eorum. Nec verò obstat, quod & iterum a metallis, quæ illum combibèrunt, abstrahatur, non enim sit istud ideo, quod nature sint dissimiles, sed quod & sit fugax. metalla autem fixa, ille fluxilis, hac verò dura & solida. Si autem Mercurium pariter metallo combibito figere quis potest, aut metallum volatile instar huius reddere, numquam postea separabitur.

3. Ratio.

3. Quia Metalla in Argentum vivum seu & currentem artis beneficio solvuntur, quod sanè fieri non posset, nisi ex eo, tamquam ex primâ quadam materiâ procreata essent. In quod enim compositum aliquod dissolvitur, ex eodem quoq; illud coaluisse, vulgata & constans omnium Philosoph: est sententia, quod patet in glacie & nive, hac enim duo, cum calore ignis resolvantur in aquam, necesse est, ut prius ex aqua constiterint. Nunc autem singula Metalla resolvi ac reduci posse in & currentem, seu Argentum vivum materialiter corporibus Metallorum inesse, non solum infra Cap. nimirum 15. fusè demonstrabimus, verum id ex eo quoque aliquo modo sit verisimile, quod fusæ & igne liquatæ, omnia formam Arg: vivi fluidam præ se ferant, nec ab illo multum distare videantur, quamvis postea frigore proprio ab igne deposita, rursus concrecant seu coagulentur. Hinc Galto Clavæus in Apol. Chrysop. & Argyr. scribit, se beneficio Hydrargyri, nosse ex omnibus metallis, Ferro tantum excepto, & fluidum elicere. Et alio in loco eiusdem libri dicit, se vidisse Argentum vivum ex Stanno reductum verè fluidum ut vulgare. Ex quinq; autem libris Stanni, vix unam aut circiter Mercurii prolici.

4. Quia

4. Ratio.

4. Quia & vulgaris singulari quodam artificij genere, in alia metalla, precipue verò in Aurum, Argentum, ac Plumbum, quæ sunt ejusdem nature cum naturali Auro, Argento, & Plumbo, transmutari potest. Si ergo eandem habent naturam, necesse quoque est, ut eandem habeant cum materiam, tum formam, alioquin nulla contingeret metamorphosis. Quemadmodum ergo materia, ejusmodi seu Auri seu Plumbi artificialis est Argentum vivum; ita quoque idem erit materia Auri, Argenti vel Plumbi naturalis. Posse autem Mercurium verti vel in ☉ vel ☿ testantur scripta præstantiss. aliquot virorum. Fallopius enim in lib. de Fossil. cap. 12. meminit cuiusdam Pharmacopæi Tarvisini, qui in præsentia Ducis ac Senatus Veneti Mercurium in probatiss. Aurum verterit. Ita de Eduardo Kellæio Anglo fama passim circumfertur, cum Praga, Mercurium, in Aurum purum convertisse. Picus Mirandul. lib. 3. de Auro cap. 2. adfirmat, in ditione suâ fuisse quemdam, qui Mercurium 3i in probatiss. Argentum verterit. Prætereaq; se adhuc alium vidisse, qui duobus modis Hydrargyrum in verum Argentum mutavit. Sic Hoghelandæus in Histor. transil. metal. refert, aliquandò in Belgio, coram Rege Hispaniarum Philippo, Argentum vivum in Argentum à quodam Germano conversum fuisse. Galto Claveus item loco cit. scribit, se bonâ fide affirmare posse, vidisse se Argentum vivum è Stanno arte reductum, in purum Argentum transmutatum fuisse.

5. Quia multi celeberrimi Philosophi ac Chymici confirmant, materiâ principalem metallorū esse Arg. viv. i. Geb. enim in summa suâ ita inquit: Materia vera metallorum

5. Ratio.

non est alia quam Argentum vivum. 2. P. Bonus Ferrar: in Margar: sua: Argentum vivum est proxima materia metallorum, sed precipua humiditas viscosa subtili suo terreo mixta. 3. Ianus Lacinius: Est materia prima, proxima, univoca & propinqua omnium metallorum, Argentum vivum, prout est ab agente proprio, in cavernis terra coagulatum. 4. Sic Evvaldus Vogelius, de Lap. Physic. condit. cap. 4. Mercurium, metallorum materiam statuit. 5. Alanus de lap. Philos. Prima metallorum materia, non alia est quam &. 6. Helioph. de Percis in Disquis: Nemo negare potest, Metalla ex Sulphure & & constare. 7. Arnold. Villan: in lib. de perf. Magist: Omnia metalla convertuntur in &, & hic est illorum materia. 8. Thom. Aquin. in lib. Secr. Alch. cap. 3. Materia substantialis omnium metallorum est Argentum vivum, unde in aliquibus metallis est coagulatum debili congelatione, in aliquibus autem forti. 9. Gerard. Dornæus lib. 1. Artis Chymic. cap. 9. Argentum vivum & Sulphur, materia omnium metallorum est prima, proxima & immediata. 10. Quod confirmat etiam Roger. Baccho in Spec. Alchym. cap. 2. 11. Laur. Ventura in tract. de lap. Phil. cap. 1. Prima materia omnium metallorum est Argentum vivum & Sulphur. 12. Thesaur. Philos. Omnium metallorum materia & sperma est & decoctus & inspissatus in ventre terra. 13. Rich. Anglicus in correct. cap. 15. Cum & sit prima materia omnium metallorum, compositus ex terrâ albâ, nimirum Sulphurâ & aquâ clarâ &c. 14. Matthiolus comm. in lib. 5. Diosc. cap. 70. Argentum vivum est materia ad metallorum generationem proxima. 15. Ioh. Daniel

Mylius in præfat. Basil. Chym. & vivus mater est omnium 7. Metallorum, & merito ita vocandus, est enim metallum apertum, & sicut in se continet omnes colores, occulte, ita in se continet metalla. 16. Alex. Scotus: Argentum vivum coagulatum, & Argentum vivum Sulphureum sunt prima materia metallorum. 17. Liber Lumen Lum: dictus: Dictum est sperma metallorum &, & origo eorum, & hoc est certum, & ita omnes Philosophi dixerunt. 18. Villanovanus, cap. 4. Pract. Prima materia in metallis est Argentum vivum, cum ipsum sit elementum omnium durissimum. 19. Paracelsus lib. 1. de Gener. rer. nat. & est mater omnium 7 metallorum, nec id inmerito, apertum enim est metallum &c. 20. Langius lib. 1. Epist. 43. Cens. Hydrargyrum cum Sulphure sit omnium Metallorum parens & origo, &c.

CONTRARIA OPINIO.

Verum huic Sententia magnâ vi sese opponunt Peripatetici rationales, negantes omnino, ex &, tamquam principio materiali Metalla constare.

1. Quia (inquiunt) Argentum vivum in duritiem con-
crescere nequit à frigore. Ergo non potest esse materia metallorum. Ratio conseq. hac est, quia metalla concre-
scunt frigore, imò nisi à frigore concrederet is vapor, non nasceretur essent Metalla. Quod autem Hydrargyrum non con-
geleretur, Arist. lib. 4. Meteor. cap. 8. causam huius rei ad-
signat aerea substantia, quam copiosam in se continet. Ea
autem in quibus prædominatur Aer. possunt quidem conspici-

Rationes
eorum qui
negant,
Mercurium
esse prin-
cipium ma-
teriale.

Ratio 1.

sari, sed congelari nequaquam. Quia quæ congelantur, sunt aquæ sortis, ut dicit Arilt. & omne, quod constat aqua necessario à frigore concrevit. Si igitur metalla constarent Hydrargyro, non congelarentur. Cum autem hoc fiat, Ergo verisimile non est, Argentum vivum eorum compositionem ingredi.

Ratio 2.

2. Quia si Φ , verum principium esset metallorum, tunc utiq; ille in omnibus fodinis, una cum aliis metallis reperiatur, vel saltem vestigium ejus aliquod ibidem exstaret. Nam in omnibus locis, ubi fit generatio alicujus, remanet vestigium quoddam illius materie. At in plerisq; metallicis venis aut puteis, Argentum vivum non reperiri, omnes illi testificantur, qui vel ipsi versantur in eruendis metallis, vel alios, qui versati sunt in hoc opere, interrogarunt. Imò adeo contrariari videtur Argentum vivum natura metallorum, ut ubi hujus insignis aliqua copia reperitur, metalla, vel parca admodum, vel prorsus non nascantur. Quod si igitur ex Φ metalla producerentur, necessarium prorsus foret, in fodinis non modò Φ inveniri, sed eundem etiam, partim integrum, nullaq; in parte mutatum, partim semimutatum, aut magis elaboratum vel prorsus etiam conversum videri. Cum enim natura per gradus quosdam, substantias transmutet in tempore, non subito: atq; eadem continue generare metalla certissimum sit, oportere et sanè materiam adesse, eamq; partim conversam, partim nondum mutata in metallum conspici. Hoc autem quia factum visumq; numquam fuit, idcirco non immerito de hujus Adser-tionis veritate dubitandum.

Ratio 3.

3. Quia in effusione aliorum Metallorum, cum vide-

licet

licet pura & sola sunt, non sociata cum aliis fossilibus in-
 mentioribus. Metallici nobile eorum perpetuantur, qua in ef-
 fodiendo Hydrargyro aliàs persentiunt. Quod si igitur vel
 ex ipso metalla constarent, vel ex ipsius vapore, qui inprimis
 & multò magis noxius est, quàm ipsum Mercurii corpus,
 certè iisdem malis ac periculis subicerentur fossores, imò
 magis hic periculum foret, quàm in propria venâ, quoniam
 hic nihil amplius meditatatur natura, ibi verò per decoctio-
 nem permutat in metalla.

Ratio, 4.

4. Quia Mercurii unicam tantùm speciem esse vide-
 mus, & quamvis alius candidior, purior ac nitidior sit alio,
 discrimen tamen hoc exiguum, nec magni admodum ha-
 bendum est. Si igitur proxima materia metallorum esset
 Argentum vivum, sequeretur ejus tot constituenda esse ge-
 nera, quot sunt metallorum species. Uniuscujusq; enim spe-
 cie una est certa ac propria materia, ut Rich. Anglicus c.
 13. sui Corr. & Tauladanus testantur. Metallorum au-
 tem cum Sex esse distinctas species omnibus notum sit, sequi-
 tur ergò plures quoq; specie ac essentiâ differentes requiri
 materias. Sed cum Argenti vivi, diversa non dentur species,
 sed unius tantùm generis id reperiatur, Ergò materia me-
 tallorum esse nequit.

Et hæc sunt præcipua argumentor: fulmina, quibus tùm
 Thomas Erastus in lib. de metal. tùm Pererius & alij, hæc
 ad plaudentes, contrà Chymicorum pronunciatum,
 magno conatu intonant, ad qua singula
 tamen nos paulò post joiac
 respondebimus.

DECISIO Huius Controversiæ.

Remota
materia
Metallor.
quæ nam?

UT autem hanc litem componamus, pro Quæstionis huius resolutione tenendum, Materiam Metallorum esse duplicem, Remotam scilicet & Propinquam.

1. Remotam quod attinet, ea est vapor quidam humidus, ex certâ materiâ à calore subterraneo excitatus, atq; in rimas saxorum terrarumq; receptus, & ab eorumdem frigiditate inspissatus seu coagulatus, ita, ut quemadmodum Ros & Pruina ex vapore à terrâ elevato, sed Aeris circumfusi frigiditate addensato, fit, ita Metalla ex vapore adhuc terrâ insidente, & prædictâ frigiditate concreto generentur. Suadet hanc partem imprimis illud, quod ex halitibus in sublime euectis gignantur interdum in aere Ferrum, Æs, aliq; huiusmodi, ut Avicenna adserit, testaturq; experientia. Namq; in Perside non semel anea corpora, hamatis sagittis similia, cælo corruscante defluxerunt, & delapsa aliquandò fuit moles ferrea 50. lb. adeò dura, ut frangi nequiverit. Quod si igitur exspiratio in Aere potest crescere in metallum, multò faciliori negotio poterit in terra gremio. In Aere enim motus, quo exspiratio fertur, rarsificat eam solidari in densitatem eam, quam Metalli natura exigit. Nemini autem mirum videatur, ex halitu seu vapore tali, tam dura corpora, cuiusmodi sunt metalla, generari posse; Est enim hic vapor admodum crassus ac fumidus, unde fit non raro, ut in ipsis fodinis seu puteis, ex quibus metalla effodiuntur, multi fossorum istis vaporibus enecentur ac suffocentur. Ex quo fit etiam, ut qui in iis assidue versantur, variis morbis & catharris obnoxii fiant.

Deinde

Deinde sciendum, vaporem istum suâ naturâ magis esse aqueum quàm terreum. Non enim simplex vapor aqueus potest esse materia metallorum, quomodo enim aliis illa cohereret & tam solida evaderet? Eapropter mixtas habent terra viscosa & crassa particulas quasdam, ita tamen ut plus semper obtinent aque quàm terra, quod vel hinc liquet, quod in ignem injecta candescant quidem, fundantur seu liquentur, non tamen protinus in fumum aut vaporem abeant, seu dissipentur, quorum illud ab aqueâ humiditate, hoc autem à terreâ siccitate proficiscitur. Est enim aqua cum terra exactissimè, & per minimas prorsus particulas mixta, adeo ut quavis aqua pars, terram contineat, quâ ab ignis vi ac potentia defendatur; Et pars Terra qualibet, aquam ita sibi habeat permixtam, ut fluere possit. Talis autem mixtio cogitari non potest facta fuisse, nisi cogitemus tunc fuisse factam, cum nec vapor in aquam, nec halitus in terram coacti adhuc fuissent. Impossibile enim est, vel aquam vel terram ita minutim dividi, nisi in exhalationem solvantur.

2. Propinquiorem verò Materiam Metallorum statuimus Argentum vivum, non quidem, ut est in naturâ suâ, sed alteratum, hoc est, ab agente proprio, scilicet Sulphure liquabili coagulatum, & cum eo commixtum, in quâ terra quamdam speciem conversum. E quibus duobus sic mixtis oritur Vapor per naturalem calorem valde temperatum adscendens, qui duplicem in se comprehendit substantiam nempe humidam, & unctuosam instar olei, quarum hæc ex Sulphure, illa verò Argenti vivi naturâ existit, nam & ex se est frigidus & humidus, Sulphur autem

Propinqua Metallorum materia.

calidum siccum & unctuosum adeoq; comprehendit hic vapor 4. in se qualitates, satis idoneas & aptas ad Metallorum generationem. Adscendens enim hac spiritalis materia seu vapor metallicus, ex substantiâ Sulph: & Mercurii compositus, ob continuum naturalem calorem in angustis fibris, nec exitum inveniens sese adplicat propter maximam sui copiam fibris, quæ ubi nimis & abundantius replevit, participat se omnibus partibus montis, inq; iis respiraculum seu exitum pronum quarit, quando autem nec dum ullum reperire potest, propterea quod montes clausi sint, cogitur in cœlesti custodia fibrarum persistere. Persistens verò in illa custodia, (quia proprietas cœlestium corporum est semper & continue penetrando in terram agere, & quia hic metallicus vapor subtilis admodum est Materie, aptus & idoneus recipiendi in se Solis, Luna, aliorumq; Planetarum virtutes) donatur ab illis propter similitudinem, quàm invicem habent, nobilissimâ Matrice, & virtute seu potentiâ generatrice. Particeps nunc, & vapor iste subtilis, huius cœlestis generatricis Virtutis, & suâ naturâ propter continuum ac naturalem calorem semper adscendens, propter copiam verò cum exitum habere nequeat, iterum declinans ac retrocedens, jugi istâ adscensione & descensione paulatim defatiscit, posteaq; propter virtutem cœlestis fermenti ac caloris naturalis transit ac degenerat in coagulationem, ita ut tandem, pro fixitate vel volatilitate Sulphuris, nec non puritate ac impuritate Mercurii, itemq; pro ratione loci, Aurum, Argentum, Plumbum aliudve metallum inde conficiatur ac procreetur.

RESPONSIONES ad Argumenta superius proposita, contra Argentum vivum.

EX his igitur nunc adparet, quid ad contraria partis Argumenta, quibus nimirum negatum fuit, Mercurium materiale esse principium Metallorum, breviter sit respondendum.

Et 1. quidem quod spectat, scilicet, Arg. vivum ideo concrelescere non posse, quod sit natura aërea, respondemus cum Quercetano contra Aubert: nos minimè ire inficias, Argentum vivum aëreum esse, sed tamen ita aëreum est, ut vaporem emittat crassiss. quiq; frigore concreseat, ut videre est in & Sublimato, & multis aliis ipsius preparationibus. Distinguenda itaq; sunt aërea, nam quæ prorsus ac simpliciter aërea sunt, à prædominio coagulari nequeunt, neq; à calido neq; à frigido, quia ipsorum humiditas aërea exsiccari non potest, deficiente terrestri, quâ ratione ipsi etiam supernatant aqua, ut Oleum, facileq; inflammantur quod sint materia ignis. Ex diverso verò, quæ una cum aëreâ substantiâ sibi permixtas habent etiam heterogeneas partes, puta vel aqueas, vel terreas, ea omnino à frigore concrelescere & coagulari videmus, ut adparet in Vino, Sanguine, & aliis. Cum igitur Argentum vivum more simpliciter aëreorum, nec inflammetur, nec ignis sit materia, imo ipsi instar aqua, maximè adversetur præterea nec leve, sed ponderosiss. existat, adeo ut in ipso superæstant metallorum omnium, (excepto Auro) solidiss. quavis corpora: idcirco sequitur, alterius ipsum substantia quam simpliciter aërea.

Resp. ad
Argum. I.

nec à concretionem in terrarum specubus prorsus immune seu alienum esse.

Ad 2. Argum, resp

2. *Ad alterum argum. resp. 1. Hydrargyrum cum omnibus metallis conjunctum reperiri, unione scilicet seu mixtione substantiali per minima, non verò adpositione partium qualicumq; accidentali. 2. Vel dicendum: Argentum vivum duplici comparere formâ, coagulata scilicet & soluta seu liquidâ. Quod coagulatum dicimus, illud concretum est vi naturæ, idq; vel imperfectè vel perfectè. Illud, vel planè crude, vel cum coctionis aliquo gradu. Crudam coagulationem agnoscimus in Antimonio, Bismutho, Zinco, Gelfo, Cadmia argentaria & similibus. Aliquem coctionis gradum deprehendimus in metallis imperfectis, ut in Plumbo, Stanno, Cupro, ac Ferro. Perfectè verò coagulatus atq; coctus & dicitur inesse Auro & Argento. Liquidam verò Hydrargyri formam quod attinet, eam sæpius in scaptensulis inventam esse, rerum metallicarum periti testantur. Unde Christ. Encelius lib. 1. de metal. cap. 1. ita scribit: Qui dicunt Argentum vivum & Sulphur, tamquam principia metallorum in fodinis non reperiri, maxime errant, Nam reperiuntur naturâ suâ in nostris fodinis utraq; Et Matthesius in suæ Sarreptæ conc. 3. Experientia (ait) testatur, ubi Venæ sunt divites & minere uberes, quod sine Sulphure & Argento vivo non sint. Hunc Libavius comm. Alchym. tradit, in Carpatho monte, Aurum inveniri album, quod Fachusius & alij tantum Hydrargyro adfirmant. Kentmannus lib. de fossil. docet, in Valle Joachimicâ, venam Hydrargiri, reperiri similem Argento rudi rubro, & aliam fulvam, in qua Pyri*

tes arosus aurei coloris positus. Idem in Saxo candido dicere
reperiri Aurum argenteum, & fulvum in Pannonia, quod
sit argento vivo adhuc tinctum. Diosc. lib. 7. testatur, Hy-
drargyrum colligi in fornacibus argentariis. Et Plinius
ex lapide Argentario eum extrahit. Matthesius in Sarre-
ptâ narrat Stolbergâ Palatinatus, missam sibi esse Mar-
chasicam ex Argento vivo pregnantem: Et se aliquando
vidisse Cadmiam, ex quâ percussâ profuerit &. Idem Au-
tor alio in loco suæ Sarre. scribit, Bismuthum cito fundi
& in igne fugere, propter copiam Hydrargyri non fixi,
quod ipsum etiam constituit in deliis & Argentum reddit.
Idem etiam prodidit in Joachimicis, album succum Mer-
curialem ex pendente specu destillantem, concrevisse in ar-
gentum, & abduxisse vias ac ligna in eadem. Andr. Bac-
cius in lib. de Therm. nat: è Plumbario lapide stillare Ar-
gentum vivum adserit. Autore Agricola de fossil. in mi-
neris est quedam nigra lanugo, ex qua conficitur aliâs Ar-
gentum vivum, aliâs argentum. Deinde, semimutata
quoque aliquoties Formâ Argētum vivum reperitur, nam
ut modò dictum, Auri granis puris putis in monte Carpa-
tho, Hydrargyrum albâ specie adberet, hoc nihil aliud est,
quàm reliquum ex mutatione Mercurii. Præterea ut docet
Libavius in comm. de nat. Metall. lib. 1. cap. 1. certum
est experienciâ in &, tum fluviorum tum cavernarum re-
pertum esse Aurum & Argentum. Ita quoque Scaliger ad-
notavit in Exerc. 88. & 106. de subtil. molle Aurum ac
volaticum effodi. Et Alb. Magnus de mer. adserit, Fri-
bergâ inventum argentum molle instar pulvis. Cui Cæsal-
pin. lib. 3. de met. cap. 4. admistum fuisse Argentum vi-

vum scribit. Hoc quoque fuit ex dimidio Argentum vivum & nondum maturum. Si adhuc dubitas, Plumbum considera, quod teste experientia nil aliud est, quam aliqua ex parte coagulatus &, unde Philosophus lib. 4. meteor. inquit, Plumbum cum liquatur, procul dubio est Argentum vivum. Et Rulandus Quæst. 18. probl. Chym. Plumbum vocat Argentum vivum primi gradus fixationum in genere metallico. At plumbum cum omni ferè metallorum genere, ut Erkerus, Fachsius, Agricola & alii testantur, reperitur. Ex his igitur fit manifestum, Arg. vivum non semper eodè schemate ac formâ externâ apparere in fodinis metallicis, sed modò halitus ac spiritus specie errare, modò succi, modò aqua viscosa, aut alia formâ coagulatum consistere. Natura nimirum Mercurium spirituali modo generat, cui si accedit Sulphur, coagulatur in metallum, si verò Sulphur deest, in sui generis materiam concrevit, & solus reperitur. Ad constituendum enim Metallum conjunctio utriusque requiritur, & ob id ille fodine, in quibus unum adest alterum autem deficit, vacua sunt metallis, cum e contra eorum feracissimum habentur ille, ubi simul cum Mercurio, Spiritus Sulphureus in idonea materia per minima miscetur.

Ad 3. Arg.
gum.

Ad 3. Arg. dicimus: Minimè necessarium esse ut Metallicide in effusione metallorum, ea semper patiantur mala, qua alioquin ipsis ab excoctione Venæ Hydrargyri impendere aut supervenire solent. siquidem non semper in omnibus Minerarum scaptensulis vaporosa Mercurij substantia ita solitaria, nec concreta, hinc inde vagatur ac oberrat, sed ut plurimum conjuncta cum Sulphure cen al-

tero

tero principio formativo, & fixitatem aliquam adeptam, in solidum corpus metallicum per sortem coagulationem à natura factam, jam transit & conversa fuit, ob quam coagulationem, seu corpoream condensationem, postea, Spiritus hic Mercurii vaporosus, ceu vinculo quodam constrictus, impeditur, quò minus exercendo vires suas, Metallicis nocere, aut periculosa Symptomata in iis producere, queat, qui alias, si ab omni concretione liber, nec in metallicam substantiam conversus esset, procul dubio plurimum noementi ac factura illorum sanitati adferret.

4. Tandem, in ultimo Argumento, i. neganda Maior Propos: Constat enim omnino, diversas esse species Mercurii, cum 1. alius sit ac dicatur Solaris, alius Lunaris, Saturninus, &c. hoc est, ad alterutram horum magis quam ad aliorum naturam vergens seu accedens, cumque eà adfinitatem habens 2. deinde alius & sit naturalis ac plane spirituosus; Alius vero Philosophicus seu artificialis ac corporeus 3. Item, alius dicatur optimè perfectèque à natura elaboratus, excoctus; & ab omnibus impuritatibus, aut terrestrium sordium adhasu mundificatus: alius autem crudus adhuc, indigestus, impurus, & heterogeneis partibus permixtus. 4. Tandem, alius sit fixus, & in igne constans: alius vero volatilis, & ab igne fugiens. 2. Vel, concessa hac Proposit: scilicet unam tantum esse speciem Mercurii, negamus tamen inde sequi, eum non esse posse materiam distinctorum metallorum, quin potius dicimus, nullam aliam, ob causam, quam ob ejusmodi uniformitatem, Hydrargyrum esse materiam aliorum metallorum: non secus ac

Ad 4. Argument.
resp. 1.

2. resp.

3. Resp.

Materia prima ob naturam homogeneam subjectum est
 4. Elementorum, omniumq; ex eis compositorum. A formis
 enim distinctio incipit, non à materia, teste Bono Ferrar.
 cap. 17. & 23. Marg. suæ. Et ut Scaliger inquit lib. 4. de
 caus. Plant. cap. 20. *Materia non variat formam, sed*
à formâ variatur materia. 3. Deinde nec Minorem sim-
 pliciter concedimus. Quia ut alij docti Viri volunt, Me-
 talli specie inter se minimè differunt, sed tantummodo acci-
 dentibus quibusdam, generationis videlicet loco, & coctio-
 ne majori vel minori distinguuntur, hoc est, solo gradu pu-
 ritatis ac perfectionis in varias secedunt Classes, cum ma-
 teria in illis sit eadem; siquidem cuncta Metalla reducuntur
 ad eandem formam Mercurialem, omnia inde ignium ca-
 lore liquantur, omnia dilatantur; Alterum in alterius ve-
 nâ & in altero invenitur, alterum etiam mutatur in alte-
 rum per artem & naturam. Omnibus itaque est generica
 primaq; Metalli materia eadem, quæ etiam, omnibus pari-
 bus, omnino pariter posset perfici, sed imparitatem inuicis
 indispositio veluti fortuita perinde ut in parentibus iisdem
 eadem propinqua materia est omnium filiorum, sed quia
 hæc variè disponi potest, omnes quidem fiunt homines, sed
 diversa perfectionis. Ultima materia non distant nisi for-
 mæ imperfectionis juxta gradum cuiusq;. Hinc evenit ut in
 Plumbo semper aliquid argenti inveniatur, in Plumbo cine-
 reo tandem argentum nascatur, in aliquo ere Aurum, &
 sic matricibus suis innascantur plura, sintq; ipsa sibi mu-
 tua loca genitalia, ut doctè de hæc re disse-
 rit Libavius in comment.

Alchym: lib. 1.

CAPUT XIV.

Nūm Argentum vivum in Classē seu
numerum Metallorum referen-
dum nec nē?

A Ntequā ulterius progrediamur, abs re minimē fore iudicavimus, obiter quasi & huius Quæstionis, Nūm scilicet Argentum vivum in Classē metallorum referendum nec nē? *Discussio-* nem seu ventilationem aliquam hic instituire; Qui igitur id adfirmandum putant, Rationibus suis minimē destituuntur.

Affirma-
tiva Quæ-
stionis.

Quia, inquit, Argentum vivum tamquā alterum principium semper & ubiq; ad generationem Metallorum concurrat, Ergo & ipsum quoque Metallum erit. Ratio Conseq. hæc est: Quia non nisi simile à suo simili generatur, & res unius speciei seu generis, non nisi aliam rem ejusdem quoque, minimē autem diversi à se generis aut speciei producere potest. Equus enim vel canis minimē prorsus diverse speciei individuum aliquod, puta vel asinum, selem, aut leporem, sed eandem prorsus speciem, qualem ipsi habent, nimirum pullum equinum, vel catulum ex se generant. Sic Pyrus pyrum tantum, Ficus ficum, non verò pomum vel mespilum producit, & determinatum semper ex determinato oritur. Hinc ergo colligitur, si Argentum vivum ipsum non esset metallum, aut metallicam substantiam haberet, ex se sui simile, nimirum alia metalla gignere non

Ratio 1.

posse: Hoc autem quia ab eo fit, idcirco cur ipsum, Metallino-
mine non sit insigniendum, minimè apparet.

2. Ratio.

2. Quia & mirificè adpetit metalla, usq; conjungi na-
turali quodam desiderio gaudet. Ergo illum eiusdem quo-
què cum metallis natura consortem, & sic per consequens,
ex metallicà planè substantià à natura coagmentatum,
esse, verisimile videtur. Quæ enim naturali amicitia
tantoperè conjungi desiderant, ea ut plurimum ejus-
dem nature, aut generis conformitatem obtinent, quæ
verò se invicem averfantur, ea nature similitudine di-
stare invicem, & à se maximè discrepare judicantur.
Quia igitur Mercurius tantoperè, ut diximus, omni-
um metallorum consortio delectetur, & cum ijs longè ci-
tius, facilius ac libentius, quàm cum Mineralibus, quo-
cumquè etiam censeantur nomine, jungatur ac permi-
sceatur, vicissimq; metalla, familiariter eum recipiant ac
imbibant, Mineralia autem nequaquam vel admodum æ-
grè id faciant: idcirco inde concludendum, Mercurium
propius naturæ Metallorum quàm Mineralium accedere,
& propterea ex illorum Classe minimè eum expungendum
esse.

3. Ratio.

3. Quia & more aliorum metallorum transmutatio-
nem sui sustinet, quod minimè aliàs fieret, nisi ipse metalli-
cà substantià præditus esset. Hæc enim maximè apta habe-
tur ad metamorphosin; id quod mineralibus neutiquàm
datum. Quis enim unquam vidit Antimonium conversum
fuisse arte in Arsenicum, vel Vitriolum abuisse in Antimo-
nium aut Alumen, vel Talcum in Sulphur? quemadmodum
Plumbum in &, Mercurium in Aurum, Stannum in Ar-

gentum, multoties Chymicâ arte à præstantiss. artificibus, transmutata fuisse, indubitatè multorum experimentis constat.

4. Quia si Argentum vivum Metallum non esset, sequeretur accenseri idud debere familiæ Mineralium. Omne enim quod à Metalliciis ex terra cavernis eruitur liquidâ vel concretâ substantiâ præditum, aut metallum aut minerale vocandum. Sed mineralis substantia, Mercurius non est. Ergo Metallum. Minor probatur. Quia Argentum vivum neq. est, succus terre natus: pinguis, vel efflorescens: neq. Fluoris aliquod genus: neq. Salina substantia. Multo minus est vel Terra, Lapis: aut Gemma. Præterea, hæc Mineralium species, vix ulla aliæ dantur aut sub terris reperiuntur, Necessario itaq. videtur in Metalliarum substantiarum numerum, Mercurium reponendum esse.

4 Ratio.

NOSTRA SENTENTIA.

Nos verò contrariam Sententiam tuemur, statuentes Mercurium seu Argentum vivum in se consideratum propriè ac simpliciter Metallum minime dicendum, aut metallorum Classi accensendum esse, idq. persuasi Rationibus invictissimis.

Quia scilicet Arg. vivum caret destituiturq. principalibus illis proprietatibus seu affectionibus, quas verum corpus metallum in se habere debet, id quod ita præbare aggredimur. Definitur enim à Gebro in sum. lib. cap. 31. Per Bono, aliisq. Chymicis, Metallum, quod sit corpus minerale durum, ex liqco Mercuriali & Sulphureo Spiritu

1.
Definitio
Metalli.

pro-

proxime concretum, ignibus fusile, ictuque mallei in longum & latum ductile, inque profundum coactile. Videamus nunc, num hæc definitio quoque competat Mercurio nec ne? Negamus, idque ob has rationes.

Ratio 1.
negat.

1. Quia omne metallum, dum in Venis seu fibris terræ generatur, & ad maturitatem seu perfectionem à naturâ elaboratur, à frigore inibi concrefcit, ac condensatur in corpus aliquod firmum, solidum, & partibus suis undique bene coherens. Docet id abundè atque evincit ipsa autopsia. Nam quælibet particula quantumvis minutissima, Auri, Ferri, Plumbi, aut alterius metalli, terris eruta, non liquida, mollis aut fluida, sed densa, solida, sicca, concreta atque in duritiem inspissata cernitur; Argentum vivum autem nullibi locorum sub tali formâ apparet, sed semper & ubique currens, fluidum, ac mobile, nec in metallicam duritiem concretum reperitur.

2. Ratio.

2. Quia cuncta Metalla, ut attestatur experientia, in ignem injecta, igniuntur ac funduntur. Et quamvis interdum Ferrum reperiatur, quod liquefcere post primam fusionem amplius nequeat. Et Scaliger scribat Exerc. 88. in Funduribus fodinas esse Aurichalci, quod nullo igne nullisque artibus hæcenus liquefcere potuit. Nobisque etiam aliquandò ab amico relatum sit, se unâ cum aliis, in hac arte sibi sociis, elaborasse ac perfecisse ingentem massam Auri, omnibus criteriis genuino ac naturali Auro ad amussim respondentis, excepto tamen hoc unico, quod nullâ arte, nulloque ingenio fundi potuerit, quantumvis igne validissimo adbibito. Tamen nobis de talibus metallis sermo non est, sed de illis, quæ in terrâ vel sub terrâ sic nata sunt, quemadmodum

nasci

nasci plerumq; & plerumq; secundum naturam solent. Præterea non solum, ut diximus, in igne funduntur, verum etiam, antequam planè ab illo destruantur aut corrumpantur, sæpè sat longo tempore ignis violentia resistunt, nec ita citò, quemadmodum Antimonium, Arsenicum, Sulphur, & aliæ mineralia in halitum seu fumosam expirationem resolvuuntur aut dissipantur, unum tamen diutius altero ignem sustinet, inprimis verò Aurum & Argentum, quorum illud nihil quidquam ab eo patitur, nec tantillum, nisi prius intervenierit peregrina admixtio, de sua substantiâ amittit. Periculum huius rei se fecisse testatur Gallo Claveus in sua Apol. 3i. Auri puriss. itemq; 3i. Argenti puri, duobus vasculis testaceis separatim inclusis, usq; in fornacem Vitrariorum positis, & per 2. integros menses ibidem relictis, nocte dieq; continuo materiâ in illis liquatâ & fusa. Quâ tandem extractâ, dicit se deprehendisse Aurum ne minimum quidem de pondere suo amisisse, Argentum verò decimam tantummodò partem. Profert & de hac resuum experimentum Joh. Bapt. Porta, in Magiâ nat. in hunc modum scribens: Expertus sum, 3. mensium spatio, vehementissimo igni expositum Aurum liquatum stetisse, & postremo nec tantillum sui ponderis amisisse, sed exauctum repertum colore ac bonitate, & ita ignis, qui omnia aliâs consumit, id perfectius reddidit. Hoc autem de Arg. vivo affirmari non potest siquidem id igni impositum non solum nullam prorsus ignitionem aut fusionem sustinet, verum etiam tantum abest, ut aliquandiu in igne duret aut persistat, quin potius brevissimo temporis spatio, imò in momento ferè, ex illo ocysimè avolet, totumq; in halitosum va-

porum resolutum in auras abeat, nec ullum aliquod sui vestigium post se relinquat.

3. Ratio,

3. Quia singula Metalla, naturâ duritiem ac soliditatem insignem obtinent, nec datur ullum, quod caret hac affectione, quamvis eiusmodi duritiei certi existant gradus seu latitudines. Nemo enim nescit, in Auro atque Argento soliditatem longè perfectiorem reperiri, quam in are vel plumbo, & in Ferro duritiem longè maiorem inesse, quam in Stanno vel Argento. Ut ut tamen sit, certum est, quodlibet metallum peculiarem ac convenientem, suæque naturæ analogam seu proportionatam habere duritiem ac soliditatem. Quod ipsum tamen nemo nisi mentis exsors, de & quodque adfirmare audebit, siquidem is, vel ipso Sensu iudice, omni caret duritie, & undè putemus eam illum habere, cum nulla ipsi insint partes densæ beneque compactæ? nam, ut tradit Arist. lib. 2. de gener. ac corr. cap. 2. It. lib. 4. Meteor. cap. 4. Durum illud dicendum, quod concretum atque coagulatum est, ac difficulter tactui cedit: Quod postremum quoque minimè omnium Arg. vivo competere videtur, siquidem tactum, vel digitis leviter tantum pressum, adeo nullam facit resistantiam, ut potius retrocedens in minutissimas disiliat particulas, ac insectilia punctula abeat.

4. Ratio,

4. Quia omne Metallum per se est malleabile ac ductile, quâ in longum, quâ in latum, nisi quid passum sit aliunde, velut cum ita induratum, calcinatum, aliâve remixtum est, ut extendi ac dilatari nequeat, vel cum friabile redditum Hydrargyro, ut disiliat. Undè quidquid elatum est, postquam ex terrâ erutum, & ab eadem repur-

gatum

gatum fuerit, hoc & Metallum, ab omnibus omnium se-
culorum doctis adpellatum fuit; sicut econtra, quidquid
Metallum esse putaverunt, hoc ἐλατὸν seu ductile quoque
esse voluerunt. Εἰς τὴν enim definiuit. Arist. lib. 4. Me-
teor. his verbis: ὅσα τῇ αὐτῇ πληγῇ δύναται ἄμα καὶ εἰς πλά-
τῃ καὶ εἰς βάθῃ τὸ ἴδιον πῶς μεθίσταται κατὰ μέγεθος. Ar-
gentum vivum autem ictu mallei neque in longitudinem,
neque in latitudinem duci posse, operose probandum non
est, cum sensus ipse id clarè evincat, atque experientia
insuper largiter confirmet, cui temerè rebugnare aut ob-
strepere, insani aut dementis esse judicatur.

Ex hisce igitur 4. propositis rationibus liquidò uni-
cuius constare potest, Argentum vivum, proprio strictoq;
modo sumpro vocabulo, Metallum minime dicendum, aut
in familiam eorum reponendum, sed potentiā tantum non
verò ipso actu, esse metallum, & ad huius naturam quam
proximè accedere, quemadmodum nobis suffragatur Pa-
racellus in lib. de Geneal: Mineral. cap. 19. ita scri-
bens: & proprie metallum dici nequit, sed aqua potius me-
tallica, ea tamen ratione metallum dici potest, quia per Al-
chymiam in solidam substantiam & in colorem metallorum
nonnumquam adducitur fixam, aliquando verò non fi-
xam. Et Autor quidam Anonymus in lib. Secr. max.
dicit: & proprie non est metallum, sed principium metalli,
& quod est principium alicujus, non est ipsum totum. Cui
consentit Thom. Aquin. in lib. Lil. Bened. & non est
Metallum, sed habet se ad metallum tamquam farina ad
panem, non enim farina panis, sed fit panis, si addatur

*fermentum & aqua ita & potest fieri metallum, secundum
sui immundiciem per appositionem fermenti, & aqua mi-
scientis.*

CAPUT XV.

Nūm ex omnibus Metallis, Mercurius pos-
sit extrahi, & de modo prolestationis
eiusdem.

Nobilis est Quæstio, & à multis agitata, Nūm sci-
licet sit possibilis separatio Argenti vivi a Me-
tallorum corporibus, Vel : an ex Metallis arte
elici queat & nec ne? Nonnulli, inter quos est Leo Sua-
vius, prorsus in eâ sunt Sententiâ, frustra sudari ac tem-
pus impendi in eiusmodi extractione seu separatione Mer-
curii à metallis, cum id tum rationi tum ipsi arti repugna-
re videatur. Quibus etiam consentit Angelus Sala, qui
in Tract. de Planet. terr. scribit, Experientiam certo
comprobare, Mercurium Auri adeo fixum esse, & tam ar-
cte cum reliquis ejusdem corporis substantiis conjungi, ut
nullo modo retrogradi possit : quod confirmat autoritate
Bacconis dicentis : facilius esse, Aurum facere, quam de-
struere. Et de Argenti Idem Autor loco præcitato
tradit, sibi nusquam currentem ex Argento videre con-
tigisse, neq; etiam sibi magnopere cordi esse, querere, cum
inane sit opus speculationis, quod in Praxi Chymicâ ac Me-
dicâ nihil loci habeat. Præterea Nic: Flammellus, Petrus
Palmarius, Gabr: Fallopius, & plures alii quoq; negant,
ullam naturalem alicujus metalli coagulationem reduci

posse

posse in *Argentum vivum labile ac fluens*, & impostores eos omnes vocant, quot quot id adserere, ac aliis persuadere audeant. Verum enim verò, non est, ut de artificii hujus possibilitate dubitemus; sed potius constanter adseramus, *Argentum vivum* ab omnibus metallis esse separabile, persuasi ad id tam ratione quam experientia. 1. *Rationem* quod attinet, supra probatum dedimus, omnia metalla ex & tamquam materia proxima constare. Cui igitur non possibile sit, illa denuò per artem in eam ipsam materiam resolvere seu reducere, ex qua prius actu ipso coaluerint? Est enim in *Physicorum* scholis tritum; Quodlibet converti ac reduci posse in id, ex quo naturaliter fuit compositum ac concretum, ut hujus rei fidem faciunt nix & glacies, quae calore in aquam resolvuntur, ex qua prius congenita fuerant; Ita, ut tradit *Agricola*, saxa & lapides, ex terrestri materia orti, longi temporis progressu, tandem in terram pulverem iterum fatiscunt. Confirmatur hac Ratio quoque autoritate *Alani veteris Philosophi*, qui in suis dictis de *Lap. Philos.* ita ait: Metallorum in primam materiam, id est, & reductio, quamquam a plerisque impossibilis credatur, ob id tamen possibilis censenda est, quod Metalla omnia è *Sulphure* ac & in terris generentur. Cum igitur metalla ex his duobus originem habeant, possibile dicendum est, Metalla per & in & reducere: omnis enim res vel maxime in eam convertibilis est, ex qua originem sumpsit. Et quidam *Anonymus Gallus* in lib. *Secreti max*: Nos (inquit) vidimus, corpora metallica, oculata fide resoluta in & 2. Deinde *Experientiam* quod spectat, notum est omni

Probatur
& separari
posse
ab omni-
bus Me-
tallis.
1. Ratione

Expe-
rientia.

temporales existisse artifices, qui specimen sue artis exhibentes, Metalla in $\varnothing$ vivum converterint, adeo ut $\varnothing$, quibus antea impossibilis visa fuit talis reductio, tam evidenti documento convicti, veritatem postea aperte fateri coacti fuerint. Refert enim Libavius in Tract. de Igne nat. cap. 12. ut $\varnothing$ in lib. 7. Syntag. de Transm. magist. cap. 14. Edoardum Kelleium tale fecisse experimentum in Auro, Rudolpoboli in Thuringia, presente Nic. Maio, qui id fens sibi cum admiratione narravit, conjectis nimirum Angelottis aliquot in crucibulum, cujus fundus foramen, cera obstructum habuerit, eoq. posito in patina circumfusse aqua ardentem, $\varnothing$ ea incensa concaluisse materiam, $\varnothing$ dissiluisse in Argentum vivum. Sic Mich. Maierus cap. 7. sui Viatorii tradit, se novisse Principem magni nominis, qui extractionem Argenti vivi ex Sole a quodam artifice poposcerit $\varnothing$ impetraverit quoq. Quin imo ipse Thomas Eraustus, alias Chymicis studiis parum equus, in Tract. de metal. fere circa finem fatetur, se vidisse apud Medicum, Illustr. Princ. Friderici Marchionis Brand. Mercurium ex Auro extractum, mobilem plane ac candicantem. Ita ex Argento $\varnothing$ Stanno $\varnothing$ extrahi posse, omni caret dubitatione apud Chymice artis non prorsus imperitos. Prius confirmat Joh. Azothus, qui modum etiam singularem describit Argentum reducere in Hydrargyrum, docet $\varnothing$ Lullius ex calce Argenti, Mercurium facit are. Posterius quod attinet, Claveus in Argyrop. ac Chryso. scribit, se vidisse Argentum vivum ex Stanno arte reductile vere fluidum instar vulgaris $\varnothing$: Praterea ex Plumbo etiam confici posse Mercurium, huncq. vicissim in illud mutari posse,

res adeo clara ac proclamata est, ut eam quoque agnoscere
 faterique necesse habeant ij, qui alias Spagirica artis minus
 periti habiti, sed potius ab Alchymia metallicâ, praesertim
 verò transmutatoriâ, animo alieno prorsus fuerunt. Holle-
 rius enim in instit: Chirurg: lib. 3. cap. 3. Hydrargyri ge-
 neribus 4. quorum unum dicit esse aeterni liquoris vomicam
 & è venis sponte profluens 2. quod exsudans in argentariis
 fodinis haeret ac consistit, 3. è Minio. 4. ex Marmoris ra-
 mentis, adjicit insuper & hoc quintum, quod vult è Plum-
 bo (ut loquitur) eliquari. Cujus sententiae etiam accedit J.
 Palmar. qui non solum libenter concedit, Plumbum in Ar-
 gentum vivum liquatâ compage dissolvi posse, verum insu-
 per peculiarem quoque hujus rei tradit modum, quem admo-
 dum videre licet apud eum cap: 1. lib. de Hydrarg.

Cum igitur ex haecenus dictis aperte liqueat, de pos-
 sibilitate reducendi Mercurium ex metallicis corporibus
 minimè esse dubitandum, idcirco nunc quosdam artificio-
 sos modos, ad scopum hunc collineantes, breviter sumus tra-
 dituri.

PRAXIS ex omnibus 7. Metallis redu- cendi Mercurium.

I. EX AURO.

Solvatur Aurum in Aquâ Regis. Post solutionem 1. Mercuri-
 aq. regis per Alemb. abstrahatur usque ad oleitatem, rius Auri.
 iterumque affundatur, hocque tertiâ vice repetatur. Tandem
 omni vi ignis, aqua cum Spiritibus elevetur. Calci sicca

ad.

adfunde Spir: vini quem etiam ter vel quater per alemb: abstrabe. Calcem hanc cum æq: parte Salis Tart: triti in vase reponere (addunt alii partem dimid: Salis Ammon:) & affunde acet: destill: ut supernatet 2. digitos. Vel accipe calcem Auri & dimidiam partem Sal: Amm: adde, & superfunde Ol. Tart: ut supersit ad latitud: ferè unius digiti. Materiam benè occlusam in B. M. sine putrefieri vel digerere per dies 24. Tum exime vas, & primo omnium humorem aufer per destill. Postea siccata jam materiâ, affunde aquam cal. ut fædines in eâ solvantur, quam postea decanta; aliamq; novam affunde, donec omnis fædo ex calce extracta fuerit. Hanc resicca, siccata in Vitreo Alemb: magnâ vi sublima, & ostendet se & vivus interdum si omnia Salia fuerint remota, mortuus verò in formâ & vulgaris sublimati, si salia remota non fuerint. Si volueris habere & currentem, eum qui mortuus ascendit, cum Tartaro calcin: permisce, & calce vivâ, & per Retortam in aquam frig: igni pelle, & habebis & vivum Auri.

z. & Argenti,

II. EX ARGENTO.

Sume Calcem Argenti, cui adde dimid: par: aut paulò minùs Salis Ammon. sublim. contrita simul benè, pone in Vitrum aptum, superfunde de Oleo Tart. clarò ad 2. digitos: eminentiam, Vitrum diligenter obtura & claude, & pone in B. per mensem, tunc tota materia denigratur. Hanc funde in ag. com: & ablue ab omni fædine, hoc reitera, donec dulcis sit materia, quam exsicca & sublima s. a. primo lento igne per dimidium diem, deinde fortiori,

tam-

tandem fortiss. usq. ad 24. horam. Tunc cucurbita infri-
gidetur & aperiat, & in summitate reperies pulverem
gryseum, quem contere in scutella Vitrea cum aceto dest. cal.
& revivificabitur. Hunc & Argenti serva in vitro. In fundo
vasis est materia nigra, cui iterum dimidium S. Ammon.
adde, superfundendo Ol. Tart: & procedendo cum omni-
bus, ut prius, tandem sublimando, & colliges inde plus Mer-
curii.

III. EX CUPRO.

3. & Cu-
pri.

Accipe Aeris seu Cupri limati partem unam, Mercurii
sublim. partes 2. & Salis Armon: part. 3. Contrita mit-
tantur in catinum, & arenâ sepeliantur, Ignis lignorum
vivus supra atq. infra adhibeatur, donec materia instar
cere fluat. Tunc subito vas in aquam frigidam transfer, &
Mercurium Veneris colore viridi invenies.

IV. EX FERRO.

4 & Ferri

Recipe & sublim: & Salis Ammon: itidem sublim. ana
part. eq: Sublima simul aliquoties. Deinde redacta in pulv:
irriga aquâ Salis Ammon: Resicca: Repete imbibitionem no-
vies. Deinde solve per deliquium in cella, in aquam pellu-
cidam, Jam calcem Ferri imbibe quoq. aquâ Salis Ammon:
aliquoties. Deinde resiccatam perfunde aquâ alterâ Mer-
cali. Et bidui spatium fiet inde & vivus.

V. EX STANNO.

5. & Stan-
ni.

Cape lamellas Stanni, easq. calcina cum Vitriolo &

Salent friabiles reddantur & in calcem conterantur. Calci huic admisce Salem Tartari & Ammon. : omnibusq; adfunde urinam, poneq; in vase apto ad putrefaciendum per 14. dies. Postea admixto huic materia vel Bolo vulgari vel Tartaro per Retortam, adposito Recipiente, igni forti eam pelle, & ꝑ Stanni in aqua subsidebit.

6. ꝑ Plū.
bo.

VI EX PLUMBO.

Sume Granulorum minutiss: Plumbi Villacensis ℥. j. Salis Amm: ℥iij. Misce & perfunde Oleo Tart: ad excessum lati pollicis. Sint ista in vitreo indita, quod in fimo stet per octiduum. Postea quinis diebus fimum renova, sesqui. mense obtinebis ꝑ vivum proximā potentiā. Exime ergo plumbum & adfunde acetum destill. & agitato per pistillum ligneum, vel tere in lignea patella cum cucurbitula rotunditate. Consistit ꝑ vivus, qui ablutus per pannum exprimatur.

Ita quoq; ex Antimonio vivus currensq; ꝑ elici potest, cujus Processum vide in lib. 3. Dissertat: Chymicotechn. Joh. Rhenani, Item in Libavii Tomo 1. Syntagm. Arcan. lib: 7. cap. 17. Basilii Valentini curru Triumph. & aliorum libris.

ꝑ. ex Plā,
tis & ex
Sanguine
hum:

Tandem reperiuntur quoq; nonnulli, qui profiteri minime verentur, se nosse ac posse Mercurium currentem ex quibuscumq; extrahere Vegetabilibus, quemadmodum Beguinus lib. 2. Tyroc. Chym. cap. 13. scribit, se Lutetia plures fide dignos, precipuaq; autoritatis ac dignitatis viros novisse, qui non modo ex mineralibus, sed etiam ex Plan-

tis atq; Herbis, imò quod fidem ferè excedere videtur, ex Sanguine humano prius calcinato, & vivum elicuere. Et nos adhuc meminimus, antè annos non ita multos hic in patriâ visum ac notum nobis fuisse virum quemdam non pœnitendæ eruditionis, qui simile artificium palam profitebatur, sanctè dejerans, se ex omni Vegetabilium genere, certorum Salium beneficio (quos suspicamur Ammoniacum & Tartarum fuisse) & vivum, fluidum ac currentem educere, eumq; oculis omnium spectandum, manibusq; palpan- dum, si maxime id postularetur, exhibere atq; subicere posse: Verùm fides sit penes ipsos Autores, nos hic ἐπεχόμεν, iudiciumquè nostrum tamdiu suspendimus, donec certiorembat de re notitiam aliquandò consequamur.

CAPUT XVI.

Nùm Mercurius sit Venenum, aut
Deleteriar Qualitatis par-
ticeps?

Ad cognoscendam perfectius naturam Argenti vivi, non supervacua aut inutilis vidèri debet & huius non minùs jucunda quàm ardua Quæstionis enoda-
tio, An nimirum Argentum vivum inter Ve-
nena censendum sit nec ne? Sunt nonnulli qui affir-
mativam tenent, hisce moti & inducti Rationibus.

1. Quia (dicunt) Argentum vivum eadem planè ra-
tione ac modo nobis adversatur, corpusq; nostrum adscit,
quo cetera Venena illud adficere solent, nempe nō manifestā

Affirmati
vaSenten
tia stabi-
lira Rati-
onibus,
Ratio 1.

aliquâ qualitate, sed potius totâ substantiâ, occultâq; proprietate. Ergo veneni notâ id insiguiendum. Actiones autem Hydrargyri dependere ab ejusmodi incognitâ & abstrusâ qualitate, inde satis apparet, quod nullæ consimiles operationes seu effectus mirabiles ab ullis alijs rebus, quocumq; in genere esse censeantur, producantur, licet eandem qualitatem elementarem, quam obtinet &, sortita fuerint, quod utiq; fieret alioquin, nisi nobilior quædam forma ei inesset, à quâ tamquàm causâ principali promanant ejusmodi sue actiones, quibus ille distinguitur ab alijs.

1. Ratio.

2. Quia Argentum vivum seu intrò datum seu exterius applicatum ac illitum, aliorum venenorum more, Stultoporem, Convulsiones, Tremorem, Lethargum, Tormina ac cruciatus ventris, Lipothymias, dolores Capitis, Capillorum defluvium, & *Πονίαν*, Paralyzin, Epilepsiam, Asthma, Tussim, Catharros, Oris ac faucium exulcerationes, Dentium à naturali situ divulsiones, Gingivarum laxitatem & intumescenciam, Linguae inflammationem, aliâq; id genus horrenda, perniciofa & exitialia Symptomata adfert atq; inducit; imò interdum, nisi maturè prævertatur aut obviam eatur hisce malis, celerem omnino interitum accersit. Ergo illud à virulentia non absolvendum. Provenire autem ejusmodi perniciosos effectus seu detestanda mala ab usu ipsius Mercurii, quâ crudi, quâ preparati aut precipitati, infinitè, ferè docent Historie Medice, quarum nonnullas hic adducere operæ pretium judicamus. 1. Cardanus lib. 1. de venen. cap. 20. meminit cuiusdam Pharmacopæi, qui noctu hausto Arg. vivo, manè illico mortuus fuit inventus. 2. Ferdin. Pon-

Pernicio-
sa mala,
quæ &
producit.

zetta lib. 2. de Venen. cap. 21. narrat, *quemdam Hydrargyri vapore per imprudentiam naribus admissō, subito factum ἀφρον ἐν οἷς migrasse.* 3. Conciliator Tract. de Venen. cap. 7. inquit; *Argentum vivum sumptum, hominem ad ultimum perducere ad Epilepsiam vel Apoplexiam, & tunc interficere.* 4. Fernel, lib. 2. de Abd. scribit, *multos factos Epilepticos, ex eo, quod iis aliquid Mercurii per aures in Cerebrum penetrarit.* 5. Quod confirmat etiam Forestus in lib. de Venen. Schol. ad Observ. 30. hisce verbis: *Cum Argentum vivum penetrativum & incisivum ex subtilitate substantie sue funditur in aurem, accidit in Capite dolor vehemens, & quandoquē ducit ad Spasnum, Epilepsiam aut Paralysin vel Apoplexiam, propter lesionem fortem Cerebri atq; Meningum.* 6. Vidus Vidius etiam lib. 2. Cur. & Palmarius ex Avicennæ lib. 4. Fen. 6. Tract. 1. cap. 2. citant, *Argentum vivum si forte in aurem inciderit, præter dolores diuturnos, quos immenso frigore excitat, surditatem quoq; parere, mentem pervertere, suâq; sede dimovēre, quin etiam interdum Convulsiones, sæpè Vertiginem, sæpius Epilepsiam concitare, nonnumquā Apoplexiam aut Vetrinum, ob refrigeratam nimis ac commotam Cerebri substantiam* 7. Fernel. de Lue & cap. 7. adfert Exemplum cujusdam Aurisabri, qui admissō imprudentius Mercurii vapore, statim stupidus, vetricosus, ac planè mutus evasit. 8. Simile quid habet Forestus lib. 8. Observ. 5. de Iuvēne quodam Aurisabro, qui ob pestiferam exhalationem Hydrargyri, non solum in vigiliis perpetuas, totiusq; corporis inquietudinem inciderit, verum cui etiam omnes pili de capite defluxerint, totumq;

corpus tremulum evaserit. 9. Phileraustus apud Muffet-
rum in Dial. de medic. Chym. dicit, se vidisse multos,
solâ Mercurii inunctione, in Paralyfin, Surditates, Strumas
Colicam, Lipothymiam, Dysenteriam, Tremores ac Con-
vulsiones incidisse, alios dentes exspuisse, alios maxillam, co-
lumellam, artus perdidisse. 10. Guil. Fabrit. Centur. 3. Ob-
serv. Chir. 92. refert, cuidam nobili ex inunctione unguen-
ti Mercurialis, supervenisse inflationē ac inflammationem
oris, atq; linguæ, spirandi difficultatem, Syncopem, tam-
demq; gingivarum, genarum, ac omnium partium oris
sphacelum, quem protinus mors excepit. Idem, Centur. 4.
Observ. 82. recenset, quemdam Arthriticum ex inunctio-
ne Mercurii, continuis ferè doloribus manuum, genuum,
scapularum, nuca & coxarum, imprimis verò Cephalalgia
excruciatum fuisse, totumq; brachium ac manus ita intum-
uisse, ut Gangrana in propinquo esset. 11. Ioh. Obern-
dorf, in Apol. suâ, Historiam recitat mulieris cujusdam
Ratisbonensis, quæ ex applicato quodam Mercuriali Empla-
stro, paulò post horrore & anxietate totius corporis ingenti
correpta, per inferiores partes, temporis momento, cum me-
ro sanguine, animam efflaverit. Idem ibid. aliam addu-
cit Historiam, cujusdam filia Institoris Ratisb. quæ ex solâ
inunctione & in artuum tremorem, difficultatem degluti-
endi, & graviss. anhelitus cum stertore respirationem, fa-
ciei ac ventris tumorem vastum, faucium exesione, & la-
biorum instar Carcinomatis corruptionem, cum maximo
anhelitus fœtore inciderit, tandemq; in istâ miseriâ consti-
tuta, cum maximo cruciatu & dolore è vivis decesserit. 12.
Ita Angelus Sala in recens. 7. Planet. terr. se in Rhetia

quemdam mercium conductorem vidisse adfirmat, cui ex
 suffumigio & inunctione Hydrargyri mandibula ita deci-
 derint, ut necesse habuerit dentes sibi elimare, quo cibum ac-
 potumsumeret. jamq; per aliquot annos ita misere vixisse,
 ut nec os aperire nec distincte loqui potuerit. 13. Sic nobis
 haut ita pridem retulit quidam Faber ferrarius, uxori sua,
 tunc sex menses gravida, Abortum procuratum fuisse illiti-
 one cuiusdam ungenti Mercurialis, quod a Vetula quadam
 medicastrâ acceperat ad curandam manuum ac pedum sca-
 biem, quâ illa tum temporis erat adfecta. 14. Jul. Palmar.
 cap. 4. de Hydr: tradit se notasse in multis, qui Hydrargy-
 rosina copiosam tulissent, post diuturnos dolores cap: perpes-
 sos, integrâ cute, pericranium, calvariam atq; meninges,
 grassante putredine, sensim depasta ac depopulata fuisse.
 Nec minora damna seu nocumenta corpori infert & præ-
 paratus, & intro datus. 15. P. Bayerus exim lib. 18. cap. 7.
 refert, eum, qui primus usus fuit Pillulis Mercurialibus re-
 pente mortuū cecidisse super pontem Avenionis. 16. Jul. Pal.
 c. 6. lib. de Hydr. adnotavit, juvenem quemdam robustum,
 Quartanâ confectatum, deglutitis 3. tantum Pillulis Mer-
 curialibus, post paucos dies, superveniente dysenteria, fau-
 cium inflammatione ac delirio, extinctum fuisse. 17. Fabri-
 tius Hildan: in resp. ad Epist. Doring, adfirmat, cuidam
 nobili matrona Bernensi ad trium Granor: Mercurii vita ex-
 hibitione, successisse adeo seva symptomata, Vomitus nimirū
 continuos, lipothymias, sudores frigidos, ac summam virū
 omnium prostrationem, ut agrè mortem evaserit. Addit præ-
 terea, aliam quamdam matronam Asthmaticâ sumpto eodē
 pulvere Mercuriali, eadem statim die extinctâ fuisse. Idem
 Aut. Cent: 4. Cbf. Chir. 40. Exemplū aliud cuiusdā adfert

Damna
 quæ se-
 quuntur
 ad inter-
 nū usum
 & præp.

cui post usum Mercurii praecepit seu Turpetbi mineral: Fluxus Epaticus ingens supervenerit, exclusâ unâ per alvum ipsâ Hepatis substantiâ. 18. Libavius in Syntag. narrat, quemdam Colicâ laborantem, alvumq; adstrictam habentem à sumptione 2. vel 3. Pillular: Mercurialium paulò post animam cum excrementis egesisse. Non immeritò itaque Fallopius cap. 79. de lue & exhibitionem Pillularum Mercurialium improbare ac damnare videtur, quod, ut dicit, ex earum sumptione alvus copiose solvatur, vomitus moveatur violentiss. inducatur dysenteria, rumpanturq; in Pectore vena, & ob id vult, hanc medicinam servandam, pro rusticis & asinis, & à thalamo viventium hominum penitus excludendam esse.

3. Ratio.

3. Quia Sublimatum, ut vulgò vocant, ex ipso Arg: vivo, componitur ac preparatur; illud autem presentissimum esse venenum, adeò ut scrupulari vel semidrachmae pondere quodvis animal interimat, nemo hactenus in dubium vocare ausus fuit. Ergò nec ipsum Argentum vivum venenositate prorsus carebit. Nec est, quod hic forsan incusare velimus, Colcothar ac Salem, quae vulgò in sublimatione ei addi solent, siquidem illa sunt medicamenta salutaria, omni penitus malignitatis notâ carentia, & ob id ab ijs aliquid virulentiae, cujus ipsa sunt expertia, Mercurio in sublimatione addi seu communicari, minùs credibile videtur; Ens enim nullum aliis id potest dare, quod ipsum in se non habet. Quandoquidem igitur Sali ac Vitriolo ne tantillum quidem Veneni inesse, sed potius utraq; benigna ac salutaria existere pharmaca, ad expulsionem multorum, ferociss. morborum quàm maximè proficua ac necessaria,

apud

apud omnes indubitato constet. Eapropter potius credendum, antea in & crudo, nec ullam talem elaborationem adhuc passo, deleteriam & mortiferam hancce qualitatem, sopitam quasi delituisse, qua postea additione Salis ac Vitrioli magis exasperata & in actum ipsum traducta fuit.

4. Quia Antiqui illi Medici Artis Atlantes, Argentum vivum inter venena recensuerunt, eiq; deleteriam omnino qualitatem adscripserunt. Nam 1. Galen. lib. 5. simpl. med. cap. 17. restatur, Arg. vivum tota substantia esse inimicum humanae naturae. 2. Cujus sententiam confirmat Aegin. qui lib. 5. cap. 6. Et lib. 7. itidem Veneni nomine illud appellat, & ob id à Medico usu plane abdicat. 3. Cui etiam suffragantur Aërius Tetr. 1. sect. 11. 4. & Actuarius lib. 5. cap. 12. 5. A quibus nec ipse Dioscor. abit qui lib. 5. cap. 110. dicit, Argentum vivum potum vim habere pernitiabilem, suoque pondere interanea perrodere. 6. Avicenn. lib. 2. Tract. 2. cap. 47. scribit, Argentum vivum prorsus omnino noxam non carere, recensens nonnulla ex ejus usu maxima damna, quae ut plurimum ad summptionem venenorum sequuntur. 7. Plinius lib. 33. cap. 6. adfirmare non veretur, Argentum vivum omnium rerum venenum existere. Horum Veterum Medicorum sententiae calculum quoque suum dedere nonnulli recentiorum, inter quos 1. Fernelius, qui in Lib. de lue & cap. 7. Mercurium totius substantiae proprietate maxime venenosum proclamat. 2. Capivacc. in lib. de Veneni. similiter Argentum vivum deleterium esse dicit. 3. Georg. Bertinus lib. 3. de Medic. cap. 3. & (inquit) à Majoribus inter venena collocatus est, quia admotus partibus externis, nervos ac partes principes, venenatâ

4. Ratio
seu Auto-
ritas,

suâ substantiâ convellit. Quod repetit lib. 18. cap. 14. 4.
 Joh. Platear. cap. 5 de Simpl. medic: *Argentum vivum*
ore receptum vel auribus immissum occidit, destruendo
membra. 5. Joh. Chrysippus de art. metal: metamorph:
Quomodo (dicit) Argentum vivum accommodari potest
depellendis morbis, cum venenum sit mortiferum? 6. Aloyl.
 Mundella in annot. ad exam: Brassav: de simpl: *Satis*
fuerit nosse, Argentum vivum venescâ vi praditum esse,
nequè ullo unquam tempore sive agrotis sive valentibus o-
pem ferre, ideôq; neq; vorari neq; bibi debet, cum constet fa-
mosum esse deleterium. 7. Andr. Baccius de Vin. nat. lib.
 2. cap. 2. *Argentum vivum natura humane inimicum urit*
humores usquè ad humidum radicale, dissolvitq; tempera-
mentum, ac calorem nativum destruit. 8. Petrus Palmar.
 lib. de igne nat. ca. 24. *Argentum vivum summi quoq; ve-*
neni nomine, infame reddit. 9. Julius Palmar. de Hydr.
 cap. 5. *etiam venenatam qualitatem ei attribuit, quam-*
quàm ille hâc in re varius, nec sibi ipsi satis constet, dum di-
cit omnibus qui frequenter Mercurio utuntur, ob venena-
tam sui qualitatem robur caloris nativi dissolvi, concoctio-
nem labefactari, graviss: ventris tormina excitari, ac plum-
beam accersifaciei deformitatem, ideôq; valde senibus ac
imbecillis, presentaneum venenum censerî debere, insitum,
illorum calorem exstinguens, omniâq; cum fœtore putrefa-
ciens. Et iterum circa finem dicti Cap. adserit, *Venenatâ*
ac maleficâ quâdam naturâ Hydrargyrum non solum Dy-
senteriam, & graviss: ventris tormina infligere, sed etiam
alia multò graviora, eaq; ferè incognita prorsusq; insana-
bilia vitia partibus internis inurere.

NOSTRA SENTENTIA.
de hac controversia.

Verum rejectâ hac Opinione, tamquàm erroneâ & falsâ, nos contrariam omnino sententiam defendimus. statuimusq; Argentum vivum minimè esse accensendum venenis, idq; ob has Rationes.

1. Quia id propriè venenum dicendum, quod totius substantia proprietate nature humane adversatur, primò ac immediatè ipsum Cor, tamquàm primariam vitæ arcem petens, caloremq; in eo nativum summâ vi ac conatu oppugnans, tandemq; Spiritus vitales, cetera proxima anima instrumentum deleteriâ sui qualitate vel dissipans atque absumens, vel in totum opprimens ac suffocans. Id quod profectò de & nullo jure dici potest. Nam quamvis 1. non eamus inficiatum, Argentum vivum, ut Cap. 12. diximus, occulta potius proprietatis, quàm manifesta qualitatibus ratione in corpus nostrum agere, & mirandos in eo producere effectus, non tamen protinùs ob id veneni exoso nomine illud traducendum, alioquin nulla non tam cathartica, quàm alexiteria, pariter Veneni essent insimulanda, cum ista non minùs atque Hydrargyrus totius substantie proprietate, qua purgando, quâ malignis ac virulentis impressionibus resistendo, operationes suas perficiant. 2. Deindè apud omnes Medicæ artis consultos in confesso est, Argentum vivum minimè, aliorum venenorum more, Cor statim petere aut invadere, cuiusque caloris nativi extinctionem machinari, sed potius eo postposito, principali

Contra-
ria Sentē-
tia Mercu-
rium non
esse vene-
num pro-
batur.
Ratio 1.

ter ad ipsum Caput seu Cerebrum, occultis quasi cuniculis irruere, & ad Pulmones quoq; insidiosè penetrare, ubi colligatà in dictis partibus pituita, vel Letbargum aut Stuporem, vel Paralyfin, Tremorem, Asthma, Catbarros, aut alia id genus mala, plerumq; inducit. Quod si autem primario peteret Cor Hydrargyrum, tamquam venenum, tunc certè Cor, eius maligna qualitatìs adpulsum sentiens, è vestigio insurgeret, ad illam, ceu hostem insensib; quàm longissimè à se propellendum, undè ad ejusmodi acrem conflictum sequerentur vel graviss. Cordis palpitaciones, vel periculosiss. Syncopa, quas tamen Hydrargyri incautiori administratione raro succedere experimur. 3. Deniq; ad dissipandos vel opprimendos, Spiritus vite & æthereos, debita ac conveniens mora Veneni in corpore requiritur, ad quem quidem effectum producendum minus videtur aptus Hydrargyrus, cum is ingestus seu assumptus, non diu admodum in corpore perstet aut moretur, sed ob nimiam sui tum mobilitatem tum ponderositatem, paucis horis post adsumptionem ad alvum devolvatur, & per eam syncerus iterum egeratur, nullo ventriculi aut interaneorum vulnere aut exulceratione, nullog; ferè valetudinis discrimine, si modo justus fuerit modus. Quod & observavit 1. Agricola, qui lib. 8. fossil-cap. 8. refert, improbam uxorem, marito aliquot vicibus, Argentum vivum dedisse devorandum, quod ille sine nocumento per alvum egressus. 2. Ità Amatus Lusitan. enarr. 76. in lib. 5. Diosc. commemorat se vidisse puerum decennem, qui plus librà unà vivi ebiberit, putans, Vinum illi poculo inesse, ex quo tamen nullum contraxit symptoma, Clysteribus enim adiutus, totam Mercurij

Historia
Arg. Vivi
innoxie
poti & per
alvum i-
terum ex-
creti,

exhausti quantitatem per secessum emisit. 3. Simili modo Thom. Jordan. lib. 3. de Pestis phænom. cap. 9. adducit Historiam Georgii Marchionis Brandeb. qui noctu ad sitim exstinguendam, fortuito lagenam arripiens, plenam Mercurio, putans vinum inesse, totam exhauferit, & nihil tamen damni inde senserit; præter murmura intestinorum, ad quæ mox alvi solutio secuta fuit; quâ tota quantitas Mercurii ingesti, rursus excreta fuit. 4. Autor Horti Sanit. Tract. de lapid. cap. 21 scribit se nosse, quemdam bibisse Argentum vivum æstivo tempore, nimia sitis excruciatum ex vitro angusto, dum vinum inesse putaret, qui post 2. horas per anum rursus illud reddidit absq. ullâ valetudinis jacturâ. 5. Sanbarolitanus comm. ad Avicenn. de curâ casus & offensis tradit, se propriis oculis vidisse mulierem, quæ ad provocandum abortum Mercurii lib. i lib. potârît, quem tamen statim iterum per inferiora dejecit, nullo aliquo relicto corporis nocumento. 6. Wierus etiam lib. 4. de præstigi. Dæmon. cap. 26. historiam citat ridiculam, cuiusdam mendici Dæmoniacum se fingentis, qui devorato prius Butyro, ventrem ita lubrico reddito, postea superingessit seu exhausit sat magnam quantitatem Argenti vivi, moxq. pessulo ano indito, impedivit hostis captivi egressum, inibiq. tamdiu conclusum retinuit, donec imposturam suam perficeret, quâ perfectâ, extractoq. rursus pessulo, captivum & omnem protinus citra ullam noxam egressit. 7. Hinc Leonh. Botallus in lib. de lue & Deo. voratum (inquit) Argentum vivum non interimit: Scurræ enim sunt plurimi, qui exiguo pretio accepto, ternas & qua-

ternas, imò denas uncias hauriunt sine damno, & mox per album deiciunt, &c.

2. Quia Venenum omne, quatenus venenum, nec qualitate sua deleteriâ spoliatum est, iusto pondere propinatum seu exhibitum, semper Naturam corporis nostri ledit, nunquam autem iuvat, alioquin si iuaret, tunc ex sua propriâ naturâ, medicamento potius vel alterius cuiusdam rei, quam veneni appellationem mereretur. Hinc videmus Aspidis aut Viperæ saniem; itemq; Buffonum aut Scorpionû virus, quemadmodum & Aconitum, Napiellus &c. intra corpus assumpta nihil quidquam adjuvamenti adferre, sed potius vitâ nostrâ semper & ubiq; clancularie insidiari, inq; illius perniciem internecinam conspirare. At Argenti vivi seu crudum seu preparatum, à prudenti Medico administratum atq; exhibitum, tantum abest, ut aliquâ deleteriâ sui facultate nocent, ac venenorum more depopulando humidum radicale, semper interimat, quin potius insigne ac præclarum multoties iuvamentum, præstando corpori, à graviss. longeq; periculosiss. morborum insulcu illud vindicet. Id quod testimonio multorum in Arte Medica præstantiss. Virorum comprobari potest. 1. Matthiæolus enim lib. 4. Epist. med. ad Steph. Laur: ut & in comm. suo ad lib. 3. Diosc. cap. 70. adfirmat, se vidisse Goritienses obstetrices, mulieribus laboriosè parturientibus ℥i. vel 3ss. Argenti vivi potandum dare absque ullo incommodo, & felici semper cum eventu. 2. Sic Fracastorius tradit, in lib. de Siphil. Mulieres quasdam sumsisse Argenti vivi lb. 1. ad fœtum perdendum, quæ tamen voti minime compotes factæ, ne tantillum quidem molestia inde

Iuvamentum quod interdum in morborum graviss. cura & amolitione præstet.

per-

perceperint, factu omnino in utero servato. 3. Quod idem confirmat Fallopius in tract. de Lue & cap. 26. ita scribens: Si bibatur & vivus, nullum facit nocumentum, videtur enim mulieres quasdam, qua libras eius biberunt sine noxa. Et addit, se exhibere Hydrargyrum in vermibus puerorum, nullumq; inde pernitiosum Symptoma provenire, sed solum enecare vermes. Idem ibid. cap. 76. scribit se vidisse mulieres, Argenti vivi libras bibentes ad faciendum Abortum, sine ulla noxa 4. Et Marianus Sanctius testatur, sibi visam mulierem, qua pluribus vicibus, ultra lbj, & hauserit sine damno. 5. Hor. Augenius Tom. 1. lib. 11. Epist. 1. tam propria experientia, quam aliorum autoritate probat, & vivum intrò sumi posse ad necandos vermes, etiam ab infantibus. 6. Brassavola etiam lib. de exam. Stirp. & vivum contra Lumbricos se exhibuisse tutissimè scriptum reliquit. 7. Libavius Tom. 1. Syntag. lib. 1. cap. 13. dicit & crudum utiliter dari non tantum equis, sed infantibus etiam contra vermes, aliquandò etiam pregnantibus 8. Platerus Parte 3. Prax. cap. 13. docet, aliquos & Mercurij ad deglutendum propinare, quod vermes, quibus valde adversetur, citò fugat, posseq; innoxie sumi. 9. Angelus Sala in recens. 7. Plan. prodidit, quosdam Medicos Argentum vivum administrare contra vermes sine ullo nocumento, & in quibusdam Principum aulis, lixas & calones, bilaritatis ergò, rusticis inebriatis id potui permiscere pondere 3ij vel 3. absque detrimento. 10. Paræus lib. 20. cap. 30. & Baccius de Therm. lib. 5. cap. 11. in morbo Iliaco, Mercurium interdum datum esse scribunt.

11. B. Thutrian, in Iatrobul; lib. 4. conf. de Ileo. confignavit, mulierem quamdam, Iliacâ passione laborantem, ope Mercurii precip: exhibiti, reliquis remediis frustra adhibitis, ab hoc graviss. malo liberatam fuisse. 12. Eugenius lib. 11. Epist. 1. jubet exhibere Argentum vivum in Colicis doloribus, aliis niljuvantibus pharmacis; Itemq; Apoplecticis ac Epilepticis, in quibus affectibus adfirmat, huc usq; se illo usum esse. 13. Imò Ægineta lib. 7. cap. 3. testatur, quosdam Argentum vivum bibendum dedisse, Colicâ & Iliacâ passione affectis. 14. Et Marianus Sanctus in com: ad Avic: adserit, multos se novisse, qui Ileo desperato laborantes, haustis, Argenti vivi lb. ij. cum aquâ, liberati fuerunt. Ne jam nihil dicamus de usu insigni quem prestat & in curatione Luis Gallicæ, de eo enim infra Cap. penult: multorum præclariss. Medicorum citabimus auctoritates.

1. Ratio.

3. Quia si Argentum vivum venenum esset, tunc consequens foret, ea quoq; corpora, quibus Hydrargyrius naturaliter inheret, venenositatis cuiusdam participia dicenda, & ob id ceu summè noxia, naturæq; nostra infesta sollicitè fugienda, & ex agro Medico proscribenda esse. At Consequens esse falsiss. jam mox patebit. Ergo & Antecedens. Concors enim Chymicorum omnium est sententia, in Ferro seu Chalybe plurimos inesse Spiritus cum Sulphureos, tam Mercuriales, nec propterea tamen Ferrum, ab ullo unquam veneni nomine accusatum, aut deleterie qualitatis particeps judicatum fuit, sed potius tam veteres quam recentiores Medici, vinum & aquam Chalybeatam, Pulverem Chalybis præpar. Electuar. de Cha-

lybe

lybe, Tincturam seu Essentiam Chalybis, &c. tamquam singularia atq; efficaciss: quaedam remedia, ad referandas contumaciss: Epatis, Lienis ac Mesarai oppilationes, summo perè depradicarunt, & tantum non ad cælum usq; eximii laudibus extulerunt. Nec id quidem immerito. Possidet enim reverà Chalybs hanc excellentem virtutem, ut nimirum omnes obstructions efficacissimè expediat, magnoq; Lienis curet, idq; ratione Spirituum Sulphureorum & Mercurialium, ipsi congenitorum, quibus ex sua natura talis vis inest, crassos videlicet, tartareos mucilaginososq; humores incidendi & attenuandi, attenuatosq; liquandi, fundendi ac discutiendi. Si igitur in Ferro seu Chalybe, dicti Spiritus non sint venenosi, nec Mercurij venenum in illis minimè à Medicis reformidetur, neutiquàm à vulgari & dissidentis, nisi sordium quarundam adhasu. Idcirco hinc inferendum, nec ipsum Hydrargyrum quoq; ceu venenum in Medicinà fugiendum, aut deleteria qualitatis redarguendum esse.

4. Tandem quia huic nostræ Adsertioni applaudit, non solum quorundam veterum autoritas, verum etiam magna pars modernorum Dogmaticorum ac Chymicorum, eruditione & artis operibus celeberrimorum, qui unanimi suffragio & à venenositatis notâ absolvunt. 1. enim Avicenna lib. 4. Fen. 6. Tract. 1. sum: 1. cap. 2. tradit, Argenti-
vivum quamvis ebibatur, plurimos tamen non ledere, infernè nimirum abscedens. 2. Quod idem fatentur Halyab-
bas in Regal. Disp. 4. Pract. cap. penult. & Rhases ad
Almans. lib. 19. illud nimirum potum, ventris dolorem
creare & intestinis negotiū facessere, non tamen interimere

4. Auto-
ritates.

aut deleterium esse. 3. Gilbertus Anglicus lib. 7. Compend. cap. de & adserit, illum interius sumptum, modo extinctum prius, nocivum prorsus non esse. 4. Santes Ardoynus lib. 2. de Venen: docet Arg: vivu per se baudquaquam mortiferum existere venenum, sed longiore tantum morâ nocivum esse. 5. Jul. Palm. lib. de Hydrarg. cap. 5. palam profitetur, Se non adeo venenatum & humano generi infensum comporire Hydrargyru, ut is ab usu medicina prorsus rejiciendus sit, sed tuto & intro sumi & extrinsecus adhiberi possit. 6. Fallop. lib. de Fossil. cap. 37. se usu privato cognovisse docet, Hydrargyrum, quantumvis speciem venenati remedii pra se ferat, intra corpus tamen adsumi facile posse citra noxa majoris metum, cum bruta quoq; eum innoxie devorent. 7. Paræus de Venen. cap. 38. aperte quoque negat Hydrargyrum esse venenum, sanctè adfirmans, se in canis catulo exhibita libj. innoxie per alvum, illum redditum vidisse. 8. Herc: Saxonia de lue & cap. 22. fateatur se sibi persuadere, & vivum, nec preparatum, nec extinctum, ullam planè noxam inferre corpori. 9. Cæsalpin. lib. 3. de met. cap. 11. etiam adfirmat, Mercurium sine noxâ sumi, cum citò descendat. 10. Libavius in Tract. de Venen. cap. 11. ob id minime venenum esse dicendum Argentum vivum putat, quod lubricos pediculosq; enecet. 11. Evvad. ab Hogh. in Hist. transm: metal: Quis (inquit) Medicorum, Hydrargyrum venenum pronuntiabit, nisi qui ejus naturâ & usum ignoret, cum plurimum testimonio a multis innoxie potatus sit, & externis quoq; applicatus, multis adfectibus non parùm conducatur. 12. Amatus Lusitan. in Diosc. lib. 5. Enarr. 70. Arg: vivum tantum abesse dicere, ut sit venenum, ut potius

pro praestantiss. Antidoto puerulis fasciatis, & vermicibus infectis, omnes Medici Hispania pondere 3ss. optimo successu in potu concedant, neq. ex eo Symptoma aliquod per tã longum tempus oriri butusq. perceperint. 13. Croll. in Basil. Chym: tam longè quoq. abest ab imponendo veneni nomine Mercurio, ut potius cum dicat esse Balsamum naturæ, in quo sit virtus incarnativa ac generativa, mirabiliter renovans & clarificans ab omnibus impuritatibus. 14. Mich. Maier. in Viator. suo, Mercurium plurimorū per se alexipharmacū vocat. 15. Angelus Sala in Tract. de 7. Metal: scribit, Arg: vivum quavis crudum sumatur, nihil tamen detrimenti adferre naturæ humanæ. 16. Arnoldus Kernerus in Tetract. 3. dicit, Mercurium per se & in essentia sua consideratum, omni carere venenositate, violentiâ & malignitate.

Ex hiscè igitur omnibus, cum Rationibus cum Autoritatibus atq. Exemplis, à nobis adductis, cuilibet, nisi voluntariâ offundi velit caligine, erit apertissimum, Hydrargyrum non ita, quod Misochymici faciunt, protervè cavilandum, aut virulentia reum peragendum, sed potius pro salutarì ad multorum graviss: refractariorumque morborum exstirpationem, pharmaco habendum esse, & si quid omnino venenati habet, id ratione & eo neque vni contingere, judicandum erit, quæ ad ejus Essentiam nequaquam pertinent, sed ut heterogenea & aliena separanda, superstite Essentiâ homogeneâ, cujus excellens existit vis atq. efficacia ad medicinam. Et quantum ad prava attinet Symptomata, interdum ad exhibitionem & supervenientia, ipse simpliciter non sunt adscribenda, sed vel prepostera ejus præparatiōi aut abusu, vel vaporibus illis Arsenicalibus

summe noxiis, secum admixtis, quos solertis Artificis manu omninò separari convenit. Quò enim medicina aliqua, si diligenter preparetur ac circumspectè administretur, existit salubrior, eò per sinistram ac intempestivum usum evadit calamitosior, quod exemplo pharmacorum purgantium quamvis benignorum ac mitium, itemq; aliorum remedium, quorum aliàs quotidianus ac vulgatus solet esse usus, prolixè, si opus esset, demonstrare possemus.

CAPUT XVII.

Nùm Mercurii seu Argenti vivi transmutatio in Aurum sit possibilis.
nec ne?

INter Chymicos ac Peripateticos Philosophos, omni tempore de hac *Questione*: Nùm scilicet & in Aurum arte transmutari possit? *acerrima fuit controversia. Posteriores semper negatum ivère strenuè, Mercurium, adjuvante arte in verum ac naturale Aurum converti posse. Priores verò contrà id adserunt intrepidè, tum firmis solidisq; nixi Rationibus, tum ad auctoritatem & indubitatà fide dignorum artificum experimenta provocantes. Quò autem veritatem proposita hujus Questionis nonnihil investigemus, placet tria tantùmmodò Adversariorum argumenta, contra transmutationem directà, hic proponere nostramq; mox responsionem solidissimam ipsam subiicere.*

1. Ita ratiocinantur: Perfectorum specie nulla est commutatio in aliam speciem sub proximo & uno genere comprehensam.

Atqui Argentum vivum perfectum est specie, & sub eodem genere, scilicet Metallum comprehensum.

Ergo eius in Aurum transmutatio possibilis non est.

Resp: Primo Majorem propos: convellit cotidiana generatio & corruptio naturalis: Quidquid enim fit, ex aliquo fieri necesse est, aut ex nihilo simpliciter. Non hoc: ex nihilo enim nisi nihil fit. Illud ergo. Illud si est aliquid, erit $\pi \pi \pi$. Hocce autem nonne species? Ergo ex specie intereunte fit alia species. Exemplis res declaranda. 1. Nonne sensu evidentiss. est, teste Arist. lib. 2. de ortu & int. cap. 4. Et lib. 3. de cælo cap. 6. Elementa inter se esse convertibilia, & per calorem vel cælestem vel elementarem, Aquam in aerem, & vicissim hunc in illam transire? Et tamen hæc species diversa sunt sub eodem proximo genere, quod est Elementum. Si ergo Elementa qualitatibus suis sibi mutuo contraria transmutantur invicem, quanto magis ipsa Metalla, quæ ita non sunt qualitatibus contraria, sed unius ejusdemq. substantiæ ac materiæ. 2. Ita Ferrum levi artificio per metamorphosin in verum Æs, seu cuprū abire, extra omnem hodie est positum controversiam. Norunt hoc imprimis Smolnicenses, qui quotannis magnam copiam Ferri in Æs mutant, cujus rei testes damus Wernerum, Matthesium & alios, qui ejusmodi Æs factitium propriis contemplati fuerunt oculis, & ad examen quoque revocā-

1. Argum.
contra transmutatio:

Respons.
ad hoc argum:

Exempla
varia: transmutatio-
num Specier:

1.
Elementa

2.
Ferrum
in æs.

Augur
Sicut
Oleum

1.
Plumbū
in Stannū
num.

4.
Stannū in
Plumbū.

5.
Plumbū
in Cuprū.

6.
Plumbū
in & & vi
ce versa.

7.
Stibiū in
plumbū.

8.
Vegetab:
transmut.
varie,

runt. Peragitur autem illa transmutatio per aquas Chalcantosas, quibus ferrum corroditur in pulcem subviridem, quæ excoctione postea abit in Æs, melius quàm constatile ex sua vera. Refert Arist: in Thyrrenæ provincia insula Thabà, mineram metalli Æris fecundam, post exhaustam, nil nisi Ferrum præbuisse. Quid hinc aliud consequens est, quàm utriusq; metalli principium materiale ^{ψαλλισθαι} & posse utriusq; formas sustinere prout est formativum? Cum igitur transmutatio totius minera sit facta, quid in particula quoq; eadem continget? 3. Similiter Plumbum in Stannum vertitur, granulando nimirum plumbum, granulamq; sæpè ablucendo aqua falsa, cumq; Sale etiam cementando igni modico, tandemq; reducendo. Paracels. lib. 7. de transm. rer. docet id facere per cementum laminarum Saturni & Salis Armon. 4. Vice versa Stannum in Plumbum transit, calcinando nimirum sæpius Stannum, ignemque fortem ei administrando, ut & secedat scoriaq; subrahendo. 5. Eodem modo, non difficile admodum est, Plumbum in Cuprum mutare, idq; per viam cementationis, cū Vitriolo; Cujus rei habuit ita pridem experimentum fecit; Amicus noster, & portione hujus Æris artificialis nos donavit. 6. Sic Plumbum nullo fere labore in & & vice versa & in plumbum potest mutare, ut supra quoq; innuimus. 7. Stibium quia etiam per artem abit in certum plumbi genus, Regulum nimirum Antimonii cum Sale, Saturni in casino fundendo, in fornace ventosa, præmissa tamen cementatione, per 3. horas, ita enim evadit malleabilis, spissus & ponderosus, instar alterius Plumbi. 8. Præterea manifesta est noticia, Quam nonnumquam in Tritici:

Et vice versa: Item Triticum & Siliginem in Lolium mutari. 9. Sic ex ligno querno, cotem: ex sordibus cutis pediculis: ex Bombyce Papilionem: ex crinibus mensurata in fossis, Serpentes: Ex Stercore equino putrefacto, Scarabaeos: ex Juuencorum cadavere, Apes: ex granis frumentis: parvula quaedam insecta nascuntur seu alata, saepeq; catervatim ex granariis subito avolantia generari, sensu adeo manifestum est, ut nemo negare possit. 10. Eodem modo, Ocimum in Serpillum: Syimbrium in Mentham: Rapum in Raphanum: Platanum in Oleam sapenumcro transire, norunt Hortulani. 11. Adhuc, nomine Vitellum ovi: Medulla humana: & Lutum Thebaicum singulares existunt species: & tamen ista omnia in diversis omnino species operâ natura transmutantur, illud nimirum in pullum: ista in anguem: hoc verò in murè. 12. In Hybernia teste P. Jovio in eius desc. Lacus est foliorum & graminis impatiens, in quo si lignum vel baculus defixus certo temporis spatio steterit, pars ima, quae terram tetigerit, in lapidem, pars altera, quae aquam, in ferrum convertitur pars tertia baculi ab aquis prominens, lignum permanet. 13. Alb. Magi lib. 1. de Miner. cap. 7 narrat, suo tempore in mari Danico juxta Lubecam inventum fuisse ramum magni arboris, & in eorundem cum pallis arum, qui una cum arboris ramo & nido in lapidem versi fuerint. Quid autem lapide, ligno & animalium coris ossibusq; diversus, cum toto genere & substantiâ discrepent? 14. Ità in nobis mentis quoq; ejusmodi Specierum metamorphoses quotidie fere experimur, dum nimirum ex pane & vino Chylus: ex Chylo sanguis: ex hoc Spiritus, Semen ac Lac generantur, quae tamen omnia specie inter se differunt. Ita esse constat

9.
Aliarum
rerum va
riarum
transm:

10.
Ocimum
in Serpil
lum: Ra
pum in
Raphanū

11.
Lacus mi
rabilis.

12.
Nidus cū
avibus in
lapidem
versus.

13.
Terra
Lapide
Mener
Lapide

Ineptè igitur quis neget specierum transmutationem nisi omnem planè μεταβολήν ex Physicā atq; adeo naturā expun-
Etam simul velit.

Altera
Resp. ad
Majorem

Deindè negamus in Majori Propos. Artificem Chy-
micum tentare seu moliri propriè ipsiusmet speciei transmu-
tationem, dum & in Aurum vertit, Species enim quatenus
species inter se minimè commutantur, sed tantummodò spe-
cierum individua. Quis enim posset vel optaret totam speci-
em Mercurii vel Plumbi, & omne Argentum vivum vel
Plumbum, quod in toto mundo existit, vel alia imperfecta
in totum destruere, & in unam speciem Auri convertere?
Sic enim ipse artifex destrueret propriam artem, dum po-
steris praeipit subjectum aurificandi, sed quemadmodum,
secundum Arist. μεταβολήν Elementorum inter se fit non κα-
θόλου, sed κατὰ μέρος. Ita & met allorum metamorphosis
non fit secundum totam speciem, sed dumtaxat secundum
partem aliquam speciei, id est, individua; Hæc enim mutan-
tur, quando scilicet in primam materiam rediguntur, quia
cum forma hujus vel illius fuerit corrupta, inq; primam
materiam resoluta, benè permutatur & introducitur alia
forma, quia corruptio unius est generatio alterius, nimi-
rùm nulla materia ita potest destitui, quin sub aliquâ ma-
neat forma

Tertia
Resp. ad
Minorem
propos.

Minorem quod attinet, non negamus quidem, Ar-
gentum vivum perfectum esse in sua specie: vel in se consi-
deratum: aut respectu propriæ suæ formæ. Imperfectum
tamen idem dici potest ac debet quoad mixturam, vel
respectu ultimæ suæ formæ, quam adhuc desiderat, vel
respectu Auri, utpotè summum perfectionis gradum inter

omnia metalla ac mineralia adepti. Cum enim Aurum jam pervenerit ad finem motus & sit formatum, secundum primam & veram intentionem naturæ, idcirco ipsum solum dicitur perfectum. Argentum vivum autem cum sit in motu ad formam Auri, dicitur imperfectum, quamvis habeat formam suam peculiarem, per quam permanet & terminatur, & sit perfectum quodammodo in sua specie, attamen non est in ultimo termino motus, in quo est ultima perfectio. Sic Ovum in se consideratum potest dici perfectum quemadmodum etiam est, nimirum ratione propria formæ seu speciei: imperfectum tamen adpellari meretur, respectu ultima illius formæ, ad quam tendit, nimirum Pulli, quæ longè nobilior ac præstantior habetur priori.

2. Argum: Quæ Natura efficit: Ars efficere non potest. Ratio, Quia aliàs convenirent invicem, nec inter banc & illam daretur discrimen aliquod.

2. Argum

Atqui sola Natura Aurum procreat:
Ergo ex & illud effici nequit.

Resp: Concedimus Artem simpliciter & per se Aurum generare non posse, sed hoc tantum dicimus, artem solummodo esse adjutricem & impellentem, operationes autem reliquas, quæ ad hoc artificium adhibentur, omnes fieri ac perfici per causas naturales, tamquam præcipue agentes, & Naturam aliquando ex se solâ in visceribus terræ, ex suâ materiâ metalla producere, & eandem naturam ex materiâ, quam jam produxit, Aurum generare, sed solam id præstare non posse, nisi adjutrice & impellente Arte, quæ convenienti igne materiam primò dissolvit, postea concoquit

Resp.

Et à causa efficiente perficit, si de potentia ad actum pro-
 moveri debeat Et quemadmodum colonus seu agricola ter-
 ram colens, eamq; aratro scindens, & semina tandem illi
 injiciens, ex quibus postea frumentum nascitur, non dici-
 tur produxisse Triticum, Hordeum, Siliginem vel Avenam,
 sed hoc opus solius est Natura: Ità & Chymicus Tincturam
 Physicam adhibens Mercurio, ut eum in Aurum transferat
 & mutet, ipse nequaquam est causa efficiens huius effectus
 seu operis, sed sola Natura, cui tantum tamquam minister
 inservit Chymicus, & ei convenientem materiam subijcit,
 quam ipsa postea, sequestrando purum ab impuro, elaborat,
 ac ad debitam perfectionem reducit. Totā igitur operatio,
 ratione generationis ac mixtionis est naturalis, ratione au-
 tem ministrationis est artificialis, ut loquitur P. Bonus in
 sua pret. Marg: Et ob id, quando dicitur, Naturam solam
 efficere, quæ Ars efficere nequit, si de causa efficiente,
 principali id intelligatur, minimè repugnamus, si autem
 de causâ adjutrice, negamus. Constat enim Artem in mul-
 tis emulari naturam, & illi non prorsus impossibile esse, in-
 terdum viâ quasi extraordinariâ ea ipsa facere, quæ alio-
 quin Natura ordinariè facere consuevit. Dictum enim pau-
 lō ante fuit, arte, Cuprum ex Ferro, ex &, Plumbum, ex
 Plumbo Cuprum effici posse, quæ tamen metalla Natura
 quoq; citra ullum aliquod Artis adminiculum in terra mi-
 neris per se generat. Sic naturaliter varia Venenorum ge-
 nera procreantur, quæ tamen Arte quoq; effici ac compara-
 ri possunt, quemadmodum id videre est in & Sublimato, qui
 acutiss: venenum evadit solius præparationis ratione, cum
 tamen ille per se, antequam arte ita sublimaretur, omnis

veneni expers habetur, ut *suprà* cap. 16. probatum dedimus. Ità arte, ex ovis, *fimi* Camelini calore, quemadmodum Jac. Breuning in itinerar. suo, Sebast. Munster. in Cosmograph: & plures alii testantur, in furnis Egypti, pulli fere infiniti excludi possunt, quos tamen alias naturaliter Gallina, ovis incubantis, eaq. calore suo sollicitè foventis, opera nasci, apud omnes notissimum existit. Ut nihil jam dicamus de variis Gemmis, Lapidibus & alijs, quæ ad naturæ imitationem Ars emulatrix sæpe ingeniose producit & exhibet.

3. Argum: Si ex Φ Aurum reverà fieret, sequeretur, 3. Argum
Mercurium habere materiam communem cum Auro.

Atqui Φ non habet communem materiam cum Auro,

Ratio: Qui Aurum est $\alpha\Phi\delta\alpha\gamma\tau\omicron\nu$, Φ verò $\Phi\delta\alpha\gamma\tau\omicron$. Quomodo igitur $\Phi\delta\alpha\gamma\tau\omicron$ potest esse materia r δ $\alpha\Phi\delta\alpha\gamma\tau\omicron$, cum hac duo, teste Arist. toto genere seu naturà inter se differant.

Ergo ex Mercurio, Aurum per transmutationem fieri non potest.

Resp: Primò, Falsam esse Minorem, nisi enim communis Resp. ad
esset materia Mercurii cum Auro, non tam facile eidem, 3 hoc arg
adhereret, aut cum illo permisceretur. Quæ enim genere vel proximà materià differunt, non miscentur, ut videre est in Oleo & Aquà, sed solum homogenea, id est, quæ sunt ejusdem naturæ ac materiæ, facile commixtionem patiuntur. Undè Avicen. in Mineral. ait, ideo misceri Argentum vitæ cum corporibus metallicis, quia sit de eorum.

substantiâ. Deinde quoq; negamus consequens Minoris. Nam, ut loquitur Gebhardus in quæst. Chym. diverse proprietates, quæ insunt compositis rebus naturalibus à formâ, non arguunt materiam diversam, sed tantum diversam formam; Incorruptibilitas, pondus, puritas, Auro insunt à suâ formâ per se, quemadmodum & Mercurio inest corruptio, ponderositas minor, & halitus perniciosus, à Sulphure extraneo corrumpente, quo informatur ad certam speciem. Si igitur proprietates ista diverse, ostenderent materiam metallorum diversam, etiam terra gravitas & ignis levitas, item illius frigiditas & huius caliditas, pariter probarent diversam materiam Elementorum, & non solum diversam formam, quod tamen maximum est absurdum. Sicut igitur una & eadem materia prima, commune subjectum est contrariarum formarum, actionum, perpeffionum, & qualitatum in Elementis: ita & substantia & materia Mercurialis est susceptiva aliarum formarum metallicarum, à se invicem proprietatibus activis & passivis differentium. Deinde ad Rationem seu probationem Minoris quoque resp. Distinctionem omnino adhibendam esse inter $\Phi\delta\alpha\epsilon\tau\omicron\nu$ καὶ ἀ $\Phi\delta\alpha\epsilon\tau\omicron\nu$. Quadam enim ut monstravit Jac. Scheckius in lib. de vi cal. cap. 3. sunt ἀπλῶς ἀ $\Phi\delta\alpha\epsilon\tau\omicron$, ut cœlestes substantiæ & anima hominis: alia verò sunt ἀ $\Phi\delta\alpha\epsilon\tau\omicron$ κατὰ τὶ, quæ tamen & ipsa κατὰ τὶ sunt ac dici possunt $\Phi\delta\alpha\epsilon\tau\omicron$. Aurum igitur non est ἀπλῶς ἀ $\Phi\delta\alpha\epsilon\tau\omicron\nu$, destrui enim id potest, quamvis difficulter, ut ait Geber. lib. 2. Sum. perf. cap. 8. Quod quidem fieri nunti- quam posset, si simpliciter & absq; omni respectu esset incorruptibile sicut cœlestes substantiæ, quæ sunt æterna, & omni

contrario carent. Diu quidem Aurum perstat, & repugnat corruptioni, sed tandem quoq; consumi incipit, alias nisi consumeretur tandem, maxima copia ab initio mundi ba-
 Etenim coacta, etiamnum exstaret. Sed ubi nunc Aurum illud Salomonis, quod tantâ copiâ ex Ophir navigiis Hierosolymam fuit advectum atq; importatum? Ubi Aurum Croesi, Midæ, Xerxis, Crassi, Pithij, & aliorum πολυ-
 ξευτών? Ubi ingens vis illa Auri, quam Caligula aleâ perdidit, quæ, ut Zonaras de eo scribit, decies centenorum millium aureorum summam excessisse credit a fuit? Ubi illa Auri moles, ad septuagesies dena centena millia aurcorum aestimata, quam Attabaliba, novi orbis novissimus Rex, Caroli 5. armis subactus, intra 70. diem, victori dependere voluit, si libertati restitueretur, ut tradit Surius, comm: sub Anno 1558. Ubi tandem nunc septem illæ Decades Millionum Auri, quas, ab Indiâ in Hispaniam delatas scribit Majolus, Tom. 1. diet. can. c. 19? Certè de omni isto Auro non exiguam partem consumptam, corruptam ac perditam fuisse, omninò credibile esse videtur, alias enim illud integrum adhuc in mundo exstaret, nec tanta ejus esset raritas, quanta sanè hodierno die ubiq; ferè locorum deprehenditur.

SENTENTIA NOSTRA.

Quamvis ex Responsionibus, ad hæc 3. Adversariorum in medium allata argumenta, datis, quid de hac Controversiâ potissimum sentiamus, nemini obscurum esse posse arbitramur, tamen quò clariùs mentem nostram aperiamus

dicimus, quamvis difficile sit, paucosq; omnino, rara ista felicitas beet, ut artis Chymicae adminiculo, Mercurium in Aurum transmutare queant, nō tamen id impossibile prorsus censendum, cum Ars Naturæ amula & imitatrix optima existat. Non ergo videmus quid obstet aut impediatur, quominus in efformando Auro ex Φ , suam ducem ad vivum illa imitetur, idemq; præstet, quod Natura potest, præsertim cum in difficilioribus ex imitatione frequenter longe majora faciat. Exempli causâ, Ars, teste Plinio, lib. 11. nat. hist. cap. 20. sæpe Apes ex fimo in Ventre bovis inserto, gignit: Angues, Buffones, Serpentes, ex Equinis pilis, & ovibus Gallinæ sterquilinio sepultis, procreat: Muscas emortuas, cineribus calidis coopertas ad vitam revocat. Non dubitandum igitur, quin etiam ex Φ , Aurum puriss. ars constituere possit beneficio Elixiris Philosophi: idq; eo promptius ac felicius, cum nullam reperiri liceat materiam, quæ Auro sit proximior, & cum eo majorem convenientiam, ætiorēq; habeat adfinitatem, quàm Φ , adeo ut nisi mobilitas ejus ac volatilitas, prætereāq; color candidus obstaret, illud dubio, Aurum verum ac naturale judicari posset. Constat autem ejusmodi, quæ ipsi cum Auro intercedit, convenientia potissimum in hisce 4 rebus.

Convenientia Auri cum Φ consistit.

1. In exultionis difficultate.

1. In exultionis aut inflammationis difficultate. Nam quemadmodum Aurum igne liquatum, nulum vaporem Sulphureum aut inflammabilem spirat aut ex se emitit, propter carentiam nimirum substantiæ Sulphureæ, inflammabilis & unctuosæ, quæ alias, ubi adest, quodlibet corpus ad $\Phi\lambda\omicron\gamma\omega\sigma\iota\nu$ facile suscipiendam disponit, sed potius ratione aquei humoris in eo superabundantis, illud quæ

maximè ab igne tuetur. Ità & quoq; omnis humidioleosi, unctuosi & Sulphurei expers est, & ob id minùs exuri aut inflammari potest, nec ignis aut Sulphur, quæ aliàs omnia metalla præter Aurum destrunt, quidquam imperii in illi habent, id quod sensibus satis est manifestum. Excoquitur enim Cinnabaris factitia ex 2 & Sulphure, & trita mixtaq; oleo Tartari igneq; valido in vase vitreo luto munito, in vaporem sursum elata, redit in Arg. vivū, nec quidquam illi deperit. Si igitur à natura, Mercuria mixta fuisset substantia aliqua Sulphurea & unctuosissima, minimè foret dubitandum, ipsum quoq; exuri aut destrui debuisse ac potuisse.

2. In dissipationis aut distractionis partium ab igne impossibilitate. Nam quemadmodum Auri partes essentielles ex quibus constat, humidum nimirum & siccum, igne non dissolvuntur nec secernuntur, attestant & id ejusdem sapiens igne reiteratâ colligatione seu fusione, quæ de illius pondere, exceptis partibus heterogeneis, ne tantillum quidem detrahit, ut suprâ, Cap. 14. ex Portâ & Claveo probavimus. Et Isaac Hollandus, operum miner. c. 109. id confirmat inquiens: Ignis Aurū destruere non potest, nec aliud quidquam in orbe, sed in suo statu permanet, usque ad diem novissimum absq; declinatione, quod nulli alicui rei concessum est, &c. Ità quoque unio partium Mercurii, scilicet humidi ac sicci, non minùs quàm Aurum igne dissolvi potest. Fertur quidem in vaporem suum, sed non propterea partes illius essentielles, ex quibus constat, vi ignis dissolvuntur, nam si ille vapor, igneo calore agente, in vas recipiens dalabatur, in priorem Argenti vivi speciem coibit ac redibit, nullâ detractâ parte pristini ponderis.

2. In dissipationis partium ab igne impossibilitate

Unde

Unde Basil. Valentinus in curru triumph: & (inquit) a nullo igne comburi potest, nullus eum captivat ignis, ad destructionem ipsius omnigenam. Aut subito aufugit, resolvens se spiritualiter in oleum incombustibile, aut manet post sui fixationem constans, ita ut homini nulli possibile sit, aliquid ei adimere.

3. In essentia tenuitate.

3. In Essentia tenuitate. Nam quemadmodum Auro tenuiss: insunt partes, quæ in causâ sunt, ut tantopere illud sit sub malleo extensile, adeo ut ejus uncia unica, in bractæas diducta, decem terra jugera tegere possit, & tertia pars Grani illius trahi possit in fila 34. pedum, ut Cardan. de variet. rer. scribit. Cujus quidem tenuitatis causa existit puritas humidi defecati in Auro: Ita & omnino tenuiss: est, id quod ex eo adparet, quod corio involutus, quantumvis densissimo & digitis expressus vehementer, statim transmeet per illud, atque instar aquæ effluat, corio tamen minime laeso, quod tamen, nulla alia res, licet tenuiss: quog; ac subtiliss: habeat partes, tam citò transmeare potest.

4. In ponderis gravitate.

4. In ponderis gravitate. Nam quemadmodum Aurum ponderosius est non solum ceteris metallis, verum etiam alijs rebus omnibus, idq; tum ob aequalitatem uniformitatemq; partium eius, perfectamq; mixtionem, tum sicci ac humidi perfectam decoctionem & incrassationem, tum etiam Sulphureæ substantia privationem: Ita & gravitate sua reliqua metalla ac mineralia omnia vincit, & sextâ tantum parte, ut se experientia didicisse scribit Clævus in Apol: Argyr. minus grave existit. Unde etiam cuncta metalla illi injecta, ceu leviora supernatant, solo

Auro subsidente, quemadmodum huius rei experimentum, se fecisse fatetur, Lemnius lib: 2. Occult. cap. 23. in Arg: vivi sesquilibra, cui Plumbi lbij. innatarunt, Auri verò tantum scrupulus demersus fuit.

Ex his igitur apparet, cum tanta Mercurii sit cum Auro natura similitudo materiae, convenientia, quāta illi cum nullo alio intercedit, non impossibile aut incredibile prorsus videri debere, Chymicum artificem, si quemadmodum decet, naturalia activa passiva prudenter accommodet, & ea omnia, quae ad tanti non minus praecleari quā difficultis operis perfectionem adprimè sunt necessaria, sollicitè ac diligenter procuret atq; observet, Mercurii corpus, probè depuratum, virtute universalis illius Tincturae, in verum perfectum, omnibusq; numeris absolutum Aurum, nativo, ut Trevisanus in Epist: & Paracelsi lib. 9. de nat. rer: atq; Lombardus cap. 2. testantur, nobilius ac praestantius, convertere ac transmutare posse. Et qui hac de re frustra dubitemus? cum certiss: experimentis ac infallibilibus Clariss: virorum testimoniis, luce meridianā clariùs constet, non semel tantum aut bis, sed multoties ab experimentiss: Chymicis, diversis temporibus ac locis, Aurum ex Mercurio factum & exhibitum fuisse. 1. Cornel. Agrip. enim lib. 1. Occult. Phil. cap. 14. scribit, se non solum vidisse, sed etiam novisse & in Aurum vertere. 2. Cardan. lib. 6. subt: & Fallop. lib. de Fossil. cap. 11. narrant, Pharmacopœum quemdam Trevisanum, presente ac inspectante Duce ac Senatu Veneto, & virum prap: in naturale Aurum commutasse 3. Evvaldus Hoghelt: in Hist: transmut: metal: dicit se posse nominare Principem adhuc supersistitum,

Historia
aliquot,
Mercurii
in Aurum
conversi.

in cuius aulâ ter à diversis, Lap. Phys: virtute, Argenti vivi in Aurum facta fuerit commutatio. 4. Sic R. Lullius tempore Eduardi 3. Regis Angliæ fertur in Ungaricum, magnâ copiâ mutasse. 5. Thaddæus Hagheccius, ut de eo memorat Nicolaus Barnaudus in Ænigm: expl: de se ipso, filioq: suo Simone, Aulico Cas: Maj: testatur, quod pulvere quodam ex Angliâ accepto, Hydrargyrum in purum Aurum mutaverint, massamq: 3vj. inde reportarint. 6. Itâ Penottus in præfat. Apolog. ad Guib. scribit, se vidisse antè paucos annos, Eduardum Kellejum Praga, in multorum præsentia, unicâ tantum guttulâ liquoris rubicundiss: Mercurii Hg in Aurum convertisse, & ita quidem, ut etiamnum adpareat signum illius liquoris, supra & in Aurum mutatum, instar Rubini hærentis. 7. Mich. Neander quoq: in 1. Parte orbis terræ ex Epistolâ amici qui fuerat discipulus Paracelsi recenset, Paracelsum, præsentè illo suo amico, & oculis propriis rem inspectante, cuiusdam pulveris beneficio, Hg. Mercurii in purum putum Aurum transmutasse. 8. Francisc. Picus lib. 3. de Auro cap. 2. tradit, fuisse antè paucos annos Venetiis, qui publico, multorum nobiliss: testimonio, ex re parvulâ, vix Piperis grani quantitatem excedente, magnum satis Auri pondus ex Arg: vivo confecerit. 9. Id. ibid. ostendit, vivere adhuc virû sibi probè notum & amicum, qui plus sexagies suis manibus, tam ex Mercurio, quàm aliis metallis, Aurum & Argentum composuerit, se præsentè. Et Paulò post addit, seipsum sæpè numero vidisse, Hydrargyrum, ex Plumbo & Cupro extractum, in Aurum vel Argentum transmutari. 10. Libavius in Syntagm: lib. 7. cap. 8. meminit ejusdam

Itali Chymici, qui Rotenburgi certâ fide sibi retulerit, se à Monacho accepisse vix unum granum Pulveris rubet, quem super 3j Mercurii in catino calef. projecerit, quo facto, strepitum fuisse exortum, statimque Argentum vivum rubefactum, adhibito autem intensiori ignis gradu, Argentum vivum eliquatum fuisse & confluxisse, acceptâ soliditate metallicâ. Cumq; Italus credere nollet esse metallum, frangere conatum esse sed frustra. Misit ergo illud ad aurifabros, curavitq; examinari Cemento Antimonii & Cupellâ, & inventum fuisse Aurum probam ac verum.

11. Ita Nicol: Barnaudus in Ænigm: refert, Anselmum Boerthium Medicum Caesar: his & vivum, pulvere quodam in antiquo libro, reperto, in verum Aurum mutasse.

12. Smollius etiam in lib. Princip: Phil: & Medic: cap. 12. admirabilem planè Historiam recitat cujusdam, qui in speratò Mercurium bacillo Ficus super igne agitatum, monstratore Juvene quodam incognito, converterit in verum ac probatum Aurum.

13. Tandem memorabilis quoque valde est Historia illa transmutationis & in Aurum, ab Hoghelandæo hiscè verbis descripta: Conveniant fortè fortunæ Veronæ in Hospitium unum idemque Medicus, Secretarius & Mercator. Dùm mensa adsident, questio incidit de Alchymie veritate; & post ejus nonnullam ventilationem, Medicus insit, si placet artis experimentum videre, certum & indubitatum ego ostendam, & ne quid subesse fraudis suspicemini, eat alter vestrum & emat Arg: vivum & catinum fusorium, deinde in superius tabulatum adscendite, & Arg: vivum igni imponite, & cū fumare incipiet, me advocate. Obtemperatū est

acceſſit, & è pixidulâ cultri acie extremâ depromptum pulvisculum iniecit Mercurio, & poſt moram aliquam edito ſtrepitu, facta eſt, inquit, tranſmutatio, quam videre deſideraſtis, ite & Aurum hoc artiſtibus examinandum tradite, quod & fecerunt, & cunctas probatiſſimi Auri notas invenērunt. Hac ita ex ore Mercatoris illius Antwerp: Joannis Eremitæ dicti, miraculum iſtud tunc inſpicientis, Hogbelandus fideliter excepit & ſcriptis conſignavit.

Cum igitur, ut docet Zabarell. in exp. lib. Phyi. Ariſt. rerum ſenſitium, proprius iudex ſit ſenſus: Et Ariſt. lib. 8. Phyi. cenſeat eſſe appoſitionē tñs diabolias, quarere alicujus rei rationes, & dimittere ipſos ſenſus, imò libr. de ort. & int. cap. 3. inſania proximum eſſe dicat, contrā rerum evidentiam opinari. Idcirco nullo modo, quorundam Chymia imperitorum ratiuncula, licet ſpecioſa nimis ac plauſibiles, ſenſui ipſi atq; experientia tam manifeſta ſunt præferenda, ſed potius, tamquā otioſorum hominum vana & inania ſomnia, ſpeculationeſq; futiles ac inutiles ſunt ſpernenda atq; irridenda. Cum enim de planè ignotis diſputent, nec incerta Natura penetralia ſatis rimentur ac ſcrutentur, idcirco non mirum, multa quoq; ignota, abſurda, ac ridicula ab illis adſtrui ac concludi. Nec eſt, quod temerè quis hic obijciat nobis, ſe in fornaculis Chymicorum, nullum adhuc vidiffe Aurum ex & excoctum aut elaboratum, & ob id imperitè concludat, fieri idcirco nullo modo poſſe, omnemq; laborem fruſtrā in hanc rem impendi. Cui hoc reſponſi datum volo, Si protinùs ea ſint neganda, qua vel raro vel numquam aliis videre contigērunt, certè neceſſe eſſet, Hiſtoria omni tūm ſacra tūm prophanæ, fidem planè detrabi. Quis

enim

enim pluviam de Cœlo Sulphuream & igneam cum Sodoma excidio: Quis stupendum robur Sampsonis, & quamplurima alia credat, quorum Exempla similia nusquam nisi inter fabulas narrantur? Præterea quis non geris Siculis inaniora dicat ea, quæ Agricola lib. 2. de caus. subt. & lib. 4. de nat. eorum, quæ & c. memorat, in monte scilicet Islandia Heclâ, esse ignem, qui aquam consummat, stupam verò non comburat? Sic cui non fabulosum videatur, in Indiâ formicas reperiri corporis magnitudine, ingentem canem aquantes? nisi hujus rei testes haberemus probatis: fideq; dignis; Autores, ut Melam, lib. 3. cap. 4. Isidorum lib. 12. cap. 2. Vincent: nat. histor. lib. 20. cap. 143. Solinum, & Thuanum, qui lib. 24. Hist. suæ scribit, ejusmodi formicam Turcico Imper: à Rege Persarum donatam fuisse. Quis tandem non pro mero figmento habeat, reperiri Anteres in lignis seu arboribus nascentes? nisi rem ita se habere in Scotiis Insulis veraciore confirmassent Aldrovandus lib. 3. Ornithol. & lib. 3. de Testac. cap. 178. Munsterus in Cosmograph. lib. 2. cap. de Scotia Cardan. de var. rer. cap. 36. Dubertas in septim: die sext: & 1. die secundæ sept, Lobelius in 2. part: icon. stirp. Gyraldus, Hector. Boeth. in Scotia descript: Olaus Magnus lib. 19. cap. 6. Ortelius in Scot: & Hybern: Majolus Tom. 1. Canicul. cap. 21. Saxo Gramm: Æneas Sylvius M. Majerus, & alij & c. Improbiteq; præposteri ac refractarii hominis est, id, seu deliramentum quoddam, ironicè irridere, aut obstinate falsitatis arguere, quod nunc semper & ubiq; locorum, oculis omnium sese conspiciendum exhibet. Satis est omnino, quæ in vel alius Artis transmissu

Ignis mirabilis.

Formicæ stupendæ magnitudinis,

Anteres Scotici.

mutatorie non viderit experimenta, ea Maiores atq; Antecessores nostros vidisse ac cognovisse, qui olim quoq; multa Artium novarum opera, eorum posteris nunc perspecta, ut, Pixidem nauticam; Litterarum Typographicum prælum: Tartarei pulveris usum; artem ex cineribus & arenâ conficiendi vitra: artificium separandi Aurum ab Argento: Artem Sacharum ex arundinibus coquendi: Papyri confectionem: Horologiorum fabricationem, & plura alia non viderunt, ad qua certè, si reviviscerent, nō dubitandū, quin obstupescerent, & inventu compositurū ea possibilis esse, vix persuaderi sibi paterentur. Ut igitur Caput hoc sat prolixum, non tamen, ut speramus, infructuosum, concludamus, ex Theob: Hoghelind, de Alchym: diffic: hoc tantū adhuc addere placet. Si (inquit ille Autor) in judiciis, ubi de censu & capite aut famâ sive existimatione rerum agitur, 1. aut 3, Testibus, tam Lege divinâ, quàm jure civili sit credendum, quanto magis in Arte Chymicâ usu venire æquum erit, quæ rationibus, similitudinibus, exemplis, ac testibus non 3. aut 4, sed propemodum innumeris vera esse convincitur. Habemus enim doctiss: virorum scripta, Hermetis, Th: Aquin, Lullii, Rupefissæ, Arnoldi, Alberti Magni, Isaaci, Bacconis, &c. qui omni exceptione majores, Artem hanc transmutatoriam esse veriss: testantur. Cur igitur viris tam præclaris fidem detrahendam, & sciolis quibusdam ac umbratilibus Philosophis potius credendum judicabimus? qui perverso judicio Artem cavillantur vanam esse, nec aliâ de causa enigmaticè & obscurè traditam, nisi ut exerceantur otiosorum hominum ingenia. Absit tamen ut existimemus,

antiquos illos venerande autoritatis Philosophos, consultò aliquid falsitatis memorie commendare voluisse, qui summam operam veritati inquirende semper navârunt, famamq; in posteros, non ex nugis & inanibus, sed arduis & sublimibus, & vero stabilique fundamento innixis quesiverunt, &c.

CAPUT XIIX.

Nûm Hydrargyri inunctio conveniat
in Lue venereâ?

Mercurium debito modo preparatum, & eâ, quâ decet cautione administratum seu exhibitum, tum in lue Gallica sananda, tum in curandis ulceribus putridissimis ejusdem, insigne existere Alexiterium, à nullo, quod quidem novimus, in dubium hætenus fuit revocatum: Sed an par auxilium, ab illius quoq; inunctione in dicto morbo sit expectandum, non usq; adeò adhuc apud omnes liquet atque exploratum habetur. Sunt enim nonnulli, qui ejusmodi Hydrargyri inunctionem ceu exitialem ac perniciosam damnant, & à verâ dictæ Luis curandi methodo in totum abdicant, idq; ob has rationes.

1. Quod antiqui illi Medici, Argentum vivum, non pro alexipharmaco aliquo, sed potius pro veneno habuerint, totâ substantiâ nature nostræ inimicum, ut videre est apud Gal. lib. 5. simpl. cap. 17. Dioscor. lib. 5. cap. 110. Avicen. lib. 2. Tr. 2. Aëtium tetr. 1. sect. 11. Actuarius lib. 5. cap. 12. Aeginet. lib. 5. cap. 6.

Rationes
improbā-
tes inun-
ctionem
Mercurii.

2. Quod

1. Ratio.

2. Quod Argentum vivum operationes suas perficiat, contrà methodum & contrarationem. Quia non solum omnem colluviem pituitosorum humorum protrudit ad caput, unde dolores ejusdem, rheumatismi varii, sputationes continuæ, dentiumq; ac gingivarum corruptiones, verum, etiam quicquid in juncturis est humorum serosorum, frigidorum atq; excrementitiorum, ad Pulmones rapit, unde difficultas spirandi, sætor anbelitus, Pulmonum ulcera, & id genus alia prava symptomata pullulant. Nunc autem, nemini non notum, plarumq; omnes hæc sædâ lue infectos, modò dictis malis, mirum in modum excruciaci. Ergo inunctione tali novæ adfectiones egrotantibus non sunt addenda, malaq; omnia magis exasperanda, aut morbus dudè p̄gr̄. & t̄p̄. ita reddendus. Nam ut sapienter monet Hipp. in aph: & alibi, Medico diligenti in omni evacuatione eò respiciendum, ne vel ad locum affectum, vel ad aliquam partem nobilem, humores peccantes attrahat, sed eos potius, quantum id pote, ad loca ignobilia amandet, & quàm longissimè à parte affectâ revelet aut derivet.

3. Ratio.

3. Quod tantum absit, ut omnes Scabie Gallicâ infecti, hæc inunctione perfectè restituantur Sanitati, quin potius inde in deploratiss. calamitosissimumq; vitæ statum, imò sæpius omnimodum interitum conjiciantur atq; precipitentur, quemadmodum infinita ferè exempla ejusmodi infelicitis medicationis hinc inde apud Autores prostant, atq; etiam nunc hodie frequenter conspiciuntur. Quod confirmat Palmarius lib. 4. de Hyd. sic dicens: Nonnullos, qui unguine ex Hydrargyro illiguntur, conspici subito resolutos, aut attonitos repentè conidere, quosdam intumescente

linguâ

ac obmutescere, alios tandem asthmate anhelos, alios Paralyticos, collo, manibus, pedibus tremulis vacillare, alios surdos reliquum vite tempus miserè transigere.

4. Quod multi doctiss. viri in suis scriptis palàm ac disertè ejusmodi Hydrargyrosin ceu *Φάσμα nov. υνδονάδες ηγή. Φοβερὸν* rejecerint atq. damnarint. Inter quos primum locum tenet. 1. Fernel: qui lib. 2 de Abd. cap. 14. tradit, nihil minus se credere, quàm confectum ex Hydrargyro medicamentum pro inunctione, luem & sanare, cum tantum symptomata auferat, radice neglectâ. 2. Bened. Viç. Favent. cap. 7. lib. de lue Gall: mendacem fallacem, ac periculosam esse admonuit, Luis Venereæ cum Argento vivo curationem. 3. Fallop, cap. 76. de hac lue adserit, ex inunctione Hydrargyri, non ita certam ac tutam succedere sanitatem, si enim non sanatur, proritari ac validiorem fieri luem, labefactari viscera, & partes solidas corporis, multos marasmo inde corripì, multis succedere dentium casus, & palati corruptionem; his ossa Capitis manèrè exesa, illis faciem intortam; Addit etiam se reperisse homines, antè triennium inunctos, & venientibus gummatibus in Tibijs, detecto Osse, vidisse collectum ibi Argentam vivum. Hæc ratione se probare non posse medicamentum. 4. Herc: Saxon. de lue ♀, expressè negat, Mercurium esse hujus luis alexipharmacum, sed copiam tantum humorum expurgare, quibus expurgatis, Guajacum promptè opitulari. 5. Casp: Torella in sua declam: Unguentum ex ♀ confectum, perniciosum vocat, invehens simul in Medicos protophysicos, eosque impietatis arguens, quod tantum damni mortalibus, tali Alypticâ inferri patiantur ab impostoribus &

4. Ratio.

*PseudoChirurgis. Unde tandem unguentum huiusmodi in-
 star pestis fugiendum esse concludit. 6. Leo Lunensis et-
 iam in sua med: meth: febr: modum curandi morbum
 Gallicum, per inunctionem Arg: vivi planè exitiosum & im-
 pium appellat. 7. Barth. Thurrian. lib. 4. Buliatr. cap. ult.
 illicitu Hydrargyri, hunc morbum exasperari magis, & obsti-
 nationem fieri statuit. 8. Huldéricus Huttenus, Eques,
 Poeta & Medicus, cap. 4. de morbo Gal, vix centesi-
 mum quemq; suo tempore, Mercurio inunctum, recidivam
 evitasse adfirmat, durante ad paucos dies ejus iuvamento.
 9. Joh. Bapt. Montan. in Tract. de hac Lue, reprimere
 quidem per aliquot tempus morbum istum, Argentum vi-
 vum adserit, sed malam qualitatem seu intemperiem, quam
 producit, minimè removere, quare procedente tēpore, omnia
 deteriora, quàm prius redire, testatur. 10. Sebastian. A-
 quilanus cap. 3. seu ult. de morb: Gall: huius morbi cura-
 tionem, Arg: vivo factam, nominat sophisticam, omnesq; eo
 inunctos, recidivam passos esse suo tempore scribit. 11. Bernh.
 Tomitanus lib. 2. de ven: lue cap. 13. in fine, hunc curan-
 di modum apertè damnavit, & nullum hoc auxilii genere,
 aut saltē diuturno tempore fuisse sanatum docet. 12. An-
 ton. Fracantianus in suo lib. de hac Lue, etiam de hu-
 iusmodi inunctionibus ceu nimium suspectis, dubitat. 13. Jo-
 han. Bapt. Sylvat. in Centur. contr. med. 74. non ne-
 gat quidem, Mercurii usum prava quadam symptomata
 huius virulente Luis posse sedare, ac interdum pellere, cum
 autem Gallici morbi essentie, quam dicit esse occultam pro-
 prietatem, Epatis inimicam, è diametro adversari, illamq;
 ex toto superare posse, minimè concedit. 14. Jul. Palmarius*

lib. de Hydrarg. cap. ult. admittit quidem, Hydrargyrum crassum mucum ac pituitosam saniem sputatione expurgare, sed etiam addit, crudeliter agros angere & excarnificare, ut satius sit perire, quam tantis cruciatibus morbo occurrere. 15. Langius lib. 1. Epist. 43. docet. ex unctiōe huiusmodi, tantam pituita copiam ad dentes adfluere, ut bi inde liuescant, eorumq. compages dissolvatur, faucesq. exulcerentur, &c.

SENTENTIA NOSTRA.

Verum Nos ab hac Sententiā divorcium facientes, statuimus, Hydrargyrosin peritè circumspēctēq. à prudenti Cb. rurgo institutam, aliis tamen interim non neglectis convenientibus remediis, non esse semper rejiciendam aut tamquam postiferum aliquod medicamentum, angue canequè pejus fugiendam, sed potius pro summo veneni Gallicā Alexicaco habendam, idq. ob sequentium Rationum momenta.

1. Quod juxta præceptum Hipp. sect. 1. Aph. 6. extremis morbis extrema sint adhibenda remedia. Nunc autem Gallicum morbum in numero extremorum reponendum esse, nemo nisi, ut cum Homero dicamus, τὰς Φέριδας ἐκ τρεμά-
 τω γένεσθαι, id est, mente captus facile ibit negatum, cum is, peculiari quādam malignitate æconomiam totius corporis insigniter destruat ac labefaciat, cutem nimirum corrumpendo, varia pustularum ulcerumq. exedentium genera in eā excitando: Cephalalgiam, peculiari conditione malignā atq. trucem, omniumq. artuum lassitudinem, ac debilitatē inducendo: Ossā præterea corrumpendo, cariesq. illa afficendo

Rationes
 probātes
 inundio-
 nem Hy-
 drargyri
 in Luc
 Gallica
 Ratio 1.

tandemq; Epar ac sanguinem univcrsum in corpore, qualitate malignâ inficiendo. Qui quidem effectus, solis morbis magnis, & extremè perniciosis competere, eorumq; proprii esse videntur. Quibus etiam sæpè Medici extremis remediis, nimirum vel sectione, vel ustione, vel validiss. purgantium exhibitione occurrunt, nullâ habitâ ratione lesionis seu nocuenti, inde emergentis, cum sciant, juvamentum, quod paulò post speratur, longè majus futurum ipso damno, quod succedere solet. Sequitur ergò, & Lvi Gallica convenire remedium extremum, inunctionem nimirum Hydrargyri, quæ quamvis primo adpectu ledere videatur, dum nimirum celeriter penetrando, crassos humores in ambitu totius existentes per os educit, gingivarumq; exulcerationem, gutturisq; ac colli levem intumescationem parit, mox tamen profligatâ in totum morbi hujus virulentia, exoptatum auxilium adfert.

Ratio 2.

2. Quod Argentum vivum, tamquàm singulare, & adprimè proficuum pharmacum à neotericis Medicis commendetur ad Scabiem, Lichenes, Impetigines, & id genus alias turpitudines externas cutis exstirpandas, quo etiam olim ipsi Arabes, ut Avicen. Rhaf. Alzaravius, Mesue ac Serapio, ut ex eorum scriptis patet, in similibus cutaneis affectibus uti non dubitârunt. Nam siccât egregiè, & poros aperiendo sudorem ciet, ob partium tenuitatem, & caliditatem internam, quâ praditum est, id quod ceteris remediis denegatum, quæ licet etiam siccandi facultate sint instructa, tamen non penetrant, sed potiùs partes adstringunt & condensant. Nunc autem Lues hæc ut plurimum, imò ferè semper, tales adfectus externas, ut pustulas, scabiam

scabiem

scabiem, & exulcerationes, ceu comites individuos sibi habet adjunctos. Ergo ad illorum depulsionem, nullum excellentius inveniri poterit remedium ipso Mercurio seu Argentovivo.

3. Quod citius reliquis medicamentis omnibus, quæ morbum hunc profligare, ejusq; virulentia resistere putantur, & operationes suas perficiat, paucisque adeo diebus necessitati satisfaciat, idq; ob maximam partium suarum lenitatem, cum e contra alia remedia, ad hunc affectum expugnandum, sæpe longissimum temporis spatium requirant, id quod frequenter non solum Medicis, tediosum ac laboriosum, verum etiam egrotantibus ipsis valde ingratum ac per molestum accidit. Nec est quod pravorum nonnullorum Symptomatum superventu ad ejusmodi inunctionem, vehementer deterreamur, cum ea idonei alexipharmaci exhibitione facillime corrigi & abigi queant.

Ratio 3.

4. Quod præter experientiam, multos quoq; egregios, & in Arte exercitatos Medicos, nobiscum $\epsilon\upsilon\epsilon\psi\eta\phi\epsilon\varsigma$ habeamus. 1. enim Fracastorius lib. 2. Syphil: totam vim sanandi morbum Gallicum positam esse in Hydrargyro, & Deos ipsos hoc medicamentum suo Numine detegisse, scriptum reliquit. 2. Jac. Carpus, tanto successu, inunctione Hydrargyri in hoc morbo usus est, ut inde restitutis infinitis, maximas opes, quæ juxta sententiam Fallopii 40000. coronatorum summam excessisse perhibentur, collegerit. 3. Nicol. Massa in l. de Lue & refert, se quemdam Gallicâ lue infectum, per 37. dies inunxisse Hydrargyro, & ita restituisse, ut numquam recidivam passus fuerit, sed sanus diu supervixerit, quamvis initio ab omnibus incurabilis habebatur.

Ratio 4.

4. Forestus de lue Vener. Obs. 13. 14. & 15. nonnulla quoque recenset Exempla Gallicorum, partim à se, partim ab aliis inunctione Arg. vivi feliciter curatorum ac restitutorum. 5. Sic Guliel: Fabrit. Cent. 3. Obs. 80. refert, se inunctione Mercuriali juvenem quemdam brevi, à fædo hoc malo liberaffe. 6. Nec Jul: Palmar. lib. 2. de lue & cap. 4. abhorret à tali inunctione, sed eam in quibusdam corporibus probat ac imperat, ceu medicamentum utile. 7. Alex: Trajan: Petron. lib. 1. cap. 1. de morbo Gall. testatur eam quemdam ante correptionem morbi Gallici, inunctione Hydrargyri, simul à suffusione & morbo Gallico liberatum fuisse. 8. Fallopius etiam de Mineral. cap. 37. aperte fatetur, semetipsum vidisse, quidquid etiam alii dicant, quosdam huiusmodi inunctione à Gallico morbo sanatos fuisse.

CAUTELA.

Ceterum cum Argentum vivum, rectè licet methodo administratum, sæpenumerò tamen, multa mala atq; incommoda adferat, idcirco hic admonendi sunt omnes Chæirurgi, ne ausu temerario, & absq; præviâ diligenti meditatione ac consideratione, quovis tempore ad hoc genus remedium protinus descendant, aut nullâ habita ratione sexus, ætatis, vel temperamenti, in quibuslibet personis, Gallica scabie foedatis, ejusmodi inunctiones Mercuriales instituunt, sed non nisi maximâ urgente necessitate, alijsq; præsidis incassum adhibitis, illas adhibeant atque administrent, & quidem in corporibus robustis, nec ab omnibus, ferè viribus exhaustis, ac prius aliquoties per pharmaca tu

purgatia tùm hydropica, à superfluorũ humorũ colluvie expurgatis, sic n. omnia, alias quã maximè reformidãda, sava symptomata, facile præcavebuntur. Si autem Chæurgus, neglectã ac posthabita omni purgatione, mox ab initio ad Atypticam transit, corporaq; naturã valdè impura eidem subijcit, prætereãq; Mercurio non optimè ab heterogeneis depurgato, utitur, tunc is eiusmodi inunctione plus, nocui, menti quã, adjuventi adferet, ægrumq; in irreparabilem jacturam sanitatis conijcet ac precipitabit.

CAPUT XIX.

Nũm Mercurius vulgi & Philosophicus
sint unum idemquẽ?

Quandoquidem Rhases Lib: præcept. dicat, & esse verum fundamentum scientia nostra, ex quo Tinctura vera Metallorum extrahantur. Et Alphidius: totum opus Sapientum in Argento vivo consistere confirmet. Nec non apud Thom. Aquinat. initio cap. 3. de secret. Alchym. scriptum legatur: Mercurium solum illud esse, qui perficiat opus magni illius Magisterii, inq; eo inveniri omnia, quibus indigeamus. Insuperq; cuilibet ferè, Orgiis Chymicis initiato notum sit illud πολυδεύδαντον seu omnium Hermeticorum Philosophorum sermonibus decantatum, Axioma: Esse nimirũ in Mercurio quidquid quærunt Sapientes. Idcirco non immeritò à pluribus, omni ferè tempore lic dubitatum ac questum fuit, nũm per hæc & similia Philosophorum dicta, Mercurius ille vulgaris, omnibus notus sit accipiendus; an vero

sub hac voce Mysticus quidam sensus, non omnibus cognitus absconditus lateat? Et quamvis amplius disputationis campus hic sese nobis aperiat, quem citius ingredi, quam percurrere liceat, tamen nos brevitati studentes, paucis de Quaestione propositâ, quid sentiamus, nunc exponemus.

Negativa

Negamus autem Mercurium vulgi seu crudum, seu Sublimatum, aptam esse materiam, ex qua Lapis Philosophicus confici aut debeat aut possit, idq; ob hanc rationem, quod ille nec proprietates, nec effecta illa habeat, qua alias Mercurio Philosophico communiter attribuuntur. Est enim volatilis nimis, frigidus, humidus, indigestus, nec adhuc ad talem perfectionem, qualis quidem in primis requiritur, à naturâ perductus, unde nec se, nec alia transformare potest in metalla, imò omni aurificâ argentificâq; naturâ prorsus destituitur. At Mercurius Philosophorum non tantum fixitatem habere summam, optimèq; à natura excoctus ac depuratus esse; verum etiam cum Argento vivo communi conjunctus, id statim figere, igniq; adeo detinere debet, ut non amplius ex eo aufugiat. Debet etiam esse ex corpore perfectò extractus, calidus, siccus, digestus, & quò ad consistentiam & motum, analogiam quamdam habere cum & communi, nec tactu manus inficere in aëre vel nigrore. Præterea in unione & amplexu vulgaris Mercurii, ille non est ociosus sed ejus humiditatem superfluam exsorbet siccitq;, frigiditatem tollit, inductâq; nigritie, ex corpore postea in pulverem cum convertit: Quæ omnia, commune Argentum vivum prestare minime valet, cum sit subiectum tantum patiens, non verò agens. Itaq; & Philosophicus adminiculo artis elaboratus, & vulgarem in-

Aurum

Aurum transmutat, quia ex & crudo medicinam efficit, quae eodem modo postea imperfecta transmutare potest. Ut licet & vulgaris, effecta ac proprietates Lapidis Phil: non habeat, ad finitatem tamen cum eo sortitur tantam, ut in ejus naturam transire, mutariq; ipse, & una imperfecta metal- la mutare queat: teste Lullio in clavic. cap. 1.

Et hanc nostram sententiam, testimonio quoq; suo probatum eunt non infimi nominis atq; autoritatis Philosophi, sed summa & excellentis doctrina Chymici, uno ore adfirmantes, Mercurium Philosophorū, ex quo perficitur Lapis ille decantatus aurificus, minimè esse Mercurium illum vulgi, nec huic competere ea, quae alterius propria esse censentur. Inter quos 1. Geber: antiquus Philos. prodit, dicens: Nostrum Argentum vivum nil aliud est quam aqua viscosa, desponsata per actionem sui Sulphuris metallici. 2. Riplæus in Axiom. Phil. Argentum vivum Philosophorum, non est Argentum vivum commune, siquidem absq; illo priori nullum vivens esse potest. 3. Idem in descript: Portæ 2. Mercurium Philos: vocat aquam permanentem, manus non, madefacientem, medium ex qualitatibus contrariis generatum; menstruum unctuosum, dissolvens omnia corpora in aquam mineralem. 4. Alanus Philos. adferit, Argentum vivum Philosophorum comburere omnia corpora, magis quam ignem, facereq; ex Auri corpore merum Spiritum, quem facere igni communi sit impossibile. 5. Autor. Dial. nat. & Mercurij, mox ferè ab initio dicit, Mercurium Phil: non esse & vulgi, sed longè alium quem habent Sapientes. 6. Et in lib: Novi Lum: expresse ponitur, Argentum vivum Philosophicum non esse Argentum vivum in-

Autorita-
tes Philo-
soph:

propriâ naturâ, nec adhuc in naturâ, ad quam deductum
 est per mineram. 7. In Rosar. Philos. scribitur, Mercurium
 Philosoph. esse perfectum, non cremabilem, unctuosum, hu-
 midum, unde dicitur, Philosophos non potuisse reperire rem
 aliquam magis in igne perseverantem, nisi solam illam hu-
 miditatem unctuosam perfectam nec cremabilem. 8. Inter-
 pres Geberi, & (inquit) Philosophicus solum adheret cor-
 poribus, Arg: vivum autem vulgare non adheret iis, sed cor-
 pora adherent ipsi. 9. Villanovanus in Spec: Alch: Scias
 quod Philosophi non intellexerunt nec dixerunt Arg: vivum
 vulgare esse materiam lapidis eorum, non enim est hoc cre-
 dere, nisi vanum. Et paulo post, Arg: vivum Philosoph. non
 est tale, quale in cavernis terra reperitur, & propter hoc
 sunt decepti multi, operando in illo Arg: vivo. 10. Artefius
 in Clavi majoris lap: Scias & vulgi non esse & Philosoph.
 cum hic sit incorruptibilis, ille verò corruptioni obnoxius,
 11. Basil: Val: in Tract: de Lap. vet: Scias, nullum Argent:
 vivum com: requiri ad opus nostrum, verum id ex optimo
 metallo conficitur arte Spagyricâ. purum, subtile, clarum,
 instar fontis, diaphanumq; instar Crystalli, &c. 12. Joh.
 de Ascia in fine Rosar: abbrev: Nota quod Argent: vivum
 nostrum non sit vulgi, sed Arg: vivum extractum de Arg:
 vivo. 13. Bernhard. Trevisanus errare dicit eos, qui Mer-
 curia communi per sublimationem, humiditatem radicalem
 adimant, aut putent se habere & Philos: cum eum in Cry-
 stallinum splendorem redegerint. 14. Theoph. Paracels. in
 Tract. de lum. Nat: & (dicit) Alchymistarum non est &
 communis, sed est principium & radix omnium metallo-
 rum, nec est corpus minerale. 15. Jac. de S. Saturnino

vult,

vult, Mercurium Philos: extrahendum è calce metallorum per putrefactionem, usq; quo compositum exiit naturam & aliam induit. 16. Efferarius Monach. de lap. Phil: advertere jubet, Arg: vivum Philosophorum non esse Arg: vivum in sua natura, neq; in natura, ad quam reduxit illud minera sua. 17. R. Lullius in cap. 1. Clavic: Nos dicimus, quod Argentum vivum vulgare non possit esse & Philosoph: quocumque artificio preparetur, quia vulgaris & nequit in igni detineri, propterea q; dico, nostrum Physicum magis esse fixæ calidiorisq; natura, vulgari. Idem alibi, Lapis Philosoph: componitur ex Argent: vivo metallorum, non autem ex Argento vivo communi. 18. Aegidius de Vadis in Dial. Phil. cap. 6. Quando Philosophi dicunt, accipe & nostrum, in hoc tibi dant intelligere, quod non loquantur de communi, quia nostrum illum vocant. 19. Serrarius de Alch. cap. 26. Lapidem Philosoph: preparare si vis, necesse est, ut sumas Sulphur & &, eaque conjungas, non autem commune Sulphur & &, sed Philosophorum propria, hoc est, natura ita elaborata ac perfecta. 20. Bernh. de Grana: Argentum vivum Philosophorum non est aliud, quam primum Ens, non solum metallorum, verum etiam omnium aliarum rerum, nec sine eo quidquam generatur. 21. Anonymus quidam in Tract. de lap. Phil: Ex & dicunt Philosophi, ipsorum construi Lapidem, quod miselli quidam de & crudo opinati fuerunt. Is vero illorum Mercurius, est omnia metalla, masculus & foemella, & monstrum Hermaphroditicum. 22. Isaacus Holland. lib. 2. Operum Mineral. cap. 97. Cruda est materia Mercurii in mineris metallicis, nec arti nostre utilis, quare scias

omnes illos errare, qui tali & utuntur. 22. Joh. de Rupe-
scilla: & vulgi ad confectionem Lapidis nostri minimè de-
bet adsumi, quia impurus valdè est, nec satis à naturà di-
gestus. 24. Gerardus Dorneus in tract. de transmut. me-
tal. cap. 6. & Philosophorum nil aliud est, quàm compositus
eorum abstrusiss. & non vulgaris ille, &c.

Hæc igitur & similia antiquorum Philosophorum di-
cta, cum partim aperte Mercurium vulgi, seu rem inutilem
ac materiam minùs aptam ad Lapidis Physici confectionem
reiciant, partim verò mysticè, allegoricè & equivocè
aliam materiam sub Mercurij nomine innuant: idcirco
oleum operamq; inaniter perdunt, in superq; stoliditatem
insignem, cum summâ imperitiâ junctam produnt illi, qui
oscitantèr neglectâ ac posthabitatâ verâ materiâ, Mercurium
vulgi arripiunt, bujusq; multiplici purgatione, exaltatio-
ne, essensificatione, fixatione, aut aliâ preparatione, se ad
magni illius decantatiq; Magisterii possessionem perven-
turos, ejusq; fructus degustaturos, satis ineptè ac pueriliter
sibi persuadent atq; imaginantur, cum ex ejusmodi ipsorum
labore, utpotè Naturæ Genio prorsus adversante, nil nisi
temporis ac pecuniæ dispendium maximum sit prestolan-
dum. Quæ autem propriè sit unica illa Lapidis materia,
in naturæ thesauris abdita delitescens, quorè indigitetur
nomine, nostrum nunc non est curiosius inquirere, sed bujus
rei cupidos remittimus ad Philosophorum scripta, quamvis
certissimè simus, ex illorum lectione, non nisi paucissimos,
quos æquus amavit Jupiter, & quæis meliore luto finxit
præcordia Titan, ad veram, dictæ materiæ notitiam per-
venturos, aut veritatem inde cognituros esse, idq; ob para-

Lapidis
Philos.
materia.

bolicum

bolicum nimis ac mysticum, nec non miris verborum nebulis tectum ac involutum doctrinae genus, à Sapien-
 tibus illis usurpatum, id quod nec ipse Geber quoque diffusetur dicens: Ubicumque aperte locuti sunt Philosophi, ibi nihil dixerunt, ubi autem figuratè & enigmatice aliquid posuerunt, ibi veritatem occultarunt. Et Rosinus ad Eutychinquit. Philosophi nil posteris suis de hac arte palam facere voluerunt, ita quod ea, quae in libris suis figuratè posuerunt, sciri nequeant, nisi vel à Deo docente manifestentur, &c. Cui consentit Morienus inquit: Libri Philosophorum figuratè sunt scripti, quorum major pars admodum videtur obscura, nec nisi à suis compositoribus potest intelligi. Et Hortulanus in expos. Tab. Hermi docet, solum illum, qui scit Lapidis operationem, verba Philosophorum intelligere posse. Sufficit hoc tantum nunc innuisse, Materiam illam, ex qua divinum hoc opus componitur, non esse nisi rem solam in omnibus, & per omnia similem illi materiae, quae natura utitur in procuratione metallorum, & proinde non in pluribus aut diversis, sed in unica tantum re, eaque vilissimam, abjectam ac contemptibilem, in superg, nullibi ferè locorum non prostante, & se tam pauperibus, quam divitibus spontè offerente, esse quarendam atque investigandam. Quod confirmat 1. Alphidius in clav. Phil: dicens, Lapis noster ex vili re est, in oculis hominum pretio carente, fastidit à quibus homines pedibus conculcant, in viis. 2. Et Rupescissa in lib. Luc: cap. 2. Natura seu materia Lapidis est res vilis pretij, ubique repertibilis. 3. It: Rosarius, Ubiq; (ait) invenitur propter Elementorum participationem. 4. Quibus omnibus acconsentit Basil: Valentinus in fine ultimi cap. de re-

Quanam
 fir mate-
 ria Lapid.
 Philos.

Varia no-
mina ma-
teriæ Phi-
losoph.

bus natur: Una res unice & unica essentia est, quæ commu-
nis est in omnibus oris, & cognita in omnibus locis: Qui-
vis eam prehendit manibus, & usurpat ad res viles, &c.
Hanc autem materiam communiter Philosophi vocarunt,
Magnesium Catholicam seu Sperma mundi, ex quo
omnia naturaliter nascuntur & oriuntur. Item Aquam
magni Oceani: Aquam Vitæ puriss. Aquam manus
non madefacientem, quæ tamen non sit Aqua aliqua nu-
bium, pluviarum aut fontium, sed cælestis, æreæ, substanti-
fica, essensificata, primogenia & permanens, quam Thales
rerum omnium matricem, radicem & nutricem: Hermes
Argenteam, eiusq; discipuli Salinam; virentem; mirabi-
lem; siccam; Fontinam; Balneum Dianæ: Materiam
primam: perlatam & CrySTALLINAM: Chaos naturæ ac
Penuarium, ex quo calor vitalis ac Spiritus tamquam ex
spermate prodeunt: Hylech: Aquam ex pinguedine Sul-
phureâ terræ, vocarunt. Præterea ab aliis dicitur & du-
platus seu Azoth, qui tum à superioris seu cælestis, tum ab
inferioris seu terrestris globi vapore & exhalatione nu-
tritur, nec ab ullo igni disperditur aut comburitur, siquidem
ipse internum naturæ ignem, ac spiritum æthereum omnia
penetrantem, in se habeat foveatq; quem animam mun-
di Avicenna, alii verò Spiritum aquis in primordio mun-
di incubantem appellarunt. Constatq; adhuc ex tali sub-
stantiâ, quæ neq; cælestis simpliciter, neq; terrestris dicen-
da, verum corpus habet purum, simplex, æreum, πολυχρό-
μου καὶ διὰ φανέν, mediamq; naturam possidet inter corpo-
ra suprema ac infima, (undè Malvescendus: Si materiam
nostram dicamus esse spirituales, verum est: si corpoream,

non mentimur : *ſi autem cœleſtem, verum eſt nomen ejus: ſi terreſtrem, non improprie loquimur*) & nobilitate ſua eſſentia cuncta alia excedit, licet ab imprudentibus pro re abjectiſſimâ, nulliusq; penè pretij, inſuperq; vix dignâ, quæ humo attollatur, habeatur, cum tamen intelligentes illam, ceu pretioſum theſaurum, magni ſemper æſtiment, anxie ac ſollicitè querant, nec tamen ſemper inveniant, idq; non ob ſui raritatem, aut penuriam aliquam, cum ſat copioſa, nullibi non proſtet, nec carè vendatur, quia ut Morienes loquitur, omnis res, quæ magno emitur pretio, in bujuſmodi artificio mendax & inutilis eſt. Et Zeno in Turba Philoſoph. dicit, Lapidem quem quarunt Philoſophi, viliffimo vendi pretio; ſed ſolummodò ob cognoscentium paucitatem. Undè Baſil. Valent. quoq; de magno Microcoſmyſter; Prima (inquit) Lapidis materia, totumundo manifeſta, coràm oculis ſita eſt, cognita tamen quàm pauciſſimis, & adhuc ubiq; locorum viſibiliter reperienda. Idem in lib: de reb. nat. circà finem cap. ult. Materia illa lapidis manifeſta eſt coràm oculis omnium hominum, verum quia virtus ejus ac potentia in profundo valdè ſepulta eſt, adeoq; plariſq; incognita, eò fit, ut hac materia pro nullo etiam & inidoneâ, ex ignoratione cenſeatur ac reputetur. Et Villanovanus in Spec. Alch. adſerit, Lapidem Sapientum in pluribus reperiri locis, eſſeq; rem viliffimam, paucosq; exſiſtere, qui non habeant, nullum tamen ipſum cognoscere. Verùm cum locus & tempus atque occaſio, pluribus de hac re diſcurrere nunc non permittant, idcirco vela quaſi contrahentes, hic ſubſiſtimus, & ad reliqua, quæ adhuc dicenda nobis reſtant, ſermonem convertimus.

adposituri tamen prius, Corollarii quasi loco, elegantissimos Viri undiquaq; celeberrimi, Dn. D. Michaelis Majeri, Amici nostri exoptatiss. de eodem Argumento, Versus Anacreonticos, sub idipsum tempus, quo hac nostra ad prælum adornanda essent, cum literis suis eruditissimis, ad nos benevolè transmissos.

CANTILENA
MAIERIANA.

DE MERCURIO PHILOSOPHICO.

Totum ejus operationis modum clariùs, quàm ab ullo factum, intellectui subjiciens:

1.
Parnassiae sorores
Hûc ô citate cursum,
Dulces ferat sonores
Ut Cantilena rursum.

2.
Non hæc dies dicanda
Sit tristibus querelis,
Sed cantibus moranda
Cum gaudii medelis.

3.
Graves abite curæ
De pectoris profundo,
Frontis serena puræ
Sit lux in ore mundo.

4.
Anacreonte lætus,
Quæ vera sunt, citabo,
Et spiritu repletus,
Quæ mira sunt, senabo.

5.
Hermaphrodyta tetrīs
Gens vallibus latebat,
Tenebricosa petris
Et abditis manebat.

6.
Quæ durior labore
Se macerare suevit
Serviliore more,
Nec indè conquivit.

7.

E saxeo parente
Prolem satam putasses,
Eam valere mente
Nec regis æstimasses,

8.

Spreto vicens amictu
Se strenuam gerebat,
Vili modesta victu
Nil ardui petebat.

9.

Contenta sic neglexit
Sortem benigniorem,
Se legibusque rexit
Accommodando morem.

10.

At gens licet vacaret
Sic ista labe dignè,
Nec alterum gravaret
Injuriis malignè:

11.

Sensit tamen malorum
Dentes joci probrosos,
Salesque proximorum,
Molestiis dolosos.

12.

Hermaphrodyta sexu
Quod illa sit duplicata,
Femella masquè nexu,
Non audit inde grata.

13.

Natura quod notarit

Monstrum refertur esse,
Unquā quod haud probarit,
Et maluit perisse,

14.

Tractatur insolenter
Dum jure sic iniquo,
Orat Deum frequenter,
Ut det potens ei quo

15.

Gaudere possit, alma
Fruiquè pace solers,
Victoriosa palma
Mutationis expers,

16.

Audit Deus preces
Et annuit querelis,
Mox adquè supplicantes
His utitur loquelis.

17.

Vos ex solo laboris
Nunc ecce liberabo,
Latisquè rursus oris
Certam domum dicabo.

18.

Supremus orbe toto
Rex omnium regebat
In monte non remoto
Quæ Regna possidebat.

19.

Ad hunc citare sursum.
Gens à Deo monetur
Hermaphrodyta cursum.

Rex ille nam docetur,

20.

Propaginis biformis.
Natura sic amabit
Sibi par omne formis,
Nec id repudiabit.

21.

Arx rupibus cavatis
Stabat superba maris
Vallisquæ præparatis
Repagulisquæ duris.

22.

Hanc porta clausit una
Cum postibus serata,
Et æreâ columnâ
Nulliquæ perforata.

23.

Quam Ianitor tuetur
Et pervigil reservat,
Ab hoste ne occupetur,
Nec omnibus patefeat.

24.

Hermaphrodytus attris
Rex clauditur latêbris,
Optans ut hisce patris
Condat genus tenêbris.

25.

Audiverat teneri
Loco propinquiore
Gentem, queat videri
Quæ par sibi cruore.

26.

Sic mutuus perussit
Amor propinquitatis
Nectiquæ corda iussit
Vinculis amica gratis.

27.

Spes est adire culmen
Et alta claustra genti,
Si vincat acre fulmen,
Instar voletquæ venti.

28.

Natura quas negavit,
Alas requirit arte,
Queis Dædalus volavit
Ufus sagace Marte.

29.

Hæc urget una cura,
Queant ut avolare,
Volucrumquæ iura
Pennis sibi rogare.

30.

Ex igne fabricatæ
Plicatiles fuere
Alæ, velut renatæ,
Quas mox student movere.

31.

Mittendus ergo restat,
Qui januam recludat,
Id singulos molestat,
Ne spes iniqua ludat.

32.

Candore mox notando

Repertus est sodalis
Qui pandat ad volando
Portæ repāgla talis.

33.

Assuetus ille more
Palatium perivit,
Et ostium decorē
Maturus expedit.

34.

Tūm Gens inī volatus
Hermaphrodyta sursum,
Cum visus est hiatus,
Suum legitquē cursum.

35.

Æther procul micabat
Ab ignibus volantium
Et ventus intonabat
Stridoribus Sonantium.

36.

Sic mille terquē deni
De valle se levāunt
Ad summa tecta leni
Motu, nec hinc migrāunt.

37.

Ad regiæ cacumen
Cum sic forent relati,
Ingens rubore lumen
Instant videre grati.

38.

Hæc ut domo maneret
Illis quies paterna;
Nec se quis hinc moveret

E sede sempiterna,

39.

Sunt singulis remotæ,
Quæ se fugā, rulere,
Plumæ Comæquē totæ,
Ne se queant ciere.

40.

Ad hæc fugit fugatus
Qui januam reclusit
Ceu proditor probatus,
Qui firma claustra lussit.

41.

Sic omnibus paratis
Hermaphrodyta regi
Gens adstat illa gratis
Uni subacta legi.

42.

Sic exules potiti
Sunt patriā lubente
Tanquā forent nutriti
Tam nobili parente.

43.

Non hic nocent acerbæ
Lites, dolivē pravi.
Nec hic agunt protervæ,
Solent ut antè Slavi.

44.

Non flamma, quæ vorare
Consuevit omne, lædit,
Nec hos potest fugare,
Quæis ignis ultro cedit

46.

Ubi fugam parasset,
Cui porta mox aperta.
Regique gens amasset
Fide subesse certâ.

46.

Tum Rex suo colore
Vestire curat omnes,
Qui splendidi rubore
Instant referre grates.

47.

Nunc ergo gratulemur
Adventui bonorum,
Multumque precemur,
Ut sentiant honorum.

48.

Sit civitas beata
Ævum per omne, Regi
Ut pareat dicata
Æquissimaque legi.

CAPUT XX.

De Remediis Specificis atque appropriatis,
Mercurii pravae qualitati resistentibus.

Licet ut supra Cap. 17. demonstravimus, Mercuri: crudus ac virius, per se simpliciter in Classem venenorum, totius substantia proprietate nobis adversantium, internecinamq. pernitiem calori nativo molientium, non sit reponendus; tamen cum ad ejus balitum seu vaporem, utpotè Sulphure Arsenicali refertum, si naribus vel ore excipiat, sæva interdum subsequantur Symptomata, idcirco ab omni noxiâ ac malignâ qualitate ille non prorsus absolvendus, præsertim si per sublimationem cum Salibus corrosivis in CrySTALLINAM puritatem redactus fuerit, tunc enim adeo præsentaneum evadit venenum, ut ejus sive vel si robustissimum quoddam animal nisi maturè ei aptis remediis succurratur perimere valeant. Nam omnia intrinseca, & præsertim præcordia velut ignis urit, cujus rei si-

dem

dem facit excellens Medicus Bravola, qui aliquando lingue summo apice Sublimatum tangens, ad gustum ejus explorandum protinus lingue tumefactionem passus fuit, extremisq; ut refrigerantibus opus habuit. Et Palmarius cap. 6. de Hydrarg: Sublimatum. pessimum vocat venenum, partem quam attigerit. statim adurens, moriemque convulsionibus ac internis cruciatibus formidabilem atq; horrendam accersens.

Contrà ejusmodi igitur Mercurii seu vivi seu Sublimati, vel alio modo preparati pravam malignamq; qualitatem, non minus a veteribus quam recentioribus Medicis, varia excogitata, inventa, & in usum salubriter ducta fuerunt Remedia, quâ Simplicita, quâ Composita, quorum præcipua aliquot hic subicere non gravabimur.

I. SIMPLICIA.

I. AURUM.

De quo Dioscor. lib. 5. cap. 110. Auri (inquit) lima-
ta scobs epota, mirabili est contra Hydrargyrum auxilio. 2.
Hollerius lib. 3. Instit: Chæurg: cap. 3. Mirabile auxili-
um est contra Hydrargyri vitia, si scobs Auri subtilissime
limetur. & cum vino propinetur. 3. Lemnius lib. 2. Occult.
cap. 52. Id admiratione dignum, quod ex morbo Gallico in-
unetus si aureum anulum ore gesserit, ac linguâ hinc inde
volutet, Argentum vivum quod corpori ex inunctione in-
natat, in anulum devolvi, ut sic totus argentus exima-
tur. Quocircâ consulo, hujusmodi Ceromate delibutis ut
id crebrò facilius inhaeret, cum iis magna metalli hujus

1. Aurum

*copiā: 4. Fallopius cap. 37. de metal: Si quis inunctus fuit Argento vivo in lue venerē, idē, ut solet, in corruptis Os-
sibus haeret, tunc ego soleo partibus adfectis adplicare aure-
am laminam, vel mandare, ut ager detineat in ore Annu-
lum aureum, tunc enim solet & moveri à partibus etiam re-
motiss: ac penetrare per totum corpus, donec pervenerit ad
Aurum, circa quod copiose colligitur. 5. Guinth. Ander-
nacus: Auri limati scobs illis remedio est, qui Argentum
vivum in nimia copiā hauserunt. 6. Forestus in Ichol. ad
Obs. 30. lib. de venen. Argentum vivum si infusum sit in
aurem, extrahitur id cum laminā aureā, quia Argent: vi-
vum sitit Aurum, sicut sitiens aquam. 7. Wirsurgus 7. par-
te Pract. cap. 3. Aurum limatum mirabiliter ad se rapit Ar-
gent: vivum, & ob id pro Alexiterio ejus adhiberi debet.*

II. LAC.

*De hoc Ægineta lib. 5. cap. 62. Lac liberalius hau-
stum peculiariter videtur succurrere bis, qui Arg: vivum
potarunt. 1. Diosc. lib. 5. cap. 110. Lac copiose haustum, au-
xiliari constat, sed postea evomant, qui hauserunt. 3. Aëtius
tetr. 4. serm. 1. cap. 79. Auxiliatur Lac imprimis asininum
recens mulctum potatum, vomitūq; rejectum. 4. Actuar.
lib. 5. meth. cap. 12. videtur juvare Lac epotum. 5. Adam
Lonicer: parte 3. sui Herb. Contra sumptum Arg: vivum,
Lac Caprinum bibatur, corpusq; moveatur. 6. Willh. Grat-
tarol. de fan. Lac capræ potum, vomitūq; rejectum, iterum-
que potum, valet contra Argentum vivum haustum. 7. Fo-
restus lib. 8. Obs. 5. juvenem aurifabrum, ob deaurationem
cum & factam, passum destuvium capillorum, vigilias, alia-
que mala, usu continuo Lactis Caprini restituit. 8. Holler.*

lib. 3. Institut. Cher. cap 3. *Contra Hydrargyrum, Lac caprinum multum subinde potum, & subinde reuomitum, auxilio est.* 9. Joh: Platearius cap. 5. de simpl. medic: *Si Argent. vivum ore fuerit sumptum, detur Lac caprinum in multâ quantitate, & patiens moveatur.*

III. SULPHUR.

De quo Johan. Oberndorferus, in Consil: 8. collect: à Johan: Matthæo pro Marchione Badensi in curâ Arthr: Quantum (inquit) Sulphur resistat Mercurio, multiplici experimento compertum habeo, adeò ut Sulphur mihi sit antidotum contra Argentum vivum.

IV. CASTOREUM.

Petrus Aponensis: Castoreum in vino decoctum, damus iis, qui Mercurium potarunt.

V. HORMINUM.

Agineta lib. 5. cap. 61. Hormini sylv: semen cum vino, convenit his qui Argentum vivum potarunt. 2. Dioscor. lib. 5. *Remedio est Semen Hormini cum vino, qui Hydrargyrum sumpserunt.*

VI. PIMPINELLA.

Joh. Schenckius lib. 7. Obs. 200. refert ex Laur. Scholtzj Observat: Cuidam frequenter utenti & id evenisse, ut hic tandem venas occupavit. Hinc brachio elevato, Mercurium diffuere: hoc verò demisso, iterum refluerè visum fuisse. Hunc multis frustra tentatis, tandem Pimpinellæ succo curatum fuisse.

3. Sulphur.

4. Castoreum.

5. Horminum.

6. Pimpinella.

7. Absinthium,

VII. ABSINTHIUM.

Ægin: lib. 5. cap. 61. In his qui Argentum vivum hauserunt, conuenit post vomitum Absinthium cum vino. 2. Quod ipsum etiam confirmat Diosc. lib. 5. cap. 110. 3. Vitalis de Furno: valet decoctio vini cum Absinthio ac Hyssopo. 4. Wirsungus Part. 7. Pract. cap. 3. Vinum Absinthites potum, pro alexiterio Argenti vivi habetur. 5. Platear: lib. 5. de simpl. medic. Contra Argentum vivum ore sumptum detur vinum decoctionis Absinthii vel Hyssopi, quod est ad salutem medicina.

8 Crystallus,

IIX. CRYSTALLUS

Valleriola in Enarr: medic: Crystallus est peculiare antidotum contra Mercurii Sublimati vim deleteriam. 2. Wolff. Gebelcoverus in schol: ad cap. 13. Baciij de Gem: Crystallus pulverisata & 3i pondere cum Ol. amygd. dulc: exhibita, presentaneum adfert remedium, qui Sublimato intoxicati sunt. 3. Anselmus Boethius lib. 2. de Gem. & lap. c. 74. Crystalli pulv: 3j. extemplo eos, quibus Arg: vivum sublimatum oblatum, iuvat, est. 4. Antonius Gallus in lib. de Ligno Sancto: Crystallus verum est & unicum alexipharmacum Argenti vivi. 5. Daniel Sennertus in lib. de cons. Chym. cap. 16. Crystallus pulveris: Antidotum habetur contra & Sublimatum.

9 Hyssopus.

IX. HYSSOPUS.

Diosc. lib. 5. cap. 110. Decoctio vini cum Hyssopo & Absinthio valet contra Argentum vivum potum. 2. Ægi:

neta

neta lib: 5. cap. 61. *Detur cum vino Hyssopus iis, qui Argentum vivum hauserunt.*

X. SAL & OLEUM TARTARI.

10. Sal &
Ol. Tar.
tari.

Angelus Sala in Spagir: recens: 7. Planet: terr:
Si & Sublimatus projiciatur in aquam cal: huicq; infundas paulum Salis Tartari resoluti, tunc hic Sal, Spiritum Salis à Mercurio separatim enecat, ita ut & in fundo formâ pulveris flavi reperiatur. Et hinc concluditur, Salem Tartari non minimum esse arcanum, adversus & Sublimatum intro sumptum. 2. Daniel Sennertus, loco antè cit: Contrâ & Sublimatum, Oleum Tartari vel Sal Absinthii antidotus habetur.

II. COMPOSITA.

Premissis ita Simplicibus Alexipharmacis, prave qualitati Argenti vivi resistentibus, nunc etiam quedam Composita subjungemus.

I. PULVIS.

1. Pulvis.

Rec: Florum Sulph: 3j. Myrrb: ʒij. Rad: Angel: Zedoar: an: 3ʒ. Spec. Diambre ʒij. Magister. Corall: 3ʒ. Salis Absinth: & Tartari an: ʒij. Misce F. pulvis, Dosis 3ʒ. ʒij. vel 3j. pro necessitatis exigentiâ cum vino Absinth: vel alio convenienti vehiculo.

II. POTIO. contrâ exceptum fumum Mercurii.

2. Potio.

Rec: Rad: Helen. Pimpin. an ʒj. Acori ʒij. Herb: Ab-

synth. Ruta, Melis. Beton. an. M. j. Bacc. Lauri ʒiij. Bacc. Iunip. ʒvj. Flor. Salu. Anth. Lavend. an. Pj. Cinam. opt. ʒij. Coq. cum Vino Rhenano in vase duplici, ita tamen ne quid exspiret. Decoctum refriger. & colat. servetur. Dosis cyathus unus pro etatis ratione, adde, si vis singula portioni Theriacæ veteris ʒss vel circiter.

3. Mixtura.

III. MIXTURA.

Rec. Extr. liquidi Rad. Angel. ʒvj. Spiritus Theriacal. ʒij. Extracti Gran. Iunip. ad mellis crassitud. inspiss. ʒij. Extr. Zedoar. inspiss. ʒss. Confect. Alcherm. ʒij. Syr. de succo Hyssopi ʒj. Misce. Dosis ʒss. plus minusve, cum Vino Enulato. Valet contra fumigationem Mercurii.

4. Rotula.

IV. ROTULÆ.

Rec. Extr. Pimpinell. & Angel. an. ʒj. Ol. still. Succini albi & Anthos, an. G. 6. Salis Absinth. & Hyssopi an. ʒss. Sacb. albi q. s. dissol. in aq. Cinam. F. Confect. in Rotulis,

5. Electua.

V. ELECTUARIUM contra Sublimati sumptionem.

Rec. Conserv. Acetos. Borrage & Melis. an. ʒvj. Pulpe Citri cond. ʒss. Rad. Pimpin. cond. ʒiij. Magist. Perlar. & Corall. an. ʒss. Crystallor. præp. ʒiij. Boli Armen. Orient. præp. ʒij. Pulv. rad. Torment. ʒss. Salis Absinth. albi ʒij. Mithridat. opt. ʒss. Confect. Alcherm. ʒss. Cum s. q. Syr.

de succo Scordij. Misce pro Elect. seu Condito, Dos: ʒij. vel circiter: superbibendo haustulum Emulsionis parata ex Sem. Citri, Amygd: & 4. Sem: frig major. & c.

Et hæc de Antidotis specificis contra Hydrargyri malignitatem dicta sufficiant, ad usum ipsius Mercurii nunc accedimus.

CAPUT XXI.

De Triplici usu Mercurii seu Argenti vivi, & primo DE MECHANICO.

Postquam hactenus de Natura, proprietate, Temperamento ac Qualitate, ipsius Mercurii abunde disseruerimus, superest tandem, ut ejusdem quoque Usus breviter hic annectamus. Qui quidem Usus triplex esse potest, Mechanicus scilicet, Medicus ac Spagyricus.

Ut igitur à primo, quem Mechanicum diximus, ordiamur, sciendum, à Mechanicis quibusdam ad varia perficienda opera eorum, Argentum vivum adhiberi.

1. enim Aurifabri, utuntur Mercurio in deaurandis poculis, aliisque vasis argenteis vel æreis, Neque enim Argentum vel Æs auro obduci, incrustarique, potest nisi Argenti vivi ministerio, quo uno obsequiosum fit ac tractabile. Faciunt autem ut vocant Amalgama ex utroque, addendo nimirum ʒj. Mercurii vivi, ʒj. Auri scobi seu limature, hocque pertinent vasa, quæ prunis imponunt, tamdiu ibidem illa relinquentes, quousque ardor ignis, Mercurium fugarit, Aurique fulgor reluceat, & hoc modo χρυσόων suam perficiunt.

Quinam
Mechanicorum
Mercurio
utuntur.

1.
Aurifabri.

2.
Metal-
lurgi.

2. Metallurgi Mercurio utuntur ad congrega-
tionem Auri vel Argenti, quod latet in fluviorum aut ri-
vorū aquoso limo seu sedimento, quemadmodū sunt innume-
ri, qui istā lotionē Aurum aucupentur ex aquis, quibus insen-
sibiliter immixtum est. Et ad fundum plerumq; subsidet, atq;
hāc ratione id in Ungaria Et Sclavoniā, alijsq; partibus, ubi
rivi ex auriferis montibus profluunt, ut Et in Germaniā Et
Silesiā, beneficio Mercurii in corpus redigunt, hoc est, ato-
mos leviss. Auri, qui per decursum aquarū ab Auro eluuntur,
Et abraduntur Et per aquā dispersos colligunt, Et sibi uniunt,
quod nullā aliā substantiā fieri potest quā per &. Hic enim
ut loquitur doctiss. Majerus in Lusu serio de Hermete,
tamquā mater Auri, postquam reperit filium suum erran-
tem per aliena Elementa Et aquas, illum in gremium suum
recipit, donec eum sibi ipsi restituat, Et viam monstret, aut
consilia aperiat, quid agendum Et quid non. Auro itaq; re-
colleto in substantiam tractabilem, & inde per corium ex-
primitur, ijdemquē usibus adhibetur. Aurum verō igni li-
quesfit, Et sic redit ad pristinam suam continuitatem.

Processus autem integer ferē talis est. Ramentum
aut sabulum elutum irrigatur aquā, ad ignem calefit, do-
nec halitum exspiret. Deindē duplo Hydrargyri in patinā
lignea (mortario ligneo) profundā misce, Et ligneo pistillo
ingere, contereq; 2. horis adjecta urinā paucā, donec mistu-
ra instar pulvis crassescat, Et nec & nec ramentum interno-
scentur. Postea aquā tepidā adfusā elue ad purum. Adfun-
de dein Et frigidam, Et & absorpto, Aurum consistet. Se-
para & per alutam exprimendo, Mercurii residuum dissi-
pa in testa super prunis. Alii tamen non aquā tepida eluunt

mistu-

misturam, sed acri adjecto lixivio, aceto perfundunt, sinuntq; in olla per h. 24. loco tepido quiescere. liquores cum sordibus effundunt, & Argentum vivum segregant per Alutam. Alii residuum ejus per descensum agunt, ut ex olla superiore pertusa, deferatur in subjectam inbumatam, que contineat urinam humanam, idq; donec olla rubeat, quo signo agnoscunt operis absolutionem.

Eodem modo Argentum ex mineris Peruanis contusis ac mixtis cum &, incredibili copia nunc colligunt Hispani, quemadmodum constat ex relationibus eorum, qui viderunt & tractarunt ipsi, cujus tanta dicitur esse copia, ut omnem thesaurum excedat.

Sic Aurifabris ulterius & etiam inservit, ad congregandum Aurum ab argenteis vasis deauratis, per aquam Regis separatam, dum nimirum dicta aque, parum & vivi ac Vitrioli injiciunt, quibus injectis ac in ea dissolutis, mox de Argento abrasum seu detractum Aurum, in unum locum coit ac congregatur, quod postea studiosè collectum, servant.

3. Argentum vivum adhibetur ad Speculorum Vitreorum seu Crystallinorum confectionem, idque hunc in modum: Crystallina Specula plana & adequata, ubi fuerint, Artifex ejusdem quantitatis efficiat bracteam Stanneam, planam & tenuiss. (nisi enim vitrum corpore aliquo denso sublineretur, non sisteret impressam imaginem, sed dilabi sineret, ob maximam, qua præditum est diaphaneitatem, sicq; simulacrum in eo evanesceret) inde super hanc bracteam Argentum vivum digitis extricet, quousq; totum ab ea combibatur, & ubi in superficie illa hærebit, &

3.
Speculo-
rum con-
fectores

ad

argentea videbitur, tunc manibus banc capiat, eaq; à posteriori parte, Speculi superficiem paulatim obducere incipiat, donec ita tota ejus planitiem seu cavitatem dicta lamina cooperuerit seu circumplexa fuerit. Quo facto super planum aliquod locetur, sicq; exsiccari sensim ac quiescere permittatur. Et hac ratione Vitrum Crystallinum, antea pelucidiss: nunc inducta crassitie aliqua desinit esse diaphanum, reflectetq; radios ad insipientis oculum, propter superuenientem illam opacitatem.

4.
Molito-
tes Auri.

4. Ad molendum Aurum, ejus usus est in pigmentis, Argentum vivum quoq; usurpari solet. Processus hic est: Sumito foliorum Auri q. v. ponantur in crucibulum ad ignem, deinde sumito Argentum vivum quater tantum, & similiter in aliud crucibulum igni adponatur, sed non prope, ut tantum calefiat. Auri verò folia tamdiu ad ignem relinquenda, donec rubescere incipiant, sed non liquecant. Quibus factis, auferantur ab igne crucibula, & misceatur Argentum vivum cum Auri foliis, miscendo aliquantulum simul ligno aliquo: deinde subito in scutellâ aqua plenam, injiciantur & fiet Amalgama: Vel: Folia Auri cum & super lapide Porphyrite conterantur, donec optimè mixta & contusa, deinde bis vel ter aquâ com: laventur, si parum aceti vel succi Limon: addideris, non aberrabis, nam melius citiusq; permiscuntur. Hoc igitur Amalgama, quocumq; modo paratum, sume, ac per pannum lincum non rarum, aut quod melius, per corium cervinum traice, quo Argent: vivum egrediatur. Quod autem de Mercurio adhuc residuum in corio hâsit, id contere cum Sulph: vivi optimè prius contriti parte dimidiâ. Quo facto ponatur in vase ferreo probe cooperto ad ignem, ibiq; tamdiu reliquatur, quousq; totû

Sulphur combustum, & quod relictum, flavum colorem induerit, deinde frigidum in scutellâ aquâ plenâ toties lavetur, donec Auri colorem adquisiverit, & servetur ad usum.

5. Pigmentarii, Purpurinam (ut vocant) cum & præparant, quâ color Aureus ad pingendum & scribendum conficitur. Sumunt autem Stanni igne liquefacti lbj. cui. postquam ab igne remotum fuerit, addunt Mercurii 38. vel 10. miscendo continuè, Sulph. contrit. & Salis Armon. an lbj. Miscent omnia optimè teruntq; in mortario lapideo, deinde ponunt in Cucurbitam, infra luto benè munitam, & coquunt in fornace, primò igni admodum lento, deinde aucto, agitando materiam aliquamdiu baculo, donec citrinum adquirat colorem. Quo factò ab igne tollūt Cucurbitâ, eamq; refrigerescere sinunt. Et ita obtinent pulcherrimam Purpurinam, aureo colore infectam, quæ post lixivio teritur & Urinâ, vel lixivio, addito pauxillo Croci, eluitur, & aquâ gummatâ temperatur, ut liquor fiat ad scribendū vel miniandū.

6. Piscatores quoq; interdum & vivo utuntur ad alliciendos & capiendos Pices, idq; hunc in modum, teste Alexio Pedemont: in lib. Secret: It. Wolff. Hildebrand cap. 52. Magiæ suæ natur: Cicindelas, id est, vermiculos illos noctu lucentes, in Cucurbitâ vitreâ, igne lento destillato, donec omnis exierit aqua, deinde aqua extracta, unâ cum Mercurii 3iij. in phialam vel aliud vas vitreum rotundum & optimè obturatum, ne aer ingredi queat, ponatur. Quo factò, vas in rete aliquo collocetur diligenter, ne frangatur, deinde cum in aquis demersum fuerit, ita splendet ut pisces, lumine allecti, cumulatim eò concurrant. Quod idem quoq; confirmatur à Balth. Snurrio in suo Secr. libro

f.
Pigmen-
tarii.

6.
Piscato-
res.

hiscè verbis: In promptu habeto vitrum parvum, cui Argentum vivum immittito, huicq; simul addito portiuncula aliquam ligni putridi noctiluci, obstructoq; probe Vitri orificio, cum cerâ ac resinâ, illud collocato in nassa, quam aquis demerge. Et mira videbis atq; experiëris, quomodo agminatim Pisces ad illam nassam confluent, eamq; subintrare conabuntur.

CAPUT XXII.

De altero usu Mercurii, scilicet
MEDICO,

Ufus &
medicus.

DEindè in Medicinâ quoque maximum habet usum Mercurius seu Argentum vivum, siquidem id usurpatur.

I. In morbo Galli
co.

I. In Morbi Gallici curatione.

Id quod tum de preparato, ac per os exhibito, tum de crudo, unguentis atque Emplastris admixto, intelligendum. Quod confirmant autoritates ac testimonia multorum Excellentiss. totius Europæ Medicorum, quam nunc adducemus. 1. Quercetanus in consil: de luc & veritate motus (inquit) fateri cogor, Argentum vivum esse solum, (quod hodiè quidem exstat, & specificum Luis inveteratæ ac deploratæ remedium, & alexipharmacum unum, ad quod major Medicorum ac Chirurgorum pars in Galliis aliisq; regionibus post usum Hydroticorum, tamquam ad asylum & extremum quoddam remedium confugiunt. Idem in Tetrate cap. 30. scribit nonnullos curationem

Luis

Luis venerea tentasse cum &, atq; huic cura, accommodatiss: remedium, illum cognovisse, cum egregios effectus inde perceperint, imò præstantiores, quàm ab ullo alio auxilio. 2. Cui ad stipulatur Paræus lib. 18. cap. 6. & 10. & lib. 20. cap. 38. dicens, Argentum vivum certè unicum esse, & verum istius Luis alexiterium, propriumq; Antidotum, quod opportunè adhibitu vires habeat admirandas, curare enim quocumq; modo adpositum partium tenuitate exsiccando, & sudores movendo. 3. Platerus, Part. 3. Pract. suæ cap. 4. ita scribit: Per extrinsecus corpori adhibitu Arg. vivum, curatio hujus Luis communiter institui solet, indeq; morbum frequentius atq; integrè curari videmus. 4. Calpar Hoffmannus in Epit. med. 68. ad Scholizium adfirmat, Turpetho minerali aliquot Gallicos Hale & alibi curatos fuisse. 5. Cardanus lib. 4. de morbo Gall. curam quoque hujus Luis per Hydrargyrum instituit. 6. Augerius in lib. de Pudentagrà etiam ejus usum in hoc adfectu non respuit, dicens: Hoc remedio dolores extinguuntur, pustula, tumores & Nodi discutiuntur, ulceraq; per purgantur. 7. Vidus Vidius lib. 3. cur. gener. cap. 13. Sanari ait morbum Gall: ab Hydrargyro, maximè ob vii summam quam habet &c. Et iterum: siue manifestà qualitate seu tota substantià succurrat &, constat, validiss: esse remedium, non tantum in morbo Gallico. sed etiam aliis levioribus succurrere. 8. Paracelsus lib. 6. cap. 5. de Pustul. & ulcer. Gall. & Tract. 4. de Therm: nat: cap. 3. singularem quoq; proprietatem & adsignat sanandi Gallicum adfectum. 9. Crollius in Basil. Chym: vult, Mercurium clarificare ab omnibus impuritatibus corpus microcosmicam lucē & infectum. Et pau-

lō pōst: & vocat catholicum remedium in expugnandā bāc-
 cē Lucē, & ejus πικτόριον dici mereri statuit. 10. Julius Cæ-
 sar Claudinus in consult. 87. in lucē & post alia adbibita
 suadet inunctionem Hydrargyri, quousq; sputum promovea-
 tur. 11. Ernestus Burggravius in Achille redi: adseve-
 rat, & spagyricè preparatum, ad luem & ceterosq; nonnul-
 los chronicos & invictos adfectus edomandos, promptum
 esse remedium ac planè specificum. 12. J. Besardus Tit. 1. An-
 tri phil: dicit, neminem practificantium Chæirurgorum un-
 quā negasse, Mercurium summum esse antidotum ad lu-
 em Gallicam. 13. Botallus cap. 31. de lucē & Argentum
 vivum preparatum maximè commendat ad hujus scdis-
 lus curationem. 14. Langius lib. 3. Epist: cap. 11. ad ejus-
 dem morbi sanationem inter alia, Unguentum etiam Mer-
 curiale proponit. 15. Quemadmodum & eiusmodi Mer-
 curialium unguentorum compositionem docet, Wirsungus
 parte 5. Pract. cap. 13. dist. 5. 16. Amatus Lusitanus, E-
 nari: 70. in 5. lib. Diosc. adserit, Ex Arg. vivo unctioes
 pro Gallicā scabie, incredibili juvamento parari. 17. Fracast.
 lib. 2. Syphil. scribere non veretur, totam vim sanandi hūc
 morbum, positum esse in solo Hydrargyro, tamquā medica-
 mento quodam à Diis ipsis invento. 18. Fallopius de Lucē
 & cap. 76. mox ab initio dicit, primam rationem sanandi
 morbum Gallicum empiricam, fuisse sumptam ab Arg. vivo,
 Chæirurgosq; ejus usum feliciter expertos esse & c. 19. Sole-
 nander sect. 1. Consil. 2. Scio (inquit) Argentum vivum
 inveteratam luem Gallicam, post omnia alia remedia fru-
 strā tentata, sapenumberò curasse, expurgato & educto
 multo humore phlegmate potissimum per os. 20. Bertinus

lib. 18. de med. cap. 14. & *exteriùs admotus*, Lui & *presen-*
tis: est remedium. 21. Herc. Saxonia de Plica cap. 57. *ad-*
firmat, se sanctè ac religiose palàm profiteri posse, se plures
jam deploratos ac miserrimè viventes, unico hoc remedio,
Hydrargyri scilicet inunctione, integrè restituisse sanitati.
22. Crato etiam in Consil: Scholzia. consil. 381. *non*
improbat inunctionem Hydrargyri, in curà morbi Gallici,
sed aliquot formulas unguentorum subjicit, & vivum reci-
pientes. 23. Petrus Monavius in Epist. 212. *ita loquitur:*
Multi sunt qui in deploratis Gallicis. post Lignum Sanctum
ad & preparatum seu precipit. tamquam ad sacram ancho-
ram confugiunt, & omnem malignitatem, quæ in corpore
ab inunctionibus crebrò repetitis, relictà est, se se hujus presi-
dio funditus extirpare posse sperant, neq; planè infelici suc-
cessu, ut in multis casibus ipsemet vidi. 24. Capiuaccius
quoq; in lib. de morbo Gall: Argent: vivum ad dolores hu-
jus morbi mitigandos ac tollendos exhibet. 25. Forestus in
schol. ad Obs. 14. lib. de lue & docet, Arg: vivum esse an-
tidotum, & maxime accomodatum remedium ad Luem hanc,
cum, quomodocumq; administratur, morbum curret. 26. Joh:
Vincent. in Enchirid: Dogmat. cap. 32. *Mercurium verè*
unicumq; hujus horrendæ luis p̄coruov adpellat. 27. Philip.
Mullerus in myst: med: tradit, imprimis & ante omnia
Mercurium, & quæ ex eo fiunt, ut Aquilam albã, & vitæ &c.
ad hunc morbum prostigandum conferre. 28. Renod. cap
15. lib. 2. sect. 1. de mat. med: in hæc verba scribit: Arg: vi-
vum recentiores, remedijs tam externis quam internis per-
miscēt, utroq; enim modo prodesse deprehenditur, ob vim
quamdam alexiteriam, quã virus venereum exstinguit.

2. In Pestis præcautione.

3. In Peste

1. Joh. Beguinus in Tyrocin: Chym. lib. 2. ca: 13. *Dignum admiratione est, quod quamvis in vicinâ Hydrie Comitatus Goriciensis, ubi reperitur copiosè &, singulis ferè annis Lues pestifera grassari illa tamen semper immunis ab hac manere soleat, idque viri profectè ætatis se observasse, & à Majoribus suis accepisse, mihi sanctè confirmarunt. Hinc patet, Mercurium esse summum omnis putredinis ac corruptionis alexipharma.* 2. Michael Majerus in lusu de &, *Argentum vivum est plurimorum morborum alexipharma, & ut testantur quidam, ipsius Pestis, (cum eo loco ubi & effoditur, & tractatur, nunquam aut rarissimè hoc contagium grassetur) dummodò maneat in sua propriâ naturâ, & non à salibus aut aquis corrosivis inficiatur, ac venenosus reddatur.* 3. Rud. Goclen, in Tract. de Peste: *Hoc Amuletum maximè ab Autoribus probari contrâ Pestem invenio, si nimirum ex avellana perforata nucleus interior extrahatur, deindè Argento vivo repleatur, colloq; suspendatur, mirum enim in modum nos hoc ipso tutos reddi à Peste adserunt quidam.* 4. Petrus Droettus quoq; in consil: de Peste, cap. 8. *hujus remèdii meminit, testaturq; se id accepisse à Medico Principis Chabanei, qui in Metensi obsidione, nullo alio remedio se defendit à Peste, qua tunc maximè sæviebat, neq; se solummodò, sed & Chæurgum, qui Peste infectos invisebat.* 5. Mentionem itidem ejusdem Amuleti facit Jac. Theodor. Tabernæmontan. in suo de Peste regim: ut & Marsil. Ficinus, & alii. 6. Jordanus de Peste tract. 3. cap. 9. Hydrar-

gyrum

gyrum quidam ad Pestilentia contagia miris laudibus extulerunt.

3. In Pediculorum depulsione ac enecatione.

3. In pediculi
culari
morbo.

1. Avicenna enim lib. 7. Fen. 4. Tr. 3. cap. 27. *inter alia medicamenta contra Pediculos, commendat etiam Hydrargyrum.* 2. Isaacus lib. 4. Pract. cap. 9. *unguentum conficit ex Argento vivo, & cineribus Filicis cum aceto, ad pediculos in corpore calido enecandos.* 3. Serapio, lib. de simpl. medic. cap. 385. *ex Rhase citat Argentum vivum mortificatum occidere pediculos.* 4. Rhases lib. 9. *proficitur, si permisceatur Argentum vivum mortificatum Oleo, natos pediculos interficere.* 5. Alb. Magnus. *tradit, Pulverem Argenti vivi cum pulvere plumbi super carbones sparsum, fumumq; inde exceptum ab homine, pediculos occidere.* 7. Ioh: Th: Minadous, lib. 2. de turp. extr. cap. 9. *docet, Hydrargyri usu, certò elui ac curari hanc pediculorum foeditatem.* 8. Aldrovandus lib. 5. de insect. cap. 4. *Argentum vivum (ait) nulli non tradunt pediculis interneccionem adferre: Unguento etiam Enulato, quod Argentum vivum recipit plurimum utuntur. In pueris tamen cautè hoc remedii genere utendum monet.* 9. Cæsalpinus lib. 3 de metall. cap. 11. *Argentum vivum cum salivâ aut axungia commixtum, ut non adpareant ejus guttæ, & illitum, pediculos & lendes enecat.* 10. Paræus lib. 20. cap. 38. *Argentum vivum extinctum, & concorporatum axungie suillæ, abigit pediculos ac pulices.* 11. Libavius Tom. 1. Syntagm. Arc. lib. 1. cap. 13. *scribit, mirabile ex & Magisterium*

contra pediculos fieri, & cum balitus Mercuriales, ad baren-
tes vasis per & inauratis, pannis detergentur, qui inde vim
bestius istis adversam concipiunt. 12. Ioh Bapt: Montanus,
Part. 2, medic. suæ cap. de pedicul: Arg. vivum adplicatū
occidit pediculos, imò solūm ex eius odore fugiunt. 13. Loni-
cerus part. 3. sui Herbar. Argent: vivum mortificatum &
mixtum cum Oleo Laurino, enecat pediculos. 14. Varignana
in Secrer. Tract. 3. cap: 9. Arg: vivum cum oleo rosac: mor-
tificatum, & inunctum, pediculos interimit. 15. Valefc. de
Taranta in Philon. lib. 7. cap. 54. Ego (inquit) expertus
sum, Argent: vivum incorporatum cum sanguine porci, oc-
cidere pediculos. 16. Autor Horti sanit. cap. 21. Tract. de
Lapid: Arg: vivum pediculos in capite interficit. 17. Fallop:
cap. 37. de metall: Arg: vivum enecat & quasi comburit
pediculos illos latos, & nihil ad eos reperitur præstantius
Mercurio, & mando illi, qui cruciatur bis animalculis, ut
quando vesperi eat cubitum, inungat cum Arg: vivo, mixto
cum pulpa pomi sub cineribus cocti, sibi alas, pectus, vel alias
partes, in quibus animalcula illa resident, & si quis observa-
verit, videbit mane animalcula illa rubra, & ferè combu-
sta. 18. Maierus in lusu de &: Admissetur & Emplastris
ad Phthyriasis sine noxâ. 19. Ernest. Burggravius in A-
chille πύον λω: & ad interimendos pediculos, quacunque
parte corporis, facultate pollet specificâ. 20. Forestus in
schol. ad lib. 8. Observ. 15. Ad omnia genera pediculorum
occidendum, nullum est præstantius remedium Arg: vivo.
21. Joubertus cap: 6. de pil. & cut. affect: Argent: vi-
vo nullum præstantius reperitur medicamentum ad pedi-
culos omnisque generis insecta occidenda. 22. Præterea

Argentum vivum quoque variis unguentis permiscet ad enecandos pediculos, B. Gordonius part. 2. Pract. suæ cap. 9. Ioh. Platear. cap. 5 de simpl. medic. P. Bayrus in suâ praxi. Vidus. Vidius de curat. membr. lib. 1. cap. 4. Et lib. 6. de cur. gener. cap. 10. Caspar. Schvvenckfeldius & alii plures.

4. In Lactis amissi restitutione.

1. Hercules Saxonia in lib. de Plicâ, cap. 52. *Hoc certò scio, & est res notissima Patavii ac frequentissima, mulieres plebeculas lactantes, cum primum Lac amiserint, à Pharmacopolis corticem avellana in hunc usum à medulla excavatum, & foramine angustò fabricatum, Arg: vivo plenum sibi ipsis emere, obturato cerâ orificio, & collo adpendere, ut lac restituatur, quod ipsis ex voto succedit. Et quamquàm ista tamquàm superstitiosè putent, Mercurium fascinationibus prodesse, quæ animo concipiunt, amissum Lac, ob fascinationem fuisse deperditum, Ego tamen aliter sentio, qui cum videam, Hydrargyrum, vaporosam in se habere substantiam, & usq; adeò tenuium esse partium, ut in penitiores quasque partes sese insinuare possit, anima concipio, ideò prodesse deficienti Lacti, quod valeat crassum sanguinem fundere & attenuare, qui propter sui crassitiem venas mammarum ingredi non poterat. 2. Thomas Iordan: de Phænon. Pest. Tract. 3. cap. 9. idem quoq; confirmat, se nimirum Patavij observasse, mulieres ad amissi Lactis reparationem uti Hydrargyro, avellana incluso, & ad collum adpenso.*

4. In Lactis amissi restitutione.

5. In Colicâ & Iliacâ.

5. In Doloris Colici atque Iliaci sedatione.

1. Marianus Sanctus com. ad Avic. scribit, se vidisse multos, qui ab Ileo desperato liberati fuerunt hausto Argento vivo. 2. Bertinus de Medic. cap. 14. lib. 18. ita dicit: In putamine Arvellana inclusum Argentum vivum & collo suspensum, Colico dolori atq; Ventriculi flatibus eximie opitulari creditur. 3. Barth. Turrian. in Buliatt. lib. 4. Cons. de Ileo refert, quamdam ab exhibitione Mercurii precipit: ceteris remediis nihil juvantibus, ab ileo fuisse liberatam. 4. Augenius Tomo 1. lib. 11. Epist. 1. scribit, Argentum vivum, Colicam passionem, reliquis non conferentibus, curare ac tollere. 5. Fideiustus Reineccius, lib. 2. Thes. Chym. inter alia quoq; Mercurium preparat: ad Colicam ac Iliacam proponit.

6. In Vermibus.

6. In Vermium seu Lumbricorum expulsiōe.

1. Vidus Vidius de curat. memb. lib. 9. cap. 27. Ex tollunt aliqui ad vermes, exiguam portiunculam Hydrargyri cum Oxymelite, seu Syr. de Absinth aut flor. Persic: 2. Quercetan. in Consil. de lue Gall. Substantia hæc metallica (scilicet Argentum vivum) observata est summum esse antidotum vermibus, omnisq; putrilaginis. 3. M. Majerus de Herm. Ab aliquibus datur interius cum Cons. Ros. permixtus, pueris contra vermes. 4. Ioh. Bapt. Montan. Part. 2. medic. cap. de Pedic. Possumus Argento vivo curare non solum pediculos, sed & vermes in intestinis.

5. Platerus in 3. Parte Prax. cap. 13. Aliqui & ꝑ̄b. deglutiendum propinant, quod vermes, quibus adversatur valde, fugat, potestq; innoxie sumi. 6. Paræus lib. 20. capite 38. Argentum vivum illitum umbilico, vermes conficit in intestinis. 7. Libavius Tom. 1. Syntagm. lib. 1. cap. 13. Argentum vivum datur utiliter non tantum equis, sed & infantibus contra vermes. 8. Sanctorius l. 5. meth. vitand. error. cap. 11. In Lumbricis enecandis ad valida præsidia confugimus, ut Argenti vivi ꝑ̄j. cum Aloe. ꝑ̄. Vidijs lib. 2. curat. gener. cap. 2. & lib. 3. cap. 13. Hydrargyrum ad 2. granula datum puerulis, qui vermibus vexantur, plurimum conducit. 10. Cæsalpin. lib. 3. de metal. cap. 11. Sunt qui Argentum vivum infantibus exhibent magnitudine 2. granorum Mili ad vermes necandos, citra ullam molestiam. 11. Gul. Fabrici. Cent. 2. obs. Cher. 71. narrat, quamdam mulierem contra Lumbricos sumpsisse ꝑ̄ss. Mercurij citra noxam. 12. Burggravius in Achil. suo. Ad interimendas alvi tineas seu lumbricos, facultate pollet specificâ Argentum vivum. 13. Philipp. Mullerus in myst. Medic. ꝑ̄, & Mercuriales res, hostes sunt Lumbricorum & corruptionum, unde ꝑ̄i. & crudi, vel per se, vel cum aq. Portul. ille propinat ad vermium necationem atq; expulsionem. 14. Ioh. Vincentius in Enchirid. Dogmat. cap. 23. & & Mercuriata omnia Lumbricorum omniumq; corruptionum hostes sunt, & ideo nonnulli (inter quos & Fernelius) & crudum puerulis à Gr. 6. usq; ad ꝑ̄ss. imò ꝑ̄j. exhibere non verentur. 15. Wirsungus Part. 3. Pract. cap. 15. distinct. 14. Argentum vivum mortificatum cum axungia porci, & cum digito illitum ano, vermes indubitatò necat.

16. Zapara quoq; ex Argento vivo parat. presentancum remedium contra vermes.

7. In Partu difficili

7. In Partus difficilis promotione.

1. Mizaldus Centur. 6. memorab. distinct. 17. *Argentum vivum ad facilitandum partum multum valet.* 2. Matthiolus comm. in lib. 5. Diosc. cap. 70. & lib. 4. Epist. medic. scribit, se vidisse Goricienses obstetrices, mulieribus laboriose parturientibus $\mathfrak{Hj}$. vel $3\mathfrak{ss}$. Argenti vivi in potu offerre absq; ullo incommodo, & felici semper cum successu. 3. Cæsalpin. lib. 3. de metal. cap. 11. *Propinatur sine noxâ, pondere $\mathfrak{Hj}$. agrè parturientibus ultimo remedio.* 4. Vidus Vidius lib. 2. de curat. gener. cap. 2. & lib. 3. cap. 13. *Hydrargyrum mulieribus agrè parturientibus ad $\mathfrak{Hj}$ datum plurimum proficit.* 5. Evvaldus Hoghelandæus in Histor. transm. metal. *Hydrargyrum in Carinthia & Carnia vicinisq; locis, puerperis ad facilitandum partum propinatur* 6. Angelus Sala in Ternar. Bezoardic. cap. 23. *singulariter in partu difficili commendat Mercurium vite, utpotè facultatem expultricem egregiè stimulantem, &c.*

8. In Scabie, & Herpete.

8. In Scabiei, Herpetis, ac Elephantiasis sanatione.

1. Mesue in Antidot. distinct. 11. *ad Scabiem Argentum vivum mortificat saliva hominis jejuni, adjecto pauco Ol. Laurino & aliis pulveribus.* 2. Serapio lib. de simplic. medic. cap. 385. ex Rbase citat, *Argentum vivum exstinctum conferre Scabiei.* 3. Penottus de medic.

Chym.

Chym. Mercurius Scabiem citrà noxam curat. 4. Minadous lib. 2. de turpit. ext. cap. 14. lib. 2. inter alia medicamenta, etiam Hydrargyrum ad Scabiei curationem proponit. 5. Solenander consil. 2. Sect. 2. Sublimatum aliis rebus in unguentis addit ac permiscet contrà Herpetem 6. Libavius lib. 7. Syntagm. cap. 32. docet, nonnullos purgato Mercurio uti in unguentis ad Elephantiasin, tamquam proprio remedio 7. P. Monavius in Epist. med. à Scholzio editis, Epist. 227. non improbat quoq. Argentum vivum in Scabie. 8. Platerus in Praxi parte 2. Unguentis contra Scabiem, & vivum permiscere non veretur. Et in libr. Observ. suar. ad Herpetem, Sublimato quoq. dissoluto in aq. Ros. vel Plantag. utitur 9. Lælius à Fonte in 72. Consil. medic. Si Scabies (ait) sit inveterata, poterimus uti Argento vivo unguentis permixto. 10. Jul. Cæsar Claudin. in Consulta med. 47. dicit in Scabie ferasse non abhorrere descendere ad inunctionem ex Hydrargyro 11. Libavius Tom. 1. Synt. lib. 4. cap. 15. Usurpatur pulvis Argenti vivi in unguentis, quæ contumaciß. Scabiei destinantur. 12. Palmarius lib. de Hydrarg. cap. 3. Corpori prudenter illitum, aut introsumtum Arg. vivum (utroq. enim modo si rectè præparetur, usurpari potest) omnis generis Scabiem siccam & pruritus demulcet, Herpetes etiam coercet, Impetiginem tollit, Licbenes & Lepram quantumvis inveteratam, radicibus excindit, Elephantiam incipientem intercipit, & omnem cutis fœditatem, illitum delet. 13. Autor. Horti Sanit. ca. 21. Tract. de met. Argentum vivum optimum existit remedium ad Scabiem curandam & tollendam. 14. Forestus etiam lib. 5. Observat. Char. 12. Argent. vivum non rejicit in

Unguentis contra Scabiem 15. Quemadmodum & eodem, ad eundem affectum, in similibus Unguentis ac Linimentis utuntur Erotis seu Trotula, de passion: mulier: cap. 45. Serapio Tract: 5. cap. 7. Gordonius in Pract. part. 1. cap. 24. Paracels. lib. 10. de Pustulis & Scabie Gall. cap. 1. Platearius, lib. de simplic. medic. cap. 5. Valescus de Taranta lib. 7. sui Pbilon: cap. 35. Varignana in Secret: Tract: 3. cap. 1. Joh. Bapt. Besardus Tit. 1. Antri Philosoph. Joh. Stockerus lib. 2. Empir. sue cap. 10. Wirfungus Parte 5. sue Pract. cap. 1. distinct. 9. Lonicerus Parte 3. sui Herbarii, Vidus Vidius lib. 6. cur: gener: cap. 7. 16. Cæsalpinus lib. 3. de metall. cap. 11. Argentum vivum Scabiem malignam sanat ulceraq; prava, quia vehementer repellit & siccatur.

9. In Ulceribus.

9. In ulcerum putridorum, rebellium, ac pravorum exsiccatione, deterfione & consolidatione.

Id quod potissimum de & Precipitato intelligendum. Unde 1. Fernelius lib. 2. de abdit. cap. 14. Hydrargyrum (inquit) pustulis ulceribusq; malignis opitulatur. 2. Palmarius cap. 5. de Hydr. Argentum vivum maligna ac serpentina ulcera sistit, tum introsumptum, tum illitum. 3. Quercetanus in Consil. de lue vener. & aptiss: atq; efficaciss: est remedium, curandis ulceribus cavernosis & phagedenicis. 4. B. Penottus de medic. Chym. præpar. & præcipitatus, ulcera maligna, & præcipue luem & curat. 5. Michael Majerus in Lusu de Herm: & admiscetur

Empla-

Emplastris ad ulcera absq; noxa. 6. Forestus lib. 7. Observ. Chirurgic. 12. & 13. minimè quoq; rejicit & precipit: in ulcerum malignorum curatione. 7. Philip: Mullerus in myster: med. Aquam ad radicibus sananda ulcera proponit, compositam ex Aq: ros: & Sublimato. 8. Michael Doringius in Epist: ad Fabrit: Scio (inquit) te uti & precipitato feliciter, cum intrà, tum extrà corpus, ad ulcera sordida & contumacia persananda, cujus rei non solum apud te multa vidi specimina, verum etiam ipse in Praxi meâ observavi nonnulla. 9. Crollius in Basil, Chym: & radicibus tollit omnia ulcera venerea. Et in ulceribus malignis ac foetidis expurgandis, commiscetur unguentis. 10. Besardus in Antri Philof: Tit. 1. Aquam quamdam Mercurialem describit, eamq; ad ulcera venerea commendat. 11. Johan. Langius lib. 2. Epist. 47. sic scribit. Argentum vivum arte Chymicâ in pulverem redactum, ac ulceribus dyspuloticis, ac ichore arrodente madidis inspersum, acrimoniam humorum obtundit, & in suppurationem promovet. 12. Cæsalpinus lib. 3. de metall. cap. 11. Ulceribus pudendorum extergendis, & sine morfu exsiccandis, Argentum vivum pulverisatum conducit. 13. Fabritius in Tract: de Combust. cap. 8. Mercurii precipitati pulvis præstantiss: est medicamentum in ulceribus putridis. 14. Paracelsus lib. 10. de pust. Gall: Mercurii precipitati usu, omnia ulcera cavernosa, non corrosiva & serpentina perfectè sanantur. 15. Idem testatur & Euonymus in Thesauo de & præparat:

10. In Tumorum durorum Resolutione.

1. Saxonia in lib. de Plicâ cap. 52 *Argentum vivum,*

10. In Tumoribus.

vaporosam in se habet substantiam, & usq; adeo tenuium est partium, ut non modo in penitiores quasq; partes se insinuat, verum etiam tophaceos Tumores dissolvere ac digerere, 2. Mich: Doringius in Epist: ad Fabrit: scribit, Fabritium, Mercurio crudo in unguentis & emplastris, ad Tumores scirrhusos & tophos venereos felicissimè usum esse. 3. Jul. Palmar. cap. 3. de Hydrarg: Argentum vivum scirrhusos emollit ac resoluit, summâque pollet humiditate, cum partium tenuitate conjunctâ. 4. Vidus Vidius lib. 3. Cur: gener. cap. 13 Arg: vivum permiscet Emplastris ad resolvendos tophos seu nodos Gallicos. 5. Quod & facit Paræus ut videre est apud eum lib. 18. cap. 25. 6. Libavius lib. 7. Syntagm: cap. 7. Mercurii vim occultam communicabilem esse, panni extensorii, & membrana bracteariorum docent, his enim adplicatis, Tumores Phlegmonum & Oedematum fidunt. Idem lib. 1. Syntagm. cap. 13. Argentum vivum, per se in catinis fervefactum, & in decoctum Galega immissum, externo fotu prabet Magisteriū Tumoribus, 7. Fernel. lib. 2. abd. cap. 14. Hydrargyrum præduros Tumores emollit, concretosq; dissolvit. 8. Quercetan. in consil. de Luc ♀: Arg: vivum aptiss: atq; efficaciss: à Medicis deprehensum est, ad nodos itatum dissolutionem. 9. Quantam præterea vim & habeat, discutiendi Tumores duros seu phlegmonodes, comprobatur fuit à Theodorico Hereo sequenti Historiâ, à Paræo lib. 20. cap. 38. hisce verbis descriptâ: Non ita pridem (inquit) puero cuidam Doctoris Medici, suborta erant parotides, cum ingenti dolore & pulsu. Huic de communi Medicorum sententiâ, imposui Anodynum, cujus tanta fuit vis, ut primo apparatu Tumor manifestè

residerit

resederit, dolorq; valde mitigatus fuerit. Secundo appa-
tu, rursus remissiora facta sunt omnia. Cum igitur hujus
anodyn. Cataplasmat. tantis vires admirarer, animad-
verti, ipsi admixtum fuisse & vivum, contigisseq; id incu-
ria Pharmacopole, qui illud à nobis præscriptum anodynum
miscuerat in mortario, in quo paulo antè unguentum, Mer-
curium recipiens admixtum fuerat, relictis adhuc ibidem,
eig; adhaerentibus reliquijs. Simili etiam morbo, mulieri no-
bili laboranti, de Medicorum consilio, alijs medicamentis
prius frustra adhibitis, & vivum admiscui, sicq; paucis
post diebus Tumor digestus resolutione evanuit. 10. Ita Gu-
liel. Fabrit. Cent. 2. Obs. 38. Mercurium crudum admi-
scet Emplastris ad Tumores Scirrhusos emolliendos.

II. In Faciei Decoratione.

Quod in primis de Sublimato accipiendum, hoc enim
in Cosmeticis adhiberi nonnumquam solet, teste r. Fallo-
pio, quæ cap. 6. lib. de medic. purg. dicit: Argentum
vivum sublimatum solet usurpari & certo modo prepara-
ri, ad decorem faciei conciliandum. 2. Cæsalpinus lib.
3. de metall. mulieres Argento vivo sublimato utun-
tur temperato cum cerussa ad faciem decorandam.
3. Forestus in schol. ad Obs. 2. & 3. lib. de Fucis, etiam
prescribit Sublimatum, mixtum cum alijs ad decoratio-
nem faciei. 4. Besardus Tit. 3. Antri Philos. ponit descri-
ptionem cujusdam aquæ Cosmeticæ, Mercurium sublim. re-
cipientis. 5. Ita Cardan. Alex. Pedemont. Iohan. Bapt.
Porta, & Marinellus ejusmodi aquarum cosmeticarum.

11. In de-
coratione
faciei.

compositiones tradunt, quæ omnes Sublimatum unâ cum a-
luis recipiunt. 6. Langius lib. 1. Epist. 43. *Aliptæ It alorum*
Et Hispanorum, ex Hydrargyro, Cerussa ac Minio, unâ
maceratis, faciunt fucum, seu cosmeticum preparant pro
mulieribus. 7. Libavius lib. 7. Syntagm. cap. 30. & Subli-
matus, usu externo, speciosa forma lenocinium, effecit, ut
inter Cosmetica mulierum locum invenerit, &c.

12. In fas-
cino a-
moliendo

12. In Fascini amolitione seu depul- sione.

1. Joh. Wierus lib. 5. de Præstig: Dæmon: cap.
19. *Ligatum sanare creditur. si Argentum vivum in cala-*
mo, vel avellane nucleo vacuo cum cerâ occlusum sub pul-
vinari, maleficio laesi collocetur, aut sub limine ostij, per quod
is in domum vel cubiculum ingreditur. 2. Hildebrandus
lib. 1. Magiæ nat. cap. 36. *Cauli penne Anserina, vel avel-*
lane vacua aut excavata immitte Hydrargyrum, cerâque
orificium probè obstrue, hocq; Amuletum suppone Pulvinari
tuo, super quo cubas, Et liberaberis à Fascino per maleficas
tibi illato. 3. Alex: Pedemont. idem remedium iisdem ver-
bis recenset in lib. suo Secretor. 4. Matthiolus de curan-
di rat. morb. Gall. circa finem ferè etiam adserit *Argen-*
tum vivum Fascino adversari. 5. Euonymus in Thesi.
Med. cap. de solidis quibusdam, docet confectiorem *E-*
lectuarii ex Argenti vivi pulvere, quod Fascino vult adver-
sari. 6. Libavius Tomo 2. Syntagm. Arcan. lib. 4. cap.
25. *Argentum vivum (inquit) appensum in Fascino valere*
tradunt. 7. Inveniuntur quædam etiam de eodem remedio
in Martini Delrii Disquisit. Magic. lib. 1. & 4. &c.

*Hiscē plura quidem adhuc addi possent commoda, quæ & tam crudus, quam preparatus, in Medicinā adfert, verum, ne in immensam molem hic noster Tractatus excre-
scat, consulto hic pedem figimus, & ad ultimum huius Li-
bri, Caput, nunc nos conferimus.*

CAPUT XXIII.

De ultimo Mercurii Usu, nimirum
SPAGIRICO.

Tandem Chymicis quoq, & vel crudus, vel prepara-
tus, ad diversimoda opera inservit, Nam

1. ex eo conficiunt Cinnabarim, Lapidem
nimirum illum rubrum cum nitore splendentem, & Pictori-
bus atq, Librariis satis notum. Modus componendi
hic est: In Cucurbitam vitream, arena palmi altitudine
immittitur, super additis ℥ quinq, Argenti vivi. Interim,
his in cinere calente stantibus, in patinā terreā liquantur
℔ ij & sextans Sulphuris benè contriti, & adfunduntur
Mercurio, statimq, demisso bacillo, materia versatur tam-
diu, donec in pulverem fathiscat. Cinis calens aggeritur
usq, ad collum. Datur ignis minutus, in horas 10 ut vapores
abscedant. Postea imponitur operculum è luto, pluribus fo-
raminibus pertusum. Aucto igne per horas 12, primò exit
fumus niger, post citrinus, tandem ruber, quo apparente,
opereq, frigesacto, Cinnabaris extrahitur.

2. Adhibent Mercurium, ad Aurum in calcem re-
digendum, idq, hoc modo. Recipe Auri limatæ partem unā,

Chymici
utuntur
Mercurio
1. Ad Cin-
nabaris
confectio-
nem.

2. Ad Au-
rum calci-
nandum.

3. *vivi partes sex, Misceantur seu amalgamentur invicem, ut fiat inde quasi Puls, hanc exprime per corium, trajectam tere cum ℥ij. Salis, indit atq; Catino ponatur in ignem reverberii, Et ita cementetur per horas 6. eâ tamen cautione adhibita, ne Sal inter cementandum lique scat aut fundatur. Quo peracto, removeatur Catinus ab igne, pulvisq; seu calx Auri, diligenter aquâ dulci, ab omni acrimoniâ seu salsedine eluatur usiq; servetur.*

3. Ad augmentandum Aurum vel Arg.

3. Nonnulli artifices Chymici & vivo benè purgato ad Augmentationes (ut vocant) tum Auri tum Argenti, quoque utuntur, addendo nimirum illum alterutri horum corporum, in certâ seu justâ dosi, & convenientem gradum ignis per aliquot tempus adhibendo, quò tandem fit, ut Aurum vel Argentum, cui additus fuit & pondere crescant seu augmentum capiant. Quod confirmatur etiam ab Hoghelando in Histor: transmutat: Metallor: adserente, sibi notos esse aliquos, qui Argentum, continuâ Hydrargyri adpositione, certâ temporis periodo nutriunt, & postea pondere ac quantitate auctum ad Monetarios deferunt atq; vendunt.

4. Ad stridore Stanno tollendum.

4. Sunt qui Stanno etiam stridorem & mollitiem adimere conantur medio seu beneficio Mercurii; Idque in hunc modum: Stannum postquam igne fuerit solutum, Argentum vivum injiciatur. postea amoveatur & in vitreâ Cucurbitâ accommodetur, cui venter in orbem turgescat, & collum in longum porrigatur atq; curvetur, infervescat igni, eiusque vi Argentum vivum per sublimationem elevetur, & per vasis collum suspendatur, descendatque stil-latim, ut prorsus absumatur, & Stannum remaneat in-

fundo.

fundo. Hoc quinquies vel sexies repetatur, & Stannum omni carere fridore deprehendetur.

5. Item usus Mercurii præsertim Sublimati apud Spagiricos aliquis etiam est in Tincturis quibusdam conficiendis, ut & in dealbando Cupro, & pluribus aliis Chymicis operibus.

6. Tandem Chymici ex Mercurio varia parant medicamenta, ut Oleum: Spiritus: Aquam: Q. Essentiam: Sublimatum: Præcipitatum: Flores: Liquorem: Balsimum: Item reddunt eum purgativum: diaphoreticum: fixum: coagulabilem, &c. De quibus omnibus nunc in sequenti Libro peculiarem Tractationem instituturi sumus.

5. Ad varia,

6. Ad varia medicamentorum præparanda.

FINIS.

LIBRI I

LIBER II.
DE VARIIS MERCURII PRÆPARATIONIBUS
artificiosis, cum Medicum, tum
Chymicum usum con-
cernentibus.

Ad Finem feliciter perducto priori LIBRO, in quo de Naturâ seu Essentiâ, Ortu, Proprietate, Viribus ac Qualitate MERCURII juxta Principia Philosophica, Medica, atq; Chymica abunde satis disseruerimus, superest tandem, ne quid Tractatui huic desit, ut, quos polliciti sumus, varios quoq; atq; probatos Ejusdem præparandi elaborandiq; modos, cum ad Chymicum, tum ad Medicum usum imprimis, accommodatos, fideliter tradamus & annectamus. Et si autem varia ac infinita penè Præparationum genera ex ipso & à Spagiricis hætenus inventa atq; excogitata fuerint, nec etiamnum hodiè multi industrij desint artifices, qui sagacissimi ingenij vi seu ad-

miniculo subindè plures nova s^q, ex eodem rimentur & indagent Formulas, eruantvè Remedia: Nos tamen ex omni numero, non nisi paucas quasdam, easq; quidem secretiores atq; elegantiores Præparationes, partim ex Authentico-
rum quorundam Autorum scriptis ac monumentis publicis mutuatas ac depromptas, partim verò ex secretis nonnullorum præstantissimorum Chymicorum Codicibus manuscriptis, excerptas atq; descriptas, partim etiam à nobismetipsis experientiâ propriâ ita cognitâs, elaboratas ac perfectas, ordine nunc subsiciemus.

CAPUT I.

De Variis præparationibus OLEI Mercurii.

I. **O**LEUM Mercurii dulce, interiùs & exteriùs usurpandum:

Rec: Spiritus Nitri partes 2. Salis Ammon: purg: partem j. Destilla simul, & aquam destill. adserua. Cape postea & sublim: q. v. adfunde ei aquam prædictam, ad eminentiam 2. vel 3. digitorum, digereq; vase clauso, postea destilla, residuum tere, & rursus aquam affunde, idq; tantisper reitera, donec omne Sublimatum in fundo fixum remaneat. Fixum hoc Sublimatum per horam unam aut alteram leviter reverbera, deindè tere, ac S. V. adfunde, quem multoties à & abstrabe, donec in Olei formam abeat. Oleum hoc fixum est, & dulce. Opus est, ut semper novum adfundas S. V.

Usus huius Olei tutiss: est, intrâ & extrâ corpus.

Confert enim 1. Podagricis. 2. Lue Gallicâ infecti. 3. Cancro, Fistulis, & omnibus ulceribus sordidis, putridis atque inveteratis.

II. AL. OLEUM dulce:

Solve & Sublimatum aceto destillato. Solutiones digere, destillâq. ad siccum. Huic adfunde S. V. ad 3. vel 4. digitos. Digere, donec in mucosam pinguedinem fatiscat. Destilla hanc ex arenâ gradatim, exhibitq. tandem igne fortissimo humor lacteus, quem fecibus tritis redde: Digere iterum ac destilla, accipiesq. Oleum candidum & suave.

U.S.U.S ejus cum internus ad Renes exulceratos atque Calculum cum externus ad ulcera.

III. OLEUM Mercurii Diaphoreticum:

Fac Amalgama ex Mercurii vivi ℥iii, & Stanni Anglici ℥iss, Hoc ablue aceto, resiccaq. Deinde S. V. adfusus accendatur (præmissâ digestionem aliquâ) ubi conflagravit, recentem adpone, iterumq. incensus comburatur, repetendo operationem, donec ex & vivo Oleum adpareat. Vas continens Amalgama, vel aureum, vel auro perlitum esse debet, & in aceto acri usq. ad marginem stare.

V.S.U.S ejus est ad Podagram: Lucem & Scabiem: Varidas &c. sudorem enim elicit, si G. 3. exhibeantur.

IV. AL. OLEUM.

Mercurio cum aquâ forti præcipitato adfunde Acetum destill. Coque & solum effunde, donec totum solutum sit. Abstrabe Acetum in Balneo, & in fundo hærebit

massa instar Salis: Affunde aq: pluvi: quater destill: in Vitro clauso, coque per dimidium diem, sine residere, clarum effunde, refunde aliam, & ita potes procedere, donec totum sit solutum. Aquam destilla in Balneo leni, massam restantem digere in S.V. per octiduum, destilla per Retortam cum magno receptaculo. Exit primò Spiritus, deindè & accrescit lateribus instar Crystalli, & per horas 12. solvitur, tunc collige. Aperto postea vase, extrahere liquores, & separa S.V. in B. & restat Oleum Mercurij cinereum.

US US ejus est maximus in profligandâ Lue ♀, & Hydropisi, nec non in sanandâ exulceratione partium internarum. Datur à G. 5. ad 10.

V. AL. OLEUM.

Rec: Mercurij Sublim: partes 2. Marchasita Argent: part: 1. Ambo simul pulveris: destillentur per Retortam benè lutatam in cinerum calore, gradibus ignis probe observatis, & exibat Oleum Mercurij.

US US ejus ad sananda cancroso ulcera.

VI. AL. OLEUM Mercurij.

Rec: & Sublim: & Sach: cand: an. ℥j. Mixta indantur Retortæ, additâ Martis limaturâ. Fiat distill: primò igne lento, dein fortiori, & egrediètur Oleum Mercurij, quod postea bis rectificandum.

USUS. Curat omnia ulcera antiqua, putrida & callosa, si reliquis unguentis fuerit permixtum.

VII. OLE.

VII. OLEUM aliud:

¶ solvatur Oleo Vitrioli. Digeratur postea & destillat: ad Oleositatem. Hanc perfunde S. V. Digere in calore, Abstrahere postea in B. Adfunde alium S. V. idemq; repete, donec Oleum Vini cum & coierit, in Oleosam substantiam dulcem.

CAPUT II.

De præparatione AQUARUM Mercurialium.

I. **A**QUA Mercurialis, quâ ex Calcibus omnium Metallorum, & vivus parari potest.

Mercurium vivum mitte in Cucurbitam. Adfunde ei Aquam fortem, ad altitudinem 3. circiter digitorum, pone ad digerendum per biduum. Postea aquam Fortem per destillat: abstrahere. Abstractam reafunde Mercurio. Digere iterum & destilla, Hunc laborem ter reitera. Aquam abstractam serva. Huic adde Salis Armoniaci sublimati duplum, aut triplum. Mixtis ac contritis invicem, deliquio solve. Soluti Liquori adfunde cautè novam aquam fortem, ita ut instilles paulatim, ne nimis effervescat: Misturam divide in 2. partes. In una solve & Sublim. contritum: Alteri sensim adfunde Aquam, primo loco ter à & destillat: Digere probe. Postea istas 2. aquas compositas, prudenter in vase amplo confunde. Digere ut bene uniantur. Destilla in cineribus. Destillatum redde calci reliquæ in destil-

latorio Digere per octiduum. Postea aquam extrabe destillando ex cineribus. Destillatum, denuo reponere super Caput mortuum. Macera octiduo, Tandem destilla, donec in fundo resset Liqueor, qui dicitur Aqua Vita eterna.

U S P S. Hujus Aquæ, si partes 4. uni parti Metallum calcinatum aut limati addantur, inde ex eo metallo elicitur & vivus.

II. Al. A Quæ Mercurii Resuscitata.

A Sale, Vitriolo ac Nitro, septies sublimetur & semel per se. Hujus Sublimati partes 2. contemperentur cum unâ Olei Salis Ammoniaci: & in Vitro cineribus calidis includantur, donec & sit solutus. Hunc misce cum pulvere Pumicis, ut totus liqueor combibatur, & formari inde Globuli queant. Hos in amplâ Cucurbitâ per gradus ignis in cineribus vel arenâ destilla, ut primò exeat phlegma, dein acida gutta, mutatoq; receptaculo, & aucto igne, Essentia Mercurii subtilis & acris restabit, quæ in Balneo aliquoties rectificanda.

U S I I S. Hæc aqua, omnia metalla calcinata, solvit in & vivum ac currentem.

III. A Quæ Mercurialis Paracelsi, ad Metalla in Mercurium solvenda.

R. Mercurij septies per Vitriolum, Sale, & Nitrum sublimati ℥iij, Salis Armoniaci ter sublimati ℥iij, Trita in Alcohol & mista sublimentur in Arenâ horis 9. Ubi refrixerint,

sublimatum detrahe ex Alembico per pennam, & cum reliquo sublima ut prius. Hanc operationem repete quater, donec non amplius sublimetur, sed in fundo maneat instar nigrae massae, fluentis ut cera, Exime refrigeratam, tere & pone in patinâ vitreâ, & imbibe saepe aquâ Salis Ammon: per sublimat: & deliquium factâ. Sine sponte exsiccari, Tere iterum, imbibe & coagula, idq. repete decies, donec non amplius coaguletur. Tritam subtiliter pastam, solve in marmore loco humido. Aquam destilla per cineres, & elabora, ut ab omni feculentia sit aliena. Inter destillationes vero interjicienda sunt suae digestiones.

USUS. In huius Aquae ℥viij. Auri vel Argenti puri, ℥iss. in Vitro benè munito, intra calentes cineres horis 10. vel 12. vertuntur in ℥ vivum, Aquam Mercurialem abstrabe destillando per Alemb: Mercurium aquâ dulci, vel stillatitiâ edulcora, & per pannum exprime, & ad usum serva.

IV. AQUA Mercurij.

In promptu habeto validam Retortam Waldenburgicam, ita confectam, ut ex adversa parte, seu à tergo, canalus oblongus promineat. Per hunc canalem, prius tamen Retortâ, in igne aperto, totâ benè candefactâ, una vice injice ℥iiij. vel circiter ℥ vivi, & is statim in vaporem adsurgens, in collo Retortae in liquorem coagulabitur, qui instar aquae, guttatim in vas recipiens, collo Retortae agglutinatum, destillabit. Cum nihil guttarum amplius exit, novam portionem Mercurij per dictum canalem injice, huncque

labore

laborem tamdiu repete, donec omnis tuus & in aqua solutus fuerit. Hac aqua nullo gelu elementari quantumvis intensi, constringi aut congelari potest. potentissimaq; est, Auri corpus brevi temporis spatio solvendi.

V. AI. AQUA Mercurij:

Mercurius Sublimatus Pbiola indatur vitrea, ponaturq; in furnum calcinator: cujus tamen spiracula omnia bene obstructa sint, subijciendo primò ignem leniss. 3. nimirum vel 4. tantum prunarum, postea fortificando illum paulatim, donec manus calorem vitri tactu optimè ferat. In hoc caloris gradu tene Vitrum per totas sex septimanas absque ulla remissione, resecrato tamen exiguo spiraculo furni, quo fumus exeat nec ignis exstinguatur. Tandem exemptus hic Mercurius adhuc calens, probèquè prius tritus, indatur Sacculo laneo, & in cella, per deliquium solvatur in liquorem seu aquam, conchâ vitreâ subjectâ excipiendam.

U s u s. Hac aqua Mercurij illita cum penna ulceribus partium externarum putridis seu corrosivis, mirabiliter ea curat, quemadmodum & in Cancro,

Lupo, ac Fistulis sanandis extirpandis-

quæ planè singularis
exsistit.

CAPUT III.

De Præparatione SPIRITUS, Itemque
QUINTÆ ESSENTIÆ Mer-
curij.

I. SPIRITUS Mercurij juxta Basil: Va-
lentinum in lib. de rebus natur: & super-
nat. cap 8.

CApe Minerale Cinnabrium purum, & ei adde Mar-
chasitam auro fecundam ac ditissimam pondere pa-
ri. Commisce diligenter. Superfunde Oleum Mer-
curij per se paratum ex vulgari depurato & sublimato Ar-
gento vivo pone in digestionem per mensem, & habebis ex-
tractionem, quæ magis est cœlestis quàm terrestris. Ex-
tractionem sensim destilla in B. M. & exibat pblegma, re-
manente in fundo Oleo ponderoso & gravi, quod omnia me-
talla in momento adsumit. Huic Oleo adfunde triplum pon-
dus S. V. circula in Pellicano, donec sanguineum accipiat
colorem. Effuso postea isto spiritu usq; ad liquorem, repone
novum. Circula iterum, & Spiritum muta tam sæpe, donec
succus fiat dulciss: rubeus ac perspicuus. Confunde omnia
rursum ac destilla. Quod exijt, funde super calcem Tartari.
Digere: destilla in cineribus, ut S. V. manente, cum Tar-
tari calce, à quâ retinetur propter familiaritatem Spiritus
Mercurij solus transeat.

USUS. Ait Basilus, Hunc Spiritum renovare ho-
minem & animalia, ut instar Aquilarum rejuvenescant;
Consumere quin etiam omne quod noxium est & vitiosum.

in corpore, nec non hominem reddere sanum & longevum. Efficacissimus insuper est ad percurandos morbos desperatos, puta, Hydropem, Podagram, Calculum, Epilepsiam, Leporam, & imprimis Luem Venercam: Item omnis generis ulcero pessima atque inveterata, Lupum, Cancrum, Fistulas, & hujus generis alia.

II. AL. SPIRITUS.

Querietanus in Consil. de Lue & Oleum (inquit) Salis Armon. fixi, subito resolvit Mercurium Crystallinum in Spiritum seu liquorem, quavis aqua fontana clariorem, ad hac fragrantem, & odoratum valde instar Moschi. Processus hic est: R. Liquoris seu Olei Salis Armon. fixi partes 3. Mercurij Crystallini partem unam. Solvantur, Solutio imbibatur pulvere Pumicis, singanturque ex eo Globuli, qui postea ex igne arena, Alembico destillantur. Liquorq; sic exhibit Mercurialis qui rectificatione per destillationem aliam fit pellucidus.

USUS hujus Liquoris seu Spiritus est ad sudores ciendos.

I. QUINTA ESSENTIA Mercurij.

Mercurium vivum cum Vitriolo & Sale Armon. sublima. Solve postea in aquam, quam septies destilla. Nonnulli cum Vitriolo sublimatam partem solvant per acetum ab eo & seorsim per secessum collectum dicunt esse Q. E. Cujus usus est in fistulis & Cancris. Sublimatio autem perficitur ita: Sublimatum miscetur aqua forti, & solvitur in pulvem, addito Sale communi macerantur, donec & in aquam abeat. Destillando postea extrahitur aqua Fortis,

indè elevatur *Q. E. Vitrioli ac Mercurij simul. Sublimatum* denuò aquà forti solvitur, idè, etiam tertio peragitur semper sublimando, donec nulla feces in fundo maneant.

II. A. Q. ESSENTIA Mercurij.

Cape *℥i. Mercurij Sublimati, Tritum* optimè immitte Cucurbita Vitrea, luto undiq; bene munita, affusoque ad latitudinem digiti, Oleo Salis communis, Vitrum, cujus orificium exactè sit clausum, ponatur in arenam vel cineres calentes, & & octidui circiter spatium solvètur seu liquefcet. Postea Oleum Salis per destill: à & abstrahatur, quo factò, auge ignem, & & in Vitro fusus, instar Crystalli pellucidissimus adparèbit. Et hæc est ejus *Q. E.* quâ postea, Auro color rubicundissimus extrahitur.

CAPUT IV.

De Præparatione BALSAMI Mercurij.

I. BALSAMUS Mercurij.

Destilletur Aqua ex Album: Ovorum ad duritiem coctorum, Hanc aquam superfunde Mercurio, & precipitabitur in pulverem. Hanc aquam, deinceps destillatam cum putaminibus ovorum calcinatis, sæpius reaffunde huic pulveri, & per destillationem iterum abstrabe igne cinerum, donec & sit conversus in Pulverem rubrum & dalcem. Quem pulverem, Paracelsus Balsamum vocat.

Usus. Non solum curat vulnera & ulcera externa, sed etiam colli vesicæ ulcera, etiam si talia sint, ut aestimentur incurabilia.

II. AL. BALSAMUS.

Primò sublimetur & aliquoties cum calce Ovorum, Postea ei affunde Acetum destillat: ad eminentiam 4. digitorum, Hoc quinquies vel septies iterum per destillat: ab eo separetur, donec & rubescere incipiat. Super hunc Mercurium rubrum affunde Alcohol vini, & digere in Pellicano per octiduum. Postea abstrahè inde Alcohol vini, & manebit in fundo, Mercurij Balsamus dulcis, utilis ad quævis ulcera phagadenica atq; erodentia.

III. AL. BALSAMI Mercurij præparatio.

Rec: Mercurij præcipit: atq; edulcorati ℥iij. Affunde Menstrui magni vegetabilis ℥ss. Pbiota probè obturata, ponatur ad digerendum in calorem arena fortem magis quàm lenem, & Menstruum colorari paulatimq; Mercurium solvi videbis. Factà omnimodà ejus solutione, Vitrum in B.M. per 14. dies, vel in Baln: Roris per 3. septimanas ad putrefaciendum pone, & Balsamus, Mercurij Menstruo innatabit dulcissimus, ac rubicundissimus Menstruo paulatim ad pristinum suum colorem, candidum nimirum & pellucidum redeunte.

Usus. Summum Arcanum habetur in curandâ Lue venerea ut & aliis Vûnerum ac Ulcerum generibus exsiccandis abstergendis consolidandisq; tùm internè tùm externè adhibitus seu administratus. Interius quidem dantur ejus Guttæ 4. vel 5. cum Conservâ aliquâ, vel addito Sacharo, Rotula inde formentur.

CAPUT V.

De Præparatione Mercurij Sublimati.

I. SUBLIMAT: Mercurij.

R Ec. & vivi per Salem & acetum optimè purgati, & aliquoties per corium trajecti ℥j. Vitrioli calcin: & Salis prepar: tantundem. Irrigata aceto misceantur, ut fiat massa, sublima s. a. Hoc primum sublimatum cape, & ejus ℥j. adde Salis prepar: 3x. Vitrioli calcin: 3ij. iterumq; ut prius sublima. Hujus Rec ℥j. Salis prepar. 3x. & tertio sublima. Idem fac quarto, & sine additione. Et sic habebis & Sublimatum Crystallinum, sin verò nondum talis fuerit, nec purissimus adscenderit, tunc repete sublimationem tamdiu, quousq; voti compos fias.

II. Al. SUBLIMATIO.

R: Vitrioli Rom: ℥ij. solutis in ollâ super prunis inspergatur tantundem Mercurij & Salis comm: triti 3x. Sublima. Sublimato exempto, adde Vitrioli 3ix. Salis 3vij. Contere iterum & sublima. Tertio adde Vitrioli semissem, Salis quincuncem. Quarto, Vitrioli trientem & Salis quadrantem. Quinto, sexto & septimo sublima sine additamento. Et nanciscèris Sublimatum Crystallinum pellucidissimum.

III. Al. Mercurij SUBLIMATIO.

Rec: Calcis Viva, vel Corricum Ovor: ℥j. Salis Armon: & comm: singulos quadrantes. Addito Aceto, contere

super

super lapide, & immisce Mercurij purgati ℥j. donec dispareat. Divide materiam in portiones, quas in ollam illatas exsicca in fornace modicè calente. Arefactas denuò conte-
re, & misce Aceto, divide in partes & exsicca. Tunc explo-
ra, num rectè sint mista omnia. Unam igitur portionem
Argenteo nummo adfrica, & vide num ei adhareat. Si
quid baret, nondum sat mistum est. Tere ergò iterum &
fac ut prius. Tandem redige in pulv. quem inditum matu-
la exequa cum pennà. Sublima de more, humidis Spiritibus
primum emissis. Peractâ hâc primâ sublimatione, aperis vas,
ac vide, num quid vivi & adhuc restet, quod quidem in su-
periore parte esse solet, sed albus pulvis in lateribus. Mortifi-
catû serva loco calido sicco. Vivum immisce fecibus, denuò
sublima. Tunc sublimato adjice duplum Salem novum, & si-
mul compelle ascendere, idg. donec Crystallinus adpareat
Mercurius.

IV. AL. SUBLIMATIO.

Cape Vitrioli Ungar. vel Romani præp. ℥j. Salis commu-
næ præp. 3x. Trita subtiliter super marmore commisce. Deinde
mitte in patinam fictilem Vitreatam humilem, hanc impo-
ne parietibus lateritiis ut innitatur. Deinde prunas subijce
leni calore, ut mistura saltem incipiat mollescere & fluere.
Mox adstet minister, qui in sacculo habeat & purgati ℥j,
quem sensim super liquatam materiam exprimat roris mo-
do, interim adsidente, & subindè per spatulam ligneam im-
miscente subigentequè Mercurium, donec totus sit subactus
& occultatus. Tunc sine paulatim resiccari, & in massam

coire. Cave excessum caloris, ne & exhalet. Massam arefa-
ctam ex patina extrabe, inq; pulverem contere, in quo nul-
lus & conspiciatur. Mitte in cucurbitam fundi latioris, qua
sit in parte inferiori luto munita. Hanc in catinum arena-
rium aperto orificio colloca. Impone autem laminam ferre-
am, ut possis iudicium capere de Spiritibus adscendentibus.
Suppone ignem lenem initio, ut Spiritus humidi paulatim
abscedant. His cessantibus, auge calorem, remotâ laminâ à
foramine, donec & ex massa prorepserit, & iaceat super ea
instar tela aranea. Tunc laminam iterum admove & vide,
num adhuc aliquid aquosi adscendat. Si nihil amplius a-
nimadvertitur, claude Cucurbita foramen luto Sapientie,
ignemq; intende, ut & adscendat instar nivis. Auge denuò
ignem, ut totus elevetur, quod cum factum conjicis, sine re-
frigescere, & ubi videris confinia esse fecum & Sublimati,
ibi scinde cucurbitam circulo ferreo candente. Mercurium
adherentem vitro detrabe, ita & feces à fundo libera, &
utramq; partem denuò tritam commisce, & in novum sub-
limatorium inde, ac sublima ut prius, quamquàm nisi hu-
miditatem aliquam (ut acetum) commissionis causa adper-
sisti, non opus sit tam exacta per lamellam ferream explora-
tione. Eodem modo, aucto igne, exit & ex fecibus totus. Ul-
timò da ei ignem, ut niveâ specie elevetur. Indè refrige-
scat opus. Aperi cucurbitam ut antè, Mercurium sublimi:
collige prudenter, ne fecibus inquinetur, Sublimatū ponde-
ra, eiq; adde dimidiam partem Vitrioli novi optimè contri-
tam & commistam. Sublima ut prius. Sublimatum iterum
remisce fecibus, & quartò sublima. Et habebis Sublimatum
præstantiss: cui dicitur unitum esse Sulphur invisibile, &

incombustibile. Ex hoc Sublimato poteris facere Lapidem, hunc in modum. Rec. Hujus Sublim: q. v. superfunde Acetum destill: Vitrum in quo stet, quotidie 3. vel 4. agitetur. Ponatur in digestionem per octiduum. Postea Acetum effunde, illudq; per destill: in B. abstrahere, & in fundo Cucurbitae manebit ℥. E. Mercurii, instar pulveris rubicundi. Reliquum & ex quo extraxisti banc ℥. E. sicca, ad calorem Solis vel furni Tandem ℥. E. cum hoc Mercurio bene exsiccat, terendo permisce per horam j. Pone in ovo Hermetis ad digerendum in calore cinerum per sex vel 7. dies; Et coagulabitur in Lapidem.

V. Al. vulgaris Mercurij Sublimatio.

Sume Mercurij per Salem & acetum prius optimi purgati, & per corium trajecti; Item Vitrioli ad rubed. calcin. & Salis prap. an. ℥ j. (aliqui addunt etiam Salis Nitri ℥iiij.) Terantur & misceantur simul in Mortario lapideo, cum modico aceto tamdiu, donec & nullo modo adpareat vivus. Omnibus bene mistis, inijce Cucurbitae probe lutatae, cui superpositum sit Alemb. rostri brevis, dando ignem per gradus, per horas 10. Aqua primò exiens salsa & acris, seorsim excipienda. & verò in summitate niveus adparebit.

Hunc peractâ sublimatione, exime, eiusq; ℥i. adde

Salis prap. ℥vii. & Vitrioli calc. ℥iiij.

Secundâ vice ita sublima.

Sublimatum

serva.

Uſus Generalis cuiuſcumque Mercurij
SUBLIMATI.

Quamvis Sublimatum per ſe ſit ſummum Vita Venenum, ſuis tamen non caret utilitatibus in Arte Medicâ ac Spagiricâ. Nam 1. ex eo paratur Coſmeticum ad tollendas faciei maculas, & Serpiginem ſeu Lichenem, ſi nimirum reliquis aquis permisceatur, vel in ijs diſſolvatur, ac ita maculis ſeu ſerpigini illinatur. 2. Diſſolutum in aq: roſ: vel plantag: & admotum, omnem carnem putridam, laxam, mollem ac fungoſam abſumit. 3. Crollius ex eo per Saccharum Saturni, medicamentum facit innoxium, & ex corroſivo, dulce, ut excellat in ulceribus phagædenicis, omnibuſque acribus & exedentibus, quibus tribuitur Sal Vitriolatus, Arſenicalis & ſimilis. 4. Rulandus ex eo preparavit quoq; Aquam Antipodagricam talem: Rec: Flor: Melik: Chamom: an: Mj. Aq. com. ℥iij. Coq: ad conſumpt. ℥j. Colatura adde Aquæ fortis, in qua Crocus Martis ſit ſolutus, trientem, & liquoris Sublimati 3℔. Miſce; Imponitur calidè cum pannis lineis ſapè mutatis. 5. Ad Scabiem ſiccandam & ſanandam nonnulli Sublimato utuntur, diſſoluto in Aq: Plantag. & hanc aquam pleniùs impoſitis membris Scabie adfectis, adplicant. 6. In Morphæâ quoq; curanda, uſus nonnullus eſt Sublimati, Et Crato in conſil: Scholz: 289. unguentum ſingulare ad hunc adfectum deſcribit, cuius compositionem, Sublimatum cum ſuis correctoriis ingreditur. 7. Ad Anthracem occidendum, Langius lib. 3. Epiſt. cap. 11. unguentum componit, quod capit Salis Ammon: Cantbar. an: 3j. pulv:

Scabioſ.

Scabios. ʒij. Sublimati ʒiſſ. Ungu. resin. ʒj. Mifceantur. Apud Chymicos verò Mercurij ſublimati uſus eſt. 1. in dealbationibus Cupri 2. In Tincturis quibuſdam confi- ciendis. 3. In nonnullis Cementationibus, priuſ tamen fixati 4. In Gradationibus. 5. It: ſumunt eum in compo- ſitionem & vitæ; & dulcis; Mercurij Jovialis diaphoret: Aquarū Mercurialium reſuſcitivarum: Aquæ Gehen- næ: Tincturæ Antimonii, & ad plura alia opera Tam- dem quoq; ad occidendos mures & alia inſecta commu- niter uſurpari ſolet, quemadmodum & ad dealbandos nummos æreos, ſi eo fricati fuerint.

MODUS Revificandi Mercurium SUB- LIMATUM.

Mercurium Sublimatum ſi vis reducere iterum in prio- rem formam, ut nimirum is fiat vivus & currens, ita proce- dito: Accipe Mercurij Sublimati, in pollinem triti, quan- tum lubet; Sine eum cum aquâ comm: ebullire in patellâ ſeu ſartagine ferreâ ad ignem lentum, & reſolutis paulatim Spiritibus Salinis & Vitriolicis Sublimato admixtis, Mercu- rius redvivus priſtinam ſuam formam induet. Et hæc eſt vera Mercurij revificatio, quam docuit quidem Paracel- ſus lib. 6. de reſuſcit. ſed ſartaginis ferrea non meminit, in qua totum hoc artificium principaliter conſiſtit. Nam in Vaſis terreis ſi revificationem iſtam tentave- ris, operam ludes, quemadmodum ipſi experti ſu- mus.

CAPUT VI.

De Modo FIGENTI Mercurium

SUBLMAT.

I. SUBLIMATUS FIXUS Penotti:

Mercurium ex ter preparato Sale com: & Vitriolo
 costo sublima s. a. Sublimato primo adde novum
 Sal & Vitriolum, Sublima secundo (inter miscen-
 dum irroretur parum aceti) Repete id septiès, quamquàm
 non semper nova materia adsumatur, satisq; est, id bis fieri,
 ita ut quinta sublimatione per se sublimetur. Cum evasit
 Crystallinum, solve id aquà forti ex Alumine & Nitro, qua
 rectificationibus ac circulationibus sit exaltata Digere, de-
 stilla primum humiditatem per Alembicum, deinde sublima
 auctiore igni. Sublimatum contritum secundo solve eàdem
 aquà forti, qua abstracta est per destillat: Digere iterum
 & destilla. Sublima hoc sublimatum tritum novà aquà for-
 ti, Solve, digere, destilla. sublima, idq; toties, donec nulla ni-
 grities in fundo restet. Sublimatum hoc aquà fixatorià ma-
 ceretur, donec in fundo totum maneat. Solet autem id con-
 tingere inter sublimationes, si aquam Salis Ammon: fixi ad-
 fundas, solvas, destilles, sublimes, idq; cum Sublimato repe-
 tas, donec totum sit fixum.

II. AL. FIXATIO Sublimati:

Resipe Mercurium septies sublimatum, Tere in mar-
 more, cum aqua Vitrioli Ungarici, Exsicca & tere iterum,
 huncq; laborem quinquies repete. Postea Sublimatum istud
 indatur Pbiola Vitrea, adfundendo aquam Vitrioli ad 4.

vel 5. digitorum latitudinem Vitrum impositum cineribus cal: ita stet in digestionem per mensem unum, donec materia coaguletur. Tandem aqua per vitri inclinationem separata, Mercurium in fundo, Crystalli instar coagulatum fixumq; reperies.

III FIXATIO alia Sublimati:

Cape Mercurij Sublimati ℥ij, & Salis Ammon: ℥i. Trita mixtaq; invicem ter sublimentur. Sublimato huic adde Calcem ovorum, & Vitro denuo hunc inditis auge ignem, quousq; materia fluat, & in fluxu Sublimatum virtute calcis ovorum fixabitur.

IV. Alia.

Rec. & ter sublim ℥j. solvatur in Aqua fortis ℥iij. vel 4. (Nos aquam Regis sumpsimus) in qua tamen prius ℥j. Borracis soluta fuerit, Aquam hanc per retortam Vitream per destill: abstrabe, denuoq; reaffunde, & sic septies hunc laborem cum reaffusione & destillatione reitera, Et q; in fundo retorta fixus, instarq; Cere fluidus restabit.

Nos vigesies aquam Regiam ab hoc Sublimato abstraximus nec tamen intentum obtinuimus. siquidem volatilis semper mansit & igniq; adhibitus fumum emisit.

V. FIXATIO.

Sunt etiam alii, qui putant, Sublimatum Mercurium certissime fixum redditum iri, si is cum Sale Ammon: fixo, septies vel novies sublimetur. Tentavit noster Amicus, & vigesies quatuor ejusmodi sublimationem cum dicto Sale, per Calcem vivam prius optime fixato, instituit, nec tamen ullam Sublimati fixationem inde consecutus est.

VI. AL. FIXATIO.

Rec: ℥. Arsen: & Sulph: albi an. ʒi. Trita & mixta indantur Vitro, & in finum ponantur, quousq; liquor adpareat. Hunc liquorem per destill: abstrabe. Adde postea ei ℥ sublim: Digere lento igne, vase probè occluso. Et Mercur: figètur.

Usus. Hujus fixi ℥ pars 1. dicitur tingere 8. partes Saturni in Lunam, si super eum projiciatur. Sed nobis, aliquandò id tentantibus, eventus minime respondit.

VII. FIXATIO Mercurij Sublimati.

Salem Tartari per deliquium solve in Oleum, hoc iterum coagula & solve, in hoc Oleo postea imbebe Salis Nitri optimè purif. ℞j. Coaguletur & exsicceetur, indaturq; olla vitreata probè cooperta, Substrue primò ignem lentum per horam unam, postea fortificando illum, fac ut fundatur instar Argenti, quando refrixerit, parem quantitatem Salis Tartari ei adde, ac permisce, inq; crucibulo liquefcere sine, ut sebi seu pultis consistentiam adquirat. Solve in aqua calidà, hanc filtra & coagula, iterumq; solve. In hoc liquore solve & sublim. Postea eidem adde, Salis soluti ℞iij, per filterum colentur unà, & aqua per destill: ad siccitatem abstrabatur. Et in fundo manebit Lapis pellucidus Cry-
stallinus, seu & sublimatus fixus.

CAPUT VII.

De aliis modis FIGENDI Mercurium.

I. FIXATIO Mercurij RULANDIANA.

Accipe Sulphuris puriss. ss . Eliquato, in patinâ fictili, immitte sensim & vivi purificati trientem seu ziii . spatbâ ligneâ. Rulandus lebetem ferream & spatbâ ferream requirit, propter compendium Fixionis, quod est à Marte. Agita semper, donec & occultetur, ut in Cinnabaris artificio solet. Fiat tandem massa. Hanc exsiccatam tere in pulverem. Huic admisce Salis Armon: fixi ziii . Contrantur probè. Immitte in cucurbitam non præfectam, Sublimat. a. Ascendet & & Sal cum parte Mercurij. Fracto Vitro, extrahetrumq; tam sublimatum, quam in imò herens. Contere & commisce. Sublima iterum. Repete hoc sexies, septies aut toties, donec figatur. Ultimâ vice, igne fortiss: quidquid volatile est in sublime age, & solus subsistet in imo. Exemptum in pollinem tere.

Uusus. In quibusdam hic & catharticum se exhibet, in quibusdam diaphoreticum.

II. FIXATIO alia Mercurij.

Super Arsenicum album Crystallinum funde Acetum destill. ad eminentiam 4. vel 5. digitorum. Ebulliat ad ignem ad consumptionem dimidietatis, novi aceti tantumdem affunde, & ad dimidium evaporare iterum sine. Postea

quando refrixerit, effunde omne Acetū, & materiā in fundo exsicca. Hujus exsiccati Arsenici sume partem unam, eiꝫ tantumdem Aluminis adde, indeꝫ aquam per destill. prolicce, cucurbitā tamen undiqꝫ probe lutatā & juncturis bene munitis, ne quid Spirituum egrediatur. Hec aqua affusa super ꝫ vivum, precipitabit eum in pulverem fixum, & in igne constantem, Nos tamen mimimè deprehendimus periculo factō, ejusmodi constantiam ac fixitatem.

III. Alia Mercurij FIXATIO.

Sume Salis Armon: & Sulph: vivi aequales partes, Trita mixtaꝫ, lento igne sublimentur, donec omnis exeat aquositas. Postea Mercur: vivum huic materia, humiditatis experti, permisce, Sublima igne leni, quousque nulla aquositas amplius adpareat, Auge ignem per diem integrum, & Sulphur cum Sale Ammon: in altum elevabitur, Mercurio in fundo, colore rubeo remanente. Huic Mercurio, Sublimatum Sulphur ac Salem denuò permisce, & sublima, reiterando hanc operationem septies, octavā vice ꝫ in imo instar Cerae fluet, rubicundusꝫ, ac fixus est. Hunc ꝫ fixum in loco humido per deliquium solve in liquorem seu oleum rubicundum. In hoc pone Aurum laminatum, & brevi temporis spatio in eo liquefcet, atꝫ augmentum capiet.

IV. FIXATIO alia.

Ex Calce vivā & Album: ovorum duriter coctorum aequales sumendo partes, aqua destilletur. Postea compone pulverem ex Tartari rubri parte. 2. Aluminis sesqui parte, Sulphuris parte 1. & Salis Ammoniaci parte di-

midia

midia. Hunc pulv. inditum olla benè lutata in igne primum remisso, deinde intensiori, calcina, donec nullum fumum ampliùs emittat. Postea exemptum septies irrora seu imbuere predicta aqua, iterumq; exsicca. Tandem indatur crucibulo, & in medio illius collocetur &, qui supernè eodem pulvere sit contactus, Crucibulum obturatum & lutatum ponatur in ignem, sicquè materia per horas aliquot calcinetur. Tandem frigefactis omnibus, apertog; crucibulo, Mercurium in pulverem redactum invenies, qui nonnullam fixitatem habet, sed minùs in igne constantem, quemadmodum ipsi experti sumus.

V. AL. FIXATIO Mercurij.

Ex Argilla tenace, massam facito, eiq; imprime foveam 2. digitos latam, 3. vel 4. profundam. In eam immitte Plumbum vel Stannum fusum, statimq; defige baculum ligneum usq; ferè ad imum ita ut non adfundum penetret. Cum adhuc calet, extrabe baculum: In semina cinerem subtiliss: moxq; infunde &, qui priùs sit aceto soluti vitrioli & eruginis coctus. Adsperge iterùm cinerem, moxq; impone aliud Plumbum vel Stannum liquefactum. Cum refrixerit, considera num coagulaverit &. Si non, repete opus secundò & tertio donec teri possit. Tunc contere eum cum Sale tosto, & abluc aceto calente, repeteq; & hoc, donec albedo placeat. Cape Salem comi solutum, & Salem Ammon: fixum itidem solutum. In hac soluta & virum projice, & macera. Deinde injice in fistulam ferream solidam undiquaque, excepto uno spiraculo, quod post impositum claude, ferream pasta. Infer in ignem per gradus adhibendo calorem. Ita modicè figitur, & extractus in loco frigido indurabitur.

Dicitur in argenteam massam constatus esse, quæ si malleum respuit, revertere ad cannam.

Usus erit ad Clinodia, aut Nummos constellatos, vel Monilia.

CAPUT IIX.

De modo COAGULANDI Mercurium.

I. COAGULATIO Mercurij.

REc. Vitrioli, Alumnis, Nitri, Fellis Vitri, an. part. aq. Terantur subtiliter. Huic pulveri superfunde Acetum destill. ad eminentiam 4. digitorum. Bulliant super ignem tamdiu, donec tertia pars consumpta fuerit, clarum quod restat, effunde, & super & vivum funde. Ponatur Vitrum in arenam calentem per aliquot dies, & paulatim in eo & concresecet seu coagulabitur instar Argenti. Hujus coagulati ac fixi & 3i. in fluxu projecta super 3ss. Cupri albi, optimèq. purgati, dicitur in Argentum, illud mutare. Periculum faciat qui volet, nos adhuc nondum tentavimus.

II. Al. Mercurii COAGULATIO.

Fit quoq. à Fumo Saturni, Mercurij coagulatio, idq. in hunc modum: Plumbum liquefit in olla, cui ab igne remoto, cum jam congelascere incipit, cum lapide quodam rotundo imprimitur fossa, in quam (concreto Plumbo) & vivus infunditur, & mox in massam quamdā albam & friabilem congelatur. De hac aliqui referunt, quod eam que-

ant malleabilem reddere & tinctam citrino colore. Verum nugantur, & quod in phantasia conceperunt, re nunquam prastiterunt. Quidam cum hac massa ita coagulata procedunt, ut huic minor aliqua quantitas Mercurii non coagulati addatur, & in vase, administrato calore arenae, vel cineris coaguletur in massam consimilem priori. Unde adfirmant posse fieri Lapidem Plumbificum ex & vivo, coagulantem hunc in plumbum perpetua coagulatione. Verum, iuxta Majeri sententiam, & iste, fumo Saturni coagulatus, non fit Plumbum naturale, nisi illi admisceatur quid de eo per fusionem in igne. sed manet &, ut antè, & in igne adscendet ac fumigabit.

III. COAGULATIO Mercurij

Sume Tartari calcin. ℥vi. superfunde Spir: Vini ad 2. circiter digitorum latitudinem, abstrahere iterum per Alembicum. Hanc distillationem repete trigesies, observando tamen, ut vasa in ultimis distillationibus sint satis valida, binosq; digitos crassa, ne rumpantur. Semuncie Tartari adde ℥ij Salis Armon: triti. Tartarum primò pone super marmor aut alium lapidem politum, postea eidem insperge Sal Armon: & in loco humido solve in Oleum seu liquorem. Huius Olei Guttae s. vel 6. instillatae, semuncie Mercurij crudi prius calefacti, eum nonnihil condensant, ac pelliculâ quâdam quasi obducunt, quo conspecto, alias s. vel 6. guttulas ejusdem Olei adde, & ignem admodum fortifica, ac bene suffla. Tandem effusa materiâ in infundibulum, melle vel cerâ prius illitum, Merc. instar Argenti coagulatus apparebit.

IV. COAGULATIO Mercurii.

Cape Mercurij vivi q. v. purgetur aliquoties cum Sale & aceto, donec evadat purissimus; omni deposita nigredine. Postea solve Argentum in Aqua forti, addendo tantum aqua puteana, quantum Aquæ fortis fuit, repercutiatur calx Argenti, injectione exigua portiuncula Cupri in hanc Aquam. Effusa aqua, Calcem Luna benè edulcora cum aqua calida, & exsiccata. Hujus calcis parti uni adde Mercurij purgati partes 3. misceantur benè & agitentur invicem in Vitro aperto tamdiu, donec Calx Luna imbiberit omnem &, & Mercurius crassescere incipiat. Hanc pastam seu Amalgama inde Cucurbita vitrea benè lutata, orificiumq; ejus diligenter luto Sapientie obstrue, Vitrum pone in arenam cal: ad digerendum per octo dies. Postea per alterum octiduum auge caloris gradum, & binis ultimis diebus adhuc magis intendatur ignis, ut ferè candescat vitrum. Et sic & non solummodo coagulabitur perfectè, verum etiam in Argentum prorsus mutabitur.

V. COAGULATIO alia.

Primò paratam habe hanc Aquam fortem: R. Vitrioli, Tartari calcin: & Alumin: an: ℞i. Salis ℥iij. Sulphuris ℥ij. l. a. destillectur in ac: Aqua. Deindè hanc aquam funde super & optime purgatum, eamq; per destill: abstrabe, affunde denuò abstrahesq; repetendo id ter vel quater. Et & verè coagulabitur, & in massam quasi argenteam condensabitur.

VI. AL COAGULATIO.

Liquefac Antimonium, & mox funde in Acetum non-

nihil

nihil calefactum. Dein calefac Mercurium vivum in tigillo, & eum exstingue in hoc aceto trigesies. Et videbis eum tandem coagulari ac figi. sed non perfecte.

VII. COAGULATIO Mercurij

Fac lixivium ex Calce Viva, Cinere Isatidis, Vitriolo, Alumine & Sale cum Aceto vini acerrimo. In hoc lixivio coque Mercurium, eumq; postea super quernam tabulam, pone in cella, & totus coagulabitur.

IIIX. Al. COAGUL: Mercurij, Tincturam præbens.

Primò fac Amalgama ex una parte D, & 2. p. 4: Tritum subtilissimè & cum seq: aqua imbibitum resicca, de novoq; imbibe, idq; fac 7. vel 9. donec supra laminam & candentem fluat. Quod si hoc non facit, rursus ad imbibitiones redeundum est, quousq; fluere conspiciatur. Tandem hoc Amalgama inde Cucurbitæ Vitreæ, poneque in fimi Equini calorem, donec coaguletur. Huius coagulati Mercurij 3ss injecta super 34. Mercurij vivi purgati ad ignem, dicitur eum mutare in Argentum.

Aquæ Descriptio: Solvatur Sal com. in Aqua forti & denuò à Sale per destill. abstrahatur. Postea in eadem aquâ Tartarum calcin. itidem solvatur, & rursus per Alemb. destilletur: serveturq; usui prædicto.

IX. COAGULATIO aliâ.

Rec. Salis Ammon: Vitrioli & Viridis aris ana partem unam, Trita ac mixta invicem indantur Sacculo, qui

in cella suspendatur, & resolvetur materia in liquorem seu aquam, hanc aquam lento ignis calore denud coagula, tere ac solve, idq; fac decies vel pluries, Tandem coagulatam materiam iterum tere in pulverem. Huius pulveris pars una, coagulat figitq; Mercurij vivi partes 4. vel 5. in massam Argento planè similem: Vel liquoris resoluti illius pars una super 3. partes Mercurij fusa, eundem præstat effectum.

X. COAGULATIO Mercurii.

R. Vitrioli Ungar. opt. Viridis erit, & Alum: an. ℥i. Paretur inde Aqua fortis. In hac aqua solve Mercur: crudum, aquamq; iterum abstrabe per destill: Reaffunde, denudq; destilla. Hunc laborem adhuc bis reitera. Mercurium in fundo tritum edulcora aqua calente, edulcoratumq; sine liquefcere cum Oleo Borracis, & sic coagulabitur ac fixabitur nonnihil. Oleum Borracis autem ita parabitur: Borracem inde vitrea cucurbita benè lutata, quam pone in arenam cal: per horas 12. ita ut ferè candescat vitrum: dein intende ignem, ut materia liquefcet. Quo facto, cucurbitam transfer in cellam, vel in aquam frigidam colloca, & statim transibit in Oleum.

XI. Al. COAGULATIO Mercurij.

Rec. Sulph: præp: & Salis Nitri an: partem j. Terantur in pulv: subtiliss: Huius Pulv: cape partes 3. & Arsenici sublim. partes 2. Mercurij sublim: itidem partes 2. Vtrumq; horum seorsim teratur, ac peculiari seu proprio Vitro indatur, affuso aceto vini Tartarificato, quo Spiritus figuntur.

guntur. *Extractiones seu solutiones ex omnibus 3. Vitris postea confunde in unum vitrum, quod pone in digestionem per 10. vel 12. dies. Tandem exempto Vitro, parum huius aceti instilla super lamellam aris calefacti, quam si erodit ac penetrat, tunc operatio iusta est. Siquidem idem acetum supra & vivum fustum, vim habet insignem, cum è vestigio coagulandi seu condensandi firmiter, qui postea debito servandus est usui.*

CAPUT IX.

De Præparatione Mercurij PRÆCIP.

I. PRÆCIPITATUS Purgans.

REc. Merc: purific: ℥iij. Cui adfunde Olei seu Spirit. Sulph: rectific: ℥viij. Digere per biduum in arenâ, deinde per Retortam destilla cum tribus cohobis, ultimo igne violento, ut Retorta candeat: Massam albam exime & tere, aquâ destill: calidâ sæpius ablue, donec Præcipitatum videas versum in Pulverem flaviss: super quem S.V. ter incende, ita securè intrâ corpus dari poterit.

Usus & Dosis. Datur à Gr. 3. ad 5. 6. vel 7. in Conserva Ros: Confert omnibus morbis à putredine humorum exortis, inprimis verò singulare præstat auxilium in Hydrope, Febribus, Scabie, Luc Gallicâ & similibus.

II. AL. PRÆCIPITATUS.

Dissolve Mercurium purgatum in Aquâ forti, & præcipita ut artis est, per exhalationem omnis humiditatis

ad Precipitatus fiat rubeus. Pulverisatum impone Matraccio forti, superfundendo Acetum ter destillat: ut superemineat ad altitudinem quatuor digitorum, dando ignem arenæ, ut Acetum lente bulliat, spatio sex horarum, & Precipitatus totus dissolvatur, nimirum post aliquotas cum recenti Aceto ablutitnes. Dissolutioni calidæ prius filtratæ, superfunde S. V. vel Oleum Tartari, & statim separabitur Mercurius a dissolvente, qui abluendus postea & exsicandus. Cujus dosis, G. 5. vel 6.

III. Alius PRÆCIPITATUS.

Rec. Mercurij vivi purg: ℞i. dissolve in s. q. Aquæ fortis, ex Vitriolo & Nitro parata. Post destilla per Alemb: ex arenâ Aquam & Spiritus sensim, Postquam aliquantulum Spiritus desinere incipiunt, auge ignem, ut vitrum parum candeat, sic enim in Alemb: & ad spondilia Cucurbitæ ex 2. flores inutiles flavi & subrubei sese elewant. Omnibus refrigeratis, exime & frange cucurbitam, rejectis floribus illis inutilibus & invenies rubeum pulv: in fundo, quem tãdiu aquâ calidâ in paropside terreâ lava, donec nihil accedinis supererit. Deinde eidem pulveri exsiccato adfunde Oleum Tartari ad eminentiam 2. digitorum, abstrabo iterum, ter destillando in arenâ phlegma, sed tertiâ vice auge ignem, etiam fundo cucurbitæ paululum ab igne rubescente, atq; hoc modo adscendit Mercurij quædam portio cruda seu viva, qua omninò separanda. Relictam in fundo materiam contre, & aquâ dulci cal: toties elue, donec nulla salsedo, nullequæ sordes amplius fuerint residuæ, solo nempe pulv: rubeo relicto, quem exsiccatum & in cucurbi-

tam mundam positum imbibere cum Aqua Ovorum (que paratur ex Album. ovor. & putaminibus calcinatis, per Retortam, igne ad extremum vehementiori, ex Arena destillatis.) ac septies, eandem ab eodem ex arena per Alemb. abstrahere. Relictum in fundo aqua cal: aliquoties lava, affusumq. S. V. septies inde destilla. Tandem exempto Pulveri Alcohol vini affunde, ut bene humectetur, quem admoto igne accende, & tamdiu spatula ferrea move, donec ardendo consumptus fuerit.

Uusus & Dosis. Exhibetur autem hic præcipitatus mistus cum Diagridio, Granorum 4. s. vel 6: pondere in Hydrope, in quo summum existit Arcanum.

IV. PRÆCIPITATUS alius.

Indatur & vivus per se, absq. ulla aqua fortis additione, Pbiola vitrea, eiq. permisce fragmenta parvula laterum vel silicum. Hanc Pbiolam seu cucurbitam impone catino arenario, cui subjectus sit ignis, mediocris gradus, eamq. ita inibi per plures dies relinque, vitrum toties invertendo, quoties Mercurius in altum elevatus fuerit. Et sic tandem per se præcipitabitur in pulverem rubeum.

V. PRÆCIPITATIO Mercurij miraculosa in momento.

Impone Smiridem optimum Styriacum pulveris, crucibulo, & in igne aperto fortiq. per horas 4 calcina, donec quodammodo vitrescere, lateribusq. Crucibuli adbarere incipiat.

Tunc ab igne remotum, tere super marmore in tenuiss. pulv.
 & cucurbitæ parvæ inde, superfundendo Aquam Regis ad
 eminentiam 3. digitorum poneq; ad digerendum in locum
 calidum, donec Aqua, Tincturâ subflavâ imprægnata con-
 spiciatur, Tinctam aquam effunde, aliamq; recentem affun-
 de, toties hunc laborem repetendo, quousq; Aqua alba per-
 maneant, nec amplius coloretur. Depletiones omnes, ad ter-
 tiam ferè partem destilla, Hujus Liquoris destillati cape ℥j.
 & infunde super ℥ij. vel 3. & vivi benè purificati, & in mo-
 mento videbis Mercurium præcipitari in pulverem album.
 Qui tamen præcipitatus albus minimè fixus est, aut igniri
 se patitur, quemadmodum volunt Beguinus in Tyrocin.
 & Rhenanus in dissert. Chymicotechn.: sed in igne e-
 vaporans, statim in & currentem redit, ac totus si diutius
 paulò in illo detineatur, in auras evanescit, quemadmodum
 nos ipsi manifesto experimento bis hoc cognovimus: Pulvis
 autem ruber qui remanet, est à Smiride, cui tamquam fixo
 ignis nihil nocet.

VI. AL. PRÆCIPITATUS Mercurius citò parandus:

Solve Mercurij Sublimati q. v. in aquâ communi cali-
 da. Solutioni guttatim adfunde Olei Tartari communis q.
 s. ad præcipationem. Et præcipitatur Pulvis rubeus ad
 fundum: quem remoto pblegmate, aliquoties aquâ dulci ca-
 lidâ edulcora, donec omnis abscedat acredo. Postea pulve-
 rem exsicca. Cujus dosi, G. 3. 5. vel. 6 in Conserva aliqua,

vel

vel *Mithridatio*, Purgat omnes corruptos ac vitiosos humores.

Vel: Sume dimidium *Cantharum* aqua calida, inijce illi & *Sublim. triv.* ℥ij. Effundatur aqua mox in aliud vas iterumq; transvasetur, donec & *Sublim.* totus resolvatur. Hanc solutionem adhuc calentem infunde in cucurbitam vitream, & adfunde *Sal Tartari* resolutum, aut *Ol. Tart.* & mox colore rubro precipitabitur, & in fundum descendet.

VII. PRÆCIPITAT. Adami à Bordenstein.

Rec. *Mercurij* benè loti ℥ij, adde ei *Spiritum Vitrioli* ℥ij. & *Salis Vitrioli* ℥iſs. Mixtis omnibus, Vitrum ponatur in calorem cinerum continuum per biduum vel triduum, & precipitabitur in massam quamdam albam, quam pulverisa, & diligenter elue cum aquâ comm: donec Pulvis fiat insipidus. Dosis est Gr. ʒ. in *Theriaca*, vel *Extracti Rhab.* ʒss. Purgare dicitur per vomitum & sudores, in quibusdam per alvum, aliquando etiam prorsus non purgat. Miræ est efficaciæ in sanandis ulceribus Gallicis.

IIIX. AL. PRÆCIPITATUS Penotti.

Mercurij ℥j. dissolve in aqua forti, ut fiat precipitatum: dein accipe acetum destill: in quo precipitatum dissolve, bulliendo per 4. horas, postea effunde quod dissolutum est in vas vitreum, & iterum affunde de alio Aceto, repete, donec acetum dissolverit totum &, tunc destilla totum acetum in B.M. & in fundo manebit massa instar *Salis*, cui adfunde aquam pluv: quater destill: & clauso vitro coq. per

dimidium diem, postea sine residere quod clarum erit effunde, & illud per B. destilla, & habebis massam claram, exsiccā, & dividatur massa in 2. partes, & super unam affunde de S. V. & maneat ad octiduum ad digerendum: pelle per Retortam in cineribus adposito recipiente magno, exhibit primò S. V. deinde Spiritus &, & in fundo remanebit fex nigrißima. Non aperies juncturas recipientis, nisi per 24. h: Spiritus & Crystallini adherent lateribus vasis, & non solvuntur nisi post 12. h. Aperto dein receptaculo, liquores in Balneo lenis: extrabe, & egreditur S. V. & essentia Mercurij remanebit in fundo vasis in forma olei, cineritij coloris. Liquorem pone in vas vitreum parvum, calore quidem lenis: deinde in eodem paulatim solve de altera parte Mercurij reservatā, in pulv: tritatā, pone tantum, quantum in ea solvi potest, ad massam molliusculam. Hoc facto sigilla vas, & coque in cineribus & per gradus decoque, donec deveniat in pulv: rubrum. Cujus G. 2. in Vino vel alio liquore exhibita, pellunt morbum Gallicum; Purgat hic præcipit. tantum per secessum.

IX. AL. PRÆCIPITAT.

Accipe Sulph: & Salis Ammon: an: part: unam.
Misce atque terendo ijs conjungatur Mercurius, ut non amplius conspiciatur. Postea in Cucurb: in arena instituat
Sublimatio, & adscendet Sulphur ac Sal, Mercurius
verò præcipitatus in fundo remanet.

U^sus Generalis omnium PRÆCIPITATOR.

1. Omnis & Precipitatus ritè preparatus expugnat Lucem veneream, ejusq. dolores sedat, & ulcera ad sanitatem perducit. 2. Curat Leporam, Scabiem, Morphæam &c. intrò exhibitus. 3. Hydropicorum aquas educit. 4. Lumbricos ac Vermes intestinorum necat atq. è corpore ejicit. 5. Prodest ad miraculum in ulceribus virgæ: & carunculâ in collo vesicæ enata. 6. In vulneribus Sicope-
torum glande factis, mirè commendatur à Quercetani: 7. Carnem spongiosam, mollem ac putridam, si ei inspergatur, tollit. 8. Quævis ulcera serpentia, saniosa ac maligna abstergendo exsiccandoq. sanat. 9. Confert in Tumoribus duris, crassoq. pure dissolvendo. 10. In morsu canis rabidi eximium adfert adjumentum: siquidem præter id, quod vulnus occludi prohibet, diuq. apertum servat, attrahit etiam ex alto ad superficiem potenter venenum, ejusq. malignæ qualitatē resistit. 11. Est insigne remedium contusæ carnis, quia, teste Botallo, illam cum minimo vel nullo dolore dissipat, vulnere non modò nullum cruditatis vestigium relinquens, sed coctum, temperatum, benèq. dispositum reddens. 12. Cauteriis etiam inservit potentialibus. Nam vulgus Tonsorum fonticulos procurat ejus appositione, deinde illos apertos detinet, ejusdem præsidio.

MS(0)SE

CAPUT X.

De Præparatione PRÆCIPIT. SOLARIS.

I. & PRÆCIPITATUS SOLARIS.

Solve ꝑss. Auri puriss. in ꝑss. Aqua Regis. Deinde in Aqua fortis lb. i. dissolve & vivi & purgati ꝑvi, Ambas solutiones permisce, & illico omnia adparebunt nigerima. Deniq. ex arena per Alembi. Aquam fortem destilla, lento, sed gradatim aucto igne, donec qua in fundo sunt, rubescere, & Spiritus evaporasse videantur. Tandem urge ignem, ut subtilis aliquamdiu Cucurbita turgeat. Exime ac pulvi: sub Tegula in catillo, subinde cum ferro movendo, calcina, donec omnes Spiritus Aqua fortis separati fuerint. Tandem aqua dulci, omnem falsedinem aufer, & posteaquam Spiritus Vini ab eodem pulvere saepius per cobobia destillatus fuerit, Pulverem præcip. serva ad usum.

II. AL. PRÆCIPIT. SOLARIS.

Rec. Mercurij ex Cinnab. reducti & optimè purgati, vel ex Sublimati reducti partes 2. Auri finis. partem 1. Fac Amalgama, quod saepius aqua cal: ablue, & per corium exprime, ut purgetur exactissimè. Amalgamati adfunde Aquam subscribendam, Digere, & post biduum destilla ad mellis consistentiam, Aquam abstractam repone relictis, digere denuò & destilla ut prius. Fac idem tertio, Tandem igne auctiore ad siccitatem perducito. Cape hoc Præcipitatum, adfunde ei aquam Album: Ovorum; Digere, ac destilla. Adfunde novam aquam, similiterq. perge. Idem re-

pete tertia vice, quod omnis acrimonia extrahatur. Postea imbebe hunc Præcipitatum S. V. satis potatum, solve in cellâ deliquio, Fiet liquor dulcis, quem coagula & serva.

Dosis G. 2. vel 3. ad plures adfectus.

AQUA: REC: Vitrioli, Niri, Alum: plamos: an part: aqu: Destilla inde Aq. fortem, donec deficiant gutta. Quantum aqua exiit, tantum S. V. adfunde reliquis in destillatorio. Digere per triduum. Destilla postea igne nudo, dum cessant gutta.

III. AL. PRÆCIP. & SOLARIS.

Accipe & vivi 3j. Auri 3ss. Fiat amalgama, quod Vitro indatur, & ponatur ad digerendum in lenem calorem, per mensem unum. postea adhibeatur calor cinerum nonnihil intensior per triduum. Et corpus Solis totum sese uniet cum Mercurio superfunde postea Oleum Vitrioli ad latitudinem digiti unius, Vitrumq; pone in arenam calentem, donec humiditas absumpta fuerit, & in eodem caloris gradu illud tene, quousque & cum Sole in præcipitatum rubicundiss: abysse adpareat.

Uusus ejus eximius est in curandâ Lue Gallicâ, pondere G. 3. vel 4. si exhibeatur.

IV. PRÆCIPITATUS SOLARIS

alius.

Recipe Reguli ex Antimon: 3ij. Calcis Solis 3i. Mercurij sublim: 3j. Terantur ac misceantur invicem, ac ita remaneant, resideantq; in cellâ per 4. dies ac noctes. Postea adaptentur Cucurbita magna, guttalemque super-

funde Ok. Salis seu Spiritus Nitri in tantâ quantitate, quantum materia ponderat. Solvantur omnia in unam solutionem. Postea solvens menstruum quinquies inde abstrahito, Sexto verò in totum inde destillato, non tamen violento igne, tandem in præcipitatum abibit. Quando verò in superiori parte Alembici aliquid sublimabitur, hunc sublimatû suis fecibus reddes, sublimationemq; reiterabis. Ultime de hoc præcipitato, binâ vice S. V. abstrahes, igne fortiori ut candescat, & verum Præcipitatum Solare habebis. Cuius Dosis G. ij. in Lepâ, Podagrâ, Hydrope, Quartanâ, Morbo Gallico, &c.

V. AL. SOLARIS PRÆCIPITATUS.

Accipe Auri seu Solis optimè purg. 3℔. redige in lamellas tennes, & solve in Aquâ Regis, ex Sale communi, non autem Ammoniaco (quia illud, Mercurium volatilem reddit) factâ. Postea recipe Vitri Antimon. translucidi 3℔. & pari modo solve in Aquâ Regis. Solvo etiam Mercurij probe loti & mundific. 3ij. in Aquâ forti, ut 3. illæ aquæ sint clare & transparentes, neq; quidquam in ijs adpareat, quod non sit solutum. Coniunge illas solutiones, & aquas à præcipitato aliquaties abstrahes, semper novam Aquam Regis adfundendo, donec & in ignitâ ferri lamina positus non amplius fumiget. Tandem Spiritibus aquæ Regis probe abstractis, adfunde Spiritum vini ad 3 digitorum eminentiâ, illumq; sexies à Præcipitato, forti igne destilla, donec fixus sit & nec ullum de se emittat fumum, qui demum sub Tegulâ fornicatâ s. a. igniendus & calcinandus.

DOSIS

Dosis Gr. 3. 4. aut 6. pro qualitate Personæ. Curat multos graviss. morbos.

VI. AL. PRÆCIPIT. SOLAR. Mercurius.

Auripurif. limati ʒss. solve in Aquâ Regis, Itemque Mercurij purgatiss. ʒj. solve in Aquâ Forti. Amba Solutiones confusæ in Vitro ponantur in calorem Arenæ per aliquot dies. Menstruum postea forti igne ad siccitatem usque abstrahatur, & ꝑ rubicundæ præcipitatus in imo subsidet. Super hunc præcipitatum, idem Menstruum reasfunde, digere & per destill. abstrahere, idg. fac terciò, & ꝑ pulvis rubicundior adhuc evadet. Pulv. hunc exemptum, aquâ ros. vel Borrag. aliquoties edulcora, exsicca, usuiq. serva. Est enim præstantiss. in curanda Luc gallica.

CAPUT XI.

DE FIXATIONE, Mercurij Præcipitati.

I. PRÆCIPITATUS FIXUS.

Fiat Aqua fortis ex Vitriolo, Aerugine, Alumine & Nitro. Hæc præcipita ꝑ vivum, abstrahere iterum, & reasfunde, idque quinquies vel septies. Deinde adfunde Oleum seu Spiritum Martis, vel hõc ipso pulverem imbibe & nutri. Terciò idem fac per

Oleum Vitrioli, repeteg, hoc opus bis terve, donec fixus maneat.

Ulsus ejus est in Tincturis rubeis, & sanè colorari eo Æs potest, sed non in aurum verti.

II. ALIA FIXATIO PRÆCIPITATI.

Rec. Aqua Fortis comm. lb i. eig. adde Salis Ammon: ʒij. Destilla invicem. In hac Aquâ Regiâ pone mediocrem quantitatem Lapidis Smiridis calcin: & pulveris, invicemque ad digestionem, ut Tincturam ejus extrahat, per 14. dies se pone, quam bene adservabis. Rec: Hujus Aqua, in qua Tinctura Smiridis est, ʒi. & pone in ea ʒi. Mercurij, statimq, videbis aquam bullire & increscere, pulveremque coloris albi: præcipitare. Quo facto, abstrabe aquam, & da ignem Mercurio per gradus, donec fiat calor fortis, sed quando Præcipitatum ad colorem Arantiorum venit, illud teratur subtiliter, & ponatur in latam pixidem, quam pone in clausum reverberatorium, ut per gradus figatur, & in colorem rubrum subobscurum abeat. Tandem adfunde ipsi Aquam Regis puram, hoc est, in qua nulla est Tinctura Smiridis, ut prædicta Tinctura Smiridis extrahatur, & ab hoc Præcipitato separetur. Tincturâ extractâ, aquam decanta, & præcipitatum exsicca, eumq, in aqua com: ebulliendo dulcifica, & rursus forti igne exsicca, & ad usus reserva. Habebis & præcipitatum rubrum instar Sanguinis, qui non potest revivificari, & est fixus.

xus.

CAPUT XII.

De Præparatione PRÆCIPIT. Diaphoretici.

I. PRÆCIPITATUS DIAPHORET. SOLARIS.

Sublimatum Crystallinum pone in aquam, in qua Lamina Martis jacent, Coquatur parum & tunc revifcabitur. Hujus purificati & revifcati ꝑ sume ꝑss. & Olei Vitrioli ꝑss. misce in cucurbita parva, cui superponatur Alembicum. Oleum Vitrioli per destill: abstrahere à ꝑ, & in fundo pulvis albus manebit, super quem adfunde recens Oleum Vitrioli, iterumq; illud abstrahere. Tertiâ vice Rec. Solis ꝑss. dissol: in Aqu. R: Et quando ab oleo pulverem resolutum videbis, superfunde illud Aurum, & aqua per destill: separetur ultimò igne forti, ut candescat. Quod fixum non est, ascendit in Alemb: Residuum, quando fuerit refrixum, candefac seu ignesce in Tigillo per horam dimidiam. Postea aquâ calidâ acredo per repetitas ablutiones tollatur. Et habebis Pulverem flavum, fixum ac dulcem.

Uusus. Pellit sudorem, si Gr. 4. vel 5. ejus exhibeantur cum Conserva aliqua vel Theriaca.

II. Alius ꝑ DIAPHORET. præcipitatus,

Rec: Mercurij optimè purg: partem unam. Aqua Fortis rectif. à phlegmate, partes 1. indantur Cucurbita, &

dissolvatur &. Quo dissoluto, aqua fortis destillatione per arenam à 3, violento igne abstrahatur, ut massa in fundo relicta exardescat, partesq; Mercurij volatiliores unà cum aqua forti adscendant. Massa in fundo Cucurbita relicta eximitur, teriturq;, ac iterum vitro inditur, affusa Aquà forti, ut prius ad solvendum, cumq; soluta fuerit aqua, de novo destillatione abstrahitur, isq; labor sexies repetitur, donec omnis volatilitas à & abstracta fuerit. Precipitatus iterum eximitur, teritur, inditurq;, patella ferrea lata, subjectisq; carbonibus, sinuntur Spiritus Aqua fortis evaporari, agitando semper pistillo, donec rubrum colorem instar Minij contraxerit, ex quo acrimoniam omnem ac venenum sic elicies: Rec. Phlegmatis Vitrioli & Alum: an: ℥ijss. Aceti destil: ℥ij. Salis Gem: albiß: 3j. Alum: ovor: 20. Destill: bis super feces per Alemb. Hujus aqua misce ℥ij. cum ℥j. pulv. tui Mercurij, & in Alemb: destill: aqua à fecibus quater. Ultimà vice pelle ad siccitatem. Tum demum S.V. optimo supra pulv: equali pond: affuso, biduo digesto, tandemque per destill: ab eo abstracto, hocq; labore quinquies repetito, novum semper adfundendo S.V. fixabis & dulcabis tuum &, quem Precipitatum dulcem diaphoreticum nominant.

Usus. Datur à Gr. 3 usq; ad 6. vel 7. ex aqua Theriacali, vel vino, vel Mithridatio. Medetur Pesti, curat Luem & Abigit Elephantiasin: Medetur Hydropi: & ulceribus malignis opitulatur.

III.

Præcipitatur etiam Mercurius in Pulv: rubeum, amalgamando eum cum Sole vel Luna, & per Retortam destil-

lando

lando ter vel quater, singulis vicibus feces terreas ac fec-
centes à calce separando. Ita repurgatum Mercurium
dissolve in aqua forti, quam ex Matraticio colli longioris
cum Alemb: proportionato abstrabe igni tertii gradus, cum
binâ cobobatione, semper reafusa aquâ priori, sed cum 3j.
vel ij. recentis aquæ fortis fortificata, ut & rubescat, qui e-
dulcorari debet calcinando in crucibulo inter prunas accen-
sas, continuo Spatulâ ferreâ movendo per horæ quadran-
tem circiter, vel cum Aqua sequenti. Rec. Aceti destill: ℞ij.
Phlegm: Alum: ℞ss. Calcis reverberata testarum ovor. 3vj
Destilla simul ad siccitatem. In hujus aq: ℞ij. digere
℞j. Merc. precip: Postea destilla per Alemb: ternis coho-
biis sub finem ignem augendo, ut materia probè exsicce-
tur, quæ circulanda cum Spir. Vini. Postea destillatio-
ne Spir. Vini separandus, denuòquè circulandus ac destil-
landus.

U^sus. Hic precipitatus ad infinitos morbos pellendos
utilis est, maxime verò ad sanandam Luem Gallicam,
sive interiùs sumatur (sudorem enim movet) sive exteriùs
cum convenientibus remediis adplicetur.

IV. Alius PRÆCIPITATUS SOLARIS DIAPHORETICUS.

Sume Reguli ex Antimon: 3i. Solve in Aqua forti sim-
plici, & solutionem serva. Accipe item Auri fini 3ij. dissol-
ve in Aqua Regis. Hanc solutionem & sic seorsim tene.
Postremo cape 3iij Mercurij vivi optimè purgati, quem in
Aqua forti etiam solve. Trēs hasce solutiones conjunge,

Menstruumq; ab illis per arenam ad siccitatem abstrahere, postea materiam cum aqua simplici destillata super marmore tere, & Oleum Salis à Sale Gemma destill: desuper funde, illudq; septimâ vice cobobando, & recenti oleo renovando, inde abstrahendo destilla. Hoc peracto materiam rursus cum Aqua destill. pluviali edulcora, tandem S. V. tertiâ vice inde destilla, ultimò cum aqua rosar. evaporare sine, Et habebis Pulverem aurei flavique coloris prestantissimum.

Usus. Sudores egregiè pellit, si Gr. 3. vel 4. cum Conserva Borrag: exhibeantur.

CAPUT XIII.

De Preparatione Mercurij SUBLIMATI DULCIS Purgantis.

I. Mercurius SUBLIMATUS DULCIS Purgans:

Recipe Mercurij sublim. ℥i. Mercurij crudi, Sale & Aceto purgati ℥iiij. Indantur mortario Vitreo vel ligneo, & pistillo ligneo tamdiu agitentur, donec Sublimatum Mercurium unum torum in se recipiat, & Pulvis subalbidus & gryseus inde fiat. Postea huic pulveri imposito patella seu concha vitrea superfunde aquam fontanam puriss. Stent ita per noctem, mane per inclinationem effundatur aqua, & labor iste tamdiu repetatur, donec nullam acredinem in aqua amplius percipias. Postea hunc pulverem in Sole vel ad fornacem sicca, usuiq; reserva.

Usus

U s u s & D o s i s. Datur à Gr. 3. usq; ad 7. 8. vel 10.
contra Scabiem, aliasque cutis turpitudines.

Bannisterus ferè eodem modo preparat. Sume ℥j.
℥ Sublim: & ℥ crudi ℥ss. Terantur unà super marmore per
duos fere dies integros, quò optimè incorporari inque pulve-
rem subtiliss: redigi possint. In vase fictili idoneo ponantur,
aquam aliquam stillat: adfundito, ad eminentiam 2. digit:
spatbulà ligneà agitato, ac post residentiam despumato, &
aquam effundito, sicq; sexies septiesve aquam mutato in
die, idq; per quatrduum, tandem effusa aquà, S. V. affun-
dito. Et ita stet per h. 24. saepius simul agitando, ac post S.
V. effusionem stet in Sole, quousq; optimè siccetur. Tunc i-
terum teratur, & usui reservetur. Dosis ejus G 4. 6. vel 7.

II. AL. SUBLIMATUS DULCIS purgans.

Recipe Mercurij Sublim: ℥iij. Reguli Antim: ℥ij.
Preparentur ac pulveris: seorsim: Commisce in mortario
vitreo cum aquà vita, & pone in Retortà vitrea parva, qua
intret in aliam. Lento igne exhibit Oleum quoddam nigrum,
quod rursus per Retortam destillandum, vas autem recipi-
ens ex dimidia parte plenum debet esse aquà, ita ut Retor-
ta, ubi est Oleum, extremitate tangat aquam recipientis.
Peractà destillatione, sine quiescere aquam, & inuenies in
fundo Pulverem album, qui aquis Cordialibus edul-
corandus. Cujus dosis sunt
Grana 7. vel 8.

III. AL. DULCIS & Purgans.

Rec. Mercurij Sublim: ℥viij. Mercurij crudi purg: ℥vi. Misce per se citâ manu in lapideo vel vitreo vase. Deindè contere cum Vitrioli calcin: (vel ejus loco, Salis com: præp: ℥i. Sublima ex humili Cucurbita in arena boris s. vel 6. Sublimatum lapideum extrabe. Adde Vitrioli calc. ℥ss. sublima denuò. Tertiò per se sublima sine additamento. Massapulverisatâ eluatur aquâ rosarum.

Dosis ℥i. vel 3ss. expurgat omnes vitiosos, in Ventriculo & intestinis stabulantes humores.

IV. Alius SUBLIMATUS Dulcis purgans.

Quando Mercurius Sublimatus per se quinquagies rectificatur & sublimatur (verum experimentum à quodam Artista expertum) redditur tandem dulcis, ut nemini noceat adsumptus, sed purget. Verùm per se numquam redditur fixus, sed semper reascendit Alenbicum.

V. AL. Mercurius DULCIS SUBLIMATUS.

Rec. & vivi ℥iij. Mercurij Sublim: ℥vi. Lavigentur super marmore, aut misceantur in mortario Vitreo, donec probè uniantur, nec quidquam de & vivo supersit. Misce & fiat sublimatio. Quâ perfectâ, Sublimatum gusta. Nam nisi Creta instar insipidum deprehenderis, Sublimatio tibi reiteranda erit, eâ quidem lege, ut id, quod in fundo cucur-

bit & post præcedentem sublimat: residuum est, abjicias, & Sublimato novi nonnihil Mercurij crudi admisceas, ut prius Quod si inter sublimandum aliquid Mercurij vivi adscenderit, à sublimato id separabis.

U s u s & D o s i s. Junioribus à Gr. 5. ad ʒi. Adultis verò à ʒi. ad ʒss. vel ʒij. cum Conserva Rosarum dari potest. Purgat blandè, & sine ullius noxæ metu usurpari potest. Creditur esse specificum purgans in Hydrope.

VI. Angelus Sala cap. 33. suæ Hemetolog.

Si (inquit) & sublim: cum & vivo anaticâ proportionemixtus ad quintam vel sextam usq; vicem sublimetur, insipidus prorsus deprehenditur. Datus ad Gr. 30. vel ʒij. absq; omni periculo per inferiora suaviter purgat, ut nec Aloe, nec cuiusvis alio medicamento hac in parte cedat.

Idem Author in recens. Spagyr 7. Planet.

Nonnulli Mercurij sublim: & crudi sumunt æquales partes, sexies illud sublimando, & hoc pacto & evadit insipidus. Pars enim corrosivi, Sublimato inclusi, Argentovivo immixtur, pars verò quedā tenuis evanescit in auras. Hujus Cathartici dosis est ʒss. quod benignè & blandè satis corpus per alvum emundat. Citius tamen reducitur ad vitam, quàm præcipitatum.

Crollius in Basil. Chym. in Mercurio sublimato mortificantur Spiritus corrosivi vitrioli & Salis, è quo miro & simplici artificio homogeneo fit pulvis Crystallinus, planè insipidus, unum è præstantiss. Catharticis. per se, vel cum aliis Catapotius in usu medico radicaliter omnia noxia è corpore humano pellens.

Libavius Tomo 1. Syntagm. lib. 7. cap. 30. Scripsit nobis nuper M. Rulandus Archiater Casareus, Imperatori esse pulverem, Panaceam dictum, sibi usu tuto probatum, dosi scrupulari exigentem blandè omnem superfluum materiam sine vomitione. Hunc autem facile fieri ex & sublim: & crudo invicem mixtis & sublimatis amplo vase, tertio ignis gradu. Quod sublimatum est Chrystalloides, adherens vasis parietibus, sæpiusq; aquâ dulci ablucendum esse.

Quercetanus cap. 7. Alexicaci sui jubet capere Mercurij Crystallini partes 8. & Hydrargyri vulgar. part. 6, mistaq; sublimare per horas sex, ut in formam Crystallinam reducantur. Reiteratâ sublimatione dicit reperiri Mercurium dulcem purgantem. Cujus dosis sit ʒj.

Daniel Sennertus cap. 18. Lib. de consensu Chymicor: & dulcis, in omnium Chymicorum manibus hodiè est, & tutiss. habetur medicamentum. Verum non semper sine damno exhibetur. Medicus quidam doctiss. cum eum rectè preparatum & quam plurimis, sine omni damno exhibitum, ipse usurpasset in gravissimum periculum incidit. Gingivæ enim, fauces & lingua intumuerè, ac nigredinem contraxerè, ut per integrum mensem nihil cibi solidi adsumere, imò nec jusculum cochleari sorbere potuerit, accessit salivatio, aliq; Symptomata, quæ Materialem inunctionem consequuntur, &c.

VII & DULCIS LUNARIS purgans.

Sume ℥i. Mercurij vivi optime purif. & per corium expressi, misce cum ℥j. Colchotaridis & Salis præp. ac Ni-

tri ℥iij. Sublima. Hujus Sublimati Rec ℥xvi. Salis prap: ℥xii. Violi ℥iij. Misce ac sublima. Sublimatum hoc tertio sublima cum Sale tantum. Et quarto per se. Rec. hujus ℥vi. Folior. Lung ℥ij. contere ut misceantur. Sublima ex arena in Matrario. Vase frigefacto, Spiritus volaticos tolle. Partem Crystallinam tritam remisce fecibus. Sublima secundo. Idem quoq; fac tertio. Pulvis ablutus aliquoties aqua Rosar. purgat suaviter. Dosis à Gr. 6. ad 10.

CAPUT XIV.

De Præparatione MERCURII VITÆ
Purgantis.

I MERCURIUS VITÆ.

REc Mercurij Sublim: ℥viij. Antimon: pulv: ℥iij simul misce terendo in Marmore, & destilla in Arena per Retortam vitream, in fundo lutatam, Cui adplicetur Recipiens aqua com: semiplenum, iuncturis benè glutino munitis. Detur postea ignis per gradus, donec gummosus liquor instar Butyri ad collum Retortæ hæreat quem adposito foris carbone vivo cum pyagra, liquefcere paulatim facias. Postea paulatim detur ignis suppressionis, (qui fit carbonibus vivis super arenam, Retortam regentem positus) donec liquor totus egrediatur. Tum amoto recipiente, & alio substituto, ignis intendatur per horam unam vel alteram, donec & ex sublimato, Sulphuri Antimonij iunctus ad collum Retortæ in Cinnabarim sublimetur, quam vase refrigerato collige. (Hanc Cinnabarim, si vis, semel atque

iterum per retortam angustioris collic ex arena sublimando rectifica, inq. pulv: reduc & habebis Cinnabarim diaphoreticam.) Precipitatum pulv: album per noctem digere, & aquam Spiritus Vitrioli ex Sublimato impregnatam ad Corallos & Perlas dissolvendas separa atq. serva, aliam aquam precipitato pulveri sepius adfundendo, donec omnis collatur. acrimonia. Tandem aqua Cordiali ablue, & exsicca.

II. Mercurius VITÆ Crollianus.

Rec: ʒnij. Kngar. & Mercurii Sublim. an. ʒi. Terantur ac misceantur diligenter & in Retorta vitrea luto obducta in Arena mediocri igne destill. Tunc liquor instar Butyri egredietur lentè, si concreseat in collo Retortæ, tunc admota pruna liquecat, ne destillatio obstructione impediatur. Hic liquor 2. vel 3. iterum rectificetur. Si huic liquori adfundatur aqua calida, tunc Flores albi petunt fundum, qui multoties edulcorandi.

III. § VITÆ SOLARIS Purgans.

Rrimò Oleum Mercurij vitæ & Spiritus Nitri prudenter confundantur. Deindè digerantur aliquamdiu, ac postea destill. ut fiant homogeneum menstruum. A prima destill. quod elicitur, debet ad reliquias in destillatorio reponi, digeri, iterumq. destillari, donec Mercurium circa fundum harentem unà producas. Hoc menstruum sic paratum adfundatur calci vel foliis Auri, 3. digitorum circiter altitudine, & solutio per suas digestiones procuranda, vel per modum Tinctura, vel per Magistralem dumtaxat solutionem, in qua digestio & calcinatio adhibetur, donec Au-

rum circa fundum Vitri, ut nubes bareat. Tunc diminui menstruum potest, vel educi destillando ad Oleitatem. Si jam hoc Oleum Solare in aquam comm: infundas, fit descensio calcis Aurea Mercurialis, aut si libet, Salis Ammon: soluti, aut Tartari aliquid immitte, fietq; itidem precipitatio. Depleto humore, sedimentum est dulcificandum.

Uusus. Mercurius Vitæ Solaris, fere semper per secessum purgat electivè quosvis peccantes ac noxios humores citrà omnem molestiam. Infunduntur ejus G. 5. 6. vel 7. in ʒiſs. Vini vel alterius liquoris, & sic exhibentur.

IV. ꝯ VITÆ purgans.

Rec. Mercurii Sublim: & Reguli Antim: cum Marte, ter fusi ac præp. æq. partes. Indita Retorta, destillentur, & in omnibus procedatur ut supra. Hoc enim modo (nimirum per additionem Reguli ʒ, qui longè purior ac præstantior est Antimonio crudo) Mercurius, majori ex parte vim vomitivam amittit, vel saltem minori cum violentia purgat, vulgari modo parato.

V. Mercurius VITÆ per inferiora tantum purgans.

Accipe vulgarem illum pulverem Mercurii vitæ album eo, quo supra diximus, modo paratum & ab omni acrimonia elotum. Hunc injice in Salem Nitri ad ignem liquefactum, optimequè depuratum, sinequè ita invicem stare in fluxu per sesquiquadrantem circiter hora. Postea effunde materiam ex Crucibulo in vas aliquod terreum vitreatum, ei què affunde aquam calidam, & Sal Nitri

paulatim omne in illa liquecet. Hanc aquam Nitrata[m] totam effunde, & pulvis Mercurij vitæ candidus in imo subsidet, quem bene aqua ros. edulcoratum, ad usum serva.

Dosis ejus, Gr. 3: vel 4. tum per se cum Extracto Liquir. in Pillulas 2. parvas redacta, tum in infusione Vini, vel Aquæ Carduib; aut alterius liquoris propinata. Purgat citra violentiam, raro, nisi in ijs cum quibus Ventriculus ingenti saburra pituitosorum aut aliorum corruptorum humorum oppletus est, vomitionem excitans.

Andreas Tentzelius in Exegesi Chymiatri: Mercurius Vitæ mitior evadit, vel secessorius tantum, si cum Sale com. teratur sedulo, & salsedo per ablutionem iterum auferatur. Vel: si cum Sale decrepitato, igne fortissime sublimetur. In Sale enim vel maxime est, quod Spiritus Antimonij Mercuriales vomitivi figi & mitificari possunt.

Cautiones in Exhibitione Mercurij

VITÆ.

- Medicus exhibiturus alicui Mercurium vitæ, caveat.*
- 1. Ne adsint Viscerum obstructions, vel dolores Colici, aut unum aliquod membrorum principalium læsum sit.*
 - 2. Ne Picribolis, ac difficulter vomentibus, vel Pectus angustum habentibus, aut Asthmate infestatis, hoc medicamentum offerat.*
 - 3. Ne nimis imbecillibus, & morbi diuturnitate, à viribus ferè omnibus exhaustis, præbeat.*

4. Ne vel pueris, infantibus aut pregnantibus porrigat aut propinet.

5. Ne Herniâ laborantibus, exhibeat, vel alvum constipatam, naturaque nimis siccam habentibus.

6. Ne citius quàm 2. horis antè prandium offerat.

7. Ne exortis Vomitibus à sumptione hujus Pharmaci agrotum à calida cerevisiâ, vel alterius juscûli seu brodii haustu arceat, sed potius eundem imperet ac permittat.

Uusus Generalis MERCURII VITÆ.

1. Paracelsus lib. 5. Archidox. de 2. Vita ita loquitur. 2. Vita corporis humani corruptiones tollit, Senectutem restaurat, eamque in juventutem mutat, non quod novam Essentiam in homine generet, sed quod Quintam Essentiam adhuc residuam incorruptam conservet, unde postea nova Virtutes emergunt. Impurum à Spiritu vitæ removet, canitiem tollit, juventutem confirmat, ita ut Senectus non amplius canos possit producere &c. Sed nimis hyperbolica sunt ista laudes.

2. Quercetanus in Pharmacop. rest: 2. vitæ, omnium vomitivorum & Purgativorum est præstantissimum medicamentum, ultra quàm dici aut cogitari potest, stupendosque planè effectus prodit in diversis morbis profligandis.

3. Angelus Sala in Hemetolog: cap. 3. 2. vitæ, nullius calamitatis causam præbet, quantum in personis plus quàm centum cujuscumq; ætatis, etiam infantibus

ac decrepitis observari, maximèq; excellit contra Pestem, & ad purgandos Luc Gallicâ infectos, Aquas etiam Hydropicorum supra omnia alia mineralia, ad votum evacuat.

Idem in Hemetol. Novi quemdam Chymicum in Helvetiâ, qui Mercurium vitæ ceu Panaceam, in omnis generis quantumvis contumaciss: infirmitatibus exhibet non cum vulgari successu, sed miraculosâ dexteritate, cum Personas à Medicis derelictas, Sanitati iterum restituit.

4. Jacobus Mosanus in Consil. quodam de curâ Arthrid. ad Marchionem Brandenburg. & vitæ, quàm tutò exhiberi potest, si C. V. exemplum deesset, possem præter vulgus hominum, multorum generosissimorum Comitum & Nobilium, fœminarum ac Virginum nomina recensere, quæ ipsius usum non solum suo Exemplo adprobant, sed etiam in cælum laudibus extollunt, nisi putem in re tam manifestâ opus non esse probatione, &c.

5. Scheunemannus in Hydromant. cap. 36. Mercurius vitæ purgantium Basis & fundamentum est, in quem Natura quasi in unum Gazophylaciû, vim purgativâ abdedit. Hic vitæ &, Sakest omnium acutiss: omnem superfluitatem ultrâ summithyadum disturbans. Quare omnibus morbis Tartareis & obstructionibus conducit. Ab hoc cetera medicamenta purgantia, sive Mineralia, sive Vegetabilia sint, virtutem participant, non aliter, quàm ex Thyrsorami in longum & latum dispersi, virtutem suam mutantur.

In Specie, & vitæ confert.

1. Febribus intermittentibus. Undè Andr: Tent-

zelius

zeli in Exegeſi ſua Chymiatri. Sect. 2. part. 3. & vita
(ait) eſt verè πίζου & in Febribus intermitt: præſertim
Quotidianâ & Tertianâ, quas plurimas jurare poſſum,
primo ſtatim impetu à me curatas fuiſſe. 2. Hydropicis.
Idem Tentzelius ibid. & vita in Hydroke eſt excellens Hy-
dragogum, nec uſq; adeo periculoſum. Mirâ enim felicitate
Hydropicis aquas per ſeceſſum exturbat. Et Nos quoque
teſtari poſſumus, duos Hydropicos, in quibus morbus non ad-
modum inveteratus fuerat, exhibitione Mercurij Vita, di-
vinâ adſpirante cooperanteq; Gratiâ, educâ ingenti collu-
vie ſeroſorum humorum, nos perfectè reſtituiſſe Sanitati.
3. Difficulter parturientibus. Unde Angelus Sala-
in Ternar. Bezoard. cap. 23. ad difficilem Partum ſingu-
lariter commendat Mercurium vita, Eo enim dicit expul-
tricem inſurgere ad expellendum fœtum, & hoc ipſo medi-
camento, ſe plurimis in acie novacula conſtitutis præſto fu-
iſſe, æquè delicatis, quibus nulla Spes ſuperſtes fuit, quàm ro-
buſtis, quin imò ſape Fœtum ſemiputridum & Secundinam
poſt triduum ſalva matre expuliſſe. Vult ergo quemlibet
Medicum, hac in parte, Mercurium vita ſibi commendatum
habere debere, cum hic inter cætera medicamenta palmam
obtineat, nec ullum periculum ex eo verendum ſit. 4. Gal-
licâ Lue aut Scabiæ adfectis. 5. Ulcera prava ac
maligna habentibus. 6. Maniâ ac Delirio Me-
lancholico laborantibus. Cujus rei etiam in Praxi
noſtrâ, bina experimenta inſignia vidimus.

Nota: Mercurij vitæ operationem, quam in humano
corpore perficit, variam ſeu diverſam eſſe, In quibuſdam

enim tantum per secessum purgat: in aliis sursum ac deorsum operatur. In aliis vero dumtaxat vomitiones excitat, idque pro diversitate Temperamentorum seu Naturarum. Neg, tamen propterea quod vomitiones plerumque moveat, hoc medicamentum vituperandum aut prorsus abusu Medico abdicandum est, siquidem talis evacuatio quandoque necessaria est, cum per eam longè melius, vitiosi ac putridi humores in prima corporis regione stabulantes, quam per alvum excernantur atque ejiciantur. Nec hunc evacuationis modum in totum damnarunt aut respuerunt prisci Medicorum Principes, sed illum, quemadmodum ex ipsorum monumentis videre licet, in multorum contumaciss. morborum curatione adhibuerunt feliciter, diligenterque commendaverunt ac preceperunt. Senioribus tamen cautè hoc purgante utendum esse censemus, præsertim Hydrope affectis, nam præter ingentem virium dejectionem, sæpenu- merò Ani procidentiam quoque in illis causatur, arte difficulter, aut vix postea sanabilem.

DOSIS Mercurij Vitæ. In substantia ad 3. vel 4. Granorum pondus, cum Conserva aliqua; in Infusione autem ad 4. vel 5. Gr. exhiberi potest.

CAPIT. XV.

De Præparatione Mercurij Vitæ DIAPHORETICI.

I. VITÆ DIAPHORETICUS.

REc: Mercurii Sublim: & Antimon. Reguli an. ℥j. indita Retorta Vitrea, in arena, igne mediocri pellantur, ut exeat Oleum butyraceum. Hujus Olei siliquoris

sume

sume ℥iij. rectificetur semel vel bis, rectificatumq; indatur Vitro amplo & capaci, instillando ei guttatim Spiritus Nitri optimè rectific. ℥ij vel iij. & fiet ebullitio. Destilla postea hunc liquorem ex Retorta ad siccitatem usq; Terram exime probèq; tere, cui iterum exstillatus Liquor superfundendus est, cum ℥j. vel circiter novi Spiritus Nitri additione. Destilla iterum. Postea pulveri trito, tertio reasfunde hunc liquorem, denuò recentis Spiritus Nitri nonnihil addendo, eundemq; per destill. ad siccitatem abstrahendo. Massam in fundo Cucurbitæ restantem contere subtiliter & sicca, Ab hoc pulvere Mercuriali S.V. aliquoties cobobando destilla, tandem eum siccatum ad usum serva.

Uusus. Egregiè movet sudorem, si Gr. 3. vel 4 ejus dentur, undè in Peste, Scabie, Podagra, Hydrope, Lue Gallica adprimè commendatur.

II. § VITæ DIAPHORET. cum priori ferè coincidens.

Recipe Liquorem illum gummosum, exstillantem in preparatione Mercurij vitæ, Huic guttatim adde Spiritus Nitri ℥iij. circiter (alij etiam Aquam Regis infundunt) Aqua per Alembicum destilletur. Aquæ destill. addatur Aqua Nitri rec. ℥i. Iterumq; Precipitato adfundatur. Idquæ tertiâ vice repetatur. Precipitatus pulvis postea teritur, atq; ignitur.

Nota: Si hunc Mercurium diaphoreticum, rubicundo colore vis efficere, extrahenda est cum Aceto destill. Tinctura ex scoris seu residuâ materiâ Reguli Antimonij. eaq;

Butyraceo Oleo seu liquori adfundenda, id postea cum Spiritu Nitri, ut dictum, in Præcipitatum rubrum figendum.

III. Alius ꝥ VITÆ DIAPHORET.

Rec. Pulverem album ꝥ vitæ purgantem, hunc crucibulo inditum ad ignem funde in Vitrum pellucidissimum coloris aurei, Repetere potes hanc fusionem. si color non placeat. Vitrum hoc Mercurij tere in pollinem, eique superfunde Butyrum Antimonij, ꝥ Tincturam inde elice, quod postea, more usitato, per Spiritum Salis Martialis in excellens Bezoardicum diaphoreticum figendum.

Usus ꝥ DOSIS. Efficacissime operatur in Lue ꝥ, Scabie, ac Hydrope, si ejus G. 4. vel 6. porrigantur.

IV. Mercurius VITÆ DIAPHOR. SOLARIS.

Cape ꝥj. Liqueoris illius gummosi, exstillantis in preparatione Mercurij vitæ, Rectifica eum septies, Cui adde Auri puri ꝥij. in Aqua Regis dissol. Et fiet maxima ebullitio. Pone vitrum super cineres calidos ad horas 4. Tandem per Alemb. ex arena, Menstruum ternâ distillatione evoca. Ultimo Pulverem cum aqua Cordiali ablue ꝥ exsicca. Habebis ita ꝥ vitæ diaphoreticum præstantissimum. Cujus dosis sunt Grana 6.

V. Al. ꝥ VITÆ SOLARIS Diaphoreticus.

Sume ꝥss. Olei Solis seu Auri, ꝥ Butyri Antimon. seu Gummosi dicti, liqueoris Mercurialis, cum Spiritu Nitri,

facti

facti seu permisti ziii , & procede eodem modo, quo in 1. & 2. preparatione dictum; destillando scilicet & cobobando sepius; donec tandem ipse Pulvis in igne docimastico calcinatus, redeat in pulverem purpureum. Cujus virtus est Sudorem ciere. Oleum Solis autem ita fit: Solve Aurum finiss. in Aqua Philosophi: abstrahere menstruum sepius in B. usq; ad Oleiformem in fundo substantiam. Post superfunde Acetum radicum, & destilla, idque fac, donec Acetum plane in ea prodeat acrimonia, qua affusum est, & a Sole omnes corrosivi Spiritus fuerint ablati. Tandem adfunde S.V. alcalisatum proprio Sale, digere per 15. dies. Postea eundem S.V. per destill: aufer, & manet Oleum Solis in fundo rubicundissimum.

CAPUT XVI.

De Preparatione FLORUM Mercurij.

I. FLORES Mercurij ARGENTEI.

Accipe Mercurij vivi, prius aliquoties cum Sale & Aceto optime purgati, ac per corium trajecti lb i . Indatur Cucurbita Vitrea, superaffundanturq; lb iij circiter. Aqua fortis optime ab omni phlegmate rectificata. Vitrum pone in locum frigidum per triduum, & Mercurius congelabitur in Crystalllos. Hosce Crystalllos exime, denique repone Vitrum, ut novi fiant Crystalli, quos etiam

exime

exime, Et hoc toties reitèra, donec nulli Crystalli ampliùs
adpareant. Aquam fortem à & separa seu effunde. Crystal-
los quoq; omnes collectos in mortario Vitreo tere cum Oleo
Tartari, & fiet ebullitio materiae. Adfunde semper paulatim
aliquid de dicto Oleo, & tere, donec liquidam planè consi-
stentiam nanciscatur. Hunc Liquorem percola diligenter
per chartam Emporeticam, donec totum Oleum Tartari
pertransierit; Materiam in charta collectam seu harentem,
seorsim collige, inditq; Vitro apto affunde aquam pluvia
stillatitiam ad 4. digitorum latitudinem. Vitrum in are-
nam calentem pone per triborium, agitando interdum ma-
teriam, quò faciliùs dissolvatur. Aquam omnem transcola
per chartam; Solutum Mercurium in charta instar pultis
residuum, exsicca. Exsiccato denuò adfunde aq. stillat. pluv;
digerè in calore arenæ, & transcola. Idemquè fac tertio.
Tandem solutam materiam exsiccatam tere in marmore
subtilissimè. Trita adfunde in Vitro amplo, Acetum destill:
ut ad 2. vel 3. digitos superstet. Vitrum pone ad digerendum
in arenam calentem per triduum, & Flores Mercurij ex i-
mo sensim emergent, atq; aceto supernatant instar pin-
guedinis cujusdam, circa fundum autem materia admo-
dum turbida crassaq; conspicietur. Exacto tridui illo spatio,
Vitrum exime, & refrigerescere sine, postea acetum omne,
cum & dissoluto transcola per chartam, & egredietur ace-
tum, Flores autem Mercurij, chartæ inherebunt, exsicca-
ta sensim ad calorem ignis chartæ. Flores seu pulverem ab
eà derade & tere in pollinem. Huic pulveri denuò adfunde
acetum destill: digere per biduum vel triduum, transcola-
rursus & exsicca. Huncq; laborem etiam tertio reitèra,

vel

vel quarto, quousque color pulveris placeat, qui argenteus planè esse seu colore ac formâ externâ ad amissim respondere alis Papilionum debet. Tandem hosce Flores aquâ Cordiali aliquoties edulcora & ad usum tuum serua.

Usus & Dos is. Et hæc est vera illa descriptio, Florum Argenteorum Mercurij, quam secretam hætenus habuimus, & quorû in Florileg. nostro de Nephritis ut & in Catoptro de Peste aliquâ mentionem fecimus. Dantur 3. 4. vel 5. Granorum pondere, vel cum Conserva Rosar. aut Borragius vel rediguntur in formam Pillularem cum pauxillo Extr. Liquir. Purgant suaviter absque omni violentiâ, & in Febribus, Scabie, Leprâ, &c. utiliter exhibentur.

II. Alii FLORES Mercurij.

Mercurium per Salem & Acetum repurgatum probe solve in Aquâ Forti, Solutionem lento igne destilla ad siccum. Cum Spiritus cessant, auge ignem, ut vitrum purpureo candore igniatur parumper. Ita adscendent Flores citrini & rubei in Alembicum. Siste opus, sine refrigerescere. Exime cautè, ne confundatur summum imis. Macera Vini Q. E. eamq. sepius inde abstrabe. Postea circula cum Vino Rosmarini, quod in fundo relictum est, ad Turpetum faciendum conducit.

III. FLOS ex Q. E. Mercurij.

Coquo & precipitat. in Aceto per horas 4. ut solvatur. Liquorem effunde in vas aliud. Reassunde novum acetum, destill. Coque iterum & transfunde, quousq. totus & sit solutus. Coagula effusiones in Alcali. Huic adfunde pluvialem

aq. destill. & coquendo extrahere subtilitatem per diem medium. Cum coxisti, sine residere, & claram aquam transfunde. Coque iterum in novâ, idg. repete quartò vel amplius. Transfusiones coagula per destill. Essentiam misce cum Arenâ, & sublima in Florem.

CAPUT XVII.

De vario seu MIXTO GENERE Præparationum MERCURII.

I. SULPHUR Mercurij.

REc: Mercurium Sublimatum, cum Sale & Vitriolo elevatum, super hunc funde, Acetum destill. sineq. ita stare per septimanas tres, donec acetum colore flavo imprægnetur, Quo factò, Acetum hoc coloratum effunde, & aliud novum adfunde, tamdiu hoc opus reiterando, donec non amplius coloretur Acetum. Abstrahere hoc per destillat: in B. ad siccum, & in fundo reperies Pulverem quandam subtilem rubeum, qui verum est ipsius Mercurij Sulphur, & verissima Aquila cœlestis, cui adeò magnifica attribuit præconia Paracelsus in curandâ Podagra, Epilepsia & Morbo Gallico. Datur G. 3. vel 4. pondere ad sudorem ciendum. Quidam etiam ei vim tingendi & in adscribunt, addentes nimirum illi, Vitrioli Oleum ut quasi Puls fiat, & laminas Lunæ seu Argenti hac pulve illinentes, easq. postea cementates.

II. SAL MERCURII.

Ex Minera Mercurij optima, suo modo ab Artifice elcito ac preparato Mercurio, quod remanet, debite & sufficienter reverberetur, cumq; simplici Menstruo solvendo coagulando, filtrando, extrahatur Sal albicans. Hic in Vitreo vase probe clauso, & in loco sicco diligenter adservetur, alias facile in Liquorem, ab Aere presertim humidior diffolvitur, qui tamen per calorem debitum, mox iterum coagulatur. Et hic est verus Sal Mercurij, quem A. Kernerus in Tetradis suæ Sect. 3. tuto intra corpus vult exhiberi à Gr. 5. ad ʒss. Purgat blandè ultra nauseam ac tormina per secessum ex corpore noxia quæquæ.

III. Mercurius JOVIAL. DIAPHORET.

Rec. Limatura Stanni Anglici (alijs sumunt calcem) ʒij. Mercurij Sublim: ʒiiij. Mixta, destilla ex Retorta igne Arenæ in ampullam, Aquâ semiplenam. Cum incipit destillare, ignem suppressum adhibe, ut sit moderatus, donec omnis Liquor exierit, & in aqua adpareat Pulvis precipitatus, Si aliquid adberet collo Retortæ, hoc abraide, & immitte in Ampullâ, ut cæteris accedat. Relinque unâ per noctem ut sidant. Aquâ separatâ, Calcem dulcifica aqua stillat: dulci.

Dosis exsiccati Pulveris est Gr. 3. vel 5. ex Aquâ Carduibened: ad sudandum.

IV. VITRUM Mercurij.

Sume Mercurij præcipitati ℥j. fixati vel per se vel cum Aquâ forti. Superfunde ei S. V. ℥ij. Spiritus Tartari ℥j. Pone ad digerendum per mensem integrum. Postea effusâ aquâ seu Spiritibus, Mercurium immitte Crucibulo forti, ignem accende initio lenem, donec non amplius fumiget. Deinde optimè lutato crucibulo ignis augeatur per horas sex, sinaturq; ita fluere, Tandem effuso & in Vitrum rubicundum crassum abibit.

V. LIQUOR Mercurij.

Recipe: Calcem Mercurij per Aquam fortem præcipitatum. Infunde ei S. V. rectificatum, digere, & cum acer factus est, effunde, reposito alio, donec acrimonia abscesserit, & ipsa Calx etiam magis attenuata fuerit. Postea extrahitur subtilitas per Acetum destill: toties mutatum, donec totus Pulvis in eum abierit. Quod si non intrat Acetum, Aquâ forti denuò calcinatur. Acetum in B. abstractum, relinquit album Pulverem, qui correctus cum Aqua Chelidonia & siccatus, inhumatur ad liquefcendum.

SOLUTIO Mercurij Sublimati in LIQUOREM.

Sublimatum tritum impone super laminam ferream defannatam, quam infer in cellam, ibidemq; relinque. Et Sublimatum per deliquium in Liquorem abibit.

VI. LAUDANUM MERCURIALE Paracelsi.

Rec. Mercurij ℥i. lavetur Aceto, in quo Sal dissolutum fuerit, & postea cum ℥ss. Salis puriss. misceatur in pilâ lapideâ ligneo pistillo tamdiu. donec Sal nigrescat, & Mercurium absorbuerit, quo facto Sal & per Retortam pellatur in vas recipiens, aquâ frigidâ semiplenum, tum demum & in lixivio sequenti bulliat, quò diutius eò melius: Aqua fervens fundatur supra Calcem vivam, probè agitur, ubi refrigerata conqueverit. per filtrum coletur, deinde aqua illa servata rursus fundatur supra cineres clavellatos sive Herbe Isatidis, diligenterq; moveatur, postquam confederit, denno per filtrum coletur. Postquam & satis in hoc lixivio bullierit sumatur & Acetum cum Sale in eo dissoluto abluatur, & per Salem ut antea, retorto vase repurgetur, usq; dum Crystalli instar pelluceat. Deinde cum Colcothare, & Sale com: tosto, pari pondere misceatur, & pistillo ligneo in mortario lapideo subactus, tandem s. a. sublimetur, usq; labor 3. vel 4. repetatur. Sublimatus hic & tritus indatur Vitro, adfunditurq; S. V. opt: ad 3. digitos. Digeritur cum eo, spatio 12. dierum in B. M. calore lentiss. Tandem S. V. destillatione abstrahatur ut prius, ad priorem consistentiam. Deinde exsiccatur teriturq; super marmore & in vitro, loco humido liquefcere sinitur, Solutum denno inditum Vitro in cineribus, moderato calore coagulatur. Atque sic Laudanum Mercuriale, quod Theophr. Metallorum Theriacam vocat præstantissimam, absolutum est.

Usus ac Dosis. Datur à Gr. i. ad 3. vel 4. in aqua Theriacali, Vino, vel Mithridatio. Expurgat viscidos ac crassos humores, quibus expugnatis, Sudorem movet, & tandem suavem quietem noctu inducit. Huic Laudano tantam efficaciam tribuit Paracels. ut humores Artriditis & Lues & ipsius solà facultate perfectè expurgari, morborum causa auferri, & quævis Ulcera curari queant, ipsamque corpus pristina Sanitati restitui.

VII. TRANSMUTATIO Mercurij in Plumbum.

Tandem Coronidis loco adjicere placet modum Transmutandi Mercurium in Plumbum, qui talis est: Rec. Cinerem Saturni vel Lithargyrum, aut Mivium. Adfunde phlegma Aceti, & per noctem macera. Postea in Aqua forti dissolve Mercurium, in solutionem hanc, aliquot guttas dicti Aceti infunde, & confestim Pulvis infundum precipitabitur, qui in igne reductus, transibit in Plumbum.

ALITER.

Argentum vivum Plumbo, post fusionem moderatam è scoris repurgato, & ad pristinam duritiem reverso, sed adhuc fumanti superfunde, & operculo contextum, loco calido vel cineribus paulisper detine, & coagulari illud videbis. Coagulatum eo modo abra-de (vel ut abradere non sit necesse, inter fumans Plumbum & Hydrargyrum, impressa prius Calculo foveâ, linteolum interpone) ac Vitro

impo-

*impositum in ferventi decoque Arenâ, Et post paucos dies
Mercurium in Plumbum transisse, certissimo experimen-
to invenies.*

CONCLUSIO Operis.

ETHæc sunt, Amice LECTOR, quæ de MERCU-
RIO seu Argento vivo, hæcce turbulentissi-
mo tempore, quo conticentibus fere, suavis
MUSARUM Tibijs ac Fistulis, MARTIS ac BELLONAE
Tuba, ubique insonuit horrifona, commentari ac pu-
blicare volui. Utinam verò, harum, ut ita loquar,
Lucubrationum mearum cymbulâ, eò adpulerim,
quorsum omnibus Ingenii remis velisque contendî,
nempè ad Utilitatis publicæ portum, esset me-
diûs fidiûs, de quo maximopere gauderem, mihi què
ipse non parùm gratularer. Sin verò Scopum propo-
situm, minùs attigerim, omniumvè de me opinioni
vel expectationi satisfecerim, tunc sanè Voluntas sit
pro Facultate, sufficiatquè voluisse, quod Professio-
nis meæ ratio, studiumquè de alijs benè merendi ho-
nestum, exegit, quandò minùs per Virium mearum,
exiguitatem adsequi valui, quod aliàs ab aliorum feli-
ci Genio, & industriâ admirabili, hætenùs fuit præ-
stolatum. Finio igitur nunc & Verbis D. Augustini,
lib: de Trinit. cap. 3. dico: *Quisquis mea hæc legit, ubi
pariter certus est, pergat mecum, ubi pariter hæsitat, querat
mecum. Ubi errorem suum cognoscit, redeat ad me: ubi meum,
revocet me.*

Et in Præfat: lib ejusdem: Si quid veri comprehenderis
 existendo non est meum: at intelligendo & amando, cum
 tuum sit, tum meum: si quid autem falsi conviceris,
 errando fuerit meum: sed jam cavendo
 nec meum, nec tuum.

ERRATA sic corrige.

Pag. 8. lin. ult: lege, viscoſæ, P. 32. l. 19. lege 3xii. P.
 37. l. 8. lege. repræſentatur. P. 47. l. 10. l. ad finitatem.
 P. 48. l. 18. l. præditum. P. 55. l. 5. l. pluries. P. 72. l. 19. l.
 emunctioris, P. 105. l. 23. l. Mercuriali. P. 118. l. 11. l. Na-
 pellum. P. 128. l. 8. l. individua. P. 238. l. ult. l. cujusdam.
 P. 157. l. 18. l. procreatione. P. 159. l. 25. l. ipsam. Ibid.
 l. 27. l. diaſtaveſ. P. 232. l. 18. l. sublimato.

Reliqua minutiora, quæ nos non vidimus, æquus
 Lector per ſe emendabit.

F I N I S.

Μέγας πᾶν Χρῆς ὁ Ἀρχιδιπλῶν ἐν Χ. ὁ ἐκδῶ.

Excudebat PETRUS FABER.

CLD, 12 CXX.

MS(O)S

